

บทที่ 5

การวิเคราะห์บทบาทผู้ส่งสารของหวังเต๋อในการถ่ายทอดความรู้
โดยผ่านสื่อพื้นบ้านลำตัด

การวิเคราะห์บทบาทผู้ส่งสารของหวังเต๋อในการถ่ายทอดความรู้โดยผ่านสื่อพื้นบ้าน
ประเภทลำตัด ศึกษา 4 ด้าน คือ

1. ทักษะในการสื่อสาร
2. เจตคติที่มีต่อการสื่อสาร
3. ความรู้ที่ใช้ในการสื่อสาร
4. ความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรม

จำนวนแถบบันทึกเสียง และวีดิทัศน์ที่ใช้ในการวิเคราะห์บทบาทของหวังเต๋อ
ในการถ่ายทอดความรู้โดยผ่านสื่อพื้นบ้านประเภทลำตัด

เรื่อง	ชนิดของสื่อ	
	แถบบันทึกเสียง	วีดิทัศน์
1. ทักษะในการสื่อสาร	25 ม้วน	2 ม้วน
2. เจตคติที่มีต่อการสื่อสาร	22 ม้วน	1 ม้วน
3. ความรู้ที่ใช้ในการสื่อสาร	24 ม้วน	1 ม้วน
4. ความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรม	28 ม้วน	1 ม้วน

ทักษะในการสื่อสาร

ทักษะ (skill) หมายถึง ความชำนาญ ความชำนาญ ความคล่อง ความสามารถ ความฉลาด ความมีไหวพริบที่เกิดจากความชำนาญ ดังนั้น ทักษะในการสื่อสาร จึงหมายถึง ความชำนาญและความสามารถในการถ่ายทอดข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความรู้สึกนึกคิด ฯลฯ ของบุคคลผู้ส่งสารไปสู่บุคคลอื่นให้เกิดมีความเข้าใจตรงกันกับผู้ส่งสาร หวังดี นิมา มีความสามารถ ความคล่องแคล่วและความชำนาญในการถ่ายทอดความคิดเห็น ความรู้ ความเชื่อ ข้อเท็จจริง ฯลฯ ซึ่งรวมเรียกว่า สาร (Message) ไปยังประชาชนโดยผ่านสื่อ "เพลงลำตัด" โดยอาศัยประสาทสัมผัสทางการดูและการฟังเป็นสิ่งสำคัญ ในการถ่ายทอดความรู้ โดยผ่านการแสดงเพลงพื้นบ้านลำตัดนั้น เมื่อพิจารณาตามสภาพการณ์แล้ว จะเห็นว่าเป็นวิธีการถ่ายทอดความรู้หรือสารแก่ผู้ชมการแสดงในลักษณะ เป็นกลุ่มคนจำนวนไม่มากจนถึงขนาดกลุ่มคนจำนวนมากเป็นส่วนใหญ่ และก็อาจมีลักษณะเป็นรายบุคคลกลุ่มคนและมวลชนได้โดยการใช้สื่ออื่นเป็นตัวกลางช่วยนำสาร (เพลงลำตัด) ไปยังผู้รับสารได้ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และ วิทยุ และ โทรทัศน์ เป็นต้น ส่วนเทคนิคหรือกลวิธี (Technique) นั้น หวังดี นิมา มีศิลปะในการแสดงลำตัด โดยการใช้น้ำเสียง ลีลาท่าทาง การใช้ मुख ชำชัน การเลือกเนื้อร้องและการหัดคอหรือจังหวะในการเล่นกลอนลักษณะสองแง่สองง่าม ตลอดจนการใช้เพลงพื้นบ้านอื่น ๆ แสดงสลับกับเพลงลำตัด เพื่อให้การแสดงเพิ่มความสนุกสนานและเกิดรสชาติถูกใจผู้ชมมากยิ่งขึ้น

การที่ หวังดี นิมา มีความชำนาญ ความสามารถและมีความคล่องในเพลงพื้นบ้านลำตัด และมีชื่อเสียงเกียรติคุณเป็นศิลปินแห่งชาติในปัจจุบันนี้เนื่องเพราะมีพื้นฐานที่รักผูกพันในเพลงลำตัด ความขยันหมั่นเพียรและความอดทนอย่างมากในอดีต ตลอดจนการเก็บสะสมบทเรียนทั้งอดีตและปัจจุบันเป็นประสบการณ์มาตลอดช่วงระยะเวลากว่า 50 ปี ดังนั้นการวิเคราะห์ทักษะในการสื่อสารเพื่อถ่ายทอดความรู้ผ่านเพลงพื้นบ้านลำตัด สามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ตอนคือ (1) ที่มาของทักษะในการแสดงลำตัด (2) ความสามารถเฉพาะตัวของ หวังดี นิมา (3) ยุทธวิธีการสื่อสารกลอนลำตัดไปสู่ประชาชนและ (4) วิธีการถ่ายทอดความรู้ผ่านเพลงลำตัด

ที่มาของทักษะในการแสดงลำตัดของ หวังดี นิมา

บุคคลและสภาพการณ์แวดล้อม ได้แก่ บิดามารดาและบรรดาพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นก่อน เป็นบุคคลสำคัญที่มีความรู้ความชำนาญในเพลงลำตัด สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ หวังดี นิมา ได้เป็นอย่างดี เชื่อม อีกทั้งสังคมไทยหลังสงครามโลกครั้งที่สอง หรือประมาณ พ.ศ. 2488

เป็นต้นมา ได้เปิดโอกาสให้เพลงพื้นบ้านมีบทบาทอีกครั้งหนึ่งหลังจากที่ขับเขาไปในยุคที่มีการฟื้นฟูวัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ. 2483 ในสมัยของจอมพล ป. พิบูลสงคราม หวังดี นิมา จึงมีโอกาสดำเนินการแสดงลำตัด ได้ศึกษาและเก็บจำบทกลอนและตัวอย่างที่ดี ๆ ของคนรุ่นก่อนไว้มากมาย อีกทั้งจากมีนิสัยรักไทยนิยมไทย ไม่ต้องการให้วัฒนธรรมที่มีค่าที่คนรุ่นก่อนสร้างไว้ต้องสูญไป จึงมีความเพียรพยายามไปศึกษาเพลงพื้นบ้านจากครูเพลงอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นครูเพลงอีสาน ครูเพลงฉ่อย เพลงเกี่ยวข้าว เพลงพวงมาลัย หรือกระทั่งเพลงชอกทาน เพลงโคราชจากบุคคลต่าง ๆ เพื่อหาความรู้และนำมาประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมอันจะทำให้เพลงพื้นบ้านเหล่านั้นสูญหายไป ส่วนอีกประการหนึ่งที่ทำให้ หวังดี นิมา มีความสามารถด้านกลอนลำตัด เป็นเพราะว่าหวังดี นิมา มีใจรักต่อเพลงลำตัด ยึดการแสดงลำตัดเป็นอาชีพอย่างจริงจังจึงมีความผูกพันกับการละเล่นแบบไทย ๆ มาตั้งแต่เยาว์วัย สามารถร้องกลอนและแสดงออกท่าทางได้ดี อีกทั้งได้ออกแสดงลำตัดตั้งแต่อายุเพียง 14 ปี ซึ่งนับว่าเป็นการลงมือปฏิบัติด้วยตนเองและทำซ้ำ ๆ อยู่เนืองนิตย์ด้วยความมุ่งมั่น จึงเกิดความชำนาญทั้งการร้อง การจำเนื้อกลอนและการแต่งกลอน นับเป็นบรมครูแห่งลำตัดที่มีชื่อเสียงที่สุดในปัจจุบันนี้

หวังดี นิมา มีลักษณะของความเป็นผู้เรียน มีนิสัยชอบศึกษา อากรู้ในสิ่งที่ยังไม่รู้ จึงใช้คำถามเสมอเพื่อให้ได้คำตอบตามต้องการ ถามโดยไม่ต้องอายคนอื่น เช่น ศึกษาเรื่องเพลงอีสาน จาก ขวัญจิต ศรีประจันต์ ศึกษาเพลงชอกทาน และสามารถวิเคราะห์โยงความสัมพันธ์ของเพลงชอกทานว่า เพลงชอกทานมาจากเพลงพื้นบ้านประเภทเพลงเกี่ยวข้าวและเพลงเรือ ซึ่งมีถิ่นเกิดที่จังหวัดสิงห์บุรี อ่างทอง และอยุธยาซึ่งอาจเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเพลงกระชาสารททั้งเพราะสมัยก่อนนั้นคนชอกทานพายเรือมาชอกทานตามบ้าน เช่น ชอกข้าวสาร ชอกกระชาสารท หรืออาจเป็นชายหนุ่มปลอมตัวมาเพื่อมาหาสาวคนรัก ด้วยความสนใจต้องการเรียนรู้เรื่องเพลงชอกทาน หวังดี นิมา จึงเอาข้าวให้คนชอกทานมาก ๆ เพื่อขอให้คนชอกทานร้องเพลงชอกทานให้ฟัง แล้วก็เก็บจำทำนองและเนื้อร้องไว้ จากนั้นก็จะลองมาฝึกแสดงก่อนไปแสดงจริง เมื่อขึ้นแสดง หวังดี นิมา สวมหมวกเก่า ๆ ทำตาบอดซึ่งบิดาเป็นผู้สอนวิธีการทำตาให้ ใช้ฉิ่งและกรับเป็นเครื่องดนตรีประกอบ การแสดงเพลงชอกทานของ หวังดี นิมา ได้รับการต้อนรับด้วยเสียงปรบมือจากผู้ชมอย่างอบอุ่นทุกครั้งที่มีการแสดง ทั้งนี้เพราะหวังดี นิมา ได้ให้ความสำคัญแก่การซักซ้อม การหมั่นสังเกตและศึกษา การต้องมีใจรัก การมีนิสัยอยากรู้ อยากเห็น และมีความทุ่มเทให้กับอาชีพอย่างจริงจัง ตลอดจนความสามารถใช้ประสบการณ์ให้เป็นประโยชน์แก่การแสดง ทำให้ หวังดี นิมา มีไหวพริบในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วและกลมกลืน

ความสามารถเฉพาะตัวของ หวังดี นิมา

ความสามารถเฉพาะตัวของ หวังดี นิมา สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ประการ คือ ความสามารถในการคิด เขียน และแสดงลำตัด สุกงวิธีในการสื่อสารกลอนลำตัดไปสู่ประชาชน และวิธีการถ่ายทอดความรู้ความบันเทิงแก่ประชาชน ซึ่งจะได้กล่าวตามลำดับต่อไปนี้

1. ความสามารถในการคิด เขียนและแสดงลำตัด

หวังดี นิมา กล่าวว่า ลำตัดมีสัมผัสและจังหวะตามลักษณะของกลอน ลักษณะของกลอน เป็นลักษณะกลอนสิบ สามารถบรรยายเนื้อเรื่องที่จะถ่ายทอดแก่ผู้ชมได้มาก การร้องต้องร้องให้ชัดเจน และเป็นจังหวะ การร้องลำตัดบางครั้งจะเปลี่ยนบรรยากาศจากจังหวะเนิบ ๆ เป็นจังหวะที่เร็วขึ้นโดยใช้คำ 4 คำ ดังนั้นผู้แสดงลำตัดจะต้องเข้าใจในวิธีการร้องให้ถูกจังหวะ

สำนวน

ให้ร้องให้ดี ต้องมีสาระ	คอยฟังนะฮะ จังหวะกระชั้น
จังหวะกระชั้นเปลี่ยนบรรยากาศ	บางทีก็อาจผิดพลาดเหมือนกัน
ประโยคสี่คำ ที่นำมาร้อง	พวกล่องล่องควรร้องแบบฉั้น
อย่าร้องละเทะร้องเตะตะโพน	จังหวะจะโคนตอนนี้สำคัญ
หัดกลอนคล้องแคล้วดีแล้วละไอ้หนู	จังหวะลูกคู่ยืนอยู่อย่างนั้น
อย่าเร็วอย่าช้ามีขนิมาปานกลาง	อย่าเว้นช่องว่างให้ห่างกว่ากัน

การเขียนกลอนลำตัดนั้นไม่ใช่สิ่งที่จะทำได้โดยง่าย เนื่องจากผู้เขียนจะต้องมีทักษะในการพูด การเขียน การฟัง การอ่าน และต้องมีความคิดเชิงเหตุผลเข้ามาประกอบด้วย การเกิดความคิดที่จะนำมาเขียนกลอนนั้นสำหรับ หวังดี นิมา กล่าวว่าเกิดจาก 1) ความคิดและแรงผลักดันของตัวเองที่ต้องการเขียนเพื่อถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดเห็น หรืออื่น ๆ 2) เกิดจากการอ่านหนังสือ หนังสือพิมพ์ การดูโทรทัศน์ การฟังวิทยุ การสนทนาอยู่เสมอ 3) การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทางราชการเพื่อประชาสัมพันธ์งานหรือโครงการต่าง ๆ ตลอดจนโรงเรียนในโครงการสืบสานศิลป์แห่งชาติขอให้ หวังดี นิมา แต่งกลอนเพื่อให้เด็กนักเรียนได้ฝึกฝนหัดร้องเป็นต้น 4) เกิดจากการพบเห็นเหตุการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน จากนั้นก็จะนำข้อมูลที่ได้มาเขียนเป็นกลอน บางครั้ง หวังดี นิมา ก็จะไปถามคนที่อยู่ใกล้เพื่อหาข้อมูล ข้อเท็จจริง ศัพท์บางคำที่ไม่รู้ ไม่เข้าใจ และต้องการจะนำมาใช้ ถ้าหากมีเอกสารทางวิชาการเป็นจำนวนมาก ก็จะให้ลูกสาวคนเล็กช่วยอ่านและสรุปเนื้อความให้ หวังดี นิมา กล่าวว่า ผู้ที่จะเขียนกลอนได้ดี ต้องเป็นคนที่มีจินตนาการ มีอารมณ์คล้อยไปตามจินตนาการนั้น ๆ จนเกิดความปรารถนาที่จะถ่ายทอด

สิ่งที่คิดไปสู่ผู้อื่น เมื่อคิดเห็นกลอนขึ้นมาได้ หวังดี นิมา จะรีบเขียนลงในกระดาษซึ่งอาจเป็นกระดาษ
 ท่อของ กระดาษซองบุหรี่ กระดาษยกันยุง ที่อยู่ใกล้ตัว ในบางครั้งเมื่อเขียนกลอนเสร็จแล้ว
 ก็จะเอามาให้ ศรีนวล ข้าอาจ และลูก ๆ ดู บางครั้งก็บ่นว่า "เออ ยังไม่ค่อยดีเท่าไรยังไม่ค่อย
 สมดั่งใจ" ซึ่งศรีนวล ข้าอาจ ก็มีส่วช่วยเหลืออย่างมากในการช่วยขัดเกลาหรือติชม เมื่อพิจารณาถึงการ
 ใช้ภาษาแล้ว จะเห็นว่า หวังดี นิมา ใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ไม่ซับซ้อน สามารถเข้าใจได้ในทันที อีกทั้ง
 ยังทำให้ผู้ชมเกิดจินตนาการและเกิดมโนภาพขึ้นได้เอง เช่น

สำนวน

กระดานที่ใช้กว้างเอาทองอย่างอัศจรรย์

พอครบเจ็ดราตรีเป็นแบบนั้นมาแต่โบราณ

การอยู่ไฟอยู่พื้นต้องทนผืนผีกไฟ

เอาหลังอิงผิงไฟหน้าอกก็ให้อาหาร

หวังดี นิมา เป็นพ่อเพลงลำตัดที่มีความสามารถใช้ถ้อยคำภาษาในการสื่อความหมาย
 ได้ดีเยี่ยม ซึ่งหลักในการเขียนกลอนลำตัดนั้น หวังดี นิมา กล่าวว่าตนมีหลักในการเขียนอยู่

4 ประการคือ

1. การเขียนกลอนได้ต้องรู้ข้อมูล ต้องศึกษาค้นคว้า ต้องอ่าน ต้องฟัง ต้องคิด
 และรวบรวม เรียบเรียง ตลอดจนต้องรู้การโยงสัมผัสตามลักษณะของกลอน
2. ต้องเกิดความจำเป็น ต้องเกิดความจำเป็นอย่างไรอย่างหนึ่งที่เป็นเงื่อนไขที่ทำให้
 ต้องเขียนออกมาให้ได้
3. ต้องมีคู่แข่งเพื่อจะได้พัฒนาเนื้อหาของกลอนให้ดียิ่งขึ้น
4. ต้องมีความอดทน บางครั้งเขียนไปไม่ได้ ต้องใช้การถอยคำเข้าช่วย หรืออาจใช้
 การพักผ่อนก่อนชั่วคราว แต่อย่าเลิก ให้พักชั่วคราวแล้วกลับมาเขียนใหม่ อาจใช้ถ้อยคำจากวิทยุ
 โทรทัศน์ แล้วพยายามเขียนซ้ำ ๆ คิดซ้ำ ๆ แล้วแก้ไข ต้องอดทนจนกว่างานจะเสร็จ ต้องทำให้
 เป็นนิสัย และมีความตั้งใจว่าถ้าไม่เสร็จไม่เลิก

การจะเขียนกลอนได้ ต้องคิดก่อน ต้องคิดอย่างมีเหตุผล มีข้อมูลข้อเท็จจริง เข้าใจใน
 ลักษณะคำประพันธ์ของกลอนซึ่งเป็นความรู้พื้นฐานที่ผู้เขียนจะต้องมี นอกจากนี้ หวังดี นิมา กล่าวว่า
 ความจำเป็นก็เป็นสิ่งสำคัญที่ผูกพันให้ผู้เขียนต้องเขียนให้ได้ ความจำเป็นอาจเกิดจากตัวผู้เขียนเอง
 เกิดจากการได้รับการขอร้องจากผู้อื่น หรือสภาพภายนอกที่เป็นสิ่งเร้าหรือกระตุ้นให้เกิดความ
 บินดาลใจอยากเขียน การเขียนกลอนลำตัดต้องมีคู่แข่งเพราะทำให้เกิดการเปรียบเทียบอันนำมา
 ซึ่งการพัฒนาให้เกิดการปรับปรุงเนื้อหาให้ดียิ่งขึ้น ซึ่ง หวังดี นิมา กล่าวว่าบางครั้งใช้กลอนแดงใน
 การแสดงซึ่งเนื้อร้องทำให้ผู้ฟังเกิดความรู้สึกว้าเหวไป โง่งเง้งเกินไป ผู้ชมผู้ฟังอาจรับไม่ได้และ

ไม่เข้ากับยุคสมัยปัจจุบัน ดังนั้นการแต่งกลอนลำตัดของ หวังดี นิมา จึงไม่เน้นถ้อยภาษาที่ส่อไปในทางเพศอย่างชัดเจน แต่ใช้กลอนลักษณะสองแง่สองง่าม พัฒนาภาษาโดยใช้ศัพท์ปัจจุบันหรือสัญลักษณ์อื่น ๆ เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนาน การเขียนกลอนลำตัดต้องใช้ความพยายามอย่างมาก และบางครั้งก็เกิดความเคร่งเครียด คิดไม่ออก หวังดี นิมา จึงใช้ลักษณะการถอยคำเข้าช่วย ดังเช่น

ศิลปินแก่แก่จะไม่แปรผัน	จะส่งเสริมสร้างสรรค์กันต่อไป
จะสร้างสรรค์ส่งเสริมเพิ่มทักษะ	อนุรักษ์ลักษณะศิลปะไทย

หวังดี นิมา กล่าวถึงประสบการณ์ของตนเองว่า บางครั้งเมื่อเขียนกลอนจนเกิดความเครียดก็จะหยุดพักชั่วขณะโดยการเลี้ยงสัตว์ เช่น แพะ ไก่ ปลา กัด ทำให้เกิดความเพลิดเพลินและคลายความเครียดได้จากนั้นจึงกลับมาเขียนต่อ เมื่อได้ผ่านการไตร่ตรอง คิดใคร่ครวญเพื่อเรียบเรียงข้อมูล และจินตนาการให้เป็นระบบระเบียบแล้ว ก็นำศัพท์และความคิดที่ต้องการจะสื่อให้ผู้ฟังได้ทราบนำมาเรียงลำดับโดยพยายามใช้ภาษาที่ง่ายต่อการตีความ คำนึงถึงความเข้าใจกันได้กับยุคสมัยและผู้ฟังจะสามารถจะเข้าใจได้ในทันที แต่ถ้าหากคาดว่าจะเกิดความไม่เข้าใจ หวังดี นิมา ก็จะใช้การหยุดเพื่อพูดค้นจิงหะหรือใช้การซักถามนั่นเอง เพื่อเป็นการขยายความและเพื่อสร้างมุขตลกไปในตัว การประมวลความคิดของ หวังดี นิมา เกิดจากการอ่าน การฟัง และการคิดเป็นสำคัญ แม้จะต้องอ่านหนังสือตลอดทั้งวันก็มีความอดทนอย่างมาก เช่น หนังสือรามเกียรติ์ ไกรทอง สังข์ทอง หรือหนังสือทางวิชาการ เช่น โรคเอดส์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย โครงการหลวงต่าง ๆ เป็นต้น

ประสบการณ์ในวัยเด็กของ หวังดี นิมา ที่สัมผัสกับเพลงพื้นบ้านลำตัดทั้งการได้เห็น ได้ยิน ได้ฟังและได้ร้องและแสดงลำตัดมาตั้งแต่อายุเพียง 14 ปี ทำให้ หวังดี นิมา เข้าใจในลีลาของกลอนลำตัดได้เป็นอย่างดีว่า ผู้แสดงลำตัดต้องรู้จักการใช้น้ำเสียงหนักเบา การแสดงออกทางสีหน้า แววตา กิริยาท่าทางให้เป็นไปตามกลอน ทั้งนี้ก็เพื่อเร้าความรู้สึกของผู้แสดงให้จดจ่ออยู่กับการแสดงลำตัด "การแสดงลำตัดก็คล้าย ๆ กับการแสดงละครนั่นเอง ผู้แสดงต้องทำตามบทบาทของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้" หวังดี นิมา กล่าวถึงการใช้ความสามารถในการแสดงลำตัดไว้ว่า

สำนวน

ทั้งทิมสระทั้งจิงหะช่องไฟ	สัมผัสนอกสัมผัสในดิฉันเข้าใจล่อนจ้อน
จิงหะโจีจิงหะทิง	จิงหะส่วงจิงหะวอลซ์
ออฟบิต ดิสโก้ จิงหะสโลว์ ฟอกซ์ทรอท	พวกเพียรเรียนตลอดจิงหะออกจิงหะอ้อน

เราจะเป็ลล้าตัดเรากัต้องหัดหมดทั้งนั้น	อั้งแบบบทปัจจุบันเขาฝึกเป็นชั้นเป็นตอน
จะเล่นหัวต้องรู้หลักเราต้องรู้จักเปลี่ยนแปลง	จะรำจะร้องต้องผ่อนแรงต้องมีแข็งมีอ่อน
เวลาแข็งต้องแข็งชั้นมีดุดันนิดหน่อย	เวลาอ่อนต้องเสียงอ่อย ๆ ให้ชุ่มช้อชอรชว
มีหนักมีเบามีกระเข้าเข้าแห่	อึดอนแต่ช้าแต่ต้องมีแง่มอง
ต้องเล่นหูเล่นตาลอยหน้าให้เต็มที	อึดอนท่ายท่ายใส่ให้ถึต้องให้มีแผ่ร่อน
ถึที่เค็ดแผ่ร่อนต้องขอค่อนคู้แข็งขัน	ใครเก้งกล้ากำกันมาว่ากันคนละกลอน

หวังดี นิมา ยังมีความชำนาญในเพลงฉ่อยอีกด้วยนอกเหนือไปจากเพลงล้าตัด โดยให้
แนวทางการเล่นเพลงฉ่อยไว้ว่า

สำนวน

พูดถึงเพลงฉ่อยมีอยู่สามฉ่า	ถ้าใครได้ฝึกศึกษาถึควรจะทราบไว้
ฉ่าเหนือฉ่ากลางฉ่าบางกอก	ตามถึฉั่นบอกอธิบาย
ฉ่าบางกอกบอกได้แน่	มีเอชานอยแม็กันตอนท่ายท่าย
ฉ่าสุพรรณนั้นไม่แน่	มีสำสำแฮแฮแล้วถึเงือบหาย

เพลงอี่ฉ่าวจำนวนไม่น้อยที่หวังดี นิมา ได้เขียนขึ้นเพื่อแสดงสลักับเพลงพื้นบ้านล้าตัด
เพื่ออนุรักษ์ไว้ไม่ให้หายไไปหวังดี นิมา กล่าวถึงเพลงอี่ฉ่าวเมื่อเปรียบเทียบกับเพลงล้าตัดว่า

สำนวน

เพลงอี่ฉ่าวคันไ้เพราะวกไปในทางลัด แต่พูดถึงล้าตัดลึทางลัดมันไม่ค่อยมี
บางถึก็ร้องคันไปผิดผิดบางถึไปติดชะเกือบตาย บางถึผู้รูกลอนถึหลายเขาจับฉั่นไ้เสียแล้ว

เมื่อถึงคราวแสดงบนเวที ซึ่งได้แก่การพูดและการร้องหวังดี นิมา มีความสั่นถึจัดเจน
ในการพูดการร้องอย่างอั้ง สามารถใช้คำพูดที่ชัดเจน กระตือรือลั่นในการร้องและแสดงล้าตัดอย่าง
เต็มความสามารถหวังดี นิมา ให้คำแนะนำแก่ผู้ร่วมแสดงว่า ผู้แสดงต้องรู้จักร้องให้เป็นจังหวะ
ใช้น้ำเสียงถึทั้งเข้มถึดังตุ้ด้นและอ่อนเบาบ้างสลักัน ใช้การสลับจังหวะจากช้าไปส่วเร็ว ลดจากเร็ว
มาสู่ช้า สลับจากเพลงล้าตัดเป็นเพลงอี่ฉ่าว จากเพลงอี่ฉ่าวเป็นเพลงฉ่อย สลับจากเพลงฉ่อยเป็น
เพลงขอทานหรือเพลงเกี้ยวข้าว เพลงเรือ หรือเพลงพวงมาลัยบ้างตามความเหมาะสมโดยสิ่งเกตุ
จากความสนุกสนานของผู้ชมการแสดง หากเล่นจังหวะเด็ยวลอดอาจทำให้ผู้ชมเกิดความเบื่อไ้
ซึ่งเรื่องการแสดงสดบนเวที ศรีนวล ข้าอาจ เป็นผู้รู้ใจคนสำคัญที่ช่วยไ้การแสดงเป็นไปอย่างมี
รสชาติและเกิดความกลมกลืน ดังนั้น การใช้ล้าทำทางการแสดงจึงเป็นเรื่องสำคัญมากถึจะทำให้
ผู้ชมการแสดงเกิดความร่เม็ดคล้อยตามผู้แสดง เช่นในการแสดงครั้งหนึ่ง นักแสดงล้าตัดซึ่งอั้งอายุเยาว์

ร้องลำตัดในลักษณะราบเรียบ ไม่เน้นเสียงสูงต่ำหนักเบา หวังดี นิมา กล่าวทำนองสัพยอกว่า "คุณคนนี่ลี เขาร้องแบบมีจินตนาการนะ ใช้จินตนาการเอาเอง" ซึ่งหมายความว่า หวังดี นิมา ต้องการให้นักแสดงแสดงออกมาซึ่งหน้าตาท่าทางอย่างเต็มที่นั่นเอง นอกจากนี้ผู้แสดงลำตัดจะต้องมีทักษะทั้งการจำเนื้อกลอน การแสดงลีลาท่าทางประกอบการร้องขณะกำลังแสดงอยู่บนเวทีโดยการผสมผสานกิริยาอาการทั้งหมดไปด้วยกัน ตัวอย่างเช่น

ส่วนวน 1

เออแม่สวยกันจริงหนอหล่อกันจริงนะน้อง ฉันก็มอมม้อมมอมมอมมอมมอมฉันก็ชอบใจ
ผู้แสดงต้องแสดงอาการเขม้นมอมให้เห็นจริงเห็นจัง

ส่วนวน 2

ผมเลยเอามือเคาะข้างฝาทำท่าเป็นเจ้าหน้าที่ พอเห็นกางเกงสีาก็โอ้โอดหน้าจิ้มตัว
ผู้แสดงทำท่าเคาะข้างฝาและมองผู้แสดงฝ่ายหญิงแบบเยาะ ๆ

ส่วนวน 3

แม่หนูจ๊ะ แม่หนูจ๋า ลูกหวังจะพาไปชอปปิง
ผู้แสดงลงน้ำหนักเสียงที่ จ๊ะ จ๋า ชอปปิง

นอกจาก หวังดี นิมา จะมีทักษะในการคิด เขียน ร้องและพูดอย่างมีไหวพริบแล้วยังสามารถใช้ถ้อยคำแบบพรสุวาจาเข้ามาใช้ในการเขียนกลอนเพื่อโต้ตอบกันในการแสดงอีกด้วย พรสุวาจาเป็นคำด่ากันแบบทสยซึ่ง หวังดี นิมา เห็นว่าสามารถใช้ได้กับกลอนลำตัด เพราะไม่ใช่คำลามกแต่เป็นถ้อยที่คุ้นหูกันอยู่ทั่วไป เช่น

ส่วนวน

จ๋าเอาไว้ให้ตีเด็กคนนี้จะน่าดู จ๋าไว้นะอีหนูไม่ถึงก็ทุ๊กแล้วไป
คำหนึ่งก็แก่ สองคำก็แก่ แล้วเหล่ากอพ่อแม่พวกมึงไม่แก่กันรึยังง

การแสดงเพลงพื้นบ้านลำตัดก็เช่นเดียวกับการแสดงบนเวทีอื่น ๆ ต้องมีบทตลกสอดแทรกด้วย หวังดี นิมา ใช้มุขตลกสอดแทรกคั่นเป็นระยะเพื่อให้ผู้ชมเกิดความรู้สึกรื่นเริง การใช้มุขตลกต้องวางแผนกันกับผู้ร้องด้วยว่าจะใช้กลอนอะไร จะใช้มุขเดิมหรือเปลี่ยนแปลงเพิ่มเติมอะไรบ้าง เมื่อซักถามแล้วจะตอบรับว่าอะไร ความสนุกสนานจากมุขตลกข้ามขั้นของผู้แสดงช่วยทำให้การแสดงมีชีวิตชีวาและเป็นธรรมชาติ เช่น

สำนวน

- ปรีชา ร้อง : ไม่เกรงใจใครเลยแม่ต่อเตยต้นตำ พุดเปรยเปรยบเหยียบอำพุดลวนลามแหลกฉาย
ข้างไม่ว่างหน้าอัชฌาอาศัย หวัง เต๊ะ ร้อง : เรามีหัวใจเอาไปก็เอาถิ่น
- ปรีชา พุด : เอาบ้างรีเนย
- หวัง เต๊ะ พุด : เอาสิโว้ย ไอ้หนุ่ม
- ปรีชา พุด : จั๊นรี ไอ้แก่
- หวัง เต๊ะ พุด : อ้าว เออ เออ กูไม่เคื่องเวีย เวลาเล่นบนเวที ไม่มีเคื่อง
- ปรีชา พุด : เล่นบนเวทีเคื่องได้เทร่อ
- หวัง เต๊ะ พุด : เออ บนเวทีเนย ไม่เคื่อง (เน้นเสียงหนัก ๆ ซ้ำ ๆ) แต่เวลาเล็ก อีต่อนจ่ายสต่างค์
น้ำตามึงจะต้องตก อช่าลิม
- ปรีชา พุด : จะตกเรื่องอะไร
- หวัง เต๊ะ พุด : (พุดให้เสียงออกตลอดโรฟัน) กูจะหักหน่มึงนะซี ไอ้ชา
- ปรีชา พุด : (พุดแบบประหลาดเอาใจ) เอ้อเฮ้อ เน้ ใจเย็น ๆ น้า ไอ้หนุ่ม
- หวัง เต๊ะ พุด : (พุดแบบคนกำซี้ชนะ) พุดให้เข้าหูคนหยิ่งบ้างสิ เอ้อ
- ปรีชา พุด : (พุดทำนองประชดประชัน) ไอ้หนุ่มเน้ คิวชาวโพลนเชียวนะ

การใช้สัญลักษณ์แทนถ้อยคำ (Nonverbal Communication) ในที่นี้หมายถึงการใช้
ภาษา อากัปกิริยาท่าทาง (Action Language) นั้นเอง การร้องเพลงลำดับขณะที่ทำการแสดง
ทั้งโดยใช้คำและสัญลักษณ์อื่น มีหน้าที่สำคัญ 2 ประการคือ ให้คำซึ่งมุ่งในการบอกเล่า
(Information) และการใช้สัญลักษณ์เน้นการให้คำอธิบาย (Explanation) ถ้าหากผู้แสดง
สามารถใช้การสื่อสารทั้งสองได้อย่างกลมกลืน สอดคล้องกัน จะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการสื่อ
ความหมาย ทำให้ประชาชนผู้ชมการแสดงเข้าใจได้ง่ายและกระจ่างแจ้ง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดใน
การใช้ถ้อยคำและสัญลักษณ์ประกอบกันในการร้องประกอบท่าทางอันเป็นสัญลักษณ์ของ หวังดี นิมา
เช่น การแสดงเพลงขอทาน การแสดงชุดนี้ หวังดี นิมา จะต้องสวมหมวกเก่า ๆ ทำตาเหล่
ทำเสียงเหมือนคนจุ่มบี่ ใช้กรับและกลองเป็นเครื่องดนตรีประกอบ การทำท่าแบบคนพิกลพิการ
กำลังขอเศษสต่างค์จากผู้ที่ผ่านมา การแสดงเพลงขอทานของ หวังดี นิมา ได้รับการเรียกร้อง
ให้แสดงบ่อย ๆ จากสถานที่ต่าง ๆ ที่ไปแสดงและได้รับเสียงปรบอย่างกึกก้องท่วมท้นในทุกที่
เนื้อเพลงขอทานของ หวังดี นิมา มีดังนี้

เอ๋อ เอ๋อ เอ็ง เกษ เอย เอ๋อ
ทำงานทำงานกับผมด้วยเงินด้วยทอง
ทำงานอย่าเพิ่งว่าเพิ่งบ่นคนจนมาเบียด

สองกรชั้นกราบกรานลืบนิ้วประสานชั้นเหนือเคียร
เปรียบเหมือนโภกกองให้ผมสักเล่มเกวียน
จนแล้วจึงได้ชม เอย ชานมา (ซ้ำ)

การใช้สัญลักษณ์ทำหน้าที่อีกประการหนึ่งคือ สะกิดให้ผู้ชมคิดและจินตนาการคล้อยตาม
เนอกลอนไปด้วย โดยที่ผู้แสดงหลักเล็งไม่ใช้คำตรง ๆ ในการร้องกลอนลักษณะสองแง่สองง่าม
หวังดี นิมา ใช้ถ้อยคำอื่นแทนการกล่าวถึงอวัยวะเพศ เช่น

ช) เธอว่าเห็นหัวอยู่ข้างร้วดำ ๆ
ว่าข้ามมาข้ามไปอยู่ตั้งหลายหน
แต่พอเธอยกขาข้ามมาอีกที่
ญ) แสงสว่างออกจានัยน์ตาจะแตก
ว่าฉันยกขาข้ามมาอีกที่
หน้าฉันใหญ่มากไหมเล่าพี่หวังชา

เลขยกเท้าข้ามข้ามหัวไป
พอรู้ว่าหัวคนเธอก็ตกใจ
ผมเลยเห็นหน้าผมก็เลยจำได้
ไม่น่าเลยจะมาแปลกมาแปลกกันไป
เขาก็เลยเห็นหน้าก็เลยจำได้
นี่มันโตเท่าหน้าของแกได้ไหม

ทักษะในการร้องเล่นกลอนลำตัดอีกประการหนึ่ง คือ การหักคอร้องจังหวะซึ่งสืบเนื่องมา
จากการเล่นกลอนประเภทสองง่ามสองแง่นั้นเอง กล่าวคือจะหยุดนิดหนึ่งเมื่อจะร้องคำสำคัญ
ประโยชน์ในการหักคอร้องจังหวะคือทำให้ผู้แสดงนึกกลอนออก และผู้ชมเกิดความสนุกสนานเนื่องจากการ
การจดจ่ออยู่กับการร้องกลอนของผู้แสดงทำให้เดาได้ว่าผู้ร้องจะร้องต่อคำว่าอะไร สามารถ
จินตนาการได้เอง เช่น

สำนวน 1

นี่พวกผู้ชายเขามาเกริ่นเสียจนเพราะพริ้ง
พี่ก็มองม้องม้องม้องม้องม้องม้องม้อง
ผู้ชายเขาเกริ่นอยู่ข้างนอกออกมาเสียที

ว่าฟัง ๆ เหมือนดังหวังเรไร
พี่มองนวลน้องมองไปข้างใน
จะมัวนั่งคล่า (หยุดนิดหนึ่ง) หัวอยู่ท่าไม

ทักษะของ หวังดี นิมา อีกประการหนึ่ง ได้แก่ การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าในขณะที่ทำการแสดง
เช่น การแสดงครั้งหนึ่งที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพจำกัด สาขาสะพานผ่านฟ้า หวังดี นิมา ให้
ลูกชายขึ้นเวทีการแสดงร้องลำตัดโต้ตอบกับฝ่ายหญิง แล้วเกิดติดขัดเนื่องจากนึกเนื้อร้องไม่ออก
หวังดี นิมา จึงแก้ปัญหาเฉพาะหน้าด้วยการต้นกลอนสดลงท้าย ดังนี้

ต่อ = งามแน่หรือแม่หนูเมื่อพิศดูพวงแก้ม ทำเป็นกระจุกคลุกด้วยแยมยี่หน้าแหลมเหมือนจิ้งเหลน
แม่คนใหญ่ก็ไม่ไช่อย้อมมีหน้าง้อแล้วหน้าท้อง แหม อ้อฮ้อสะตือน้องเหมือนปากคลองบางเขน
ไม่มีอะไรแม่ใบบัวบก ไม่ต้องวิตกแม่ถกกระเด็น

การแสดง เช่น การแสดงครั้งหนึ่งที่จังหวัดนครราชสีมา หวังดี นิมา ทำการแสดงอย่างเต็มที่โดยประยุกต์เนื้อหาให้กลมกลืนไปกับผู้ชมซึ่งเป็นชาวอีสานการเรียนรู้และจดจำศิลปะเพลงพื้นบ้านอื่น ๆ ทำให้ หวังดี นิมา ร้องเพลงโคราชได้อย่างเป็นที่ประทับใจผู้ชมอย่างยิ่ง ความมีสมาธิ ผสมผสานกับลูกเล่นลูกฮาและความมีชีวิตชีวาทำให้ผู้ชมการแสดงไม่ว่าจะเป็นคนภาคใดต่างก็ได้รับความบันเทิงจากการชมลำตัดของ หวังดี นิมา โดยทั่วกัน ซึ่งคณะลำตัดหวังดีได้ไปทำการแสดงมาแล้วทุกจังหวัดทั่วประเทศรวมทั้งจังหวัดใหม่ เช่น หนองบัวลำภู อ่างนาจเจริญ และสระแก้ว ในบางครั้งแม้จะมีผู้ชมเพียง 30-40 คนก็ตาม หวังดี นิมา ก็แสดงอย่างเต็มที่และภาคภูมิใจหากการแสดงทำให้ผู้ชมอยู่ชมลำตัดจนถึงเวลาเลิกการแสดง

นอกจากนี้ หวังดี นิมา ยังไม่เล่นเอาเปรียบคนฟังอีกด้วย นั่นคือ การเล่นที่เอาเปรียบผู้ชมหมายถึงการกระทำโดยเจตนาหรือไม่เจตนาก็ตาม ได้แก่ การพูดคั่นขณะที่ตนเองร้องหรือคนอื่นกำลังร้องซึ่งอาจเป็นเพราะนึกเนื้อกลอนไม่ออก หรืออีกคนสอตจังหวะ ร้องวรรคสองวรรคแล้วพูดที่เพื่อหวังให้เกิดมุขตลก ๆ เมื่อทำพว้าเพรื่อก็เป็นการสร้างควมว่าคาญแก่ผู้ชมและถือว่าเป็นการทำลายตนเองด้วย บางคณะพูดมากกว่าร้องจนกระทั่งจบการแสดงซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ดีเนื่องจากผู้ชมต้องการมาชมมาฟังการเล่นการร้องลำตัดมากกว่า หวังดี นิมา ตระหนักในเรื่องนี้จึงไม่เอาเปรียบผู้ชมด้วยการพูดมากกว่าร้อง ดังนั้น จะเห็นว่าผู้ชมลำตัดคณะหวังดีต่างพอใจที่ได้มาชมการแสดงและได้รับความบันเทิงกลับไปอย่างคุ้มค่า และพูดเป็นเสียงเดียวกันว่ามาชมลำตัดหวังดีเพราะสนุกได้หัวเราะขำขันตลอดเวลา

2.2 ใช้จิตวิทยาในการแสดง

ก่อนการแสดงทุกครั้ง หวังดี นิมา และชาวคณะลำตัดหวังดี จะพูดคุยตกลงกันล่วงหน้าคร่าว ๆ ว่าจะแสดงอะไรบ้างโดยคำนึงถึงความเหมาะสมตามลักษณะงานและสถานที่ที่จะไปแสดงด้วยเพราะประชาชนในบางแห่งที่ไปแสดง เช่น จังหวัดนนทบุรี ผู้ชมชอบให้ร้องกลอนลำตัดตลอด ให้พูดน้อย ๆ บางแห่ง เช่น แปรจิว บางปะกง ฉะเชิงเทรา ชอบให้ร้องไปพูดซักถามกันไปขณะแสดง บางแห่งมีคนเมาสุรามากก็ต้องร้องยาว ๆ นาน ๆ ถ้าไปงานบวช งานแต่งงาน งานศพ หรืองานรับเชิญ ก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมโดยจะเริ่มต้นร้องไปตามลักษณะงานสักระยะหนึ่งแล้วจึงเปลี่ยนเป็นการร้องการแสดงแบบสนุกสนาน ศรีนวล ข้าอาจ กล่าวว่า "เราจะร้องเป็นวิชาการนานเกินไ้คน คนที่ไหนเขาจะชอบฟัง เราต้องเล่นสลับกันไปบ้าง วิชาการบ้าง สนุกสนานบ้าง การเตรียมการก่อนแสดงไม่มีอะไรมาก เพียงแต่บอกว่าจะร้องกลอนนั้นะ กลอนนั้นนะและก็ต้องสังเกตดูบรรยากาศด้วย บางที่ก็เปลี่ยนจังหวะ เปลี่ยนเพลง เพื่อให้เข้ากับอารมณ์ความรู้สึกของคนดู

ด้วย" เช่นกันที่หวังดี นิมา กล่าวว่า "การไปแสดงแต่ละครั้งไม่ได้เตรียมวางแผนอะไรมากมาย เพราะมันอยู่ในกันหมดแล้ว"

หวังดี นิมา สิ่งเกิดความสนุกสนานของผู้ชมการแสดงจาก "การช้ำ" และ ประเมินว่า หากผู้ชมการแสดงไม่ลุกหนีไปไหน แสดงว่าผู้ชมยังชอบที่จะอยู่ดูการแสดงต่อไป ซึ่ง นับว่าเป็นการยากมากที่จะให้ผู้ชมชมการแสดงติดต่อกันเป็นเวลานาน 3-4 ชั่วโมง ดังนั้นการร้อง ผู้ชมที่ดุด่าที่สุดคือการสังเกต หากเห็นว่าผู้ชมเริ่มเบื่อหรือจะเปลี่ยนเนื้อหาหรือจังหวะทันที เช่น เปลี่ยนจากกลอนประวัติศาสตร์มาเป็นการเกี่ยวพาราสิ เปลี่ยนจากการเกี่ยวพาราสิเป็นการตำหนิ ต่อว่าข้อเสียนองฝ่ายตรงข้ามโดยสมมุติขึ้นมาเปลี่ยนจากเพลงลำตัดเป็นเพลงอีแซว เปลี่ยนจาก เพลงอีแซวเป็นเพลงฉ่อย เป็นต้น โดยใช้กลอนลักษณะสองแง่สองง่าม เทคนิคการหักคอรอ จังหวะและการผูกซึกประกอบขณะทำการแสดง

กลอนลำตัดของหวังดี นิมา เป็นกลอนที่ใช้ภาษากล้นคำง่าย ๆ ซึ่งทำให้ผู้ชม การแสดงทุกเพศทุกวัยและทุกอาชีพสามารถเข้าใจความหมายได้ง่ายและรับรู้ได้เร็ว แม้ว่าจะมี การใช้ศัพท์สมัยใหม่เป็นศัพท์สะแลงและภาษาต่างประเทศปะปนอยู่บ้างแต่ก็ทำให้เกิดความครึกครื้น แก่ผู้ชมได้เป็นอย่างดี เช่น คำว่า เด็กซิ่ง เสล่อ บื้อบื้อ คินฉ่อง ซาดิสต์ เป็นต้น ดังเช่นตัวอย่าง ต่อไปนี้

สำนวน

ถ้ามีบุตรชายขอให้เป็นผู้ชายจริงจังจริง

อย่าเป็นทั้งผู้หญิงเป็นทั้งผู้ชาย

ยุ่งยากไอ้เรื่องมีบุตร

ถ้าเป็นเกย์เป็นตุ๊กลุ่มจะตายไป

3. วิธีการถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชนโดยผ่านเพลงลำตัด

เมื่อพิจารณาการแสดงลำตัดของหวังดี นิมา ที่ส่งผ่านความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม คติชาวบ้าน ตลอดจนความสนุกสนานบันเทิงไปสู่ประชาชนแล้ว จะเห็นว่าหวังดี นิมา มีวิธีการถ่ายทอดความรู้ความคิดเห็นต่าง ๆ รวม 9 วิธีคือ

- 3.1 การใช้เหตุผล
- 3.2 การใช้การเปรียบเทียบ
- 3.3 การบรรยาย/การพรรณนา
- 3.4 การให้ข้อเท็จจริง
- 3.5 การล้อเลียนสถานการณ์จริง
- 3.6 การใช้กรณีตัวอย่าง

3.7 การแสดงสั้น ๆ

3.8 การโต้วาที

3.9 การใช้สำนวน

การใช้เหตุผล

การใช้เหตุผลเป็นวิธีการสำคัญวิธีหนึ่งในการตอบข้อสงสัย การลดความกดดันหรือความไม่เข้าใจให้หมดสิ้นไป กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา ใช้กลวิธีการถ่ายทอดความรู้สึกโดยแสดงให้เห็นความเป็นเหตุเป็นผล ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวน

เมื่อยามเขารักเขาก็มักตามใจ

หากต้องการอะไรเป็นได้ทั้งนั้น

นอกจากดวงดาวที่เขาเอามาไม่ได้

เล่ห์เหลี่ยมของชายมากมายนับพัน

พะเน้าพะนอเอาขอเข้าช่วย

อย่าหลงลมว่าสาวแม่จะชายนิกมัน

ขึ้นหลงลมชายเหมือนไฟลามเลีย

น้ำตาเราจะเรี่ยเมื่อคราวเราเสียพรหมจรรย์

กลอนนี้สอนหญิงว่าเมื่อมีชายมารักมาชอบ ฝ่ายชายก็จะตามใจและหาสิ่งของต่าง ๆ มาให้เพื่อเอาอกเอาใจฝ่ายหญิง ดังนั้นฝ่ายหญิงจึงควรศึกษาฝ่ายชายให้ละเอียดถี่ถ้วนและควรระมัดระวังเล่ห์เหลี่ยมของฝ่ายชายไว้ด้วย เนื่องมาจากฝ่ายหญิงยอมเป็นฝ่ายที่เสียเปรียบฝ่ายชายดังภาษิตสอนใจว่า "ชายข้าวเปลือก หญิงข้าวสารโบราณว่า" กลอนนี้จึงอธิบายให้เห็นว่าหากเหตุคือฝ่ายหญิงหลงเชื่อใจฝ่ายชายมากเกินไป อาจเกิดผลที่ฝ่ายหญิงเสียใจได้ในการกระทำของตน

สำนวน

เมื่อไทยคิดผลิตผลไทยทุกคนควรซื้อหา

เราเสียดุลย์การค้ามาเป็นเวลาหลายปี

สนับสนุนและใช้บริการซึ่งจัดโดยคนไทย

เรามัวแต่ไปซื้อของเขาเมื่อไหร่เราจะหมดหนี้

ไทยจะโหดในช่วงชีवालย์ต้องมีการประหยัด

เอื้ออำนวยช่วยรัฐซื้อสัตย์เรื่องภาษี

สำนวนกลอนข้างต้นชี้ให้เห็นว่า สาเหตุประการหนึ่งที่ไทยเสียดุลย์การค้าเป็นเพราะคนไทยไม่ซื้อสินค้าที่ผลิตโดยคนไทยด้วยกัน ไม่ใช้บริการซึ่งจัดโดยคนไทย อีกทั้งยังหลบเลี่ยงการเสียภาษีอีกด้วยดังนั้น หากต้องการให้ประเทศบังเกิดผลในการพัฒนาทางเศรษฐกิจแล้ว คนไทยจึงควรหันกลับมาช่วยกันบริโภคสินค้าและบริการซึ่งจัดโดยคนไทยด้วยกันอันจะส่งผลให้เงินทองไม่รั่วไหลออกนอกประเทศ และควรร่วมมือกันเสียภาษีเพื่อรัฐจักได้นำมาพัฒนาประเทศชาติต่อไป

การใช้การเปรียบเทียบ

การเปรียบเทียบเป็นวิธีการแสดงให้เห็นความแตกต่างกันระหว่างสิ่งอย่างน้อยสองสิ่ง การใช้กลอนลำตัดในลักษณะ เปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างย่อมทำให้ผู้ชมเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย รวดเร็วและเกิดมโนภาพที่ชัดเจน การเปรียบเทียบยังเป็นวิธีที่ช่วยลดการอธิบายที่เยิ่นเย้อ และยังทำให้เกิดอรรถรสในการฟังอีกด้วย ดังเช่น

สำนวน

ดูสารรูปอาจารย์เหมือนดังผ่านอาจม

ฉันไม่รู้สิกินกินยืมฟังแล้วลมแทบใส่

เมื่อริหัดจะโกหกควรส่องกระจกดูบ้าง

ดูกิริยาท่าทางรูปร่างเหมือนหมึกควาย

การเปรียบเทียบที่เกินความเป็นจริง ก็เป็นการให้ความรู้และอารมณ์ความรู้สึกที่ฉีกแนว ออกไปจากความจำเริญซ้ำซาก ทำให้ผู้ชมการแสดงลำตัดเกิดความรู้สึกขำขันและเปรียบเทียบควบคู่ ไปกับความเป็นจริงด้วย เช่น

ถ้ามีเมียควายมันก็สบายดี

มันไม่กระเช้ากระชี่ให้เราต้องหมั่นไฉ่

มันไม่ตะบึงไม่ตะบอนงอนปองปอง

พูดถึงเงินถึงทองเขาก็ไม่ต้องใช้

รถเก๋งก็ไม่นั่งหนึ่งก็ไม่ดู

ชอบความเป็นอยู่อย่างสบาย

เสื้อผ้าอาภรณ์หล่อนก็ไม่ยุ่ง

ที่นอนหมอนมุ้งไม่มีความหมาย

เรื่องอาหารหวานคาวเธอไม่เอาแน่

เธอไม่กินกาแฟไม่กินไข่ไก่

มือเข้ามือเข็นเล่นกันก็แต่หญ้า

กัวยเตี้ยผัดราดหน้าเขาก็ไม่สนใจ

เรื่องอาหารการกินมันก็ไม่สิ้นเปลือง

อ้อมแล้วบดเอ็งไม่เอาเรื่องใคร

ไม่นินทาชาวบ้านให้ต้องรำคาญหู

ชอบความเป็นอยู่อย่างแบบควายควาย

เธอไม่บ่นเธอไม่ว่าเธอไม่บ่นชาการ

จะคิดหักหาญเขาก็ไม่ร้องไห้

กลอนลำตัดข้างต้นใช้กลวิธีเปรียบเทียบให้เห็นว่า หญิงผู้เป็นภรรยาที่ดีไม่ควรเข้าซี่ จุกจิก ขี้นินทา ชอบนินทา ฟุ้งเฟ้อ หวังดี นิมาต้องการสะท้อนให้เห็นภาพในด้านที่กลับกันว่า ภรรยาที่ดีควรทำ ตัวเป็นคนเรียบ ๆ ง่าย ๆ และไม่ควรถ้าให้ผู้เป็นสามีต้องวุ่นวายใจ

การพรรณนา

การพรรณนาหรือการบรรยาย เป็นการกล่าวถึงเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างละเอียด เช่น

สำนวน

พูดถึงเรื่องความรักมันมากนักครับนาย	จะเสกสรรมาบรรยายมันมากมายด้วยกัน
บ้างรักพ่อรักแม่รักผู้แก่ผู้เฒ่า	รักนามสกุลของเราและรักเผ่ารักพันธุ์
รักพวกรักเพื่อนรักบ้านเรือนอาศัย	รักข้าวของเครื่องใช้รักบันไดสามชั้น
รักชาติศาสนารักพระมหากษัตริย์	รักพระราชบัญญัติรักรัฐบาล
รักพวกรักเพื่อนรักบ้านเรือนเคหา	รักกุกุบุตรกุกุธิดารักกันมาแต่ดึกดำบรรพ์
รักอะไรไม่ชอบกลเท่ากับรักคนที่เรารัก	มันรักหวังหวังหนักมันรักไม่พ้อพ้อ
เป็นความรักที่รุนแรงตั้งแสงอาทิตย์	มันดุดดิมปลื้มจิตเฝ้าครุ่นคิดอยู่ทุกคืน
ถ้าวันไหนไม่เห็นหน้าทำให้อร่ามไม่ชุ่มชื่น	นอนแล้วหลับหลับแล้วตื่นพอตอนกลางคืนเพื่อฝัน
ถ้าความฝันเป็นความจริงไม่ว่าผู้หญิงหรือผู้ชาย	ชีวิตก็มีความหมายสนุกสบายดีเหมือนกัน

การให้ข้อเท็จจริง

หวังดี นิมา เป็นผู้ให้ข้อมูลข่าวสารที่มีนัยยะต่อเหตุการณ์ผ่านกลอนลำตัดสู่ประชาชน โดยสามารถเลือกนำเหตุการณ์มาเขียนเป็นบทกลอนได้อย่างน่าฟังน่าสนใจอย่างยิ่ง ทั้งสภาพความเป็นจริงทางการเมือง การปกครอง เศรษฐกิจและสังคม ดังตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวน 1

อันสงครามครั้งก่อนตอนผู้คน	เพิ่มผลดีทิพย์ผลภาษี
ใครเป็นประเทศราชชาติต้องช่วย	ต้องส่งส่วยให้เขาแน่แต่ละปี
โลกกำลังเจริญเดินรุดหน้า	ใช้สงครามจิตวิทยาเวลานี้
สงครามจิตวิทยามันน่าคิด	คือโลกคอมมิวนิสต์กับโลกเสรี
มีโลกเสรีกับโลกคอมมิวนิสต์	เป็นสงครามเศรษฐกิจคิดให้ดี

สำนวน 2

เราเป็นผู้มีสิทธิ์ลองคิดดู	เราเป็นผู้เลือกเฟ้นให้เป็นไป
เรามีเสียงมีสิทธิ์คิดให้หนัก	เลือกเป็นพรรคที่ตีความหมาย
เลือกเป็นพรรคไม่พลาดอาจเข้าท่า	แต่ต้องพินิจพิจารณาโยบาย

จากสำนวนที่ 1 เป็นการกล่าวว่ปัจจุบันนี้เป็นโลกแห่งสงครามจิตวิทยา ใช้การเศรษฐกิจ เป็นด้านหลักในการรุกรานประเทศอื่น ทำให้ผู้ชมเข้าใจข้อเท็จจริงว่าสงครามในสมัยก่อนใช้กำลังรุกราน ในการรุกรานเป็นสำคัญ เมื่อประเทศใดได้ชัยชนะก็จะกวาดต้อนผู้คนไปเป็นแรงงาน

ของประเทศนั้น ส่วนส่วนวนที่ 2 แสดงให้เห็นว่าในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย ประชาชนเป็นผู้เลือกผู้แทนของตนไปใช้สิทธิ์ในสภาผู้แทนราษฎร ดังนั้น ประชาชนจึงควรไปใช้สิทธิ์ของตนโดย การเลือกเป็นพรรคและพิจารณาในเรื่องนโยบายของพรรคแต่ละพรรคเป็นสำคัญ

สำนวน 3

ไปไหนมาไหนต้องระไวระวัง
เหลียวซ้ายแลขวามองหน้าซื่อซื่อ
เขาอาจมีมิดมีป็นได้ทำจิปัณ
คนดีน่าเสียดายต้องมาตายฟรีฟรี

ก็อยู่รอบข้างหน้าหลังเหลือหลาย
แต่หัวใจนั้นหรือไม่รู้ว่ามีหรือร้าย
แม้คนแน่นริมถนนช่วยเราได้ที่ไหน
จึงหาพลเมืองดีกันไม่ค่อยจะได้

สำนวน 4

พูดถึงค่าครองชีพเดี๋ยวนี้ก็ถีบขึ้นสูงแล้ว
เปรียบเหมือนเราทำนาที่ต้องรักษาข้าวปลูก
ยิ่งขึ้นขึ้นกรรมกรก็เดือดร้อนไม่ใช่เล่น

เราไม่ใช่ชีวิตต้องเป็นข้าวปล่อยท้องหิวก็ไม่ไหว
ไหนจะเมื่อไหนจะลูกไหนจะต้องถูกเพื่อนไถ
หาเข้าไม่พอเย็นจำเป็นต้องแก้ไข

สำนวน 5

ไทยเจริญเห็นหน้าพัฒนาเกินใหญ่โต
ไทยขยันหมั่นเพียรแล้วเรียนศึกษา
มีบางสิ่งเหนือกว่าประเทศมหาอำนาจ
เราเร่งรัดพัฒนาการศึกษาเศรษฐกิจ
ผู้ผลิตผู้จำหน่ายค้าขายแข่งขัน

เพราะชาวไทยก็ไม่ใช่ว่าจะมีเทคโนโลยี
สิ่งประดิษฐ์คิดค้นมาเหนืออเมริกาก็มี
แต่ไทยเรานี้มีมารยาทไม่เอากประกาศศักดิ์ศรี
บริบูรณ์สุดฤทธิ์เพิ่มผลผลิตกันเต็มที่
ให้ช่วยเหลือเชื่อกันแข่งขันโดยเสรี

จากสำนวน 3, 4 และ 5 สะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน ว่า ค่าครองชีพสูงขึ้น ทำให้ประชาชนทุกชนชั้นเดือดร้อน ต่างต้องดิ้นรนท่ามาหาเลี้ยงชีพ ขณะที่ประเทศไทยกำลังพัฒนาไปสู่สังคมกึ่งเกษตรกรรมและกึ่งอุตสาหกรรมนั้น แต่ประชาชนทั้งภาคเกษตรกรรมและภาคอุตสาหกรรมกลับกำลังตกอยู่ในห้วงของความเดือดร้อนด้านการครองชีพ เหตุผลก็คือราคาสินค้าทางการเกษตรขึ้นอยู่กับราคาของตลาดโลกเป็นสำคัญ อีกทั้งแรงงานภาคเกษตรที่หลังไหลมาเป็นแรงงานในภาคอุตสาหกรรมและผู้ใช้แรงงานในสังคมเมืองเป็นแรงงานไร้ฝีมือและกึ่งฝีมือ ค่าแรงงานของผู้ใช้แรงงานจึงอยู่ในขั้นต่ำ เกิดความเดือดร้อนเรื่องค่าครองชีพ กลอนลำตัดข้างต้น หวังดี นิมา ต้องการสะกิดข้อเท็จจริงที่เป็นเหตุเป็นผลกันระหว่างความเจริญทางด้านวัตถุ แต่ด้วยความเจริญทางจิตใจ และระหว่างการพัฒนาประเทศด้วยการใช้เทคโนโลยีตลอดจนวิทยาการสมัยใหม่ และ การประคับประคองตนด้วยการรัดเข็มขัด (ความเป็นชีวิตของหวังดี นิมา

หมายถึง การใช้คำเปรียบเทียบที่ต้องการแสดงให้เห็นว่าประหัตถ์ชี้เห็นอย่างถนัดถนี่ และ
 ความเห็นแก่ตัวนั่นเอง) การเกิดอาชญากรรมและเหล่ามีจลาจลมากมาย ทำให้ต้องระมัดระวังตัว
 ไม่สามารถไว้วางใจใครได้ ซึ่งเราจะเห็นได้จากความเป็นจริงในปัจจุบันว่า พลเมืองดีที่เข้ามา
 ช่วยเหลือเมื่อเกิดการจี้ปล้น กลับถูกคนร้ายทำร้ายจนถึงแก่ความตายก็มีมากมายหลายรายตั้งเป็น
 ข่าวปรากฏให้เห็นทางวิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ เป็นต้น

การล้อเลียนสถานการณ์จริง

การใช้วิธีสร้างสถานการณ์หรือล้อเลียนสภาพความเป็นจริง เป็นวิธีคล้ายกับการศึกษา
 เฉพาะเรื่อง (Case Study) หรือวิธีประสบเหตุการณ์ (Incident Process) แต่การสร้าง
 สถานการณ์หรือการล้อเลียนเป็นวิธีการที่ทำให้เห็นเป็นจริงจิงขึ้น โดยผู้แสดงจะเป็นผู้ที่อยู่ใน
 เหตุการณ์นั้น ๆ ให้ผู้ชมได้พิจารณา ไตร่ตรองและวิเคราะห์เพื่อหาวิธีแก้ไขปัญหา

สำนวน 1

ฉันไม่ได้ข่มขู่เธอน่าจะรู้ทุกชั้น	นั่งเมื่อยเก่าที่เลิกกันฉันยังพันด้วยมิดขอ
ผู้หญิงอย่างเธอเจอมาจึงสมัยเมื่อครั้งอดีต	พอจับหน้าท้องเธอร้องกรีดฉันพันด้วยมิดบึงตอ
พวกเธอนี้ก็เหมือนกันอย่าผลุนผลันเข้าใจผิด	น่าจะฟังน่าจะคิดให้มันปะติดปะต่อ
มันน่าจะฟังน่าจะคิดนี้พวกชาติสัตว์ทั้งนั้น	ขึ้นท่าเก่งกล้ากำกั้นจะถูกพันด้วยมิดขอ
พวกฉันมันคนใจร้ายไม่เหมือนผู้ชายอื่น ๆ	ลากลงบ่อจ้อด้วยปืนข่มขี้แล้วบับคอ
พวกชาติสัตว์มันสัปคนมันไม่เหมือนคนธรรมดา	ชอบข่มขี้แล้วฆ่าลากเข้าป่าหนามพุงตอ

กลอนข้างนี้เป็นล้อเลียนภาพและข่าวในปัจจุบัน เรื่องการฆ่าข่มขืนโดยฆาตกรที่มีความ
 วิปริตทางจิตใจ แสดงให้เห็นถึงความไม่ปลอดภัยของสตรี ซึ่งควรต้องระมัดระวังตัวให้มากยาม
 ออกนอกบ้าน

สำนวน 2

ช.1) แสนปวดเมื่อร่างกายจะทำอย่างไรเพื่อนเอ๋ย	ช.2) เราไปปวดก็ตามเคยคงจะเสบายสำราญ
ช.1) เราเหนื่อยมาพักผ่อนเราไปนอนให้เขานวด	ช.2) คงจะหายคลายปวดไปนอนให้นวดกันนาน
ช.1) สองคนกับเพื่อนชายรับแต่งกายมีรอช้า	ช.2) แถว ๆ โรงน้ำชาหมอนวดคงมานั่งนอนันต์
ช.1) ออกจากบ้านลัดเลาะหมาขี้เฒ่าพาหองนวด	ช.2) จะได้หายคลายปวดเพราะหมอนวดชอบกิน
ช.1) พอตกลงราคาก็มิได้เข้าเลขอยู่	ช.2) เราแบ่งกันเป็นคู่หมอม เขาอยู่กับที่นั่น
ช.1) ฉันทำงานมาหนักไม่ได้พักได้ผ่อน	ช.2) กลางคืนก็ไม่ได้นอนเส้นไม่หย่อนเลขสี่กวัน

กลอนข้างต้นเป็นการล้อเลียนบรรดาผู้ชายที่ชอบไปพักผ่อนหย่อนใจตามสถานบริการ อาบ อบ นวด โดยชอบอ้างเหตุผลว่าทำงานมาเหน็ดเหนื่อย จึงต้องมีการไปพักผ่อนหย่อนใจหวังดี นิมาใช้คำว่าโรงน้ำชาซึ่งเป็นคำที่ใช้ในสมัยก่อนซึ่งก็หมายถึงสถานบริการในปัจจุบันนั่นเอง

การใช้กรณีตัวอย่างหรือการศึกษาเฉพาะกรณี

กรณีตัวอย่างเป็นวิธีการที่ใช้เน้นในรายละเอียดของเหตุการณ์หนึ่งหรือหลายเหตุการณ์ เพื่อนำเสนอต่อผู้ชมการแสดง อาจจะใช้การใช้คำพูด ละครโทรทัศน์ วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์ นิยายวรรณคดี เอกสาร ฯลฯ เพื่อให้ผู้ชม ผู้ฟัง ผู้เรียนหรือกลุ่มเป้าหมายทราบข้อเท็จจริงแล้วนำไปเปรียบเทียบกับชีวิตจริงหรืออาจใช้ตัวอย่างที่เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นกับบุคคลหรือชุมชนนั้นยกขึ้นมาศึกษาในรายละเอียด

จำนวนกลอนหลายส่วนวันที่หวังดี นิมาใช้ขึ้นเพื่อเป็นกรณีศึกษามีมากมาย ตัวอย่างที่น่าฟัง เช่น การยกตัวอย่างการเลือกคู่ครองของชายและหญิงโดยยกกรณีของพระและนางในวรรณคดีขึ้นมาเพื่อศึกษาเป็นราช ๆ ไป นับว่าเป็นตัวอย่างที่ลึกซึ้งและชวนให้คิดด้วยเหตุด้วยผล ดังต่อไปนี้

จำนวน สอนชายเรื่องการเลือกคู่ครองโดยใช้ตัวอย่างจากวรรณคดี

ตามวรรณคดีเขามีหลายอย่าง
 ท่านท้าวพรมาทัดต้องมาตัดสัมพันธ์
 เจ้าครุฑรอบคอบผิวชอบสะกา
 ภรรยาเขาก็มีสินदान
 ถ้าได้คู่สร้างเหมือนดังที่ว่า
 ถ้าได้คู่สร้างเหมือนนางเกสร
 เป็นลักษณะวงศ์ก็คงว่าวุ่น
 สงสารไม่สร้างแม่นางเกสร
 รักผิวสละมานะติดตาม
 ลักษณะวงศ์นะลุ่มหลงตาลาย
 ผมขอสาธกหยิบยกตัวอย่าง
 เป็นลูกสาวยักษ์ร่วมรักร่วมใคร่
 พระรถเสนต้องแผ่นจากวัง
 พระรถเมวีคุณคงเห็น
 คิดฆ่าพระรถนำสลดสยอง

อย่าหาคู่สร้างเหมือนนางกา
 ครุฑพาพันเหยียหยันย่าย
 หาญหักลักพาภรรยาเขาหนี
 ครุฑพาผ่านวิมานฉิมพลี
 ต้องเข็ดน้ำตาภรรยาไม่ดี
 ใจเย็นไว้ก่อนใจร้อนไม่ดี
 ไปหลงไออุ่นแม่ยี่สุนสุมาลี
 ถึงจะมียมมรณก็อาวรณ์สามี
 สู้แปลงเป็นพราหมณ์เดินข้ามพงพี
 ฆ่าเมียเสียได้จนวายชีวิ
 ถ้าได้คู่สร้างเหมือนนางเมรี
 ก็อยู่ไม่ไหวเพราะผู้ใหญ่ไม่ดี
 ยิ่งงักข้างชั้นหลังภาชี
 แม่ยายมีเส้นเพราะเป็นยักชี
 ควักตานางสิบสองห้วงครองธานี

ถ้าได้คู่สร้างเหมือนนางโมรา
 เสกนางเอาไว้ไว้ในผอบ
 เพราะนางนงคราญไม่ได้ผ่านสังคม
 พอเห็นโจรปากายาล่าสิ้น
 ไม่รู้ไม่ทราบคุณภาพชีวิต
 ได้เมียต่างบ้านไว้การศึกษา
 พระจันทร์นอกดอกและกินนอกละเมียด
 ไปเปิดกลางป่าจึงพาเกิดเรื่อง
 รีบเปิดผอบจึงพบเรื่องร้าย
 ถ้าได้คู่สร้างเหมือนนางวันทอง
 แม่ศรีประจันปลุกปั้นเปิดเผย
 ยกนางวันทองให้เป็นของขุนช้าง
 พุดถึงขุนแผนก็แสนอาภัพ
 ถ้าเราเป็นขุนแผนเราจะแค้นแค่ไหน
 ตีดาบซื้อม้าเที่ยวหากุมาร
 เพราะความเคียดแค้นขุนแผนใจเสีย
 ถ้าได้สมหวังอย่างแม่รจนาเนื้อเหลือง
 ถึงเราจะเป็นเงาะป่าแม่รจนาเขาก็ไม่ขัด
 ขอวิงวอนตอนสุดท้ายเพื่อเพื่อนชายทุกทุกท่าน จะหาที่อยู่ร่วมกันให้เลือกตามวรรณคดี

ไม่มีการศึกษาต้องโทษตาฤ
 พระจันทร์โคจรต้องมาจับขี้
 ได้เมียโสมมไม่สมศักดิ์ศรี
 ส่งตามพระขรรค์ให้พ้นสาม
 ถูกสร้างผิดผิดด้วยฤทธิพระมุนี
 เช่นนางโมราเป็นกาลกิณี
 ลองคิดดูเถิดจึงเกิดเรื่องนี้
 ถ้าเปิดในเมืองคงเรื่องไม่มี
 ใจเร็วด่วนได้ต้องมาวายขี้
 เขอต้องรับรองทั้งสองสาม
 แม่ยายเจ้าเอ๋ยชอบเขยเศรษฐี
 เห็นแก่สตาจค์แม่นางอัปรี
 จำใจไปทัพไม่กลับสักที
 เมียรักปักใจเอาไปเสีย
 เข้าพงดงดงไปถึงกาญจน์บุรี
 พักผ่อนนอนเพลียได้เมียไม่ดี
 ถึงถูกขับออกนอกเมืองถอดรูปเรื่องได้ทั้งตาปี
 แม่โถมสอองค่านางกษัตริย์ยังปรนนิบัติสาม

การยกกรณีตัวอย่างเรื่องการเลือกคู่จากวรรณคดีไทยข้างต้นนี้หวังดี นิมา ต้องการแสดงให้เห็นเนื้อหาสาระว่า ผู้ชายไม่ควรเลือกผู้หญิงที่รวนเร สองใจ เหมือนดังเช่นนางโมราและนางกากี และคิดพิจารณาถึงเรื่องผู้ใหญ่ทางฝ่ายหญิงด้วยว่าอาจจะทำให้เกิดปัญหาในภายหลังหรือไม่ดัง เช่นกรณีของนางเมรีซึ่งมีแม่เป็นยักษ์ กรณีของนางวันทองซึ่งแม่คือนางศรีประจันต์ยกนางให้แก่ขุนช้าง นางในวรรณคดีที่ยกเป็นตัวอย่างหญิงที่ดี ได้แก่ นางเกสรที่จงรักภักดีต่อพระลักษณาวงศ์ เป็นหญิงที่ใจเย็นและมีความรักที่มั่นคง ตามเนื้อเรื่องได้ปลอมตนเป็นพร้าหมัดเพื่อมาช่วยเหลือพระลักษณาวงศ์ให้พ้นภัยจากนางสีสน์ และนางรจนาซึ่งถึงแม้จะมีความสุขสบายมาก่อน แต่ก็ยอมมาอยู่กลางไร่กลางนาไปกับเงาะป่าด้วยความรักต่อสามี หวังดี นิมา ใช้การศึกษาเฉพาะกรณีเพื่อเป็นข้อมูลหรือข้อคิดประกอบการพิจารณาตัดสินใจในขั้นสุดท้ายเพื่อการแก้ไขปัญหาก็เกิดขึ้นโดยพยายามใช้สภาพการณ์ที่ใกล้เคียงกับความเป็น

จริงให้มากที่สุด

จากการยกตัวอย่างโดยใช้คู่พระคู่นางในวรรณคดี แสดงให้เห็นถึงทักษะในการสื่อสารโดยผ่านกลอนลำตัด ซึ่งหวังดี นิมา จะต้องศึกษาวรรณคดีเป็นอย่างดี จากนั้นจึงแต่งกลอนยกตัวอย่างให้เห็นเพื่อให้ข้อคิดข้อเตือนใจหรือเป็นอุทาหรณ์ในการพิจารณาเลือกคู่ครอง ทำให้ผู้ชมเกิดความคิดและอารมณ์และจินตนาการไปตามบทกลอน เกิดความรู้สึกร่วมทั้งคล้อยตามและขัดแย้งผสมผสานไปด้วยกัน เนื่องจากเนื้อหาของกลอนให้แง่คิดในลักษณะความเป็นจริงสองด้าน เป็นเหตุเป็นผลโต้แย้งกันในตัว ดังนั้น การตีความเนื้อหาจึงเป็นสิทธิ์ของผู้ชมการแสดงที่ต้องตัดสินใจเอาเอง กลอนลำตัดจึงเป็นการสะกิดความคิดเชิงเหตุผลได้อีกรูปแบบหนึ่ง เพื่อให้ผู้ชมนำข้อมูลไปเปรียบเทียบกับปัญหาหรือข้อเท็จจริงที่ผู้ชมอาจประสบอยู่

การใช้การแสดงสั้น ๆ

หวังดี นิมา ใช้ละครสั้นในการสื่อสารผ่านเพลงพื้นบ้านลำตัด ผู้แสดงแสดงตามบทบาทที่ตนได้รับมอบหมาย ตัวอย่างเช่น การแสดงเรื่องสังข์ทอง ผู้แสดงประกอบไปด้วยพระสังข์ นางจันทร์และตาสาย ดังฉากต่อไปนี้

สำนวน 1 นางจันทร์เทวีรำพึง

เหลือบมองลูกน้อยเป็นหอยเป็นทาก	เกิดมาลำบากต้องจากถิ่นที่
เพราะลูกแก่ ๆ ทำให้แม่ต้องวุ่น	เดชะบุญได้พบท่านผู้ใจดี
ยายกับตาทำนุสุดส่ำหื้อเอื้อเฟื้อ	มีการช่วยเหลือโอบเอื้ออารี

สำนวน 2 พระสังข์ออกจากหอย

สังข์มารดาตายตาผู้เฒ่า	ขุบเลี้ยงแม่ เราอยู่ทุกวันนี้
ไม่ช้าอยู่ไฮเมื่ออาศัยเขาอยู่	เพื่อกตัญญูทดเวท
จึงจะออกจากหอยแสดงอกันหาร	ไม่มีใครอยู่บ้านเสียด้วยซี

สำนวน 3 ตาสายพบอาหารที่เตรียมไว้

ตากับยายพอมมาถึงบ้าน	แหมช่างสะอาดสะอาดบ้านเราเนี่ย
อาหารสารพัดใครมาจัดเตรียมไว้	โน้นแกงไก่โน้นแกงจืด

นอกจากการแสดงสั้น ๆ โดยยกตัวอย่างวรรณคดีไทยแล้ว หวังดี นิมา ยังแสดงเรื่องราวสั้น ๆ ชุดเพลงขอทานด้วย ชุดการแสดงเพลงขอทานนี้เป็นที่ชื่นชอบของประชาชนโดยทั่วไป และได้รับการบันทึกลงในวีดิทัศน์ของศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพจำกัด เพื่อเป็นการรวบรวมการแสดง

เพลงพื้นบ้านแบบไทย ๆ ไว้เผยแพร่ในโอกาสต่อไป การแสดงชุดเพลงขอกทานนี้หวังดี นิมา สวมหมวกขอกทานเก่า ๆ ทำตาเหล่ มือตกรับไปด้วย ออกท่าทางเพื่อสยดสยองจากชาวบ้านประกอบ การร้อง เมื่อสมมุติว่ามีผู้ให้ทานแล้วก็จะกล่าวขอบคุณและให้พรแก่ผู้ให้ทานนั้นจึงประสบแต่ความสุข ความเจริญตลอดไป ซึ่งเราจะยังคงพบเห็นอยู่บ้างในปัจจุบันนี้มีขอกทานร้องเพลงโดยใช้น้อยทาทอง วรณคดีมาร้อง นอกจากคนขอกทานสมัยเก่า ๆ ซึ่งมีอายุมากแล้ว เช่น ฮายสาวอังกะ เลิศกวีลดาแนบ เป็นต้น ซึ่งแต่ก่อนข้างมีน้อยเต็มทีแล้ว แต่ด้วยความสนใจใคร่รู้ของหวังดี นิมา จึงเรียนรู้เพลงขอกทานจากคนขอกทานจริง ๆ แล้วนำมาค้นคิด ประดิษฐ์ท่าเต้นท่ารำ และเขียนเนื้อเพลงขึ้นมา

การโต้ว่าที่หรือการโต้ตอบ

การโต้ตอบกันเป็นการที่ฝ่ายหนึ่งเป็นฝ่ายตั้งคำถาม เสนอปัญหาและข้อคิดเห็นเพื่อให้อีกฝ่ายหนึ่งตอบ คล้ายกับวิธีการแบบปุจฉาวิสัชนา นอกจากการซักถามและตอบปัญหาโดยทั่วไปแล้วหวังดี นิมา ใช้การโต้ตอบแบบเผ็ดร้อน การหยิบยกข้อดีของแต่ละฝ่ายขึ้นมาผลิตกันโต้ผลิตกันตอบด้วย รวมทั้งการโต้ตอบแบบลักษณะสองแง่สองง่าม และการโต้ชนิดที่เรียกว่าเป็นการยอว่าที่ด้วย ซึ่ง หมายถึง เป็นการชมด้วยการกระแนะกระแหน กระทบกระเทียบ ประชดประชัน เป็นต้น

สำนวน 1

มาทาบมาทามโต้ถามตัวน้อง	เป็นเรื่องสิ่งทองเป็นวรรณคดี
วรรณคดีอื่นนี้มีไม่นาน	เขียนเมื่อต้นรัชกาลวงศ์จักรี
รัชกาลที่สองรองลงมา	คือพระพุทธเลิศหล้าสมเป็นนักกวี
ทรงพระราชนิพนธ์ในเรื่องสิ่งทอง	ให้ญาติพี่น้องอ่านจนถึงเดี๋ยวนี้

สำนวน 2

ล้อที่เซอถามมาเฝ้ายามซักไซ้	ถามว่าตอนไหนเป็นตอนที่ดี
ตอนที่ดีที่มีบทกลอน	ฉันตอบได้ว่าตอน...ตอนดีคือ
ว่าพ่อสิ่งทองนั้นชื่ออะไร	ฉันจะบอกและจะบอกเดี๋ยวนี้
พ่อของสิ่งทองนั้นเป็นกษัตริย์	ครอบครองสมบัติอยู่ในกรุงศรี

สำนวน โต้

เป็นเพราะไปหาหมอนวดกันเป็นนักเป็นหนา	ขึ้นโรงน้ำชาตั้งห้าหกชั้น
แก่เทียวชอกชอกมาร้องโอดโอย	ที่แก่อิดโรยเพราะความดีร้อน

<p>ใครมีประวัติวันนี้ต้องจัดเอาขึ้นมาว่า</p> <p>สำนวน ตอบ</p>	<p>นี้ไม่ต้องมานั่งมองหน้าจะช่วยประชาสัมพันธ์</p>
<p>ว่าเธอร้องว่าเป็นคู่ฉันฟังดูดีมาก</p> <p>เธอรู้มากรู้มาขกมาบรรยายเสียหอยอ้อย</p> <p>ว่ากาญจรีจริง ๆ เขาว่าผู้หญิงรู้มาก</p> <p>เธอเข้าใจใช้ชีวิทามีคุณค่าคารมศิลป์</p> <p>เธออุตส่าห์พยายามร้องไปตามความคิด</p> <p>พิศดารที่สุดเขาว่ามนุษย์มีปาก</p> <p>ว่าปากเปราะเพราะเราะร่ายชอบว่าผู้ชายฉลาด ๆ</p> <p>ฉันจะไปติดต่อฉันจะไปขอสัมภาษณ์</p> <p>มีความรู้รอบตัวเอาความชั่วของเขามาแฉ</p> <p>เธอเสียงดังฟังชัดชอบว่าประวัตินายหวัง</p>	<p>ว่าดีจังข้างวิพากษ์รู้มากเหลือประมาณ</p> <p>แต่ผมเป็นผู้รู้หน่อยกระผมเลยพลอยรำคาญ</p> <p>น่ากลัวจะคบกันลำบากเพราะฝีปากเธอจัดจ้าน</p> <p>พูดจาไม่จับสั้นเข้าใจจินตนาการ</p> <p>ไม่รู้ถูกรู้ผิดหมั่นข้างพิศดาร</p> <p>เธออย่าเปิดโปงไฮปาร์คเลยนะแม่ปากคลองสาน</p> <p>ไว้ถูกข้งามยามปลอดแล้วฉันจะดอดไปที่บ้าน</p> <p>เธอรู้มากเรื่องปากตลาดยกให้เป็นศาสตราจารย์</p> <p>เรื่องโรงน้ำชาโรงน้ำแชเอามาแฉได้จะฉาน</p> <p>ฉันทั้งชอบทั้งข้งว่าเขอนี้ข้างเชี่ยวชาญ</p>

การใช้สำนวน

1. การใช้สำนวน คำพังเพย สุภาษิต

สำนวน

อันปากกว่ายาวมากแพ้ปากคน

ที่ปิ่นเพราะปากก็มากมี

เป็นสำนวนที่ว่าปากคนสามารถพูดกระจายข่าวไปได้รวดเร็ว คำพูดของคนสามารถให้เรื่องร้ายกลายเป็นดี พูดเรื่องดีให้กลายเป็นร้ายได้ คำโบราณเปรียบเทียบว่า "ปากเป็นเอก เลขเป็นโท หนังสือเป็นตรี ชั่วดีเป็นตรา" แสดงให้เห็นว่าปากหรือคำพูดย่อมมาก่อนเป็นอันดับแรก

สำนวน

น้ำมาปลากินมดน้ำลตมดกินปลา

หมุนเวียนสับเปลี่ยนเวลา

มดกับปลาเสาะหากินกัน

สำนวน

กลัวอะไรก็น่ากลัวไปทั่วทุกอย่าง

ไปไหนต้องระวังให้กระวนกระวาย

มีทองเท่าหนวดกุ้งนอนสะดุ้งไปแปดกลับ

ไม่รู้ว่าจะถูกงาบไปวันใด

จากสำนวนที่ว่า น้ำมาปลากินมดน้ำลตมดกินปลา หมายถึง ที่ใครที่มัน ถ้าผลประโยชน์ที่ได้เป็นของใครคนนั้นก็ได้ไปก่อน และสำนวนที่ว่า มีทองเท่าหนวดกุ้งนอนสะดุ้งไปแปดกลับ

หวังดี นิมา คงนำมาจากสำนวนที่ว่า มีทองเท่าหนวดกุ้งนอนสะดุ้งจนเรือนไหว หมายถึง มีทรัพย์สินสมบัติเพียงเล็กน้อยแต่กังวลจนนอนไม่หลับ ส่วนคำว่า งาบ เป็นศัพท์สะแลงมีความหมายว่า กิน ในที่นี้หมายถึงถูกประทุษร้ายนั่นเอง

2. การเล่นคำ

การเล่นคำ เป็นการใช้อักษรเดียวกันหรือที่มีสำเนียงล้อกัน ทำให้เกิดความคมคาย น่าฟัง เช่น

สำนวน

รังสีพุ่งรุ่งฟ้าทิวาแผ้ว

เฟดิมแล้วเฟดิมหล้าผกาพันธ์

เฟดียงเริ่มเฟดิมเล่นร่าเต็นกัน

ผดุงศิลป์ดิษฐ์ใส่มิได้เซา

พวกศิลปินชมชวนหาร่มโพธิ์

อนาคโธ่ชอกแซกเหมือนแบกเส้า

ทุกหยาดเหงื่อเอื้อโยใครใช้เอา

พวกของเราปรับใช้ให้ประชาเอย

สรุปได้ว่าทักษะในการสื่อสารของหวังดี นิมา ทั้งในด้านการร้องลำตัด การรำ และการแต่งกลอน ได้มาจากบิดา มารดา พ่อเพลง แม่เพลงรุ่นก่อน อีกทั้งมีใจรักในเพลงพื้นบ้าน จึงหมั่นฝึกฝน และศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา จนเกิดความชำนาญ ทั้งในด้านการร้อง และการแต่งกลอนจนสามารถปรับปรุง เปลี่ยนแปลง วิธีการร้อง น้ำเสียงในการร้อง วิธีการนำเสนอเวลาในการแสดง และโดยเฉพาะเนื้อหาในการร้องซึ่งเป็นจุดสำคัญที่สามารถดึงให้ผู้ชมนั่งชมลำตัดได้จนจบการแสดงโดยการแต่งกลอนให้ทันสมัย เข้ากับสังคมในยุคปัจจุบันได้ นอกจากนี้หวังดี นิมายังเป็นผู้ที่มีไหวพริบในการแสดงเป็นอย่างมาก เช่น การด้นกลอนสดในบางครั้งนับว่าเป็นสิ่งที่ยากและเสียงมากขณะแสดงเนื่อง เพราะโดยทั่วไปแล้วผู้แสดงจะต้องจำเนื้อร้องจากกลอนให้ได้แล้วจึงจะสามารถออกทำการแสดงได้ ด้วยประสบการณ์ของหวังดี นิมา จึงสามารถด้นเป็นกลอนสดสั้น ๆ เพื่อให้เกิดบรรยากาศที่สนุกสนาน ซึ่งต้องคิดถ้อยคำให้ได้ในฉับพลัน เนื่องจากบางครั้งตนเองหรือลูกน้องนักแสดงไม่ออกเกิดการติดขัดในขณะที่กำลังแสดงหวังดี นิมา กล่าวว่า "ผู้แสดงลำตัดต้องท่องจำเนื้อกลอนให้ได้จนขึ้นใจเสียก่อนซึ่งอาจใช้เวลาเป็นสัปดาห์หรือสัปดาห์แล้วแต่ความสามารถของแต่ละคน ถ้าให้จำกลอนในวันเดียวเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ไม่ได้ หากผู้แสดงสามารถจำเนื้อกลอนได้ นั้นแสดงว่าประสบความสำเร็จไปแล้วกว่าครึ่ง" ความสามารถเฉพาะตัวของหวังดี นิมา แบ่งได้เป็น 3 ด้าน คือ 1) ความสามารถในการคิดเขียน และแสดงลำตัด 2) ยุทธวิธีการสื่อสารกลอนลำตัดไปสู่ประชาชน ซึ่งต้องแสดงอย่างเต็มความสามารถ ด้วยความซื่อสัตย์ต่อประชาชน และใช้จิตวิทยาในการแสดง 3) วิธีการถ่ายทอด

ความรู้แก่ประชาชนที่อยู่นอกโรงเรียนโดยผ่านเพลงลำตัด มี 9 วิธี คือ การใช้เหตุผล การใช้
การเปรียบเทียบ การบรรยาย/พรรณนา การทำให้ข้อเท็จจริง การล้อเลียนสถานการณ์จริง
การใช้กรณีตัวอย่าง การแสดงสั้น ๆ การโต้แย้ง และการใช้สำนวน

เจตคติที่มีต่อการสื่อสาร

เจตคติ (Attitude) หมายถึง ความรู้สึกหรือท่าทีของบุคคลที่มีต่อบุคคล วัตถุประสงค์ของ
หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นไปในทางองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ชอบ
หรือไม่ชอบก็ได้ เจตคติเป็นสิ่งที่เป็นามธรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ หรือประสบการณ์ในชีวิตของ
บุคคล และมีความสำคัญต่อการตอบสนองทางสังคมของบุคคลเป็นอย่างมาก นั่นคือ เจตคติเป็น
เครื่องกำหนดพฤติกรรมของบุคคล เป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของบุคคล (สุชา จันทรเฒ, 2531)

กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นต่อสิ่งต่าง ๆ รอบตัว มีอิทธิพลต่อ
พฤติกรรมที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือสภาพแวดล้อม ซึ่งเป็นไปในทางองที่พึงพอใจหรือไม่พึงพอใจ
เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย หรือเป็นกลางก็ได้ เจตคติเป็นไปในทั้งทางบวกและทางลบ ถ้าบุคคลมีเจตคติ
เป็นไปในทางบวกก็ทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมกล้าที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น แต่ถ้าบุคคลมีเจตคติเป็นไปใน
ทางลบก็ทำให้บุคคลนั้นมีพฤติกรรมที่จะหลีกเลี่ยงที่จะเผชิญกับสิ่งนั้น เจตคติมีส่วนเกี่ยวข้องกับการ
เรียนรู้ การคิดพิจารณาและการประเมินค่าของสิ่งอยู่ภายในใจ เจตคติสามารถเปลี่ยนแปลงได้
จากบวกเป็นลบหรือจากลบเป็นบวก หรืออาจเปลี่ยนแปลงความเข้มข้นจากมากสู่น้อย หรือจากน้อย
สู่มากก็ได้

องค์ประกอบของเจตติมีอยู่ 3 ประการคือ

1. ด้านความรู้ (Cognitive Component) เป็นองค์ประกอบเชิงปัญญาหรือการรู้คิด
ความเชื่อถือของบุคคลต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด หากบุคคลมีความรู้หรือเชื่อว่าสิ่งใดดี ก็มักจะมีเจตคติที่ดี
ต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามหากบุคคลมีความรู้มาก่อนว่าสิ่งใดไม่ดี ก็มักจะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

2. ด้านความรู้สึก (Affective Component) เป็นองค์ประกอบเชิงความรู้สึกและ
อารมณ์ของบุคคล เช่น หากบุคคลมีความรู้สึกรักหรือชอบในบุคคลใดหรือสิ่งใด ก็ช่วยทำให้เกิด
เจตคติที่ดีต่อบุคคลนั้นหรือสิ่งนั้นไปด้วย แต่ถ้าหากบุคคลมีความรู้สึกเกลียดหรือโกรธบุคคลหรือสิ่งใด
ก็ทำให้เกิดเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้นไปด้วย

3. ด้านพฤติกรรม (Action Tendency Component) คือ ความโน้มเอียงที่บุคคล
จะแสดงพฤติกรรมตอบโต้อย่างใดอย่างหนึ่งออกมา อันเนื่องมาจากความรู้และความรู้สึกที่บุคคลนั้น

มีต่อวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคลนั่นเอง (สุชา จันท์เอม, 2531 และ สุรางค์ โค้วตระกูล, 2533)

ปรีชาพร วงศ์อนุตโรจน์ (2521) แบ่งเจตคติออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. เจตคติทั่วไป (General Attitude) ได้แก่ สภาพของจิตใจโดยทั่วไป เป็นแนวคิดประจำตัวบุคคล เจตคติโดยทั่วไปได้แก่ลักษณะของบุคลิกภาพอันกว้างขวาง เช่น การมองโลกในแง่ดี การเคร่งครัดระเบียบประเพณี เป็นต้น

2. เจตคติเฉพาะอย่าง (Specific Attitude) ได้แก่ สภาพทางจิตใจที่บุคคลมีต่อวัตถุ สิ่งของ บุคคล สถานการณ์ และสิ่งอื่น ๆ เจตคติเฉพาะอย่างนี้จะแสดงออกในลักษณะชอบหรือไม่ชอบสิ่งนั้น คนนั้น ถ้าชอบหรือเห็นดีด้วยก็เรียกว่ามีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น แต่ถ้าไม่ชอบและเห็นว่าไม่ดีต่อสิ่งนั้นเป็นการจำเพาะเจาะจง ก็เรียกว่ามีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น

หวังดี นิมา ได้รับการถ่ายทอดความรู้ความรู้อันเพลงพื้นบ้านมาตั้งแต่เยาว์วัย เนื่องจากบิดาเป็นนักล่าตัดเก่า มารดาเป็นนักแสดงละครชาตรี และยังได้เรียนรู้และฝึกฝนด้วยการปฏิบัติจริงจากครูเพลงล่าตัดหลายคน จนสามารถออกแสดงล่าตัดได้ตั้งแต่อายุเพียง 14 ปี รวมทั้งการเป็นคนชอบสังเกต เก็บจำบทกลอนล่าตัดหรือที่เรียกว่าการลักจำ ตลอดจนใฝ่ถามขอความรู้จากครูเพลงและบุคคลผู้มีความรู้ความชำนาญในเพลงพื้นบ้านแต่ละชนิด หวังดี นิมา เป็นผู้ที่มีความรักและความผูกพันกับการละเล่นเพลงพื้นบ้านภาคกลางแทบทุกชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงพื้นบ้านล่าตัด ซึ่งกล่าวได้ว่า หวังดี นิมา เป็นบรมครูแห่งล่าตัด จากจุดนี้ทำให้ หวังดี นิมา พยายามทุ่มเทแรงกายแรงใจในการอนุรักษ์ท่วงทำนองเดิมของเพลงพื้นบ้าน เช่น เพลงล่าตัด เพลงน้อย เพลงอีแซว เพลงเรือ เพลงเกี่ยวข้าว เป็นต้น ไว้ให้เหมือนเดิมให้มากที่สุด แต่ขณะเดียวกันก็พัฒนาเนื้อหาคำร้องให้ทันสมัยขึ้นเพื่อให้เป็นที่สนใจของผู้ชม หวังดี นิมา จึงเป็นครูเพลงพื้นบ้านที่มีชื่อเสียงมากที่สุดคนหนึ่งในวงการรักษาไว้ซึ่งศิลปะการแสดงพื้นบ้านของไทย อีกทั้งเป็นผู้ที่ลูกศิษย์มากมาย ซึ่ง หวังดี นิมา กล่าวว่า "การเป็นครูที่ดี ก็ต้องเป็นนักเรียนที่ดี สามารถยอมรับผู้อื่นเป็นครูได้ ต้องพยายามหมั่นศึกษาหาความรู้จากคนที่เขารู้มากกว่าเรา"

จากจิตใจที่รักงานและพยายามริเริ่มสร้างสรรค์งาน หวังดี นิมา จึงทุ่มเทชีวิตจิตใจให้กับล่าตัดอย่างสุดจิตสุดใจ ด้วยความตระหนักดีว่าศิลปะวัฒนธรรมเพลงพื้นบ้านของไทยมีคุณค่าเป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์ของไทย ความมีเกียรติ มีศักดิ์ศรีของประเทศชาติ พฤติกรรมการแสดงออกของ หวังดี นิมา ปรากฏจนเป็นที่ประจักษ์แก่ประชาชนไทยทั่วไปทั้งประเทศ ด้วยความรู้สึกรักในศิลปะการเล่นแบบไทย หวังดี นิมา จึงได้รับประกาศเกียรติคุณจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติให้เป็นศิลปินแห่งชาติ เมื่อปี พ.ศ. 2531 และเข้ารับพระราชทานโล่และเข็ม

เชิดชูเกียรติจากสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เมื่อวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2532 ณ พระตำหนักจิตรลดารโหฐาน พระราชวังดุสิต นับว่าสิ่งนี้เขียนรางวัลอันยิ่งใหญ่ที่สุดในชีวิตที่หวังดี นิมา ได้ทุ่มเทชีวิตทั้งชีวิตให้แก่เพลงพื้นบ้านตลอดเวลาเกือบ 60 ปีที่ผ่านมา

เจตคติของ หวังดี นิมา ในฐานะผู้ส่งเสริมในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ประชาชนโดยใช้สื่อเพลงพื้นบ้านประเภทลำตัดนั้น สามารถแยกการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ประการคือ ประการแรก เป็นเจตคติทั่วไป ซึ่งได้แก่ แนวความคิดประจำตัวทั่วไป และการมองโลกมองสังคมปัจจุบัน และประการที่สองเป็นเจตคติเฉพาะ ซึ่งได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดที่มีต่อบุคคลหรือสภาพการณ์บางอย่างในลักษณะจำเพาะเจาะจงโดยจะกล่าวถึงความเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ความนิยมหรือความไม่นิยม ความศรัทธาหรือไม่ศรัทธา เป็นต้น

เจตคติทั่วไป (General Attitude)

หวังดี นิมา พูดกับลูก ๆ เสมอว่า "เดี๋ยวนี้สภาพมันเปลี่ยนแปลงไปแล้ว มันไม่เหมือนเดิม" คำพูดนี้ได้อธิบายให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมรอบตัวทั้งทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรมที่เปลี่ยนแปลงไป มีผลทำให้บุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงวิถีการดำเนินชีวิตไปตามสภาพการณ์ด้วยทั้งนี้เนื่องจาก หวังดี นิมา เป็นผู้ที่มีช่วงชีวิตนับแต่รัชกาลที่ 7 ได้ผ่านประสบการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตมามากมาย จนกระทั่งยุคปัจจุบันที่ประเทศไทยกำลังก้าวสู่การเป็นประเทศกึ่งเกษตรกรรมกึ่งอุตสาหกรรมและเป็นยุคที่โลกมีระบบการแพร่กระจายข่าวสารอย่างทั่วถึงกัน หวังดี นิมา จึงสั่งสมความรู้สึคนึกคิดที่มีต่อการมองสภาพความเป็นไปของสิ่งแวดล้อมรอบตัวไว้มากมายและได้แสดงความรู้สึคนึกคิดนี้ผ่านสื่อเพลงพื้นบ้านลำตัดไว้หลายประการ เมื่อนำมาแยกเป็นรายประเด็นแล้วพบว่า หวังดี นิมา มีเจตคติทั่วไปแยกเป็นประเด็นใหญ่ ๆ ได้ 4 ประเด็นคือ

1. ความรักไทย นิยมไทย
2. ภาษาไทย
3. ความสามัคคี
4. ด้านนิสัยใจคอของคนไทย

ความรักไทย นิยมไทย

หวังดี นิมา มีความรักไทย นิยมไทย มาตั้งแต่เยาว์วัยจนถึงปัจจุบัน เป็นเจตคติทางบวก ซึ่งแสดงออกให้เห็นทั้งทางการเขียนกลอนลำตัด การแสดงบนเวที ตลอดจนการพูด

ประชาสัมพันธ์ เพื่อเชิญชวนให้ชาวไทยทุกเพศทุกวัยได้ร่วมมือร่วมใจกันเสียสละ เพื่อชาติ หวังดี นิมาในฐานะที่มีบทบาทเป็นศิลปิน ได้ใช้กลอนลำตัดเป็นสื่อกระตุ้น ปลุกเร้าจิตใจ ให้คนในชาติเกิดความสนใจในการรักไทย นิยมไทย เกิดความรู้สึกชาตินิยมขึ้นในจิตใจ

เจตคติที่เป็นบวกต่อความรักความผูกพันในความเป็นชาติไทยของ หวังดี นิมา. เกิดจากการเรียนรู้และการผ่านประสบการณ์มาหลายสมัยการปกครอง เนืองลอนจำนวนมากของลำตัดของ หวังดี นิมา ได้กล่าวถึงคำว่า รัฐ รัฐนิยม ความเชื่อมั่นในรัฐบาล วัฒนธรรมภาษา เป็นต้น ทั้งนี้ สืบเนื่องมาจากผลของการสร้างลัทธิชาตินิยมในรัชกาลที่ 6 ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2454 เพื่อให้เป็น เครื่องมือสนับสนุนนโยบายและการดำเนินงานของรัฐทั้งภายในและภายนอกประเทศ และสืบเนื่อง มาถึงสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม เป็นนายกรัฐมนตรี ในปี พ.ศ. 2481 ซึ่งการสร้างความรู้สึก ชาตินิยมของจอมพล ป. พิบูลสงครามเน้นเรื่องการเชิดผู้นำ ยึดถือตัวบุคคลเป็นหลัก มาตรการ สำคัญที่ใช้ในการสร้างลัทธิชาตินิยมในสมัยนั้น ได้แก่ การออกรัฐนิยมในช่วงระหว่าง พ.ศ. 2482- 2485 มีการจัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ การใช้บทเพลงและละครปลุกใจ การใช้คำขวัญ บทความ สุนทรพจน์ เป็นต้น

กินพันธุ์ นาคะตะ (2526) กล่าวถึงรัฐนิยมในสมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามว่า ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิด และในด้านการประพฤติปฏิบัติของคนไทยอย่าง กว้างขวาง กล่าวสำหรับด้านวัฒนธรรม รัฐนิยมได้วางแนวทางการปฏิบัติต่าง ๆ เช่น การยกย่อง ภาษาและหนังสือไทย ความเรียบร้อยในการแต่งกายให้ถูกต้องตามแบบอารยะ เช่น สวมหมวก การรักษามารยาทอันดีงามในที่สาธารณะ การช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก คนชรา และคนทุพพลภาพ ห้ามประชาชนกินหมาก การเรียกร้องให้คนไทยใช้สิ่งของที่ผลิตภายในประเทศ มีการปรับปรุง ศิลปะพื้นบ้าน เช่น ให้มีรำวงมาตรฐาน ชำราชากรสามารถหยุดงานทุกวันพุธตอนบ่ายเพื่อซ้อมรำวง ได้ รวมทั้งให้มีการยกเลิกเครื่องดนตรีและการแสดงบางประเภทที่ไม่ใช่ของไทยมาแต่เดิม เช่น กลองยาว ซออู้ ซอด้วง ละครชาตรี ลิเก และทุ้มกระบอก เป็นต้น และนอกจากนี้ เอนก นาวิกมูล (2526) ได้กล่าวบรรยายความเพิ่มเติมว่า "มีการละเล่นอยู่ 18 อย่างที่มาตรา 11 และ 12 แห่ง พระราชกฤษฎีกากำหนดวัฒนธรรมทางศิลปกรรมเกี่ยวกับการแสดงละคร พุทธศักราช 2485 กำหนด ไว้ว่าสามารถเล่นได้โดยไม่ต้องขออนุญาต ได้แก่ เพลงเกี่ยวข้าว เพลงเรือ เพลงพวงมาลัย เพลงปรบไก่ เพลงระบำหมู่จุ่ม กุลาตีไม้ ระเบ็ง ร่องเง็ง รำโคม งูกินหาง ฉุยฉาย ช่วงซัยรำ ซักงา ซอเมือง ฟ้อนเห็ง หมอลำ หมอแคน และแม่ศรี การแสดงนี้มีข้อกำหนด กว้าง ๆ ว่า เป็นการเล่นตามฤดูกาล ใช้สถานที่ที่เหมาะสมไม่กีดขวางหนทาง การแสดงต้องเป็น

ไปอย่างอารยชน แต่ที่ก่าน (จอมพล ป. พิบูลสงคราม) พรารถนาให้เครื่องครัดน้อยคือ ใน การเล่น การแต่งกายและการใช้ถ้อยคำนั้นควรถูกต้องตามรัฐนิยม และมีวัฒนธรรมเป็นอารยะ ไม่ ป่าเถื่อน ฯลฯ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ส่งผลให้ล่าตัดขบเข้าไประยะหนึ่งเนื่องจากไม่ใช่ การละเล่นในเพลงพื้นบ้าน 18 ประเภทดังกล่าว อีกทั้งการแสดงลำตัดของคนรุ่นก่อน ถ้าจะให้ เครื่องครัดตามรัฐนิยมก็ไม่สอดคล้องกับลักษณะของการละเล่นพื้นบ้านโดยทั่วไป

แม้กระทั่งมาถึงยุคจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เป็นนายกรัฐมนตรี หวังดี นิมา ก็ได้ออก ตระเวนไปแสดงลำตัดจากสุโขทัยไปจนถึงเชียงใหม่เป็นระยะเวลาหลายเดือน เพื่อ ประชาสัมพันธ์เรื่องภัยของคอมมิวนิสต์ ทั้ง หวังดี นิมา กล่าวว่า รัฐให้เงินทุนเป็นค่าใช้จ่ายใน การประชาสัมพันธ์หลังจากกลับจากการแสดง นางประยูร ชมเยี่ยม ภรรยาคนที่สอง ก็คลอดลูกชาย พอดี ก็เลยให้ชื่อว่าต่อต้าน มีความหมายว่า ต่อต้านภัยจากคอมมิวนิสต์นั่นเอง จะเห็นว่าหวังดี นิมา เป็นบุคคลผู้รักไทยมีจิตใจนิยมไทยและปฏิบัติตามนโยบายของรัฐมาโดยตลอด

หวังดี นิมา สะท้อนความรู้รักรักชาติ และความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และยังได้ เปรียบเทียบให้เห็นว่า ประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีกว่าประเทศอื่นบาง ประเทศดังตัวอย่างส่วนวงกลอนที่ว่า

สำนวน 1

คนไทยมีใช้ชาติเคยมีอำนาจลือนาม	ได้อุตสาหกรรมพยายามจากลุ่มแม่น้ำแยงซี
จากลุ่มแม่น้ำแยงซีหาที่อยู่ใหม่	มารุ่งเรืองกิจวิไลซ์ที่สุโขทัยธานี
พจนานุกรมบรรพบุรุษไม่เคยหยุดไม่เคยยั้ง	ได้รวบรวมร่วมพลังจนกระทั่งทุกวันนี้
เราแลกมาด้วยเลือดเนื้อจึงอยู่เป็นเชื้อเป็นชาติ	คำว่าไทยหมายมาดเรามีใช้ทาสหรือทาสี

สำนวน 2

ไทยเจริญเกินหน้าพัฒนาเกินใหญ่โต	เพราะคนไทยมีใช้ยังมีเทคโนโลยี
ไทยขยันหมั่นเพียรแล้วเรียนศึกษา	สิ่งประดิษฐ์คิดค้นมาเหนืออเมริกาก็มี
มีบางสิ่งเหนือกว่าประเทศมหาอำนาจ	แต่ไทยเรานี้มีมารยาทไม่ออกประกาศศักดิ์ศรี
เร่งรัดพัฒนาการศึกษาเศรษฐกิจ	เราเร่งรุดกันสุดฤทธิ์เพิ่มผลผลิตกันเต็มที่
ผู้ผลิตผู้จำหน่ายค้าขายแข่งกัน	เราช่วยเหลือเชื่อกันแข่งขันโดยเสรี
นโยบายขายค้าเราอุตสาหกรรม	คัดคนสำคัญ ๆ ที่สั่งกัตมาเป็นรัฐมนตรี
มีเกียรติธรรมชาติไทยมีโอกาสสู้สันต์	ได้พบแหล่งน้ำมันประเดี๋ยวที่นั่นประเดี๋ยวที่นั่น

หวังดี นิมา จึงเห็นว่าคนไทยทุกคนจึงควรรู้จักการปฏิบัติตนให้เป็นพลเมืองดี เช่น มีความรู้สึกสำนึกดี อดทนต่อผลิตภัณฑ์และผลผลิตที่ผลิตโดยคนไทย การเคารพกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ การประหยัด การเสียภาษี เป็นต้น

ส่วนวน 1

ควรหันหน้าเข้าหากันสวัสดีกับดีดชอบ เชื้อระบบเคารพพระบอบรู้ดีดชอบชีวิต
เรามีสังคมนิยมไทยว่ามีอะไรทวารี ไทยท่าไทยซ้อคิดร่วมม้อกันเสี่ยก็

ส่วนวน 2

ไทยจะโศคีช่วงชั้ววาลัยต้องมีการประหยัด เอ้ออำนวยชว่ยรัฐช้อสตัยเร่องภาษี
ไทยมิใช่ทาสเราก้อชาติเป็นของตน ว่าเขววชน-ชวราชชนล้นแต่เป็นพลเมืองดี

จะสังเกตเห็นว่ากลอนลำตัดส่วนวน 2 ลงท้ายว่า "ว่าเขววชน-ชวราชชนล้นแต่เป็นพลเมืองดี" ซึ่งปกติเรามักได้ยินว่าเขววชนปัญญาชน หรือนักศึกษาปัญญาชนหวังดี นิมา อธิบายว่า เป็นเพราะในยุคจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีการออกกฎหมายให้มีการช่วยเหลือและคุ้มครองเด็ก คนชรา และคนทุพพลภาพ จึงจำได้และนำมาแต่ง อีกประหนึ่งเป็นเพราะต้องการให้คนทั่วไปได้เห็นความสำคัญของคนแก่คนชราว่ายังสามารถเป็นประโยชน์ต่อสังคมได้ คนยุคปัจจุบันจึงไม่ควรมองข้ามคนเหล่านี้ ควรหันมาให้ความสนใจแก่คนชราด้วย ซึ่งในสังคมไทยขณะนี้ มีคนชราจำนวนมากและขาดการดูแล

นอกจากนี้หวังดี นิมา ยังกล่าวว่า "หากจะร้องกลอนที่มีเนื้อหาหนักเกินไป คนดูก็จะเบื่อ ฉะนั้น จึงต้องมีการดัดแปลงกลอนไปในทางกระชับกระแทก เสียดสี ประชดประชันบ้าง ให้มันดูสนุกขึ้น คนดูก็จะชอบใจ" ดังนั้นหวังดี นิมา จึงเขียนกลอนในทำนองที่จะชักชวนให้ผู้ชมเกิดความรักไทยนิยมไทย ไม่แบ่งส่วนและไม่เคียด ถึงเช่น

ชอบหมี่เขี่ยะชอบเย็นตะหัวชอบตัวชอบปลิวา ถึงชอบจริง ๆ ก็ไม่กล้าจะพูดออกมาท่าไม
วันนั้นเชอพูดต่อหน้าประชาชนต่อหน้าคนนับพัน เธอบอกว่าเนาวิรัตน์ยุคตะหนักสิหัวอื่นอันไม่ได้

ภาษาไทย

ทุกชาติต้องมีภาษาไว้สื่อความหมายสำหรับคนในชาติของตน บางชาติก็ใช้ภาษาของตนเอง บางชาติก็นำภาษาของชนชาติอื่นมาใช้ ชาติที่ใช้ภาษาของคนชาติอื่นนั้นอาจเป็นเพราะชาตินั้นเป็นชาติที่เกิดใหม่จึงไม่มีภาษาของตนเองประการหนึ่ง หรือเป็นชาติที่เคยถูกชาติอื่นเข้าปกครองเป็นเมืองขึ้นจึงต้องใช้ภาษาของชาติที่เป็นนาย แต่สำหรับชาติไทยไม่เคยเป็นเมืองขึ้น

ของชาติใด ชาติไทยจึงมีภาษาไทยเป็นภาษาของชาติตนเองทั้งภาษาพูดและภาษาเขียน ต่อมา ในปัจจุบัน ไทยมีการติดต่อเกี่ยวข้องกับชาติอื่นหลายชาติ จึงได้มีคำซึ่งเป็นภาษาอื่นมาใช้ ประปรายอยู่ในภาษาไทยด้วย หวังดี นิมา เป็นบุคคลที่อยู่กับการแสดงลำตัด จึงต้องมีความสันทัดทั้ง ในการร้องและการแต่งกลอน จึงเน้นย้ำอยู่เสมอในเรื่องการร้องให้ชัดถูกหลักภาษาไทย และ ถ่ายทอดความรู้สึกที่ต่อการใช้ภาษาไทยไปยังประชาชน เพื่อให้ประชาชนไทยเกิดความภาคภูมิใจ ในภาษาไทย

ส่วนวน 1

พูดถึงพ่อขุนรามกำแหงพยายามค้นคว้า	หนังสือหนึ่งหาชี้เหตุบอกให้
หนังสือหนึ่งหาเลขมานานากี้	มาถึงวันนี้เราก็งยังมีใช้

ส่วนวน 2

วิชาเชิงสั้นพวกเราในชั้นคมคาย	ทุกข้อสอดคำไขท่านจะไม่กังขา
ไม่กังขาให้ต้องคิดใช้คำผิด ๆ บกพร่อง	ใช้ถ้อยคำสอดคล้องใช้ท่านองนำหน้า
ว่าหน้าหน้าด้วยท่านองให้สอดคล้องใกล้เคียง	ให้ฟังเสนาะเพราะสำเนียงทั้งสัมผัสเสียงและภาษา
ภาษาของเราต้องเป็นหลักพร้อมทั้งอักษร	บ้างอาจตัดต้นตะใช้วาทะไม่เข้าท่า
ใช้วาทะไม่สันทัดร้องไม่ชัดภาษาไทย	ไม่ฝึกฝนฝึกใฝ่เอาใจใส่เรื่องภาษา

ถือว่าเล่นแล้วเล่นไปไม่มีอะไรให้เป็นหลัก ถ้าเป็นอย่างนี้กันเข้าหนัก ๆ แล้วเอกลักษณ์คงโรยรา

ในการแสดงลำตัด บางครั้ง หวังดี นิมา ก็ร้องกลอนเก่า ๆ ซึ่งเป็นเนื้อเพลงของ พ่อเพลงแม่เพลงรุ่นเดิม โดยเก็บจำเนื้อร้องมาร้องบ้าง และเพิ่มเติมขึ้นมาเองบ้าง เป็นที่ ถูกอกถูกใจผู้ชมการแสดง เนื้อเพลงเก่า ๆ เดิม ๆ ใช้ถ้อยคำภาษาไทยพื้นบ้านจริง ๆ ซึ่งคนรุ่นใหม่ อาจให้ความเห็นว่าเป็นคำหยาบ หวังดี นิมา กล่าวถึงเรื่องภาษาไทยพื้นบ้านที่ใช้ในการร้องลำตัด ว่า "มีบางท่านอาจเห็นว่าหยาบ ผู้ปกครองบางท่านก็ไม่สนับสนุนให้เด็กได้ดู หรือฟังจากเทป จาก วิทยุ เพราะบอกว่าหยาบ แต่เราก็นำมาประยุกต์ใช้คำสองแง่สองง่าม และคำร้องเก่า ๆ เดิม ๆ ที่ใช้เล่นเป็นคำร้องเดิมของครูเพลงเก่า การเล่นพื้นบ้านก็ต้องร้องโดยมีการใช้คำพื้นบ้านบ้างเป็น ธรรมดา ถือว่าบางคำก็อาจเป็นคำสุภาพตามสมัยนิยมก็ไม่ค่อยเข้ากัน กับเพลงพื้นบ้าน เช่น ใช้คุณ ใช้กระผม ดิฉัน รับประทาน ไม่ค่อยเข้ากัน เพราะบางทีการร้องได้กัน หนัก ๆ ก็ต้องใช้คำพื้นบ้านไทยบ้าง จึงจะออกรสออกชาติ ได้บรรยากาศของการแสดงพื้นบ้านจริง ๆ" เหตุผลที่ หวังดี นิมา กล่าวก็เนื่องจากเพลงพื้นบ้านถือได้ว่าเป็นวรรณกรรมปากเปล่าที่มีคุณค่า เป็น การสร้างสรรค์โดยนักเพลงชาวบ้านที่ได้สร้างความสนุกสนานโดยใช้การร้องเพลงและการโต้ตอบกัน

ด้วยปฏิภาณไหวพริบ จึงถือได้ว่าการนำคำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมจะกับอารมณ์ของเนื้อหาตอนที่จะร้องและสอดคล้องกับอารมณ์ของผู้ชมการแสดง

การใช้คำสองแง่สองง่ามในภาษาไทยนั้น เอนก นาวิกมูล (2526) ยกตัวอย่าง เพลงล้อของโรงพิมพ์วัดเกาะ ไว้ดังนี้

สำนวน 1

ญ) พี่เอ๋ยพี่มาถึงจะมาฟังของรัก	แม่หนูถึงหนักน้ำใจ
ไ้ตรงแอ้งก็ในหอผ้า	พี่เอ๋ยแก่อ่าได้หมาย
พี่ฟังเงินจะกอง	พี่ฟังทองจะให้
พี่จะฟังอันปะ	จนใจน้องแคะไม้ไทว (เอ๋ซ่า)
ช) ทำไม้กับเงินกับทอง	สมบัติเป็นของนอกกาย
พี่จะฟังหนึ่งมาทุ่มเนื้อ	จะได้ติดเป็นเยื่อเป็นใย (เอ๋ซ่า)

สำนวน 2

ญ) ทำไม้ผิวเพื่อตเลือกแห้ง	พี่ตากแดดหน้าแดงมาชะเมื่อบ้าย
พ่อคุณหัวรุ่มเงาทำไม้ไม่กางกั้น	ช่างเดินลอดตาวันน้องไปได้
ช) พี่เดินลอดตาวันน้องเอ๋ยมาได้	
ก็บังเอิญแดดหน้ามันไม่ออก	เลขหุบรุ่มจมปลอดเจยไว้ (เอ๋ซ่า)
ญ) เอ็งหุบรุ่มจมปลอดเจยไว้	
ไอ้हार้อยเอ็งไปหุบให้จมปลอด	กะเตี้ยวกางไม่ออกมึงจะทำยังง (เอ๋ซ่า)

ขวัญจิต ศรีประจันต์ และขวัญใจ ศรีประจันต์ ร้องเพลงล้อโต้ตอบ หวังดี นิมาใน ลักษณะของการใช้กลอนสองแง่สองง่ามได้อย่างถึงใจโดยใช้เพลงเนื้อเก่า ๆ เดิม ๆ ของพ่อเพลงแม่เพลงสมัยก่อน ดังนี้

ขวัญใจ : เรื่องกล้วยตานีกินไฉน	ฉันนั่งอยู่ตั้งนานฉันมันเจ็บใจ
บอกว่าขวัญจิตหนอว่ากล้วยนี้	บอกว่ากล้วยตานีที่พ่อหวังบอกไว้
เห็นตำมกระบวยอ่าหนักว่ากล้วยตานี	แล้วปอกยึดปากกันเข้าไป
แหมตั้งแต่เกิดมาเจ้าข้าเอ๋ย	บ้านฉันนะเคยเสียเมื่อไหร่
บอกว่าบ้านฉันนั้นก็ไม่เคย	บอกให้ละ เหวยให้แกฟังไว้
อยากจะมีเนื้อความเข้าไปตามดู	ไอ้ฉันมันเต้ก็อยากรู้เต้ก็สงสัย
ถามว่าหวังจำพ่อหวังจำ	พงศ์เผ่ามีมาไปเสียเมื่อไหร่

คนเราจะเกิดท่าไหนแต่ล่ะก็	ใช้กล้วยตานีกันหรือยัง
ขวัญจิต : เอ๊ะแกว่าเขาจึงนั่งขวัญใจจู้จี้	กินแหละลูกกล้วยตานีทั้งสองนาย
น่ากลัวคงจะถูกไปลูกกริ่ง	จึงเกิดมาเป็นมึงดำยังควาย
ขวัญใจ : พุดมิ่งพุดกนกคนดูจะดำ	ฉิดหลักกรรมตาใช้ไม่ได้
แหมว่าลูกกล้วยตานีนี้กันอย่างนั้น	จะดูผิวดูพรรณไม่พองอำไพ
ไอ้เราลูกมณเฑียรบุตรของคน	มีผิวโสภาแล้วพึ่งผาย
ไอ้ฉันมีลูกเฮงช่วยลูกกล้วยตานี	ผิวจึงเป็นอย่างนี้มาแต่ไหน ๆ
แต่ขอโทษนะคะนี่น้องลื้อเล่น	ความจริงมันจะเป็นได้ก็ยังไม่
แหมเป็นลูกกล้วยตานีใครนี้จะเชื่อ	ถ้าจะเชื่อไม่เหลือก็คือเป็นลูกควาย
สมเน้อสมน้ำดำ ๆ ดี	รูปร่างอย่างนี้หาได้ที่ไหน
ขวัญจิต : แหมแม่ขวัญใจว่าไปถึงบุพการี	พุดจ๋าไม่ดำคราวหลังเล่นไม่ได้
ต้องเกรงใจเขาน้ำแข็งเอ็งนะช่างว่า	เขาครราวปุ่ครราวตาอายุเขาจะตาย
ว่าแต่ตัวเกิดหน่ออย่าว่าพ่อว่าแม่	ยังเล่นยิงยิงหรือถือว่าตัวใหญ่
งั้นไอ้กล้วยตานีที่พี่นะบอกมา	เอากลับไปเคหาเกิดน้องจะบอกพี่ให้
มาถึงเรียรดตามตลาดเขาไม่ซื้อ	ปรึกษาหาหรือกลับไปคืนไร่
งั้นเอากกล้วยตานีนี้ไปทอดกล้วยแขก	ให้เมียพี่นั่งแหกขาชาย

จากส่วนวงกลอนลำตัดข้างต้น เป็นเพียงตัวอย่างส่วนหนึ่งในหลายส่วนวงกลอนเก่าดั้งเดิมที่ใช้คำว่ากล่าวกันหนัก ๆ แกรง ๆ และใช้คำสัญลักษณ์อื่นแทนในเรื่องเพศ และจากการห้ามแสดงลำตัดในยุคที่มีการใช้รัฐธรรมนูญสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ก็คงเป็นเพราะลำตัดใช้ภาษาไทยพื้นบ้านจริง ๆ ว่ากันหนัก ๆ ตรง ๆ ทำให้ถูกมองว่าเป็นการใช้ถ้อยคำภาษาไม่ถูกต้องตามรัฐธรรมนูญ หวังดี นิมา อธิบายว่า "กลอนเก่า ๆ จริง ๆ จะใช้คำตรง ๆ กันเลย ไม่มีการใช้คำอ้อมค้อมหรือใช้สัญลักษณ์อื่นแทนหรอก เขาว่ากันหนัก ๆ เมื่อผมนำมาแสดง ผมก็เปลี่ยนเป็นใช้สัญลักษณ์แทน ให้มันอ้อม ๆ ฟังดูไม่หยาบคาย ไม่ลามก เราใช้เป็นสองแง่สองง่ามจะเหมาะสมกว่าผู้ฟังก็ฟังได้ ไม่เจื่อน ทำให้ลำตัดอยู่ได้ ไม่สูญ และเป็นศิลปะด้วย เพราะเราใช้การหักคอรอจังหวะ คือ หยุดคิดหนึ่งตรงตอนสำคัญแล้วค่อยร้องต่อ" ส่วนการพัฒนาถ้อยคำภาษาโดยใช้ภาษาอื่นปนบ้าง หวังดี นิมาให้เหตุผลว่า "การแสดงหลายสาขาต่างก็ปรับตัวประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ทั้งลิเก ดนตรี ผมยังอยากให้เพลงพื้นบ้านของเราไปกับสังคมได้ เรื่องหลักคือทำให้ผู้ดูผู้ชมเกิดความพอใจ ซอไบจ ไม่ทำให้เขาเบื่อ ผมพยายามอนุรักษ์ของเก่า ๆ ไว้ให้มากที่สุด แต่คำร้อง

ถ้อยภาษาได้พัฒนาปรับปรุงให้ไปกับสังคมได้ ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้ ผู้ฟังมีหลายอายุ หลายอาชีพ
เราก็ต้องปรับปรุงให้เข้ากับยุคสมัย 'ไปกับสังคมได้'"

ว่าสองแง่สองง่ามพยายามให้สนุก	เพราะเคยฟังเคยพูดมาหลายยุคหลายสมัย
ผมผู้พบประสบการณ์ในเรื่องด้านแสดง	ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเรื่องแสดงใหม่
ให้ทันสมัยและถูกใจท่านผู้ชม	ให้ภาษาพจนานุกรมให้ท่านผู้ชมชอบใจ
ใช้ถ้อยคำสำนวนให้มันตรงกับกาละ	ท่วงท่าวาจาทำให้สมกาละสมัย

แม้ว่าหวังดี นิมา จะได้ปรับปรุงถ้อยคำสำนวนภาษาให้ทันสมัยยิ่งขึ้น แต่ก็ยังคงความเป็นลักษณะเดิมของเพลงลำตัดอยู่ เช่น ความเรียบง่ายในถ้อยคำ ความเรียบง่ายในการร้อง และการเล่นและการเน้นความสนุกสนานเป็นหลัก หวังดี นิมา กล่าวว่ "ลำตัดสมัยก่อนไม่ได้ว่ากัน
อย่างนี้หรอก ว่ากันหนัก ผู้หลักผู้ใหญ่ที่เคยฟังจะรู้เลยว่าหนัก เดี่ยวนี้เราก็ใช้ประคองถ้อยคำพูด
ประคองถ้อยคำกลอนให้เข้ากับสังคมยุคปัจจุบัน ผมก็พยายามทำบททำเพลง บัดนี้จนสำเร็จแล้ว
ลำตัดนี้เข้ากับสังคมยุคนี้ได้แล้ว แต่ว่าเครื่องแต่งตัวนี่คงเอาไว้ แต่ถ้อยคำอะไรต่าง ๆ นี้ เราก็
ประยุกต์ให้มันใหม่ ๆ นะครับ"

ความสามัคคี

หวังดี นิมา ผ่านเหตุการณ์ครั้งสำคัญคือในช่วงปี พ.ศ. 2485 เกิดน้ำท่วมครั้งใหญ่
จึงได้มาพักอาศัยอยู่กับญาติที่ถนนตก และได้ทำงานเป็นช่างเครื่องยนต์อยู่กับบริษัทเดินเรือ อีสต์
เอเซียติก ในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2485-2488 ซึ่งพอดีช่วงนั้นเป็นช่วงที่เกิดสงครามโลกครั้งที่
2 และต่อ ๆ มาถึงปัจจุบันนี้ ประเทศไทยก็ประสบกับภัยธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัย
ในภาคต่าง ๆ เหตุการณ์ความไม่สงบภายในประเทศ รวมทั้งภัยเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติจาก
ภายนอกประเทศด้วย ซึ่งจากผลของความรู้สึกรักชาติของหวังดี นิมา นี้เอง จึงได้ตั้งชื่อ
ลูกชายที่เกิดจากนางประยูร ธนเยี่ยม ว่านายต่อตัน นิมา ตั้งได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น

หวังดี นิมา ภาคภูมิใจในความสามัคคีของคนไทยที่ช่วยเหลือกันในยามที่คนไทยอีก
ส่วนหนึ่งประสบความเดือดร้อนจากภัยธรรมชาติว่า

ภาคไหนแย่ก็ไปก่อนตามขั้นตอนบริหาร	เป็นภาระกิจของรัฐบาลผู้บริหารยุคนี้
ถ้าพูดถึงน้ำใจคนไทยเราดีมาก	เกิดกาลี่ยุคทุกข์ยากแต่ละภาคยอมพลี
สละเงินสละทองข้าวของเครื่องใช้	ส่งไปช่วยภาคใต้ด้วยน้ำใจอารี
ภาคกลางภาคอีสานก็มีการช่วยเหลือ	พร้อมกระทั้งภาคเหนือก็ช่วยเหลือกันเต็มที่

ตัวอย่างกลอนข้างต้นสะท้อนให้เห็นความภาคภูมิใจในความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันของคนไทย เมื่อเกิดความคับขันคนไทยเราก็จะรวมตัวกันอย่างเหนียวแน่น-หวังดี นิมา กล่าวเชิญชวนเพื่อขอให้คนไทยเรามีความรักกัน สามัคคีกัน มีน้ำใจเอื้อเฟื้อต่อกัน รักในหมู่คณะและส่วนรวมเนื่องเพราะความพร้อมเพรียงเป็นใจเดียวกันย่อมทำให้การประกอบกิจการต่าง ๆ สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี อีกทั้งความเสียสละและการแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้ที่ควรได้รับ นับว่าเป็นความสุขใจและเป็นกุศลอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดความสงบสุขในสังคม

สำนวน 1

ช่วยสังคมช่วยคนให้พ้นทุกข์
ใครไม่รู้เราผู้บิโรจาด
ช่วยคนลืมน้ำให้ลูกแสนสุขสันต์

มีความสุขความประเสวีรัฐใจเจิดจ้า
น้อยหรือนามากไม่สำคัญดอกท้อท้อ
หลับหรือตื่นเหมือนชั้นสวรรค์ในชั้นฟ้า

สำนวน 2

มนุษย์เราเกิดมามีหน้าที่
ช่วยคนลืมนั้นเล่าให้เขาถูก
ช่วยคนให้พ้นทุกข์นำสุขสันต์
ช่วยผู้อื่นให้เขาพบประสบผล

ช่วยสังคมได้ศุภผลได้
ช่วยคนให้พ้นทุกข์นำสุขใจ
หลับหรือตื่นเหมือนชั้นสวรรค์ท่านว่าไว้
อันกุศลนั้นเล่าเราต้องได้

จากตัวสำนวนกลอน 1 และ 2 นั้น จะเห็นว่า หวังดี นิมา เน้นด้านการให้การบริจาคนั้น ในลักษณะเป็นนามธรรมซึ่งอาจหมายถึง ทรัพย์สิน วัตถุสิ่งของ หรือกำลังกาย กำลังใจ กำลังสติปัญญาก็ได้ "การให้" แก่บุคคลผู้กำลังประสบกับความทุกข์นั้นว่าเป็นสาระสำคัญประการหนึ่งในการปลูกฝังความรู้ และเจตคติเกี่ยวกับความสามัคคีในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความมีน้ำใจ เสียสละ และความรักในหมู่คณะและส่วนรวม อีกทั้งแสดงให้เห็นถึงความมีคุณธรรมของ "ผู้ให้" อีกด้วย หวังดี นิมา เล็งเห็นความสำคัญว่า การให้เป็นส่วนหนึ่งที่จะสร้างเสริมความสามัคคีให้เกิดมีขึ้นในสังคมไทยเป็นคนมุสลิม ก็ตรงกับหลักปฏิบัติ 2 ประการคือ การถือศีลอดซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการให้บุคคลไม่ว่าเป็นคนร่ำรวยหรือยากจนได้ลิ้มรสของความทิวโหยว่าเป็นอย่างไร เป็นการฝึกฝนทั้งทางร่างกายและจิตใจให้มีความหนักแน่นอดทน สำหรับผู้มีฐานะร่ำรวยหรือค่อนข้างดีจะได้เห็นอกเห็นใจคนยากจน ทำให้เกิดความคิดที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันประการที่หนึ่ง ส่วนประการที่สอง ได้แก่ การบริจาคนั้น ซึ่งหมายถึง การบริจาคนั้น ผู้เป็นมุสลิมทุกคนจะต้องสำรวจทรัพย์สินของตนในทุกๆ ครบรอบปีแล้วบริจาคนั้นเป็นชะกาตในอัตราร้อยละ 2.5 ของทรัพย์สินหมุนเวียนที่มีอยู่ การบริจาคนั้นมีเพียง หมายถึงเงินทองทรัพย์สินเท่านั้น แต่รวมถึงผลผลิตทางเกษตรกรรมและปศุสัตว์ โดยมุสลิม

ทุกคนต้องตระหนักว่า บรรดาทรัพย์สินนั้นเป็นของฝากจากพระอัลเลาะห์ ดังนั้น มุสลิมทุกคนมีภาระที่จะต้องจ่ายส่วนหนึ่งแก่ผู้ที่ยากจนเพื่อลดช่องว่างของชนชั้นในสังคมด้วย

หวังดี นิมา เป็นผู้ที่มีคุณธรรมทางด้านนี้สูง และส่งเสริมให้บุคคลอื่นได้มีความสามัคคี มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน รู้จักการแบ่งปันและการบริจาคเพื่อผู้อื่น หวังดี นิมา เห็นว่า ความสามัคคีมีส่วนสำคัญในการแก้ปัญหาสังคมหลายประการให้ลดน้อยหรือหมดไปได้

นิสัยใจคอของคนไทย

วิถีชีวิตของคนไทยได้รับอิทธิพลจากพุทธศาสนา จึงมีส่วนทำให้คนไทยมีวิถีชีวิตที่สงบ เรียบง่าย มีความสัมพันธ์และผูกพันกับสังคมของตน อีกทั้งประเทศไทยมีความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติ อาชีพของคนไทยส่วนใหญ่คือการทำไร่ทำนา จึงส่งผลให้คนไทยมีอุปนิสัยใจคอที่เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น เป็นมิตรและอภัยง่าย มีอัธยาศัยในการต้อนรับแขกผู้มาเยือน มีความผูกพันกับเครือญาติรักและห่วงใยพี่น้องวงศ์วาน ยึดถือบุคคลเป็นสำคัญจึงมุ่งรักษาสัมพันธ์ภาพที่ดีระหว่างบุคคลต่อบุคคล เคารพเชื่อฟังและนอบน้อมต่อผู้มีอำนาจ ปฏิบัติตามสิ่งที่ผู้ใหญ่ ผู้ที่ตนนับถือ ผู้รู้ หรือเจ้านายได้สั่งสอนแนะนำ รักอิสระ มักน้อย สิ้นโคธ นอกจากนั้น คนไทยยังเป็นคนที่รู้จักบุญคุณคน เมื่อใครช่วยเหลือก็มักจะหาทางตอบแทน นิยมมีพวกพ้อง นิยมความสนุกสนาน ใช้การตัดสินใจด้วยความรู้สึกมากกว่าเหตุผล ตลอดจนมีความเชื่อในเรื่องกฎแห่งกรรม และเรื่องบาปบุญคุณโทษ ทำให้คนไทยชอบดำเนินชีวิตแบบไปเรื่อย ๆ ถือว่าอะไรจะเกิดก็ต้องเกิดขึ้น เป็นเรื่องของเวรกรรม

ขณะที่คนไทยมีอุปนิสัยที่เด่นชัดในด้านดังกล่าวข้างต้น แต่คนไทยก็ยังมีพฤติกรรมบางอย่างที่ไม่ส่งเสริมการพัฒนาทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมอีกหลายประการเช่นกัน เช่น การไม่ชอบซักถามเพื่อหลีกเลี่ยงความขัดแย้ง ความขี้เกรงใจ ความขาดระเบียบวินัย การชอบความโอ้อวด ความมีหน้ามีตา และการได้รับการยกย่อง การขาดความกระตือรือร้น มีความหวังในชีวิตที่ดีกว่าในชาติหน้า การนิยมสินค้าต่างประเทศ เป็นต้น

หวังดี นิมา เป็นผู้ที่เข้าใจถึงนิสัยใจคอของคนไทยเป็นอย่างดี มองเห็นทั้งส่วนที่ดีและส่วนที่ต้องปรับปรุง หวังดี นิมา แสดงความคิดเห็นของตนเองที่มีต่อนิสัยของคนไทยว่าโดยทั่วไปคนไทยมีลักษณะนิสัย ดังนี้

1. มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
2. เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่

3. นับถือคนมีทรัพย์ มีอำนาจ มียศถาบรรดาศักดิ์
4. กตัญญูรู้คุณคน
5. คบหาเพื่อนบ้าน ต้อนรับแขกที่มาเยือน
6. นิยมของต่างประเทศ
7. การช้อปอิสระ ไม่ชอบการทำงานรวมกลุ่ม
8. เชื่อในเรื่องบุญบาปเวรกรรม

ความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

หวังดี นิมา กล่าวว่า "ในสังคมไทย คนไทยเรานี้แต่ก่อนมาเป็นผู้ที่มีน้ำใจเอื้ออารี สงสารคนทุกข์คนยาก คนที่ลำบากกว่าเราคนไทยเรายังยึดมั่นในคำสอนทางศาสนา ทุกศาสนาล้วนสอนให้เราเป็นคนดีด้วยกันทั้งนั้น การช่วยคนทำให้ได้บุญได้กุศล เกิดความสบายใจ" ซึ่งจะเห็นได้ว่า นิสัยของคนไทยเป็นคนใจอ่อน เป็นคนใจอกุศล ซึ่งตามปกติแล้วคนไทยโดยปัจเจกชนชอบความเป็นอิสระ ไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่มเนื่องเพราะไม่ชอบให้เกิดความขัดแย้ง คนไทยมีความเกรงอกเกรงใจผู้อื่น มีนิสัยด้านความเอื้อเฟื้อ ความมีเมตตากรุณา และยินดีให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่น ลักษณะนิสัยเช่นนี้จึงเป็นลักษณะเด่นของคนไทยอีกประการหนึ่ง

สำนวน 1

ศีลธรรมคืออำนาจของชาติไทย
คนไทยใจอ่อนแต่ก่อนมา

มาทุกยุคทุกสมัยใครรู้ดี
ถือศีลห้าเป็นหลักเพื่อศักดิ์ศรี

สำนวน 2

เราเห็นชัดแจ้งว่าไม่แล้งน้ำใจ
ถ้าเรื่องเล็กน้อยไม่ค่อยสนใจ
คนไทยทั้งชาติมีศาสนา
มีจิตเมตตาพม่าเอมร

พูดถึงคนไทยมีนิสัยแบบนี้
ถ้าเป็นเรื่องใหญ่ ๆ พี่ไทยเต็มที
มีจิตเมตตาสามัคคี
เห็นเรือฝรั่งเห็นท่านเห็นไหมนี่

ไม่เพียงแต่ประชาชนไทยมีลักษณะโอบเอื้ออารี ยึดมั่นการดำเนินชีวิตตามหลักศีลธรรมเท่านั้น หวังดี นิมา ยังกล่าวถึงพระกรุณาธิคุณขององค์พระประมุขของชาติด้วยว่า ทรงมีความห่วงใยในทุกข์สุขของพสกนิกร ดังตัวอย่างสำนวนที่ว่า

สำนวน 1

ด้วยน้ำพระทัยในหลวงทรงเป็นห่วงชาวประชา ช่วยเร่งรัดพัฒนาไฟฟ้าประชาชาติ
ทรงห่วงมากภาคอีสานที่เคยมีการแห้งแล้ง ให้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นบางแห่งบางที่
ให้กินฝอยน้ำสายน้ำตามโครงการ ระดมพลชลประทานจัดการให้เร็วจี

สำนวน 2

ทรงเล็งเห็นการณ์ไกลพวกพงไพร่ล่างผลาญ ทำลายต้นน้ำลำธารสถานการณ์ไม่ค่อยดี
ทรงเร่งงานโครงการหลวงทรงเป็นห่วงชาวเขา ห้ามปลูกฝิ่นแบบเก่าพืชหม่อมเมาไม้ให้มี
ปลูกประโลมโน้มน้าวให้พืชเมืองหนาวทดแทน ทรงก่อร่างวางแผนเพื่อชนชายแดนอยู่ดี
จากตัวอย่าง 2 สำนวนกลอนข้างต้น จะเห็นว่าตั้งแต่องค์พระประมุขของชาติ ที่ทรงมี
พระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรแล้ว ประชาชนชาวไทยทั่วไปก็มีลักษณะนิสัยที่โอบอ้อมอารี ยิ้มง่าย
มีความเป็นมิตรแก่ทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนไทยด้วยกันหรือชาวต่างประเทศ ดังตัวอย่างสำนวนต่อไปนี้มี
เราคนไทยไม่ช่วยไทยจะมีใครมาช่วย เรื่องจำเป็นเราเห็นด้วยช่วยคนเจ็บในป่า
ดังโบราณที่ชาญฉลาดว่าไม่ใช่ชาติใช่เชื้อ ถ้ามีการเอื้อเฟื้อก็เปรียบเหมือนเนื้อในป่า
การช่วยเหลือเพื่อประโยชน์ประทานโทษท่านผู้ชม การช่วยเหลือเพื่อสังคมมันน่านิยมนักหนา
อุทกภัยอัคคีภัยวาตภัยเราพร้อมใจกันจริงจัง เคยเห็นไหมคะท่านผู้ฟังเมื่อครั้งที่แล้วมา

คนไทยเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่

คนไทยได้รับการอบรมสั่งสอนมาตั้งแต่เด็กให้เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่หรือ
ผู้อาวุโสหรือผู้ที่ตำแหน่งสูง ซึ่งอาจหมายถึง ผู้ที่มีอายุมาก ผู้ที่มีประสบการณ์มากหรือผู้ที่มีความรู้มาก
เป็นต้น ผู้ใหญ่ที่แท้จริงหมายความว่ารวม พ่อ แม่ ลุง ป้า น้า อา ครูบาอาจารย์และผู้ที่ไม่ใช่ญาติก็มี
การนับเป็นญาติกัน โดยพ่อแม่อาจแนะนำให้เรียกว่า พี่ ป้า น้า อา เป็นต้นซึ่งผู้อ่อนอาวุโสกว่าทั้ง
วิษณุ คุณวุฒิ และชาติตระกูล ควรแสดงความเคารพนับถือหรือเชื่อฟัง

หวังดี นิมา เห็นว่า "เด็กปัจจุบันยังให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ดีมากเป็นส่วนใหญ่
แม้ว่าจะต้องบังคับก็ยังเป็นส่วนน้อย สังคมไทยเรายังมีครอบครัวที่ให้ความอบอุ่น ให้การสั่งสอน
สั่งสอนสืบทอดกันมาแต่โบราณ บางทีก็ดูเหมือนเผด็จการ คือว่า ผู้ใหญ่สั่งสอนให้เด็กทำแต่ฝ่ายเดียว
เหมือนสั่ง แต่เดี๋ยวนี้ผมว่าเด็กไทยเก่งนะ เขาฉลาด เขามีการศึกษามากขึ้น คิดได้ไว..."

ซึ่งการที่คนไทยมีนิสัยเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ดังกลอนลำตัดของ หวังดี นิมา ทว่า "ให้เกียรติผู้ใหญ่
ตามใจผู้น้อย" อาจเป็นเพราะผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ ผ่านเหตุการณ์ในชีวิตมากทำผิดและ

ก็ข้อมมือกตัญญู หวังดี นิมา เห็นว่าแม้ว่าพ่อ แม่ ครูบาอาจารย์เป็นที่เคารพเชื่อฟังของผู้เฒ่า แต่ยังมีบุคคลอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ หวังดี นิมา สะท้อนเป็นกลอนที่กล่าวถึงศิษย์ที่ไม่เคารพ ครูได้อย่างน่าฟังน่าคิดไว้ดังนี้

เราสอนลูกศิษย์อยู่เป็นเนืองนิตย์

พอสำเร็จเสร็จเขาก็ไม่เอาใจใส่

ลูกศิษย์ชอบมากแต่ลมไม่อาจคุมได้

รุ่นเล็กรุ่นโตโธ้อโธ้อรู้ได้

นอกจากนี้ หวังดี นิมา ยังตระหนักถึง ความขัดแย้งในปัจจุบัน ระหว่างคนรุ่นใหม่ที่มีความคิดใหม่ กับธรรมเนียมการเชื่อฟังผู้ใหญ่ เด็กสมัยนี้อาจเห็นว่าคำสอนแต่โบราณและตักเตือนของผู้ใหญ่เป็นสิ่งที่เซ่อ ล้าสมัย ส่วนผู้ใหญ่อาจเห็นว่าเด็กสมัยนี้หัวแข็ง ขาดความเคารพนบนอบ ทำให้เกิดความไม่เข้าใจกันระหว่างคนหนุ่มสาวสมัยใหม่กับผู้ใหญ่ ซึ่งสิ่งนี้ถือว่าเป็นปัญหาที่ละเอียดอ่อนมาก หวังดี นิมา ขอมริบว่า เด็กควรรับฟังคำสั่งสอนผู้ใหญ่ ดังสำนวนที่ว่า "อาบน้ำร้อนมาก่อน" แต่ก็เข้าใจดีเช่นกันว่า เด็กหนุ่มสาวสมัยใหม่มีความคิดดี ๆ หลายอย่าง และกัตระหนักได้ดีอีกเช่นกันว่าคนรุ่นใหม่ไม่ค่อยให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เป็นเพราะว่าผู้ใหญ่ไม่แสดงออกซึ่งความเป็นตัวอย่างที่ดีได้ "เด็กมันก็เลยหมดความนับถือไป" ซึ่งดังกล่าวของ หวังดี นิมา ก็เป็นสิ่งที่สะท้อนออกมาตามความรู้สึกที่เกิดจากการพบเห็นสถานการณ์ที่เป็นจริง หวังดี นิมา จึงกล่าว

สำนวน 1

เด็กมอหนึ่งมอสองมอสสามมอสี่
ได้รับการศึกษามาจากครู
มีเด็กหลายคนกลับมาสอนพ่อ
มีเด็กหลายคนกลับมาบ่นแม่

ได้รับมาจากทฤษฎีก็พอช่วยได้
หากมีความรู้ดีกว่าผู้ใหญ่
ให้เลิกเหล้าเสียเถิดหนีลูกชกเบือหน่อย
ว่าเสียเวลาแก่ ๆ ที่แม่ไปเล่นไพ่

สำนวน

หนูลำตัดรุ่นใหญ่ยุคไฮเทค
ขอเสียที่ที่กันท่าชอบว่าเด็ก
ให้หนึ่งผู้ใหญ่ เขาไปก่อน
จะสู้ไหวหรือไม่ไหวก็ใจรู้

ถึงเป็นเด็กก็รู้ทันท่านผู้ใหญ่
ว่ายิ่งเด็กอย่าสู้เรื่องผู้ใหญ่
การเดินกลอนไม่เก่งกลัวว่าไม่ไหว
เราก็นิชย์พิชิตครูควรรู้ไว้

ในส่วนของสำนวนกลอนที่ 2 ขั้ว พลกล่าวว่า "ผมแต่งขึ้นเพื่อให้แง่คิดว่าผู้ใหญ่ควรรับฟังความคิดเห็นของเด็กบ้าง อาจจะมีการกตอะไรดี ๆ ก็ได้" ซึ่งสามารถกล่าวได้ว่าเจตนาโดยแท้ทางพฤติกรรมใช้กลอนข้างต้นเป็นสื่อโดยสมมุติ เรื่องการแสดงลำตัดมาเป็นกรณีตัวอย่าง

เท่านั้น เพื่อสะกิดให้ผู้ชมการแสดงได้แง่คิดว่า "ผู้ใหญ่ใช้ว่าจะถูกไปหมดทุกอย่าง" และอีกหลาย ส่วนของคนอื่นเช่นข้างต้นก็เป็น การเขียนกลอนในลักษณะกัณฑ์ระหว่างผู้ใหญ่กับเด็กที่ชวนให้ผู้ชมไม่ได้ เกิดความคิดเรื่องการทบทวนหาทางใหม่หาผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสกว่า การเชื่อฟัง ตลอดจนการเปิดใจ ใจกว้างเพื่อรับฟังความคิดเห็นที่อาจจะสอดคล้อง คล้อยตาม หรือ ขัดแย้ง กับความคิด หรือ เจตคติ เดิมของตนจึงนับว่า เจตคติต่อเรื่องความเคารพเชื่อฟังของ หวังดี นิมา ที่ถ่ายทอดเป็นความรู้ไปสู่ ประชาชนในเรื่องนี้เป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่ง

คนไทยนับถือคนมีทรัพย์ อำนาจ และยศถาบรรดาศักดิ์

ค่านิยมทั่วไปในสังคมไทย ได้แก่ การให้ความนับถือคนมีฐานะ การยกย่องผู้มีอำนาจ ตลอดจนการนิยมเจ้านาย ซึ่งเมื่อกล่าวถึงที่สุดก็คือ การนับถือในตัวบุคคลนั่นเอง ทั้งนี้อาจ เนื่องจากคนไทยยอมรับว่าการที่จะอยู่รอดและดำรงชีวิตให้สุขสงบ พอสสมควรนั้น จะต้อง ยอมรับความสำคัญของคนอื่นด้วย โดยเฉพาะยังบุคคลที่มีความสัมพันธ์โดยใกล้ชิดกับตน เพราะ บุคคลเหล่านี้ อาจให้คุณหรือโทษแก่ตนได้ อาจเป็นเหตุให้ตนได้รับทุกข์ยากลำบาก และในทาง กลับกันถ้าตนสามารถสร้างความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่นได้ โดยการทำให้บุคคลอื่นรัก เมตตา กรุณา หรือส่งเสริมตน ก็จะทำให้มีความเป็นอยู่สุขสบาย ด้วยแนวคิดดังกล่าว จึงทำให้พฤติกรรม ทางสังคมต่าง ๆ ของคนไทยมุ่งส่งเสริมสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลมากกว่าการแสวงหา ความสำเร็จจากการทำงานโดยตรง ซึ่งเราจะเห็นข้อเท็จจริงที่ปรากฏว่า คนที่มุ่งหน้าทำงาน แต่อย่างเฉียวแม้ผลงานจะดีเลิศเพียงใด หากไม่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพกับบุคคลอื่นให้ดีแล้ว ย่อมยากที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตได้ ยิ่งในวงราชการไทยแล้วเป็นที่ทราบกันว่าคนที่ จะเจริญรวดเร็วในราชการนั้นต้องเป็นประเภทที่ "เจ้านายดี ลูกน้องดี" ซึ่งหมายถึง ข้าราชการ ที่สามารถสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีได้ทั้งระหว่างตนกับผู้บังคับบัญชาและกับผู้ใต้บังคับบัญชาด้วย ซึ่งเข้า หลักความสัมพันธ์แบบผู้อุปถัมภ์กับลูกน้อง สำหรับความสัมพันธ์ซึ่งขึ้นอยู่กับ การตอบแทนซึ่งกันและกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งต่างฝ่ายต่างพยายามทำให้อีกฝ่ายหนึ่ง มีค่าควรแก่การเป็นผู้อุปถัมภ์ หรือเป็น ลูกน้อง (จุมพล หนีมพานิช, 2526)

คนไทยยอมรับในผู้ที่มีเงิน มีอำนาจ มีตำแหน่ง เป็นเพราะเกี่ยวข้องกับ การอยู่รอดของ ตน บุคคลดังกล่าวจึงสามารถให้ทั้งคุณหรือโทษแก่ตนได้ เมื่อแยกพิจารณาแล้วจะเห็นว่า

1. เงิน เป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุด สมัยก่อนถือว่าเกียรติสำคัญกว่าเงิน แต่ในปัจจุบันถือว่าเงินเป็นสิ่งสำคัญ และอาจนำมาซึ่งอำนาจและตำแหน่ง ความมีหน้ามีตา ตลอดจนการได้รับ

การยกย่อง ดังคำกล่าวโบราณว่า "มีเงินนับว่าน้อง มีทองนับว่าพี่" เงินจึงเป็นสิ่งจูงใจให้คนจนหรือคนชั้นกลางพยายามดิ้นรนให้ได้มาแม้จะด้วยวิธีการที่ไม่เหมาะสมก็ตาม

หวังดี นิมา ยกตัวอย่างเรื่องเงินและเกียรติศักดิ์ศรีได้อย่างคมคาย พอให้ผู้อ่านได้ขบคิดเตือนใจ ดังนี้

สำนวน 1

เรื่องผิดเป็นกรณีพอจะรู้เค้า	เขาให้เงินฉันก็เอาเล่าไม่อาย
เงินแต่ร้อบหากเขาเอามาผาดหัว	ชายเนื้อฮาอิตัวชายหน้าตาย
ฉันนี้จะจดจำที่ฉันทำไม่บอก	ให้เขาจุกจุกยิ่งกำวีรควาย
ลองคิดดูเถิด เราเกิดเป็นคน	ทำไมถึงยอมให้เขาสนตะพาย

2. ยกย่องผู้มีอำนาจ อำนาจขึ้นอยู่กับชั้นหรือตำแหน่ง ยิ่งมีตำแหน่งสูงก็ยิ่งมีอำนาจมาก และอำนาจก็สามารถบันดาลให้มีทรัพย์ บริวาร ตำแหน่ง ความเกรงใจ เป็นต้น

3. นิยมในเจ้านายและยศถาบรรดาศักดิ์ สมัยก่อนที่คนที่เป็นเจ้านายคนเป็นผู้ที่มียศถาบรรดาศักดิ์เป็นขุนนาง ในปัจจุบันเจ้านายหมายถึงข้าราชการที่มีตำแหน่งสูง ๆ มีบริวารติดตาม ส่วนบรรดาศักดิ์หรือผู้ติดตามก็มีความคิดว่าตนเองก็เป็นคนที่มีความสำคัญไปด้วย ทำให้ข้าราชการชั้นผู้น้อยหรือประชาชนมีความเกรงกลัว เกรงใจ จะทำอะไรก็ต้องผ่านคนสนิทของเจ้านาย คนสนิทหรือลูกน้อง จึงมีอิทธิพลที่จะทำให้เจ้านายคล้อยตามได้ ขณะเดียวกันเจ้านายก็อาจให้คุณหรือให้โทษแก่ลูกน้องได้เช่นกัน

หวังดี นิมา สะท้อนนิสัยคนไทยที่ยกย่องผู้มีอำนาจ นิยมเจ้านายและผู้มียศถาบรรดาศักดิ์ได้อย่างคมคายนำฟังในเรื่อง ลาก ยศ สรรเสริญ ดังนี้

มันแน่นนอนตอนว่าล้วนแต่มีมือปล่าว	ไม่ว่าไพร่หรือเจ้าไม่มีข้าวมีของ
ไม่ปรากฏยศศักดิ์ล้วนตระหนกเท่า ๆ กัน	มาภายหลังจึงสร้างสรรค์แล้วช่วยกันยกย่อง
ลูกบ่าวเขาเรียกไ้อ้อ้าลูกนายเรียกว่าคุณ	แบ่งชั้นชั้นตระกูลแล้วแต่บุญจะสนอง

แม้ถึงคราวคับขัน การจัดงานศพระหว่างคนมีเงิน มีอำนาจ มียศถาบรรดาศักดิ์ก็

แตกต่างกันจากคนยากจนทั่วไป

เกิดแต่กายไปแต่ตัวทำดีชั่วไว้เบื้องหลัง	พื้นพิภพกลบร่างเนื้อก็พึงหนองก็พอง
ผิดก็แต่เห็นหน้าเห็นใจแน่นเนื่องพี	ทั้งโทษกรับกระຈิบปี่โมหรีขั้บร้อง
บ่าวไพร่ใช้สอยมีหลายร้อยหลายพัน	นำผู้ตายวายชีพบรรจุหีบปิดทอง
อนาคตกี้แต่คนที่ยากจนสมบัติ	เป็นศพผีไม่มีญาติออกเกลื่อนกลาดกำยกอง

นั้นตามผู้ देख แปลว่าไม่มีใครเขามาดูใจ ต้องสูญเปล่าเข้าไปไม่มีใครเขาจะต้อง
 หัวใจ นิมา เห็นว่าแม้ว่าคนไทยจะให้ความสำคัญกับคนที่ทรัพย์สิน คนนี้มี คนมีอำนาจ
 ยศถาบรรดาศักดิ์ ทำให้มองเห็นความแตกต่างระหว่างช่องว่างทางชนชั้น แต่คนไทยก็ปลอม
 ประโลมใจตนเองในเรื่องของโชคดวงชะตา ซึ่งสิ่งนี้ทำให้คนไทยมีนิสัยนุ่มนวลอ่อนโยน ไม่กล้า
 กระด้างต่อผู้อื่นไม่ทุกข์เกินไปเนื่องจากยอมรับในเรื่องบุญกรรมและวาสนาของแต่ละบุคคล
 ดวงใครเด่นเห็นว่าวาสนาแต่ละคน ล้าบากสบายไม่ต้องบ่นว่ามีหรือจนไม่จำเป็น
 เราเกิดมาหน้าที่ของเรามีเท่าไร คิดไปทำไปต้องทำให้โลกเห็น
 ไม่ต้องห่วงเรื่องดวงชะตาวาสนามันของไม่แน่ ไม่ควรคิดไม่ควรแปรอย่างมากมายแค่เล่าเชิญ

มีนิสัยกตัญญูรู้คุณคน

การแสดงความกตัญญูรู้คุณคน เป็นการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา ซึ่งนับว่าเป็น
 ค่านิยมพื้นฐานของคนไทย ที่นิยมคนที่มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ พ่อ แม่ ครู อาจารย์ การเป็น
 พ่อ แม่ นั้น ต้องรู้จักหน้าที่ที่พึงปฏิบัติต่อกัน ตั้งแต่การเลี้ยงดูลูกไม่ให้คอกอดยาก ไม่ปล่อยให้
 สกปรกและเอะเทอะน่ารังเกียจ ไม่ค้าลูกหยาบ ๆ คาย ๆ จะทำให้ลูกเขาอย่าง เมื่อลูกเจริญ
 เติบโตขึ้นพ่อแม่ควรจัดให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนอบรมลูกให้เป็นคนดีมีศีลธรรม มี
 ความประพฤติดีงาม เป็นต้น หัวใจ นิมา ได้ถ่ายทอดการเป็นพ่อแม่ที่ดีผ่านกลอนลำตัด เพื่อ
 ให้เห็นว่าพระคุณของพ่อแม่เป็นพระคุณที่ยิ่งใหญ่ ดังนี้

จงเอียงหูมาเกิดเจ้ามาฟังเค้าคดี ตามลิกทาบาสีเข่าบังชี้มาแต่โบราณ
 พระคุณของบิดาท่านบ่งมาเบ็ดเส็จจริง พระคุณท่านมีอยู่สี่สิบเจ็ดไม่มดเท็จทรอกหลาน
 พระคุณของมารดาท่านว่าไว้ถูกต้อง พระคุณท่านมีอยู่สิบสองท่านอ้อมท้องทรมาน
 พูดถึงคุณมารดาผู้สีกว่าจะน้อยไป แต่เอาเถอะไม่เป็นไรท่านว่าไว้อย่างนั้น
 พูดถึงคุณมารดาที่เห็นมาส่วนมาก ต้องชอกข้ำลำบากอดอดยากเหลือประมาณ
 เมื่อฮามท่านแพท้อต้องอดของเปรี๊ยะเพ็ด งดของอร่อยเอร็ดต้องอดแต่อดหวาน

ความลำบากทรมานของมารดา เริ่มตั้งแต่ตั้งครรภ์ ซึ่งต้องระวังในเรื่องอาหารการกิน
 เมื่อถึงคราวคลอดบุตรในสมัยโบราณก็เสี่ยงกับอันตราย เพราะวิชาการทางการแพทย์ในเจริญ
 เหมือนปัจจุบัน ซึ่งถ้าหากการคลอดไม่เป็นไปตามธรรมชาติก็อาจเกิดอันตรายได้ทั้งมารดาและบุตร
 แม้แต่การอ่อนนวลสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยคุ้มครองก็เป็นสิ่งที่กระทำกัน

สำนวน

พ่อต้องสมบุกสมบันเอาบเทง้อต่างน้ำพยายามเสาะหา	เพื่อกลุบุตรกลุธิดาการศึกษาจบชั้น
ค่าหนึ่งสี่ค่า ทอมตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน	ถ้ากระดาชวาดเขียนค่า เร็ยประจำวัน
ค่ากางเกงค่า เสื้อค่า เรือค่า รถม	กลัวลูก ๆ จะอดรวมหมดในบ้าน

ตั้งนั้นจากตัวอย่างกลอนข้างต้นก็แสดงให้เห็นถึงพระคุณของพ่อแม่ ลูกทุกคนจึงควรเป็น "ลูกเป็น" การเป็นลูกทุกคนเป็นได้เพราะเกิดมามีพ่อแม่ แต่การที่จะเป็นลูกเป็นนั้นต้องเป็นผู้รู้จักหน้าที่ของลูกที่พึงปฏิบัติต่อพ่อแม่เป็น เป็นว่านอนสอนง่าย ไม่ดื้อรั้น ไม่นำความเดือดร้อนมาให้พ่อแม่ เลี้ยงดูท่านเมื่อแก่เฒ่า ช่วยทำกิจธุระของท่านไม่ดูดาบ วิชาพยาบาลเวลาท่านเจ็บไข้ ตำรงวงศ์ตระกูลไว้ด้วยดี เป็นต้น

สำนวน

มีลูกต้องรักลูกซึ่ทางถูกให้เขา	ถ้าลูกบางคนไม่เชื่อเราอันนี้ต้องเสร์้าหัวใจ
ถ้าเกะกะเกเรเสเพลไม่เอาถ่าน	เป็นปัญหาหน้ารำคาญของของพ่อบ้านเสียนี่กะไร
เป็นปัญหาขุ่นอกแสนลำปากเหลือกำลัง	หาหรือรุ่มกุ่มมูรังเพราะเรา เป็นหนึ่งหน้าไฟ
ยิ่งในยุคปัจจุบันก็เห็นกันแล้นี่ชะ	ดูและ เทะปะปะตามกาลสมัย
รัฐบาลก็คอยแก้พ่อแม่ก็กวัดขั้น	ยิ่งร้ายขึ้นทุกวันไม่เห็นมีหัดมีไหล
หนุ่มสาวเขาวัยที่อยู่ในความปกครอง	ต้องเคารพท่านทั้งสองนี่แหละ เป็นของล้ำคัญ
ว่าคุณบิดามารดาทำนอตุสาห์สอนสั่ง	ต้องช่วยเหลือช่วยฟังเราถือ เป็นทางยึดมั่น

นอกจากลูกต้องมีคารมกตัญญูและกตเวทิต่อบิดามารดาแล้ว คนไทยทั่วไปคิดว่าครูคือผู้ที่มีพระคุณรองจากบิดามารดา ครูอาจารย์จึงเป็นบุคคลสำคัญมากเพราะถ้าเป็นเพียงแต่สอนไปวันหนึ่ง ๆ ครูก็ไม่สำคัญอะไรนัก แต่ผลร้ายตกแก่เด็กเรียน เพราะนักเรียนจะไม่ได้ตัวอย่างที่ดีไปจากครู นอกจากการสอน ความจริงนักเรียน เชื่อฟังครูมากกว่าพ่อแม่ ครูสอนอย่างไร ทำอย่างไรนักเรียนมักจะต้องเอาเป็นตัวอย่าง ครูอาจารย์ซึ่งได้รับเกียรติว่าเป็นผู้ปั้นให้คนเป็นคน ดังนั้น ครูอาจารย์ที่ดีจึงต้องเป็นผู้ที่สอนดี ทั้งแจงเหตุผลให้เห็นจริงโดยแจ่มแจ้งชัดเจน ปกครองดี ให้นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัย วางตนให้เป็นที่เคารพของนักเรียน

คำว่าประพาสความหมายมาดมีสี่ค่า
 แต่ความหมายไม่เข้านักเรียนโปรดจำเอาไว้
 คำว่า พ พาน สะ อา ต พาด ก็อลมพัดลมพา
 ส่วน พ พาน สระอา ส เส้นเหนาก็คำราชาเที่ยวไพร

และ ภ ส่าเกา สระอา ษ ฤาษี คือ พระภูมิตำริสกล่าว

เป็นราชาศัพท์สำหรับเจ้าที่วากล่าวเอาไว้

และ ภ ส่าเกา สระอา ส เสือ เน้นเสียงแปลว่าแสงสว่าง

ดูแจ่มแจ้งกระจ่างตุงตึงไข

"ประพาส" มีทั้งสี่ตัวจงจดจำไว้เป็นหลัก

วอนนิกเรียนที่รัก เขียนให้ถูกหลักภาษาไทย

หวังดี นิมา กล่าวถึงการเป็นนักเรียนหรือการเป็นลูกศิษย์ที่รับความรู้ คำสั่งสอนจาก ครูอาจารย์ว่า นักเรียนไม่ใช่สักแต่ว่าไปโรงเรียน มีกะเขียนว่าเป็นนักเรียนเท่านั้น การเป็น นักเรียนย่อมเป็นทั้งขณะอยู่ในโรงเรียนและอยู่นอกโรงเรียน ขณะอยู่ในโรงเรียนผู้ที่ป็นนักเรียน ต้องตั้งอยู่ในหลักสี่ประการ คือ ฟัง คิด ตาม เขียน หรือ สู้ จิ ปุ ลิ ขณะอยู่นอกโรงเรียนก็ต้อง นึกว่าตนเป็นนักเรียน คือ ต้องกบถทวนความรู้ที่ได้เรียนมาแล้วให้ขึ้นใจ ไม่เที่ยวเตร่เสเพลจน ไม่เข้าใจ ไม่ควรรีบเวลาออกโรงเรียนไปไหนที่ไม่ดีไม่ถูกต้อง เช่น ชู้สาว กินเหล้า เป็นต้น

สำนวน 1

รู้แต่รู้ผู้ใหญ่รู้ใจคน

รู้ล่างรู้บนรู้จันเม

รู้อะไรไม่รู้รู้วิชา

รู้รักษาตัวรอดเป็นยอดดี

สำนวน 2

ลูกยกกรประสาน

ก็เเวราบกราบกรานอภิวันท์คุณครู

จงมาสิ่งสู่ใจศิษย์

ถ้าแม้ใครคิดคิดให้แพ้ฤทธิ์คุณครู

มีอัธยาศัยในการคบหาเพื่อนบ้านและการต้อนรับแขก

คนไทยมีอัธยาศัยในการรู้จักกาไว้ รู้จักเสียสละและอยู่ร่วมกันอย่างมีถ้อยทีถ้อยอาศัย หวังดี นิมา กล่าวถึงอัธยาศัยของคนไทยเกี่ยวกับกาคบหาเพื่อนบ้านว่ามีความสำคัญเพราะเมื่อ ยามเดือนร้อนก็สามารถขอความช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านได้ไม่ควรนำเรื่องราวของเพื่อนบ้านมา วิพากษ์วิจารณ์ หรือดูถูกเพื่อนบ้านที่ต่ำต้อยกว่าแต่ให้มองในแง่ดี ให้เกียรติแก่เพื่อนบ้าน

สำนวน 1

การคบเพื่อนเรือนแครงอ่าแลข้าม

อ่าพยามยามอิจจามารศรี

เห็นเพื่อนต่ำกว่าเราอ่าเข้าแห่

ให้มองคนเพียงแต่ในแง่ดี

สำนวน 2

ไม่พูดจาเพื่อเจ้อเอาแต่อำเภอน้ำใจ
เคารพบิดรมารดาและครูบาอาจารย์

ถ้อย ๆ คติวินิจฉัยให้เป็นไปในทางดี
ให้เกียรติเพื่อนบ้านพอประมาณเท่าที่มี

คนไทยเมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ ก็จะมีเชิญเพื่อนบ้านมาร่วมในงานเพื่อเป็นเกียรติแก่เจ้าภาพ เนื่องจากในสังคมไทย จะรู้จักกันทั้งหัวบ้านท้ายบ้าน ใครเป็นอะไรที่ไหน เกิดอะไรขึ้นก็ย่อมรู้ทั่วถึงกัน ดังนั้น คนไทยจึงมักเชิญเพื่อนบ้านให้มาร่วมในงานของตน หัวดี นิมา ยกตัวอย่างสะท้อนให้เห็นถึงการเชื่อเชิญแขกหรือเพื่อนบ้านมาร่วมในงานแต่งงาน ว่า

เชิญผู้ใหญ่ในหมู่บ้านถึงลูกหลานหนุ่มสาว
ชวนวันขึ้นหมากมาแล้วต้องโห่กันสามลา
พอเอิกเกริกฤกษ์ดีจะให้ตาหลีเป็นคนโห่
เพราะใครเขาว่าดีถ้าเป่าปี่ต้องตาปี่
แล้วจะให้คนไปตามหาคุณป้ากับคุณปู่
ถ้าได้ตาปี่มาเป่าปี่ตาอู๋ตาอี่คงชอบใจ
เชิญแขกแปลกหน้ามาสักห้าหกหมื่น

มาตำน้ำพริกชุกตะพริ้วอย่างแจ้วแจ้วจู้จู้
คนโห่ของกูรู้ไหมละข้าจะไปหาตาหลี
ถ้าต้องการให้งานโห่จะไปจ้างตาปี่มาเป่าปี่
จะมีเล่นเขย่าไฮโลมีการโห่โห่ตีกระบี่
พอเสร็จจากการกู่จู้ให้ไปตามตาอู๋กับตาอี่
ในขอบเขตประเทศไทยมันคงไม่ใหญ่เหมือนงานนี้
มีเจ็ดวันเจ็ดคืนคงครึกครื้นกันเต็มที

จากตัวอย่างสำนวนกลอนข้างต้น หัวดี นิมา สะท้อนให้เห็นว่าคนไทยมีนิสัยรักความสนุกสนานครึกครื้น ความโอ้อ่ามีหน้ามีตา เมื่อมีการจัดงานต่าง ๆ เช่น งานบวช งานศพ งานแต่งงาน งานบุญเทศกาลต่าง ๆ ทุกคนในชุมชนต่างก็ได้รับการเชิญให้มาร่วมงานถ้าเป็นงานบุญเทศกาลต่าง ๆ ทุกคนในชุมชนต่างก็ถือเป็นหน้าที่ของตนโดยเป็นเจ้าของร่วมกัน จัดงานอย่างใหญ่โตสนุกสนาน แม้จะต้องสิ้นเปลืองก็ไม่เก็บนำมาคิดโดยให้เหตุผลว่า นานที่ปีทน ทำบุญมากแล้วจะต้องมีการกู่หน้สมมติกันตาม ขณะที่ชาวเมืองเองก็นิยมจัดงานพิธีที่มีความฟุ่มเฟือย หรรษา เช่น งานวันเกิด งานเลี้ยงรุ่น งานเลี้ยงนอศ แข่งขันกันจัดงานว่าใครจะใหญ่กว่ากัน แต่นกว่ากัน

นิยมบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

คนไทยบางคนไม่นิยมผลิตในประเทศ นิยมผลิตผลจากประเทศอื่น โดยเห็นว่าของประเทศอื่นมีคุณภาพกว่า รวมทั้งชอบนำเอาเอกลักษณ์ของประเทศอื่นมาใช้ คนไทยชอบการบริโภค ชอบความสบายและใช้จ่ายเกินกำลังที่ตนจะสามารถหารายได้อย่างเพียงพอ เนื่องจากความฟุ่มเฟือยนี้เองทำให้สินค้าต่างประเทศขายดี เป็นผลให้ขาดดุลย์ทางการค้า หรือแม้มีการลักลอบนำสินค้าเข้าประเทศ เพราะเชื่อว่ามีความคุณภาพที่ดีกว่า เมื่อใช้แล้วทำให้ผู้อื่นยกย่องว่าตนเองเป็นผู้มีรสนิยมดี หัวดี นิมา กล่าวเตือนสติคนไทยควรแก้ไขการบริโภคสินค้าจากต่างประเทศ

ว่า ควรหันกลับมาใช้สินค้าและบริการโดยคนไทยจะดีกว่า รวมทั้งยกย่องการประหยัด มีชัยส์ดีให้เป็นไปอย่างมีเหตุผล

สำนวน 1

อันเอกลักษณ์ของเราอย่าเพิ่งให้เขามาดูแคลน	ผมขอฝากเอาไว้กับแฟนที่เนืองแน่นทั่วหน้า
ผมขอฝากจากใจเราคนไทยทั้งทิศ	อย่าเพิ่งไปติดคลุ้มคลั่งกับพวกฝรั่งมังค่า
อย่าเพิ่งไปติดคลุ้มคลั่งกับพวกฝรั่งไทยจืด	ที่ชอบแต่แต่เพลงฮิตทั้งในอังกฤษอเมริกา

สำนวน 2

ได้น้อยใช้มากมันจะลำบากภายหลัง	ทุกบาททุกสตางค์ต้องระวังไปทั้งนั้น
รู้จักออมรู้จักเก็บไว้เผื่อเจ็บเผื่อไข้	อย่าสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายสารพัน
จะซื้อจะหาต้องเลือกราคาแต่พอเหมาะ	จงเลือกจงพิเคราะห์แต่สิ่งนั้น

มีนิสัยชอบความเป็นอิสระ ไม่ชอบการทำงานเป็นกลุ่ม

คนไทยมีนิสัยรักอิสระ ไม่ชอบอยู่ใต้อำนาจของใคร ไม่ชอบการบังคับเข้มงวด ไม่ชอบทำงานร่วมกับผู้อื่น ตลอดจนชอบผัดผ่อนไม่ตรงต่อเวลาเนื่องเพราะคนไทยให้อภัยง่าย ลินง่าย ดังเช่น

ตามในประวัติศาสตร์ไทยเป็นชาตินักสู้	เกลียดการข่มขู่เกลียดการหยาบคาย
เกลียดการข่มขู่เกลียดการกดขี่	ไทยจึงเลือกหาที่อยู่อย่างไทย
ชื่อไทยที่แก้แปลว่าอิสระ	รักษาสัจจะมีความเข้าใจ
อิสระเสรีมีมาประกอบ	อยู่ในทางที่ชอบไปทั้งหญิงชาย

หวังดี นิมา ใช้กลอนลำตัดเพื่อให้เกิดความมีวินัยต่อสังคมและประเทศ ซึ่งได้แก่ การมีแบบปฏิบัติตามกฎเกณฑ์และเงื่อนไขที่สมาชิกในสังคมร่วมกันกำหนดขึ้น เช่น การเคารพกฎหมาย การรักษาสาวารณสมบัติ การปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยอย่างสม่ำเสมอ

ระบอบประชาธิปไตยท่านคงเข้าใจกันดี	<u>รู้สึกดีและหน้าที่ตามที่มีในกฎหมาย</u>
ประชาชนคนทั้งชาติมีอำนาจด้วหน้า	เลือกผู้แทนตัวเรา เข้าสภาเป็นคือประชาธิปไตย

หวังดี นิมา ยกตัวอย่างการละเลยการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรว่าควรทบทวนแก้ไขใหม่ เพราะถือว่าการไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งเป็นหน้าที่ที่คนไทยควรปฏิบัติ การไม่ไปใช้สิทธิเป็นการแสดงให้เห็นถึงการขาดความรับผิดชอบ ชาดวินัยในตนเอง และวินัยที่มีต่อสังคมด้วย

การนอนหลับกับสิทธิมันน่าจะคิดทบทวน	เราเคยกับมานับไม่ถ้วนฉันคิดว่าควรแก้ไข
ควรแก้ไขให้มันคืออย่าทำเหมือนที่แล้วมา	ไปใช้สิทธิกันดีกว่าเสียเวลาไม่เท่าไร

เป็นเวลาน่าสละเรามีพันธะผูกพัน ร่วมมือด้วยช่วยกันเถอะทุก ๆ ท่านพี่น้องไทย
ช่วยกันรับผิดชอบบริหารระบอบให้ถูกต้อง ช่วยสร้างสรรค์ครรลองให้สอดคล้องกันไป

หวังดี นิมา ยกตัวอย่าง การทำงานแบบต่างคนต่างทำทำให้ไม่มีพลังในการต่อรอง
ถ้าหากมีการรวมกลุ่มกันแล้ว ก็ยอมทำให้งานการสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ
เนื่องจากการรวมแรงรวมพลังจากหลายฝ่ายโดยเปรียบเสมือนกับมัดแขนงไม้ไผ่ที่ไม่สามารถหักได้
ง่าย ๆ

รวมกลุ่มกันดีกว่าชวมนาเอ่ย	เราก็เคยรู้ผลคนแต่ก่อน
ต่างคนต่างทำเคยซ้ำชอก	ฐานะยังกระจอกถูกหลอกหลอน
ไม้ไผ่แขนงเดี่ยวหักง่ายตาย	ถ้าหลายอันนั้นเอ่ยอำมหายเหมือนไม้ท่อน

ความเอาจริงเอาจัง การทำงานร่วมกันเป็นทีม การช่วยตนเองและหมั่นศึกษา นับว่า
เป็นไปเพื่อการปลุกฝังทัศนคติใหม่เพื่อการพัฒนา การที่คนไทยมีนิสัยเป็นคนชอบความอิสระ ทำอะไร
ตามใจชอบ ถือตนเองเป็นใหญ่ทำให้คนไทยเรามีความเป็นปัจเจกชนนิยมสูง ตัวใครตัวมัน มือใคร
ยาวสาวได้สาวเอา แทนที่จะร่วมมือกันทำงานเป็นกลุ่มเป็นคณะ ดังคำกล่าวที่ว่า "ทำอะไรตามใจ
คือไทยแท้" หวังดี นิมา จึงให้กลอนล่าตัดเป็นสื่อเตือนใจให้คนไทย ปรับปรุงลักษณะนิสัยให้เป็น
คนกล้าคิด กล้าทำ กล้ารับผิดชอบ โดยยึดถือผลประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน ลดละความมีทิฐิ
ของตนลงโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วย

สำนวน 1

กล้าพูดกล้าทำกล้าจำใจ	รับผิดชอบในหน้าที่มีผลงาน
มีพูดจาเพื่อเจือเสลดทำผิด	ภารกิจของรัฐพูดจะฉาน
เห็นเรื่องส่วนรวมเป็นใหญ่ด้วยใจรัก	ใครกว้างก็พูดกระทุ้งมีฟังชาน

สำนวน 2

จะขอเตือนพ่อคุณอย่าทนต์	การข้อยแย้งแข่งกันมันไม่ดี
ต้องรู้แพ้รู้ชนะจึงจะเหมาะ	แล้วใคร่ครวญพิจารณาให้ถ้วนถี่
อย่าคิดว่าเราเลิศล้ำกว่าคนอื่น	อย่าคิดแล้วคิดเล่าว่าเราดี
อย่าคิดว่าพวกนี้กับฉันจะไร้ผล	ต้องคิดแยกแพ้คนบนเวที
อย่าเห็นว่าเรานี้รู้มากกว่า	เดี๋ยวจะเป็นคนป่าไปชิวนาตาปี

มีความเชื่อในเรื่องบุญบาปเวรกรรม

คนไทยเรามีความเชื่อในเรื่องบาปบุญ กฎแห่งกรรม เชื่อในเรื่องโชคกลาง ผีसा่งเทวดา เครื่องรางของขลัง ไม่เชื่อตัวเอง แต่ทำสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจเพื่อความสบายใจ หรือเพื่อจัดความกลัวในสิ่งลึกลับ มีการกระทำพิธีเกี่ยวกับความเชื่อถือโชคกลาง ลักษณะดังกล่าวทำให้วิถีชีวิตและนิสัยของคนไทยเป็นไปอย่างเรื่อย ๆ ก็ว่าอะไรจะเกิดก็ให้เกิดเพราะเป็นเรื่องเวรกรรม คนไทยจึงมีการทำบุญทำทานโดยมีการใช้เงินทองสิ่งของเพื่อส่วนนี้เป็นจำนวนมากโดยเชื่อว่าจะส่งผลให้ชีวิตที่ดีกว่าในชาตินี้ ถ้าชีวิตในปัจจุบันไม่ดีก็เชื่อว่าเป็นเคราะห์กรรมที่ตนต้องยอมรับในชาตินี้ ถ้าหากประสบโชคก็เชื่อว่าเป็นเพราะกรรมดีช่วยส่งเสริม แม้ว่าคนไทยรุ่นใหม่ยุคปัจจุบันมีความเชื่อในหลักเหตุผลมากขึ้น แต่ก็ยังก้ำกึ่งระหว่างสิ่งใหม่และสิ่งเก่า เกิดความขัดแย้งระหว่างความเชื่อเก่าและความเชื่อใหม่ ที่คนไทยมีความเชื่อในเรื่องบุญบาปเวรกรรมสืบเนื่องมาจากอิทธิพลของคำสอนทางศาสนา ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญของสังคมซึ่งมีบทบาทในการขัดเกลาทางสังคม โดยเป็นกลไกและจูงใจให้บุคคลทำงานเพื่อส่วนรวม อาศัยหลักเหตุผล ความเชื่อในสิ่งเหนือธรรมชาติหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หรือพิธีกรรมต่าง ๆ รวมทั้งวัตถุวิเศษต่าง ๆ ตามแต่ความเชื่อของศาสนานั้น ๆ จึงทำให้ศาสนาสามารถทำหน้าที่ในการควบคุมสังคมได้ คือ ควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบอันดีงาม เพื่อให้สังคมเกิดเสถียรภาพ นอกจากนี้สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ศาสนาให้รางวัลทางจิตใจอันมีคุณค่าแก่บุคคลผู้ประพฤติปฏิบัติตาม เช่น การส่งเสริมผู้ที่ประพฤติดีอยู่ในกรอบของประเพณีว่าเป็นคนดี หรือชี้แนะว่าทำดีจะได้รับผลตอบแทน ทำดีกับท่านท่านจะกำดีต่อม ประพฤติดีทำบุญสุนทานจะได้ขึ้นสวรรค์ ขณะเดียวกันศาสนาก็ลงโทษทางใจสำหรับผู้ฝ่าฝืนบรรทัดฐานทางสังคม เช่น ผู้ใดทำชั่วจะได้ชั่วตอบ ผู้ฝ่าฝืนประเพณีของสังคมเป็นคนเลว เทพเจ้าหรือเทวดาฟ้าดินสาปแช่ง จะไม่ได้พูดได้เกิดอีก และจะตกนรกในดินแดนที่มีแต่ทุกข์ทรมาน

คนไทยยังเชื่อว่า การที่ตนมีสุขอยู่ในขณะนี้เพราะตนทำดี การที่ตนมีทุกข์เพราะตนทำกรรมชั่วไว้ หากไม่ได้ทำในชาตินี้ก็คงทำไว้ในชาติก่อน ถ้าหากทำดีและยังไม่ได้ดีในทันทีทันใด เห็นก็เชื่อว่าจะได้ดีในโอกาสต่อไป หรือพระเจ้าต้องเล็งเห็นความดีที่ตนได้ทำ คนไทยจึงไม่ทุกข์ร้อนจนระวนระวายใจมากเกินไป นอกจากนั้นศาสนาก็ได้มีบทบาทในการกำหนดสิ่งที่ดีงาม มีประโยชน์เหมาะสม ให้ทำดี สิ่งที่ไม่ดี ไม่งาม สิ่งที่ไม่โทษ ไม่เหมาะสมไม่ควร ก็ควรหลีกเลี่ยง ละเว้นให้เห็นคุณค่าของการทำความดี ให้เห็นผลร้ายของการทำชั่ว

สำนวน 1

อันคนเราคราวโง่ประคุดังโคพอม ๆ
 เกิดเป็นเกาะใช้กรรมต้องทำงาน
 มีปากเหมือนมีตุ๊ดตุ๊ดไม่ออก
 เพราะความโง่ครอบงำกรรมของตัว
 เขาเทียมเกวียนเหมือนตีทุกฝีก้าว
 ตามแต่ใครจะจูงจุมกไป

คนเขาย่อมเรียกใช้ไม่สงสาร
 กรรมานเข้าค่าประจำตัว
 หนักเท่าไรไม่บอกสู้กรอกหัว
 เกิดเป็นวิวักรรมจริงยิ่งกว่าใคร
 จมูกเล่าเอาสายตะพายใส่
 ตามใจกรรมของตนต้องทนเฮย

สำนวน 2

เราต้องถือธรรมมะเอาทางพระเจ้าช่ม
 เรื่องของพรหมลิขิตคิดคิดนำขึ้น

เขาก่อนมานานเขาว่าพรหมลิขิตเส้น
 ไม่เที่ยงไม่แท้แปรผันอย่าพูดกันเล่นเล่น

ตัวอย่างกลอนลำตัดของ หวังดี นิมา ชี้ให้เห็นว่าคนไทยมีความเชื่อว่าชะตาชีวิต
 ของเราได้ถูกลิขิตโดยพระเจ้าเป็นผู้เป็นเจ้าของ เมื่อเกิดความพอใจหรือไม่พอใจ ชอบหรือไม่ชอบ หรือ
 โกรธเกลียด ก็ต้องใช้ธรรมมะเข้าช่มใจข่มความรู้สึก ไว้มิให้เกิดความฟุ้งซ่าน

ท่านผู้ที่มีอำนาจอยู่ทุกหนทุกแห่ง
 บ้างก็อยู่สูงเขาบ้างก็เข้าพระนคร
 บ้างก็รวยเหลือล้นบ้างก็เป็นคนออกทาน
 มนุษย์นั้นกำเนิดจะเลือกเกิดกันไม่ได้
 บ้างตายเร็วก็ตายไปก็เกิดใหม่ก็เกิดมา

บ้างก็รวมกันเป็นหมู่บ้างก็อยู่ผาตเมนต์
 มีบางรายกลัวร้อนหนีไปนอนโศเด็ล
 หัวกายพิกลพิการบ้างสังขารทุกข์เข็ญ
 ตั้งแต่เกิดไปจนตายมีร่างกายเนาเหม็น
 มีอาชีพรับคว่ำหาวิชาแจกเช่น

หวังดี นิมา ชี้ให้เห็นว่า คนเราไม่สามารถเลือกเกิดได้ จึงมีความแตกต่างกันนับ
 ตั้งแต่เกิดมา บางคนก็เป็นเศรษฐี บางคนก็ยากจน หวังดี นิมา ยังแสดงให้เห็นความขัดแย้ง
 เป็นคู่ ๆ ได้อย่างน่าฟัง ว่าทุกสิ่งทุกอย่างล้วนมีความเป็นคู่ของความขัดแย้ง โดยยกตัวอย่างจาก
 ธรรมชาตินี้มาจนถึงสิ่งคมนุษย์ ดังเช่น

สำนวน 1

สิ่งที่เห็นเป็นคู่มียู่สองอย่าง
 มีจนมีรวยมีชวยมีเฮง

มีมืดมีสว่างมีสองอย่างเท่านั้น
 มีเก่งมีไม่เก่งลองศึกษาเองก็แล้วกัน

เมื่อบุคคลเกิดมามีความแตกต่างกัน เป็นสิ่งที่แน่นอน แต่หวังดี นิมา ชี้ให้เห็นถึงทัศนะ
 ของตนเองว่า ความแตกต่างระหว่างบุคคลเกี่ยวข้องกับความแตกต่างทางชั้นชั้น หวังดี นิมา
 มองโลกในแง่ที่ดีว่า การที่คนเราเกิดมาและมีความแตกต่างทางชั้นชั้นทำให้การดำเนินวิถีชีวิตของ

คนในสังคมมีส่วนช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เนื่องจากมนุษย์อยู่คนเดียวไม่ได้ จึงต้องพึ่งพาอาศัยกันจึงทำให้วงจรการดำเนินชีวิตของคนในสังคมดำเนินไปอย่างเป็นปกติ

การศึกษาที่สอนหมู่หนึ่งซึ่งรวมกัน
อย่าไปคิดอย่าไปขออย่าไปอวด
คนจนคนมีหรือคนดีชั่ว
มนุษย์ผู้มีกำเนิดเกิดขึ้นมา
อาศัยซึ่งกันและกันให้มันกลมเกลียว
มนุษย์ในโลกนี้ถ้าเป็นเศษฐก็ทั้งหมด
ล้างล้างล้างล้างล้างล้างล้างล้าง
ถ้าในโลกเราไม่มีแต่คนจน

เรื่องมีขึ้นหลังกันไป
คุณมือเราให้เท่ากันเมื่อไร
เมื่อมีกำเนิดเกิดเป็นตัวแล้วก็ต้องตาย
ต้องยึดถือพึ่งพาแล้วก็อาศัย
ในโลกนี้คนเดียวอยู่ไม่ได้
จะหาคนรับจ้างขับรถที่ไหนได้
มีแต่เงินมีแต่ทองใช้มันไม่ได้
ยิ่งลำบากลำบากไม่คิดอาวรีใคร

ในทัศนะของหวังดี นิมา เห็นว่าเมื่อคนมีความแตกต่างกันโดยพื้นฐานโดยเฉพาะอย่างยิ่งแต่ละคนมีความคิดไม่เหมือนกัน แต่ละคนต่างก็มีกิเลสเล็กน้อยต่างกัน ดังนั้น ทนทางประนีประนอมความขัดแย้งที่ดีที่สุด คือ การที่แต่ละคนต้องปรับตัวเองให้เข้ากับผู้อื่น สังคมและสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยให้น้ำหนักความสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงตนเองให้เป็นคนรู้จักตน วางตน พิจารณาตนให้มันเสียและความประพฤติที่ถูกต้อง อย่าไปติดคนอื่นโดยไม่ติดตนเองก่อน ส่วนวงกลอนหลายกลอน หวังดี นิมา ใช้การแต่งกลอนโดยใช้ชื่อ นายหวัง ลุงหวัง ตาหวัง แทนบุคคลอื่น กล่าวคือใช้การแสดงทัศนะที่ตนควรมองตนเอง รู้จักและพิจารณาตนเองโดยแต่งกลอนในลักษณะโต้ตอบต่อว่าข้อด้วยข้อดีของแต่ละฝ่ายโดยสมมุติสถานการณ์ขึ้น แต่ด้วยเทคนิคของหวังดี นิมา กลอนแล้วตัดใจทิ้งแง่คิดที่ดี ผู้ชมการแสดงได้แง่คิดโดยไม่รู้สึกรู้ว่าเครียดเพราะหวังดี นิมา สอดแทรกเนื้อหาตลกขบขันไปด้วย ทั้งนี้เป็นเพราะเนื้อหาในเรื่องการดำเนินชีวิต ความแตกต่างทางชนชั้น เป็นเนื้อหาที่มีความเครียด หวังดี นิมา ใช้วิธีการชี้แนะทางออกแบบเป็นกลางเป็นหลัก และใช้ความเชื่อถือในเรื่องบุญกรรมให้แสดงออกในแนวทางที่บุคคลควรนำมาใช้ในการปรับปรุงตนเองและพัฒนาจิตใจ

สำนวน 1

จะขอเตือนพ่อคุณอย่าทู่หัน
ต้องรู้แพ้รู้ชนะจึงจะเหมาะ
อย่าคิดว่าเราเลิศล้ำกว่าคนอื่น

การอ้อยอิ่งแข่งขันมันไม่ดี
แล้วใคร่ครวญพิจารณาให้ถ่วงถี่
อย่าคิดแล้วคิดแล้วว่าเราดี

สำนวน 2

สามัคคีกันไว้ เราคนไทยด้วยกัน

วิสาสะสังสรรค์ทุกทุกวันอย่าได้เว้น

เรารักกันฉันท์มิตรไม่คิดตะฉิตตะขวาง

ไม่คิดแค้นไม่คิดหวังแล้วแต่ดวงของใครจะเด่น

ดวงใครเด่นเห็นว่าวาสนาแต่ละคน

ลำบากลำบากไม่ต้องบ่นว่ามีหรือจนไม่จำเป็น

เราเกิดมาหน้าที่ของเรามีเท่าไร

คิดไปทำไปต้องทำให้โลกเห็น

ไม่ต้องห่วงเรื่องดวงชะตาวาสนามันของไม่แน่ ไม่ควรไปท้อไม่ควรไปท้ออย่างมากก็แค่ลำเค็ญ

ตัวอย่างกลอนข้างต้น จะเห็นว่าตามกัณฑ์ของ หวังดี นิมา เห็นว่าคนแต่ละคนควรตั้งจุดสำคัญไว้ที่ตน คือ รู้จักประมาณตน วางตน และพิพากษาคตนให้อยู่ในความดี แม้ว่าจะอยู่ในฐานะที่มั่งมีหรือยากจนก็ควรปฏิบัติหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด โดยขอขำถัดมันถัดมันในสินทรัพย์เงินทอง เนื่องจากเป็นเรื่องของดวงชะตาของแต่ละคน นอกจากนั้นยังควรช่วยเหลือผู้อื่นเท่าที่จะทำได้ และนับว่าเป็นกุศลและทำให้เกิดความสุขทางจิตใจด้วย หวังดี นิมา กล่าวถึงความหมายนี้ว่า กุศล ก็คือผลของการทำความดี การทำในสิ่งที่ชอบก็ถูกก็ควร ทำให้ใจเราเป็นสุขความสุขที่เกิดจากการให้เปรียบเหมือนดังมีสวรรค์เกิดขึ้นในใจ มิใช่ในความหมายว่าตายไปแล้วด้วยผลบุญที่ทำไว้ทำให้ไปสวรรค์ซึ่งเป็นดินแดนที่สมมุติขึ้น

เจตคติเฉพาะเรื่อง

หวังดี นิมา ปัจจุบันมีอายุ 71 ปี ได้มีการรับรู้และสร้างสมประสบการณ์ที่ผ่านมาในชีวิตมากมาย กัณฑ์ของ หวังดี นิมา เกี่ยวกับการมองสภาพและปัญหาความเป็นไปต่าง ๆ จนสามารถถ่ายทอดเป็นความรู้ผ่านลำตัดไปสู่ประชาชน สามารถแยกออกได้เป็น 2 ประการ คือ

1. ด้านเศรษฐกิจและสังคม
2. ด้านวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นบ้านลำตัด

เจตคติของหวังดี นิมาด้านเศรษฐกิจและสังคม

สังคมประกอบด้วยกลุ่มคนที่มาอยู่ร่วมกัน ถือเป็นพวกเดียวกัน ติดต่อกันและมีสัมพันธภาพระหว่างกัน มีแบบแผนในการประพฤติสำหรับสมาชิกจะได้ยึดถือปฏิบัติและสมาชิกแต่ละคนก็ดี โดยกลุ่มที่ดีต่างก็มีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามฐานะหรือตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ซึ่งมีการเคลื่อนไหว เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะความจำเป็นหลายประการอื่นเนื่องจากมนุษย์เองมีปัญหาความผิด ความเจ็บช้ำวาลเวลาที่พยายามปรับปรุงให้สังคมตนเจริญก้าวหน้าต่อไป

เรื่อย ๆ ความจำเป็นทางธรรมชาติตลอดจนการประกอบกิจกรรมต่าง ๆ อันจำเป็นในการดำรงชีวิตของมนุษย์ เป็นต้น สิ่งหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์อย่างเห็นได้ชัดคือเรื่องการทำมาหากินเพื่อปากเพื่อท้อง มนุษย์มีแบบในการคิดการกระทำเกี่ยวกับการทำมาหากินเพื่อการดำรงชีพซึ่งได้แก่การผลิต การแลกเปลี่ยน การจำหน่าย การบริการเพื่อการบริโภค และอุปโภคของสมาชิกในสังคมสิ่งสำคัญประการหนึ่งหากไม่สามารถสนองต่อความต้องการของสมาชิกในสังคมได้ ก็ย่อมก่อให้เกิดปัญหาหรือความไม่พึงพอใจติดตามมา

หวังดี นิมา เห็นว่าการที่เราปรับตัวตามธรรมชาติของวันตกอย่างไม่มีพิจารณา มีผลทำให้สังคมไทยเราเป็นสังคมที่แห้งแล้งน้ำใจ แม้ว่าเมืองไทย มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอิสระเสรีทางความคิดและการแสดงออก เป็นประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ แต่จากการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงไปอยู่ตลอดเวลา เพราะความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุทำให้สภาพการดำเนินชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปในทางไม่ดีมากกว่าทางที่ดี

ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่หวังดี นิมาเห็นว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและควรเร่งหาทางแก้ไขโดยเร็ว

ไปไหนมาไหนต้องให้ระไวระวัง
เหลียวซ้ายแลขวาหน้าตาชื่อชื่อ
เขาอาจมีมีดมีปืนได้กำจี้ปล้น
คนดีน่าเสียดายต้องมาตายฟรีฟรี

ภัยอยู่รอบข้างหน้าหลัง เขาทิ้งหลาย
แต่หัวใจนั้นหรือไม่รู้ว่ามีหรือร้าย
แม้คนแน่นเริ่มถนนช่วย เราได้ก็โทษ
จึงหาพลเมืองดีกันไม่ค่อยจะได้

ปัญหาของสังคมมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาเศรษฐกิจ หวังดี นิมาเห็นว่าเพราะปัจจุบันค่าครองชีพสูง สินค้ามีราคาเพิ่มขึ้น ทำให้ผู้มีรายได้น้อยได้รับความเดือดร้อน ต้องดิ้นรนต่อสู้เพื่อเลี้ยงปากเลี้ยงท้อง แม้จะไม่ใช่คนเห็นแก่ตัว แต่การดิ้นรนกระเสือกกระสนก็ทำให้ต้องกลายเป็นคนเห็นแก่ตัว หรือต้องเอาตัวรอดไว้ก่อน

สำนวน

ชิงชันขึ้นกรรมากรก็เดือนร้อนไม่ใช่เล่น
ต้องจำนำจำนองในข้าวของที่แทนทอง
รายได้กับรายจ่ายนี่มันต้องคล้ายกันนะคุณ

หาเข้าไม่พอเห็นจำเป็นต้องแก้ไข
ทนเสียดอดดวงเจ้าหน้ามาทวงก็เฉยไว้
หากว่าไม่สมศุขย์มันก็จะรุ่นกันใหญ่

หวังดี นิมา เห็นด้วยกับคำกล่าวที่ว่า คนยากจนเพราะเป็นคนขี้เกียจ ไม่ขยันอดทนในการทำงาน เนื่องเพราะว่าคนยากจนส่วนหนึ่งแม้ว่าจะมีสาเหตุมาจากการใช้จ่ายเกินกว่าสิ่งที่จะได้ ทุ่มเพื่อ เลี้ยงเตร่ เล่นการพนัน หรือแม้แต่เหตุผลว่าเป็นคนเกียจคร้านแต่ก็มีคนยากจน

จำนวนไม่น้อยที่ขาดทุนทรัพย์ หาเข้ากินแล้ว แม้จะขยันขันแข็ง หนักเอาเบาสู้แต่ก็ไม่สามารถได้เงิน มาเป็นกอบเป็นกำ มีชีวิตความเป็นอยู่ที่แร้นแค้น ชัดเจน แม้ว่าจะพยายามใช้ร่างกายทำงานประกอบ อาชีพอย่างสุจริตแล้วก็ตาม

สำนวน

หาเข้ากินค่าหน้าค่าคร่าเครียด
ชี้แจงได้หรือสองมือว่างเปล่า
หางานหาเงินไม่เพลินไม่พอ
คนประเภทนี้ยังมีอีกมาก

ถูกพยายามถูกเหยียดว่าชี้แจงชี้คร้าน
มือเย็นหาข้าวมือเข้าหางาน
ล้างถึงจุดบ่อไม่พอรับทาน
กระผมจึงอยากวิพากษ์วิจารณ์

สำนวนกลอนเกี่ยวกับปัญหาปากท้องข้างต้น มีความสัมพันธ์กับความยากจน ความมั่งมี และการแบ่งชนชั้น เป็นชนชั้นกรรมกร ชนชั้นชาวนา แม้แต่กลอนของนายเสนาะเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่ หัวดี นิมา นำมาร้องก็มีการกล่าวถึงชนชั้น

สำนวน 1

มันแน่นอนตอนว่าล้นแล้วแต่มามือเปล่า
ไม่ปรากฏยศศักดิ์ล้นน้ำหนักเท่าเท่ากัน
ถ้าลูกบ่าวเขาเรียกไต่ถ้าลูกนายเขาเรียกคุณ

ไม่ว่าไพร่หรือเจ้าไม่มีข้าวไม่มีของ
มาภายหลังจึงสร้างสรรค์แล้วช่วยกันยกย่อง
แบ่งชั้นแบ่งตระกูลแล้วแต่บุญจะสนอง

สำนวน 2

จนถึงสุดชั้นนี้ปลายถึงความตายแน่ชัด
เจ้าหรือนายไพร่ผู้ดีเศรษฐีหรือชอกทาน
เกิดแต่กายไปแต่ตัวทั้งดีชั่วไว้เบื้องหลัง

ต้องสิ้นสุดมนุษย์สัตว์เมื่อความวิบัติมาสนอง
มาและไปคล้ายกันเมื่อครบอาการสามสิบสอง
สิ้นพิภพกลบร่างเหลือก็พึ่งหนึ่งก็พอง

หัวดี นิมา กล่าวถึง การแบ่งชนชั้นในสังคมไทยว่า เป็นการแบ่งออกเป็นพวก ๆ ตามยศถาบรรดาศักดิ์และเงินทอง สังคมไทยสมัยก่อนมีขุนนาง มีทาส ไพร่ นาย บ่าว แบ่งกัน ไปตามสังคมสมัยนั้น แต่ปัจจุบันก็มีการแบ่งเหมือนกัน เช่น กลุ่มชนชั้นชาวนา ชนชั้นกรรมกร ชนชั้นปัญญาชน คือ แบ่งคนออกเป็นพวก ๆ กลอนที่เอามาร้องจากครูเพลงเก่า ๆ และที่แต่งขึ้นเอง มีเจตนาเพื่อให้แง่คิดว่าคนเราไม่ควรมาแบ่งยศศักดิ์กัน ควรพึ่งพาอาศัยสามัคคีกัน หากเกิดมาไม่มีอะไรติดตัวมา ก็เหมือนกันทุกคนแต่มาแบ่งกันแล้ว เรามาแบ่งกันเอง คนเกิดมาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน

หัวดี นิมา มองความเคลื่อนไหว ความเปลี่ยนแปลงของสิ่งรอบตัวอย่างพินิจ พิจารณามองความเป็นไปต่าง ๆ ในลักษณะของความเป็นเอกภาพและความขัดแย้ง การมอง

ปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยยอมรับว่าล้วนแต่มีความขัดแย้งกัน มีด้านตรงข้ามกัน ทำให้ หวังดี นิมา
เกิดความสมดุลทางจิตใจ ไม่ตึงเครียด หากแต่ยอมรับได้ในการดำรงอยู่และพัฒนา มองสังคม
ที่เปลี่ยนแปลงไปในแง่ดี

สำนวน

สิ่งที่เห็นเป็นคู่มียู่สองอย่าง	มีมืดมีสว่างมีสองอย่างเท่านั้น
มีจนมีรวยมีขี้มีเส็ง	มีเก่งมีไม่เก่งลองคิดเอาเองก็แล้วกัน
มีกลางวันมีกลางคืนมีดวงขึ้นมีดวงตก	มีเศรษฐีมียากมีนรกมีสวรรค์
มีลุ่มมีตอมีเรือมีหนาว	มีดำมีขาวมียาวมีสั้น
มีใหญ่มีเล็กมีเด็กมีผู้ใหญ่	มีเก่ามีใหม่มีไฟมีควัน
มีตรงมีคดมีรตมีถน	มีข้างล่างมีข้างบนมีชอบกลมีชอบกัน
มีข้าวเหนียวมีลาบมีบาปมีบุญ	มีบุญมีบ่มีคุณมีดีมีเงิน

การยอมรับในความแตกต่างและความคล้ายตามกัน เช่น มีเด็กมีผู้ใหญ่ มีจนมีรวย
มีดำมีขาว เป็นต้น ทำให้ หวังดี นิมา นำมาใช้เปรียบเทียบกับชีวิตความเป็นไปของผู้คนใน
สังคมด้วย โดยเห็นว่าทุกอย่างเป็นไปตามวิถีทาง เป็นไปตามธรรมชาติ มีความเป็นไปตาม
ธรรมดา

สำนวน

บ้างก็รวยเหลือเงินบ้างก็เป็นขอทาน	ร่างกายพิกลพิการบ้างสังขารทุกข์เข็ญ
มนุษย์มีง่าเนื้อจะเลือกเกิดก็ไม่ได้	ตั้งแต่เกิดไปจนตายมีร่างกายเนาเหม็น

หวังดี นิมา เห็นว่าแม้คนเรามีความแตกต่างกันทั้งฐานะตำแหน่งและหน้าที่ในสังคม
แต่ก็ควรช่วยเหลือซึ่งกันและกัน พึงพาอาศัยกัน เพราะคนเราอยู่ตัวคนเดียวไม่ได้ ความขัดแย้ง
ระหว่างชนชั้น ซึ่งต้องมีการประนีประนอมกัน

สำนวน

ประเทศเรายังดียังมีสองคน	คือคนมีกับคนจนปะปนกันไป
คนที่มั่งคั่งก็จ้างคนจน	เป็นเรื่องบุญกุศลที่สะสมกันได้
ทำนุผู้เป็นเศรษฐีมีมั่งคั่ง	จงจัดแจงค่าจ้างให้เขาพอใจ
เรื่องค่าจ้างค่าตอบแทนให้เขาอบอุ่น	เพียงแต่ให้สมดุลก็อยู่กันได้

เนื่องด้วยมนุษย์เราอยู่รวมกันเป็นกลุ่มก้อน เป็นระบบทางสังคมจึงต้องมีความสัมพันธ์
ต่อกัน หวังดี นิมา จึงเห็นความขัดแย้ง วนเวียน เตือนร้อน กระทบกระทั่งถึงกันระหว่างบุคคล

ก็คือ ระหว่างกลุ่มที่ดี สามารถแก้ไขได้โดยใช้คำสอนของศาสนาเข้าช่วย มนุษย์เราควรได้รับการกล่อมเกลาทางจิตใจ เมื่อจิตใจเจริญทุกคนก็สามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ดังนั้นทุกคนควรสังวรระวังไว้ว่า เมื่อตนเองเกิดมาแล้ว ควรประกอบคุณงามความดีไว้ ไม่ตั้งอยู่ในความประมาทเมื่อสิ้นชีวิตไป ผู้มีศรัทธาหรือไฟรักก็ไม่แตกต่างกัน แต่สิ่งที่ยังคงอยู่คือ เกียรติยศ ชื่อเสียง ความดี ความชั่ว ที่ทิ้งไว้ให้ผู้อยู่ข้างหลังได้กล่าวถึงเพียงแตกต่างกันแต่จะกล่าวถึงด้วยความรักหรือกล่าวถึงด้วยการสาปแช่งไม่สิ้นสุด

สำนวน 1

มนุษย์เรานั้นควรคบกันอยู่เป็นนิจ ถ้าเขามีตรจิตเราก็มีตรใจ
ชายช้าวเปลือกหญิงช้าวสารโบริบราวว่า น้ำพึ่งเรือเสือพึ่งป่าอชฌาสัย

สำนวน 2

คนจนหรือคนรวยก็ต้องมีวอมรณ์ ร่างกายผุพังไม่ถูกฝังก็เผา
ที่อยู่ซึ่งยังไม่หมดคือเกียรติยศและชื่อเสียง รักษาไว้ให้สุดเหวี่ยงสู้กันเพียงชาติใจ

ด้วยความตระหนักถึงปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและสังคม หวังดี นิมา จึงยินดีให้ความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ด้วยความยินดี เนื่องจากเห็นว่าบทบาทของศิลปินและการแสดงมีส่วนช่วยรัฐในการรณรงค์ในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี และเห็นว่าปัจจุบันสังคมไทยมีปัญหาต่าง ๆ ที่ต้องแก้ไขมากมาย จำเป็นต้องได้รับความสนับสนุนจากหลาย ๆ ฝ่าย ดังนั้นนอกจากการมีหน้าที่โดยตรงในการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยในฐานะศิลปินแห่งชาติแล้ว หวังดี นิมา ยินดีให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานทางราชการทั้งโครงการเฉพาะกิจต่าง ๆ และการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ ความสัมพันธ์และดำเนินกิจกรรมที่พึงปรารถนาแก่ประชาชนทั่วไป

สำนวน 1

ช่วยแน่ช่วยแน่กระผมไม่แช่ชานาน ให้ผมเป็นสื่อพื้นบ้านผมก็ไม่เบี่ยงป้าย
เรื่องช่วยเหลือสังคมผมนิยมหนัก กระผมประพฤติดีหลักมาแล้วก็นานหลาย
มันได้บุญได้กุศลมันแต่ผลดี เราถือว่าเป็นหน้าที่ของคนไทย
ช่วยกันไปช่วยกันมาพาให้สุขสันต์ เราพวกห้องพี่น้องกันไม่ใช่ชนไกล

สำนวน 2

ฉันบอกเล่าเก้าสิบขอกระซิบหน่อย ที่ฉันมาร้องเพลงนี้ เขาก็เรียกใช้
ให้ช่วยเหลือชาติถ้าโอกาสมี ฉันเลยต้องทำหน้าที่เพราะฉันคนไทย
ช่วยเป็นสื่อบันเทิงรื่นเริงรมย์ ช่วยเหลือสังคมที่ควรแก้ไข

บรรดาศิลปินต่างก็ยินดี

ถ้าเวลาเรามีเราก็กะเต็มใจ

หวังดี นิมา เป็นศิลปินที่ใช้อาชีพของตน คือ ใช้เพลงพื้นบ้านลำตัดในการถ่ายทอดความรู้ โดยการแต่งกลอนลำตัด ซึ่งการเขียนกลอน แต่งกลอนเพื่อให้ได้เนื้อความตามต้องการมิใช่สิ่งที่กระทำให้เสร็จได้โดยง่ายหรือจะได้โดยเร็ว แต่ต้องใช้พลังกาย พลังสมอง เพื่อทุ่มเทให้กับการเขียนกลอนลำตัด นับว่าเป็นภาระกิจที่หนักและเหน็ดเหนื่อย หวังดี นิมา กล่าวว่า "ภารกิจที่หนักของผมเวลานี้คือการเขียนกลอน เป็นงานที่หนัก แต่ไม่มีรายได้" หวังดี นิมา จึงมีทั้งความตั้งใจจริงที่จะอุทิศตนเพื่อสังคม และได้ปฏิบัติให้ปรากฏเป็นจริงด้วยบทกลอนและการแสดงบนเวที ดังจะยกตัวอย่างกลอนลำตัดที่หวังดี นิมา กลั่นกรองจากเจตนารมณ์ที่ต้องการช่วยเหลือสังคม ดังนี้

สำนวน ลำตัดโครงการหลวง

ทรงช่วยเหลือเกื้อกูลเพิ่มผลผลิตผล
สร้างหมู่บ้านหลายตำบลเขตนั้นเขตนี้
รวมหมู่บ้านเบ็ดเสร็จสองร้อยหกสิบเจ็ดหมู่บ้าน
ปัจจุบันจ่ายมีรายการค่าเงินงานแต่ละปี
ใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อธำรงค์ประเทศ
มีผู้ร่วมมือบ้างต่างพระเนตรคือหม่อมเจ้าภิรตะรัชโช
สละพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์และมีผู้ประสงค์ศรัทธา
ข้าราชการและพ่อค้ารู้ว่าน่ายินดี
มิตรประเทศยังเห็นด้วยส่งเงินมาช่วยโครงการ
ใช้ทุนทรัพย์มหาศาลในโครงการครั้งนี้

สำนวน ลำตัดโครงการอีสานเขียว

ให้ร่วมมือกันทุกฝ่ายตามนโยบายที่เหมาะสม
ให้ชุดครูสร้างเขื่อนชลประทานและทหาร
หากเขียวชอุ่มพุ่มไสวมีน้ำไหลเป็นลำธาร
ทุกกระทรวงทบวงกรมต่างนิยมยินดี
ให้ร่วมมือกับรัฐบาลช่วยอีสานให้มีสี
หนุ่มสาวชาวอีสานได้กลับบ้านกันเสียที

สำนวน ลำตัดประชาธิปไตย

เลือกคนดีมีศีลธรรมขอแนะนำไว้สักนิด
มีความรู้ความสามารถเฉลียวฉลาดทันคน
เลือกผู้แทนของเราจะเอาไปเข้าทั้งที
ข้อสี่ตย์สุจริตรู้จักคิดอ่าน
มีเหตุผลมีผลถือเป็นบุคคลที่เอาถ่าน
หนึ่งประวัติต้องดีสองต้องมีผลงาน

สำนวน ลำตัดป้องกันยาเสพติด

ตัดไม้ทำลายป่าหรือยาเสพติด

ขอโทษโปรดทราบเขาปราบแน่แน่นอน

ควารหยุดเออะมิตรมันผิดกฎหมาย

เป็นเรื่องเดือดร้อนเรื่องบ่อนทำลาย

สำนวน ลำตัดโรคเอดส์

โรคแทรกจะเข้ามาผสมสร้างนิคมเขต

โรคเอดส์เข้ามาอยู่กับผู้เสพติด

คิดดูให้ดีมีสติ

แล้วมันพาโรคเอดส์เข้ามาสร้างอู่

จำนวนไม่น้อยชนิดมันนำคิดดู

อย่าไปเริ่มไปริจะบอกให้รู้

สำนวน ลำตัดโครงการเงินทุนหมุนเวียนช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน

เรื่องกระทรวงเกษตรมีเจตนา

ว่าชวาวาเด็วนี้ฉลาด

นักศึกษาวิชาเกษตร

ได้ประเมินผลมาจนครบถ้วน

ต้องทำอย่างนั้นต้องทำอย่างนี้

แบบใหม่เข้ามาแทนที่แน่นอน

ก็จะช่วยประชาชวาวาชาวไร

ต้องมีความสามารถจะเชื่อฉันไหม

เขาไปสั่งเกณฑ์นำมาวิจัย

นำมาทบทวนชวาวาเมืองไทย

เชื่อถือเขาชี้เขามันแบบใหม่

กำหนดส่วนผสมนี้มันนำเลื่อมใส

กล่าวโดยสรุป แม้ว่าหวังดี นิยามมองเห็นว่าปัจจุบันกำลังเกิดปัญหาทางการศึกษา และสังคม แต่ก็มองเห็นว่ายังมีทางแก้ไข นั่นคือคนไทยควรมีความสามัคคีกัน ช่วยเหลือและพึ่งพาอาศัยกัน ควรมีน้ำใจโอบเอื้ออารีต่อกัน ใช้คำสอนทางศาสนาขัดเกลาจิตใจเพื่อขจัดความโลภ โกรธ หลง และความเห็นแก่ตัว เมื่อคนไทยเราหันหน้าเข้าหากันแล้ว การเกิดช่องว่างระหว่างบุคคล ระหว่างชนชั้นก็จะลดน้อยลง ความขัดแย้งต่าง ๆ ก็จะค่อย หมดสิ้นไป หวังดี นิยามมองโลกในแง่ดีโดยเห็นว่าสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุอยู่ที่คน การแก้ที่จิตใจคนจึงเป็นเรื่องสำคัญ เป็นอันดับแรก นอกจากนั้น หวังดี นิยาม ยังได้ความตั้งใจที่จะอุทิศตนเพื่อเป็นประโยชน์แก่สังคม โดยการปฏิบัติจริง ซึ่งได้แก่การให้ความร่วมมือกับหน่วยงานราชการต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไปให้ทราบถึงความพยายามของรัฐบาลในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจให้ดีขึ้น หวังดี นิยาม ได้ปฏิบัติตนในฐานะบทบาทผู้ส่งสารนำความรู้ไปสู่ประชาชนผ่านการแสดงพื้นบ้านได้อย่างดียิ่ง เป็นผู้ที่เชื่อมประสานความเข้าใจกันระหว่างรัฐและประชาชน กลอนของ หวังดี นิยาม จะสะท้อนการมองโลกในแง่บวกเป็นส่วนใหญ่ ชักจูงโน้มน้าวใจคนให้เห็นชอบกับการก่ดี ประพฤติดี และการทำจิตใจให้สะอาดบริสุทธิ์ เพื่อการอยู่ร่วมกัน ดังนั้นการแก้ไขสังคมและเศรษฐกิจให้ดี ต้องอาศัยความร่วมมือ ร่วมแรงร่วมใจจาก

สมาชิกทุกคนของสังคม จึงจะทำให้การอยู่ดีกินดีมีสุขปรากฏเป็นจริงได้

สำนวน

เรื่องของชาติบ้านเมืองไม่ใช่เรื่องย่อย ๆ	เราก็ต้องค่อยค่อยช่วยกันแก้ไข
ทุกคนมีส่วนทุกคนมีสิทธิ์	ทุกคนช่วยกันคิดช่วยกันวินิจฉัย
เราต้องอยู่ร่วมกันไว้ใหม่ทุกวันนี้	ต้องอยู่ดีกินดีเราจึงอยู่ได้
อยู่ดีกินดีมันจึงมีความสุข	ต้องอยู่กับหลายยุคหลายสมัย
เศรษฐกิจเมืองเรากำลังเข้าขั้น	ควรช่วยเหลือนกันหน่อยเป็นใจ

เจตคติที่มีต่อวัฒนธรรมการแสดงพื้นบ้านลำตัด

การแสดงความมุ่งมั่นในการแสดงลำตัดเพื่อใช้ในการสร้างสรรค์พัฒนาสังคมและ
 ยืนหยัดในการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้าน เป็นเจตคติที่แรงกล้าของ หวังดี นิมา ดังจะเห็นได้จาก
 การพยายามกีดริเริ่มสร้างสรรค์เขียนกลอนอย่างไม่เห็นแก่เหน็ดเหนื่อย การมุ่งมั่นตั้งใจใน
 งานลำตัดของ หวังดี นิมา เกิดจากความพึงพอใจ เต็มใจ และรักในอาชีพลำตัดอย่างแท้จริง
 จึงทำให้ หวังดี นิมา เกิดความมุ่งมั่นพยายาม เอาใจใส่ และหมั่นตรวจสอบผลงาน
 การแสดงของตนอยู่ตลอดเวลา การพิจารณาติดตามผลการแสดงเพื่อทราบถึงผลสำเร็จและ
 ข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข หวังดี นิมาใช้วิธีการสังเกตจาก "เสียงฮา" หากมีเสียงหัวเราะจาก
 ผู้ชมมากและเป็นระยะ ๆ อย่างต่อเนื่องก็ย่อมแสดงถึงความถูกต้อง ความพึงพอใจที่ผู้ชมมีต่อ
 การแสดงอย่างไรก็ดี ผู้ชมการแสดงเป็นผู้ที่มีจากทุกเพศทุกวัยและหลายอาชีพ จึงยังเป็นสิ่ง
 ที่ประกันได้ว่าการแสดงลำตัดของ หวังดี นิมา เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป เพราะ
 มิฉะนั้นแล้ว ผู้ชมลำตัดอาจเป็นเฉพาะผู้ชายหรือผู้หญิง อาจเป็นเฉพาะผู้มีอายุมากกว่าวัยรุ่นหรือ
 วัยกลางคน อาจเป็นเฉพาะบุคคลบางอาชีพมากกว่าหลากหลายอาชีพ เป็นต้น ดังนั้น จะเห็นว่า
 หวังดี นิมา นับว่าเป็นผู้ที่รักอาชีพการแสดงเพลงลำตัดอย่างแท้จริง และยืนหยัดมาจนทุกวันนี้
 แม้ว่าสังคมไทยจะมีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรมมาสู่สังคมที่มีการพัฒนาทางด้าน
 อุตสาหกรรมมากขึ้น เขาว่าชนคนรุ่นใหม่มีความนิยมและเปลี่ยนวิถีดำเนินชีวิตตามแบบตะวันตก
 มากขึ้น จึงแสดงให้เห็นว่า หวังดี นิมา มีฉันทะ วิริยะ จิตตะ และวิมังสา และการปฏิบัติ
 ที่มั่นคงนี้เองทำให้หวังดี นิมาสามารถยืนหยัดในการแสดงเพลงพื้นบ้านมากกว่า 50 ปี โดย
 ยังรักษาวิธีการเล่นและการแต่งกายแบบเดิมไว้

สำนวน

เชิญชมลำตัด เพื่อกันเก๊กษา
 เชิญชมท่าทลีลาที่มีมาแต่โบราณ
 ต้องอนุรักษ์กันเอาไว้ตั้งแต่สมัยที่เริ่มมา
 ฝูงผีมาวังคาคผัวชาวบ้าที่มีมาสมัยนี้
 เราไม่ได้เปลี่ยนเราไม่ได้แปลงวิธีแสดงต่างๆ
 เราช่วยกันเสริมช่วยกันสร้างตามแบบอย่างโบราณ
 ท่านเก๊จอาจารย์ผู้รอ่านเรื่องลำตัด
 มีกฎเกณฑ์กับบัญญัติ ให้ปฏิบัติมาช้านาน

หวังดี นิมา มองเห็นว่าปัจจุบันการละเล่น การแสดงแบบไทย ๆ คงไว้ตามลักษณะเดิมไม่ค่อยมีให้เห็นแล้ว ต้องนำเครื่องไฟฟ้าและใช้วิธีการจูงใจทุกรูปแบบเพื่อเรียกร้องให้มีผู้มาชม ที่เป็นเช่นนี้เพราะการรับเอาความเจริญทางวัตถุของประเทศตะวันตกมาประยุกต์ใช้ เช่น เครื่องไฟด้านแสงสีเสียง การใช้ฟลอร์โชว์ การมีผู้แสดงตลก มีโฆษกทำหน้าที่เฉพาะ เป็นต้น มิฉะนั้นแล้ว การแสดงต่าง ๆ ก็อยู่ได้ยาก ผู้แสดงก็ขาดรายได้ ดังนั้นแม้ว่าจะต้องลงทุนมากในด้านเทคโนโลยี แต่ก็ดึงดูดให้ผู้ชมเข้าชมการแสดงได้มาก ขณะที่การแสดงพื้นบ้านเดิม ที่ลงทุนไม่มากเพราะต้องการคงไว้ซึ่งศิลปะการแสดงแบบเดิม ๆ แทนจะไม่สามารถอยู่ได้ในปัจจุบัน

สำนวน

ลำตัดปัจจุบัน เขาเล่นกันสนุก
 มาพยนตร์ดนตรีทุกเวทีทุกฉาก
 คนตรีมีโฆษกใช้ตลกสลับ
 มีบางคนจะอยากให้ออกฟลอร์โชว์ออกมาเต้น
 ลีเกทรวงเครื่องที่เขยชมก็ต้องนิยมดนตรี
 ศิลปะตะวันตกเข้ามาหมดเข้ามาแล้ว
 เหตุการณ์ที่ผ่านมาหลังยี่สิบห้าศตวรรษ
 เก้าที่ตัดสินสิ่ง เกิดทั่วทั้งประเทศเมืองไทย

เพราะเป็นสมัยประยุกต์ทุกทุกการแสดง
 ถ้าไม่ประยุกต์แล้วดียากส่วนมากต้องพลิกแพลง
 สपोर्टโลกไฟประดับใช้ผู้กำกับการแสดง
 กุญแจคุณปู่ไม่เคยเห็นบอกว่ามีเล่นกันเพลงเพลง
 ถ้าคณะไหนไม่มีมองเวทีแห้งแล้ง
 ต้องต้นตาดต้นตัวไปทุกหัวระแหง
 พวกลีเกพวกลำตัดก็ต้องอัดอัดแห้งแล้ง
ของเก่าเก่าถูกลงไปของใหม่ใหม่ราคาแพง

คำว่า "ของเก่า ๆ ถูกลงไปของใหม่ ๆ ราคาแพง" เป็นคำที่ออกมาจากใจของหวังดี นิมา ที่บ่งบอกถึงความสะเทือนใจเนื่องจากเห็นว่า การละเล่นพื้นบ้านกำลังจะค่อย ๆ สูญหายหากคนไทยไม่สนใจลงทุนในศิลปะพื้นบ้านแต่เดิมของตน และไม่อนุรักษ์รักษาสิ่งมีค่าที่บรรพบุรุษ

ได้สร้างสรรค์ให้ไว้ " เพลงพื้นบ้านไม่ว่าจะเป็นประเภทใดล้วนให้คติเตือนใจ ข้อคิด คำคม แนวทางการปฏิบัติตนที่ดีทั้งงานไว้มากมายแต่ยังเห็นว่าลำตัดยังอยู่ได้ ของอะไรที่ยิ่งมีน้อย ก็ยิ่งมีค่า" ประโยคนี้เป็นคำกล่าวความรู้สึกจากส่วนลึกของใจของ หวังดี นิมา ที่มีต่อการละเล่นการแสดงพื้นบ้าน

ความประทับใจในเรื่องลำตัดฝังรากลึกซึ่งในจิตใจของ หวังดี นิมา และกล่าวว่า ลำริกถึงลำตัดสมัยก่อน เป็นการใช้ความเข้าปะทะกันอย่างถึงพริกถึงขิง สาธะเนื้อหาและความคมคายถูกตัดสินโดยผู้ชมการแสดง ส่วนวน

พูดถึงลำตัดประชันสมัยนั้นไม่ใช่เล่น
บรรดาผู้ดูท่านรู้เห็นเท่ากับเป็นกรรมการ
ว่าใครเดินกลอนไม่เก่งประเดี๋ยวก็เซ็งเนื่องจาก
เพราะคนดูเขารู้มากเพราะเขาเคยวิพากษ์วิจารณ์
เด็กผู้ใหญ่สมัยนั้นเขาดูกันเก่าเฒ่า
ใครเดินกลอนตะกุกตะกักเขาก็ชกรำคาญ
ไม่สนุกเขาลุกหนีไม่เหมือนสมัยนี้ทรอกนะหนู
ว่าประชาชนคนดูนี่เขาเป็นผู้ชำนาญ

จากส่วนวนกลอนนี้ หวังดี นิมา สะท้อนให้เห็นว่าการเล่นลำตัดสมัยก่อนนั้นผู้แสดงต้องมีความสามารถเฉพาะตัวจริง ๆ การแสดงพื้นบ้านลำตัดแสดงให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินการแสดงว่าสนุกหรือไม่สนุก ซึ่งเมื่อพิจารณาให้ถี่ถ้วนแล้วการตัดสินการร้องกลอนและทักษะในการแสดงของผู้แสดงนั่นเอง ดังนั้นผู้แสดงต้องมีวิญญาณเป็นนักแสดงมืออาชีพที่มีทั้งฝีมือและจิตใจเป็นสำคัญเมื่อเปรียบเทียบกับการแสดงสมัยนี้เราจะเห็นว่า ประชาชนแทบไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินความสามารถจริงของผู้แสดงเลย เพราะการประกวดประชันสมัยนี้ใช้การตัดสินโดยคณะกรรมการไม่กี่คน รางวัลอาจเป็นโล่ห์หรือเงินรางวัล แต่ต่างจากสมัยก่อนที่ใช้เสียงหัวเราะเสียงเฮฮา ความสนุกสนานของประชาชนเป็นเครื่องตัดสิน เราจึงพบว่าในการประกวดประชันวงดนตรีหรือนักร้องมักจะมีปัญหาได้ในภายหลังว่าเป็นไปโดยไม่สุจริตยุติธรรม ไม่เกิดการยอมรับซึ่งกันให้เห็นเนื่อง ๆ

หวังดี นิมา ต้องการรณรงค์การแสดงลำตัดให้เป็นแบบสมัยคนรุ่นก่อนจริง ๆ จึงไม่ได้ปรับปรุงด้านวิธีการแสดง ยังคงใช้แบบเดิม ๆ คือ การนั่งกับเสื่อ การยืนร้องฝ่ายชายและ

ฝ่ายหญิง ช้างละยื่นมือว่าโตว่าตอบกันช้างละ 30 นาที ไข่เวทีปกติธรรมดา มีไฟราวอยู่บนเวที เพื่อให้ผู้ชมเห็นผู้แสดงชัดเจน การแต่งกายยังคงเป็นแบบเดิม เนื่องจาก หวังดี นิมา ต้องการอนุรักษ์บรรยากาศการแสดงแบบเดิมไว้ให้มากที่สุด หวังดี นิมา แสดงความคิดเห็นว่าการแสดงแต่ละชนิด แต่ละประเภทมีความเป็นลักษณะเฉพาะ เช่น ลิเก ลำตัด ดนตรีลูกทุ่ง ต่างก็เป็น การแสดงของใครของมัน ไม่นำมาปะปนกัน หวังดี นิมา ให้เหตุผลว่า

สำนวน

พวกเพลงลูกทุ่งอย่ามายุ่งลำตัด
ร้องเพลงพรรณนั้แดงไม่ทันเขาแน่
สายัณฑ์ สัญญา ให้มาว่าลำตัด
เราเล่นลำตัดเราไปหัดทำไม
บรรดาคนดูเขาเป็นผู้สังเกต

ฉันไม่ถนัดร้องเพลงพรรณนั้
ฉันกลัวว่าจะแย่งจะแพ้สายัณฑ์
เขาก็ไม่ถนัดเขาร้องแพ้นั้น
ศิลปะของไทยของใครของมัน
เขาจะฟังลำตัดว่าใครจะชัดกว่าใคร

หวังดี นิมา เป็นศิลปินแห่งชาติด้วย เพราะแสดงเพลงพื้นบ้านรับงานการแสดงเป็น อาชีพมาจนถึงปัจจุบัน เป็นเวลากว่า 50 ปี จนชื่อหวังดีกลายเป็นสัญลักษณ์ของลำตัด ทั้งนี้เพราะ หวังดี นิมา มุ่งมั่นในอาชีพนี้อย่างจริงจังและด้วยจิตวิญญาณอย่างแท้จริง ดังคำกลอนที่แต่งว่า

สำนวน 1

ดิฉันเป็นต้นเกิดเป็นคมข่า
ว่าเต็นเล่นลำตัดตามวัดตามรา

มีอาชีพด้อยต่ำต้องมารำต้องมาเต้น
ญาติทำนไปหาดิฉันก็มาให้เห็น

สำนวน 2

ชีวิตคือการต่อสู้ศัตรูคือฮาก่าล้าง
ปากกัดตีนถีบยึดอาชีพลำตัด

คิดลองเสี่ยงคู่อีกสักครั้งเพราะว่ากำลังเรายังมี
เราเสี่ยงดังฟังชัดมีความถนัดนี้

ตัวอย่าง 2 สำนวนกลอนข้างต้น แสดงให้เห็นถึงความรักในอาชีพ การแสดงลำตัด ของหวังดี นิมา แม้ว่าอาชีพนี้ไม่สามารถสร้างรายได้อย่างมากมายให้ก็ตาม แต่หวังดี นิมา ก็ประกอบ อาชีพด้วยใจรัก สามารถสืบทอดศิลปะการแสดงพื้นบ้านให้ยืนถงอยู่ได้อย่างหน้าภาคภูมิใจ หวังดี นิมา มีใช้ผู้นุรักษ์ "สองแก้ว" จนไม่คำนึงถึงความเปลี่ยนแปลงรอบตัวไปของสังคม ตรงข้ามกับเป็นผู้ที่ได้ แสดงให้ประชาชนประจักษ์ในความชำนาญ ในการใช้ภาษาและการแสดงได้อย่างเชี่ยวชาญ และ เหมาะสมกับสถานการณ์ทางสังคมอย่างยิ่ง สามารถใช้กลอนเก่าของพ่อเพลง แม่เพลงรุ่นเก่า จนมาถึงการแต่งกลอนให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน ให้เป็นที่ชื่นชอบถูกใจผู้ชมการแสดงทุกเพศ ทุกวัย ทุกอาชีพ ได้เป็นอย่างดี

สำนวน กลอนเก่า

หญิงไม่มีตัวเปรียบเหมือนริ้วไม่มีริ้ว
ถ้าไม่เชื่อคำพ่อเขาจะลือให้แก
อีกสักหน่อทิวหงอกกลายเป็นดอกทรง
เปรียบเหมือนปลาข้างเอาไว้ค่างปี
ถ้าจะตัดกิเลสเหมือนพระเวสสันดร
หูตามันจะฝ้าฟาง

ชายเห็นชายเกี้ยวเรือไป
ถ้าไม่เชื่อคำแม่เขาจะหลอกไว้ใช้
ราคาจะลงไปวันละไพสองไพ
ชื่อชายคงไม่มีท่าไร
ยามหนาวแม่จะนอนอยู่กับใคร
อนิจจาอนิจจังจะเสียใจ

สำนวน 1

นานนานเราได้มาหน้หน้าบ่น
จึงถามเป็นภาษาอังกฤษว่าวอคือตัณหา

เห็นพวกสตรีมาขึ้นอยู่ใต้ต้นไม้
เอาภาษาไทยเข้ามาถามว่าเธอชื่ออะไร

สำนวน 2

มาเจอเจอเจอเจอจำหน้าเธอแล้ว
ขอเวลาสักประเดี๋ยวผมขอเกี้ยวสักนาที

ถ้ามันต้องเกี้ยวกันเสียแล้วละเว้ยไอ้แก้วเพื่อนเกลอ
วันนี้โกมาเจอกันถ้าไม่เลิกหาว่าเชื่อ

สำนวน 3

สวยสวยแบบนี้หาได้ยาก
ถ้าชูปเปอร์ที่ปากแล้วกันไม่อยากเข้าใกล้

ต้องระวังเอาไว้ให้มากชนิดที่ปากชูปเปอร์
ถ้าเราไปจับไม่ถูกใจเดี๋ยวแม่ไล่เอาหน้าเธอ

ตัวอย่างกลอนที่ยกมาข้างต้น สำนวนแรกเป็นสำนวนกลอนลำตัดเก่าที่ชายเกี้ยวพาราสี
ฝ่ายหญิง สำนวนที่ 1, 2 และ 3 เป็นสำนวนใหม่ที่ หวังดี นิมา แต่งขึ้นโดยใช้ศัพท์ภาษาอังกฤษ
และศัพท์แสดงปะปน เช่น คำว่า วอด อีส ยู เนม วิก ก็ ลี ชูปเปอร์ หวังดี นิมา กล่าวถึง
เหตุผลที่ต้องปรับปรุงถ้อยคำภาษาเพราะเพื่อให้เป็นที่ถูกใจของผู้ชมและเพื่อให้ลำตัดเข้ากับยุคสมัย
เมื่อลำตัดเข้ากับยุคสมัยได้ ลำตัดก็สามารถอยู่ต่อไปกับสังคม เราจะสอดแทรกเนื้อหาความรู้ผ่าน
ลำตัดก็สามารถทำได้

ลำตัดเป็นศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ใช้ในเทศกาลของท้องถิ่นได้ทุกฤดูกาล ลำตัดจึง
เสมือนสิ่งที่สะท้อนให้เห็นวิถีชีวิตของคนในชุมชน สิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็น คือ การใช้คำพรุสวาจา
และคำสองแง่สองง่าม ซึ่งปกติชาวบ้านใช้ในชีวิตประจำวันอยู่แล้ว คำพรุสวาท หมายถึง คำหยาบ
หรือที่หวังดี นิมา ใช้ว่า พรุสวาจา หมายถึง เป็นคำกล่าววาทันหนัก ๆ ไม่ใช่หยาบคาย เป็น
การทำให้เจ็บ ๆ ดังเช่น

สำนวน 1

มีแต่ล้มคารมร้ายช่างคมคายนะอีตาชิว

ดันรู้ลึกนึกจงหนำใจน่าเป็นคนโง่งง

ดิคนอื่นเขาว่าชีวิตของตัวนะไม่ดู

ตักน้ำใส่กระโหลกชะโงกมองเงาม้างชิตาเล่าหัวงู

สำนวน 2

แม่คนเริ่มแก้มแก่กรูปร่างแก่เข้าท่า

แม่คนอ้วนก็เข้ากัซื่อแม่หัวหรือเนือเป็น

ชื้อศรีวันลวิหล่อนจ้ามองน้อยตาเซอเจ้าชู้

ตุลมแข็งเหมือนชนเม่นน่ากลัวคงเหมือนหน้าตุ

สำนวน 3

ว่าร้านกาแฟแถวสลักหินเอ็งกินแล้วไม่จ่าย

เจ้าชิวนี่ก็ชอบกลแก่ เป็นคนนิสัยเสีย

ไม่รู้ก็รายต่อก็รายแกชักได้แล้วเป็นต้องแผ่น

ว่าชักตาบกระตังเมื่อยเกิดมาเสียชื้อ

จากสำนวนกลอนข้างต้น คำว่า ชักตาบ หมายถึง การกินอาหารแล้วไม่ชำระเงิน

ให้กับร้านค้า ส่วนตัวอย่างกลอนสองแง่สองง่าม ได้แก่

พวกบ้านนายหวังโง่งงจะเคยตัว

อ้อตอนเขาอยากมีสามี

เมื่อตอนจะเกิดนายหวังก้าน

ถ้าจะคงถูกเข้าไปลูกครึ่ง

คงหาลูกหาตัวก็ไม่ได้

เขาคงใช้กล้วยตานียัดใส่

เขาใช้กล้วยทำพันธุ์กันก็ไบ

ถึงได้เกิดตัวมึงมาเป็นชาย

หวังดี นิมา ให้เหตุผลในการใช้กลอนสองแง่สองง่าม กับการแสดงลำตัดว่า ลำตัดก็เช่นเดียวกับการแสดงอื่น ๆ เพลงพื้นบ้านทุกประเภท เขาเน้นความสนุกสนานเพลิดเพลินเป็นหลักคนที่เขามาดูก็ต้องการคลายความเครียดความเหน็ดเหนื่อย จากการทำงาน ต้องการพักผ่อน ดังนั้นการใช้กลอนสองแง่สองง่ามมักจะเกี่ยวโยงไปในเรื่องเพศ แต่ก็อย่าให้หยาบคาย ลามก เป็นเพียงแค่สะกิดให้ผู้ชมพอใจ สนุกสนาน ใช้การหักคอรองจังหวะให้เขาคิดเอาเอง ผมต่อต้านนะคณะที่ใช้คำตรง ๆ ลามก หยาบคาย อยากให้ถึงใจเจ้าภาพและผู้ชมแต่หาว่าไม่ว่าเป็นการทำลายลำตัดทางอ้อม เป็นการทำลายอาชีพ ศิลปะการแสดงของไทย "... เหมือนกับการแสดงตลก แสดงจำวอดนั้นแหละครับ เขาก็มีการใช้คำสองแง่สองง่าม คุณสังเกตดูบางคณะนั้นเขานางที่ก็หลุดคำหยาบออกมา

ศิลปะทั้งเมืองคงจะเฟื่องฟู
 อยากรจะเอามารวมมาร่วมกัน
 สองงามสองงามแก่กันให้ตก
 ให้สังคมยอมรับค่าพินเมือง
 ให้เขาฝึกให้เขาหัดกันให้ชัดเจน
 เป็นศิลปะเป็นวัฒนธรรม
 บทนำดังคำคมของครู
 พวกเรากำลังฟื้นฟูให้มันอยู่ยิ่ง

ถ้าชีวิตผมยังอยู่ยืนต่อไป
 ช่วยส่งเสริมสร้างสรรค์ให้มันแจ่มใส
 คำทาบคำลามกให้มันหมดไป
 ให้มันชื่อลือเลื่องอยู่คู่ฟ้าไทย
 เพราะเป็นการละเล่นจึงเป็นอาชีพได้
 อยากรจะขอแนะนำให้อนุรักษ์ไว้
 อยากรให้ดำรงอยู่คู่ฟ้าไทย
 เพื่ออนุชนรุ่นหลังต่อไป

หวังดี นิมา เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตัวเอง และมีความเชื่อมั่นในการแสดงลำตัด มาก ซึ่งเป็นผลมาจากการศึกษาในเรื่องของเพลงพื้นบ้านโดยเฉพาะลำตัดอย่างต่อเนื่องตลอดมา และมีความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในทุกแง่ทุกมุม มีเจตคติที่ดีต่อประชาชนที่มาชมการแสดงเห็นได้จากการให้เกียรติแก่ประชาชนเป็นอย่างมากโดยกล่าวว่า "สิ่งสำคัญที่นักแสดงลำตัดไม่ควรทำเป็นอย่างยิ่ง คือ การว่ากระทบผู้ชม" เจตคติในการถ่ายทอดความรู้ของหวังดี นิมา แบ่งได้เป็น 2 ประการ คือ 1) เจตคติทั่วไปประกอบไปด้วย ความรักไทย นิยมไทย ภาษาไทย ความสามัคคี นิสัยใจคอของคนไทยซึ่งเป็นคนที่มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ความเป็นคนใจอ่อน เคารพและเชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ นับถือคนมีทรัพย์ มีอำนาจ มียศถาบรรดาศักดิ์ กตัญญูรู้คุณคบหาเพื่อนบ้าน ต้อนรับแขกที่มาเยือน นิยมของต่างประเทศ ชอบอิสระไม่ชอบทำงานเป็นกลุ่ม เชื่อในเรื่องบาปเวรกรรม 2) เจตคติเฉพาะเรื่องมี 2 ประการ คือ ด้านเศรษฐกิจ สังคม และด้านวัฒนธรรม การละเล่นพื้นบ้านลำตัด

ความรู้ที่ใช้ในการสื่อสาร

จุดแรกของกระบวนการสื่อสารคือแหล่งเกิดสารหรือผู้ส่งสารนั่นเอง เมื่อผู้ส่งสารมีความต้องการที่จะส่งผ่านข้อมูลตามจุดมุ่งหมายของตนไปสู่ผู้รับสาร ผู้ส่งสารก็ต้องเรียบเรียงเนื้อหาของสาร เลือกวิธีการส่งสารที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้รับสารเกิดความเข้าใจ และสามารถตีความได้ตรงกันกับผู้ส่งสารเช่นนี้จึงถือว่า การสื่อสารระหว่างผู้ส่งสารและผู้รับสารประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ผู้ส่งสารต้องการ ปัจจัยบางประการที่จะทำให้บุคคลผู้ส่งสารสามารถส่งสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การมีวัตถุประสงค์ในการสื่อสารที่ชัดเจน ความสามารถในการเรียบเรียงเนื้อหาสาร และการเลือกวิธีการสื่อสารที่สอดคล้องเหมาะสม

จากอดีตที่หวังดี นิมา เป็นนักแสดงลำตัดคนหนึ่งตั้งแต่อายุเพียง 14 ปี จนก้าวขึ้นมาเป็นหัวหน้าคณะลำตัดหวังดี ที่มีขีดความสามารถสูงในการแสดงลำตัด และมีสถานภาพปัจจุบันเป็นศิลปินแห่งชาติ สาขากการแสดงพื้นบ้านลำตัด เมื่อปี พ.ศ. 2531 จึงสามารถกล่าวได้ว่าบทบาทโดยตลอดมาในช่วงระยะเวลากว่า 50 ปี หวังดี นิมา ได้ถ่ายทอดความรู้ ความคิดเห็น ความรู้สึก ความเชื่อ ตลอดจนค่านิยมต่าง ๆ ไปสู่ประชาชนจำนวนมากศาลโดยผ่านสื่อกลางคือเพลงพื้นบ้านลำตัด นับว่าเป็นบุคคลสำคัญผู้หนึ่งที่เก็บจำและถ่ายทอดการบอกเล่าจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งได้อย่างมีคุณค่าและอย่างมีความหมาย บทบาทของหวังดี นิมา ในฐานะผู้ส่งสารแก่ประชาชนจำนวนมากที่ได้ปรากฏให้เห็นคือใช้วิธีการส่งสารด้วยการร้องเพลงลำตัด การแสดงสีหน้า ท่าทางการพูด การสาธิตด้านการแสดงให้แก่ผู้ชมการแสดงและนักเรียนนักศึกษาทั่วไป ทั้งโดยทางตรงคือการแสดงสดบนเวที และโดยทางอ้อมคือการที่ประชาชนได้ชมและได้ฟังการแสดงลำตัดผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ วิกิทัศน์ และแถบบันทึกเสียง เป็นต้น

การศึกษาวิเคราะห์ หวังดี นิมา ในฐานะผู้สังสารเพื่อถ่ายทอดความรู้แก่ประชาชน โดยผ่านสื่อเพลงพื้นบ้านลำตัดซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร ตลอดจน การให้ความบันเทิงสนุกสนานให้แก่ประชาชน มีสาระค่อนข้างกว้างขวาง ดังนั้นเพื่อให้ขอบเขต ในการวิเคราะห์ "หวังดี" ในฐานะผู้สังสารชัดเจนขึ้น จึงแบ่งประเด็นการวิเคราะห์ออกเป็น 4 ประเด็น คือ ด้านการให้เนื้อหาความรู้ ความเชื่อ คติชาวบ้าน และค่านิยม (Knowledge, Belief, folklore and Value)

เนื้อหาความรู้ที่ หวังดี นิมา ถ่ายทอดสู่ประชาชนผ่านกลอนลำตัด

แม้ว่า หวังดี นิมา สำเร็จการศึกษา เพียงภาคบังคับก็ตาม แต่ด้วยเหตุที่เป็นผู้สนใจ ค้นคว้าศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ทั้งจากการฟังวิทยุ การชมโทรทัศน์ การกล่าวซักถามในสิ่งที่ ตนไม่รู้จากผู้ที่ไม่รู้บ้างบุคคลนั้นจะเป็นใครก็ตาม ทำให้ หวังดี นิมา ได้รับปริญญาตรีกิตติมศักดิ์วิชา เอกวัฒนธรรม สาขาศิลปศาสตร์ จากวิทยาลัยครูเพชรบุรี เมื่อปี พ.ศ.2532 และจากการศึกษา เพลงพื้นบ้านทั้งเพลงลำตัด เพลงอีแซว เพลงล่อย เพลงเกี่ยวข้าว ฯลฯ อย่างจริงจัง ตลอดทั้ง การสั่งสมประสบการณ์ในการแสดงเพลงพื้นบ้านลำตัดด้วยการอนุรักษ์เก็บจำเนื้อหา ท่วงทำนอง จังหวะทั้งแบบเดิม ๆ ตั้งแต่ยุคสมัยก่อน และพัฒนาสร้างสรรค์เพลงพื้นบ้านให้สอดคล้องกับยุคสมัย ปัจจุบันมานานนับสิบปี จึงได้รับการประกาศเกียรติคุณจากคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้เป็น ศิลปินแห่งชาติ สาขาศิลปะการแสดงเพลงพื้นบ้าน เมื่อ พ.ศ.2531 นอกจากหวังดี นิมา จะเป็น ศิลปินเพลงลำตัดที่มีความสามารถในการแสดงลำตัดได้อย่างถึงอารมณ์ของผู้ชมแล้ว ยังมี ความแตกฉานในการแต่ง เนื้อหาของกลอนลำตัดให้กลมกลืนไปกับสภาพของสังคมได้อย่างสอดคล้อง เหมาะสม และสามารถพัฒนาเนื้อหากลอนให้มีความรู้และคติเตือนใจละละเล้ากันได้อย่างมี อรรถรส

เนื้อหาความรู้ที่ หวังดี นิมา ถ่ายทอดผ่านกลอนลำตัดสู่ประชาชน ได้แก่

1. ความรักชาติ
2. ระบบครอบครัว
3. ความเชื่อ คติชาวบ้าน และค่านิยมในการดำเนินชีวิต
4. ความรู้เรื่องประชาธิปไตย
5. ความรู้เรื่องยาเสพติด
6. ความรู้เรื่องโรคเอดส์

1. ความรักชาติ

ในโลกยุคโลกาภิวัตน์เป็นโลกที่ระบบข่าวสารข้อมูลแพร่สะพัดอย่างรวดเร็วทำให้เกิดวิกฤติการณ์ทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางวัฒนธรรมนั้น หวังดี นิมา เห็นว่าคนไทยรุ่นหลัง ๆ มีค่านิยมที่หันเหไปตามกระแสวัฒนธรรมตะวันตกที่หลั่งไหลเข้ามา เอกลักษณ์เดิมของไทยไม่ได้รับความสนใจและนำมาเป็นแนวปฏิบัติเช่นแต่เดิม

การที่คนไทยรุ่นหลังไม่ได้ให้ความสนใจในประเพณีดั้งเดิมเท่าที่ควร เป็นเพราะคนไทยในสมัยปัจจุบันให้ความสนใจเกี่ยวกับความคิดและความเป็นจริงมากกว่าความเชื่อและจินตนาการ ไม่นิยมเนื้อหาที่เพ้อฝัน หรือเนื้อหาสาระที่เหนือความเป็นจริง หากแต่ยอมรับนวัตกรรมใหม่ ๆ การรับประสบการณ์และวิชาการจากภายนอก การเปิดรับข่าวสารทางสื่อมวลชน ตลอดจนมีการเปลี่ยนแปลงสภาพการดำเนินชีวิตมาเป็นการดำเนินชีวิตแบบสังคมเมืองที่มีความสลับซับซ้อนมากขึ้น คนรุ่นใหม่เกิดความสับสน และไม่มั่นใจในการบอกเล่าและภูมิปัญญาของคนรุ่นปู่ย่าตายาย หันไปยอมรับศิลปะวัฒนธรรมและการดำเนินชีวิตแบบตะวันตก ด้วยความรู้สึกว่าเป็นความเจริญและทันสมัย แต่ในท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมนี้ หวังดี นิมา ซึ่งเป็นผู้ที่รักไทยนิยมไทย ได้ใช้กลอนลำตัดปลุกเร้าให้คนไทยยุคปัจจุบันหันกลับมาคิดทบทวนถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ความรู้สึกเป็นชาตินิยม ความสามัคคี สถาบันศาสนา สถาบันพระมหากษัตริย์ ภาษาไทย และการประเพณีตามหน้าที่ของพลเมืองไทย

1.1 ความรักชาติ

กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา มีบทบาทในการสะท้อนให้ประชาชนเกิดความรักไทยนิยมไทยโดยกระตุ้นให้เกิดความสำนึก ความภาคภูมิใจในความเป็นไทย กระตุ้นให้เกิดความผูกพัน ห่วงแทนมาตุภูมิ และห่วงใยในผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ ตลอดจนโน้มน้าวให้เกิดความรู้สึกที่จะทำการเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าของประเทศและรักษาไว้ซึ่งเกียรติภูมิของประเทศ โดยได้กล่าวถึงความกล้าหาญของบรรพบุรุษที่ได้สละชีวิต เพื่อรักษาปกป้องแผ่นดินไว้ให้ลูกหลานไทยได้อยู่อย่างร่มเย็น ดังนี้

สำนวน

ถึงคนไทยไม่ไช่ขี้ขลาด

มาจากเมืองจันทน์ที่อยู่

มีความสามารถละเมียดละไม

มาเรียนมารู้สิ่งแปลกสิ่งใหม่

ตามในประวัติศาสตร์ไทยเป็นชาติรัก	เกลียดการข่มขู่เกลียดการทรมาน
เกลียดการข่มขู่เกลียดการกดขี่	ไทยจึงเลือกหาที่อยู่อย่างไทย
ชื่อไทยก็แก้แปลว่าอิสระ	รักษาสัจจะมีความจริงใจ

จากสำนวนคำตัดตึงกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นเนื้อหาว่าชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่มาช้านาน มีความอุดมสมบูรณ์ทางทรัพยากรและมีวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา แผ่นดินไทยเป็นที่หมายปองจากประเทศอื่นมุ่งรุกรานเพื่อตัดทวงความอุดมสมบูรณ์เหล่านั้น สงครามแย่งชิงแผ่นดินเกิดขึ้นหลายครั้งหลายหน แต่บรรพบุรุษไทยได้ยอมสละเลือดเนื้อ พลีชีพเพื่อปกป้องแผ่นดินนี้มาโดยตลอด เนื่องด้วยลักษณะนิสัยคนไทยที่รักความสงบและความเป็นอิสระ ไม่ชอบให้ใครมากดขี่ ไม่ยอมอยู่ใต้อาณาจักรของใคร ดังนี้ ด้วยความรักและความห่วงใยในแผ่นดิน บรรพบุรุษไทยจึงได้รักษาผืนแผ่นดินนี้ไว้ให้ลูกหลานไทยได้อยู่อย่างสงบมาตราปเท่าทุกวันนี้

ชีวิตคนเมื่อล่วงลับไปแล้ว แต่ชื่อเสียงเกียรติคุณที่ก้าวไวยังคงอยู่ในความเคารพนับถือของคนรุ่นหลังอีกนานแสนนาน หวังดี นิมา ยกตัวอย่างชาวบ้านบางระจันมาเป็นอุทาหรณ์ว่า ชาวบ้านบางระจันก็เป็นชาวไร่ชาวนาธรรมดาที่ต่อสู้กับข้าศึกที่มารุกรานเมื่อครั้งกรุงศรีอยุธยาแตก เมื่อ พ.ศ. 2310 เขาสู้กันอย่างยอมตายหมดทั้งหมู่บ้าน ไม่ยอมก้มหัวให้กับข้าศึกศัตรู แม้กาลเวลาจะผ่านมากกว่า 200 ปีแล้วก็ตาม แม้กระดูกของท่านเหล่านั้นจะหาไม่พบแล้ว แต่เกียรติคุณของบรรพบุรุษไทยยังเป็นอมตะที่ไม่เสื่อมเลือนไปได้ ดังกล่าวกันว่า การสละชีวิตเพื่อรักษาชาติถูกต้อง การสละชีวิตเพื่อรักษาคุณธรรมถูกต้อง เพราะจุดสำคัญมิได้อยู่ที่ความโหดเหี้ยมทารุณของการรบ แต่อยู่ที่ความเสียสละและความเด็ดเดี่ยวกล้าหาญของท่านเหล่านั้น จะเห็นได้ว่า กลอนลำตัดบทนี้ได้ให้ตัวอย่างที่มีคุณค่าและความหมายอย่างยิ่งในความรักชาติของคนไทย

1.2 ความสามัคคี

สิ่งที่คนไทยทุกคนภูมิใจมากที่สุด ก็คือ "ความเป็นไทย" ประเทศไทยเป็นเอกราชเสมอมา ไม่เคยตกเป็นเมืองขึ้นของประเทศใด การรักษาแผ่นดินไทยไว้ได้ก็เพราะความสามัคคีของบุคคลในชาติ แต่ถ้าหากเกิดการแตกความสามัคคีภายในชาติแล้ว ก็ย่อมเกิดความเดือดร้อนไปทุกหย่อมหญ้า เกิดผลเสียหายแก่ชาติโดยส่วนรวม ซึ่งคนไทยเราก็ได้รับบทเรียนมาแล้วในอดีต ในคราวที่ไทยเสียกรุงแก่พม่าถึง 2 ครั้ง อันสืบเนื่องมาจากคนไทยขาดความสามัคคี การเกิดไส้ศึกหรือกบฏภายในเพราะเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ความอ่อนแอของผู้ปกครอง หวังดี นิมา สะท้อนให้เห็นผลเสียของการแตกความสามัคคีได้อย่างดียิ่ง ดังนี้

สำนวน

การแตกความสามัคคีเช่นกรงศวีอชอุษา	พระราชวังวัดวาต้องถูกพม่าฮ่าฮี้
อชอุษาตอนปลายต้องเสียหายด้วยพระหัตถ์	ของพระเจ้าเอกทัศบันทึกประวัติไว้ด้วยถัน
ข้าราชการบริพารพร้อมทั้งทหารคู่หู	ต้องแตกเป็นแก๊งเป็นหมู่ไม่ต่อสู้เพื่อศักดิ์ศรี
ต้องแตกเป็นแก๊งเป็นหมู่พวกศัตรูไม่เกรงขาม	ไทยโค่นบุกคุกคามเพราะแตกความสามัคคี

นอกจากนี้ การสร้างความสามัคคีเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งไม่เฉพาะแต่เมื่อคราวเกิดศึกสงครามเท่านั้น หากแต่ในยามสงบก็ต้องมีความพร้อมเพรียง เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในการทำกิจกรรมต่าง ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งในลักษณะกรณีเฉพาะกิจและลักษณะหน้าที่ที่พึงปฏิบัติทั่วไปด้วย เช่น การแบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคแก่พี่น้องคนไทยที่ประสบอุทกภัย วาดภัยหรืออัคคีภัย การร่วมมือกันประหัตโดยหันหน้าอินทโยไทย การไม่ดูถูกเหยียดหยามกัน อันมีแต่จะเพิ่มความริ้วฉานให้เกิดขึ้น หวังดี นิมา สะท้อนได้อย่างลึกซึ้งยิ่งดังสำนวนต่อไปนี้

สำนวน

ถ้าพูดถึงน้ำใจคนไทยเรามาก	เกิดกาลียุคทุกซอกแต่ละภาคก็ยอมพลี
สละเงินสละทองข้าวของเครื่องใช้	ส่งไปช่วยภาคใต้ด้วยน้ำใจอารี
ภาคกลางภาคอีสานก็มีการช่วยเหลือ	พร้อมกระทั้งภาคเหนือก็ช่วยเหลือกันเต็มที

1.3 ศาสนา

ชาติไทยเรามีศาสนาพุทธเป็นศาสนาประจำชาติ แต่คนไทยก็มีเสรีภาพในการนับถือศาสนาอื่นเพราะเราถือว่าทุกศาสนามุ่งให้คนทำความดี ละเว้นความชั่ว และทำจิตใจให้บริสุทธิ์ผุดผ่อง คำสอนของศาสนาได้หล่อหลอมให้คนไทยมีความเจริญทางด้านจิตใจ รู้ถึงใจเขาใจเรา และรู้จักสิ่งที่ไม่ควรกระทำ และสิ่งที่ควรกระทำ ดังกลอนของ หวังดี นิมา ที่ว่า

สำนวน

ศีลธรรมคืออำนาจของชาติไทย	มาทุกยุคทุกสมัยใครรู้ดี
คนไทยใจอ่อนแต่ก่อนมา	ถือศีลห้าเป็นหลักเพื่อศักดิ์ศรี

ศาสนาเป็นหลักคำสอนที่ช่วยยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ สอนให้มนุษย์ประพฤติหรือปฏิบัติบางอย่าง และงดเว้นการปฏิบัติบางอย่าง ศาสนายังสร้างและเข้าเป้าหมายและบรรทัดฐานทางสังคม สามารถควบคุมพฤติกรรมของคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบอันดีงาม ทำให้เกิดความสามัคคีและเสถียรภาพขึ้นในสังคม

1.4 พระมหากษัตริย์

องค์ประกอบของชาตินอกจากประกอบด้วยคน แผ่นดิน เอกราช และศาสนาแล้ว ยังประกอบด้วยองค์ประมุขของชาติซึ่งทรงเป็นกษัตริย์แทนดวงจิตใจของคนไทยทั้งชาติ ซึ่งได้ทรงห่วงใยในพลสกนิกรและได้เสด็จเยี่ยมเยียนประชาชนที่ได้รับความทุกข์ยากและส่งเสริมโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต ดังกลอนที่ ทวีวงศ์ นิมา ได้กล่าวถึงพระราชกรณียกิจขององค์พระประมุขของชาติ ว่า

สำนวน

ในหลวงทรงห่วงใยมีน้ำพระทัยเด็ดเดี่ยว ไม่ช้านี้ทรอกบอกได้ เขียวอีสานคงเขียวขจี
หากเขียวร่มพุ่มไผ่มีน้ำไหลเป็นลำธาร หม่อมสาวชาวอีสานได้กลับบ้านกันเสียที

กลอนข้างต้นจะเห็นได้ว่า พระมหากษัตริย์ซึ่งเป็นประมุขของประเทศได้ดำเนินโครงการต่าง ๆ ทรงเสียสละความสุขส่วนพระองค์เพื่อประชาชนชาวไทย สถาบันนี้จึงมีความผูกพันกับประชาชนชาวไทยมาตั้งแต่ในอดีต นับเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่งของชาติไทย

1.5 ภาษา

ภาษาไทยนับเป็นเอกลักษณ์แสดงความเป็นชาติไทยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง ทวีวงศ์ นิมากล่าวว่า เพลงยุคปัจจุบันฟังไม่เป็นกลอน ไม่เป็นทำนอง ใช้ภาษาไม่ถูกต้องมีผลทำให้ภาษาวิบัติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ทวีวงศ์ นิมา มีความต้องการให้คนไทยใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องตามอักขระวิธี พูดให้ชัดเจนเป็นถ้อยเป็นคำ กลอนลำตัดของ ทวีวงศ์ นิมา จึงสะท้อนให้เห็นคุณค่าของการใช้ภาษาไทยดังนี้

สำนวน

วิชาเชิงฉิ่งพวกเราอยู่ในวันกมดาบ ทุกข้อขอคำไขท่านจะไม่กังขา
ไม่กังขาให้ต้องคิดใช้คำผิด ๆ บกพร่อง ใช้ถ้อยคำสอดคล้องใช้ทำนองนำหน้า
ว่านำหน้าด้วยทำนองให้สอดคล้องใกล้เคียง ให้ฟังเสนาะในสำเนียงทั้งสัมผัสและภาษา
ภาษาของเราต้องเป็นหลักพร้อมทั้งอักขระ บ้างอวดดีด้นคะใช้วาทะไม่เข้าท่า
ใช้วาทะไม่สันทัดร้องไม่ชัดภาษาไทย ไม่ฝึกฝนฝึกใฝ่เอาใจใส่ เรื่องภาษา
ถือว่าเล่นแล้วเล่นไปไม่มีอะไรเป็นหลัก ถ้าเป็นอย่างนี้กันหนัก ๆ แล้วเอกลักษณ์คงโรยรา

1.6 นิยมไทย เคารพกฎหมาย ปฏิบัติตามหน้าที่

ในเรื่องของความรักชาตินั้น บุคคลทุกคนในชาติต้องมีหน้าที่ร่วมกันในการปฏิบัติตนตามหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ทุกคนในชาติที่เกิดในประเทศไทยถึงแม้สืบเชื้อสายแตกต่างกัน แต่เมื่อ

บุคคลเหล่านั้นเกิดในประเทศไทยก็จัดว่าเป็นคนไทยทั้งนั้น ดังนั้น ชาวไทยทุกคนจึงควรรู้ว่าหน้าที่ที่พึงปฏิบัติ ได้แก่ การเคารพและการปฏิบัติตามกฎหมาย โดยจะอ้างว่าไม่รู้ไม่เข้าใจไม่ได้ การช่วยเหลือประเทศชาติด้วยการเสียภาษีอากร การสนับสนุนนโยบายของรัฐ เป็นต้นหวังดี นิมาเป็นบุคคลที่รักไทย นิยมไทย ต้องการเห็นความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ จึงได้แต่งกลอนลำตัดเพื่อกระตุ้นเตือนให้คนไทยได้สำนึกในหน้าที่ของตน ดังนี้

สำนวน

เรามีสังคมนิยมไทยว่ามีอะไรหรือ	ไทยทำไทยซื่อสัตย์ร่วมมือกันเสียที
เมื่อไทยคิดผลิตผลไทยทุกคนควรซื้อหา	เราเสียศุลย์การค้ามาเป็นเวลาหลายปี
สนับสนุนและใช้บริการซึ่งจัดโดยคนไทย	เรามัวแต่ไปซื้อของเขาเมื่อไหร่เราจะหมดหนี้
ไทยจะโชติช่วงชีวิตราวล้นต้องมี การประหยัด	เอื้ออำนาจช่วยรัฐซื้อสัตย์เรื่องภาษี
ไทยมิใช่ทาสเราถือชาติเป็นของตน	ว่าเขาวชน-ชราชนล้วนแต่เป็นพลเมืองดี
รักชาติ ศาสนา รักประชาธิปไตย	ถ้าจวงจงส่งสัยควรถามได้เจ้าหน้าที่
การบ้านการเมืองรับรู้เรื่องบริหาร	ชื่อหนังสือพิมพ์มาอ่านดูรายการทีวี

จากกลอนข้างต้น จะเห็นว่า หวังดี นิมา ปลุกเร้าความรักชาติและกระตุ้นให้เกิดความรู้สึกชาตินิยม นั่นคือ พยายามก่อให้เกิดความร่วมมือกันในการเสียสละเพื่อชาติ ความรู้สึกรักบ้านเมืองสร้างสรรค์ประเทศชาติ คงลักษณะการอยู่ร่วมกันทั้งในยามทุกข์และยามสุข ตลอดจนช่วยเหลือกันและเอื้ออาทรระหว่างคนไทยด้วยกัน

2. ระบบครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันสังคมที่มีความผูกพันกับมนุษย์มากที่สุดนับตั้งแต่เกิดจนกระทั่งสิ้นชีวิต เพราะครอบครัวเกิดจากความต้องการทางธรรมชาติ และความต้องการทางด้านสังคมของมนุษย์ ครอบครัวเป็นการรวมกลุ่มของบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะของการรวมกลุ่ม เช่น ความสัมพันธ์ทางเพศระหว่างชายหญิง การอยู่ในครัวเรือนเดียวกัน การแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ตลอดจนการช่วยเหลือซึ่งกันและกันยามทุกข์ยาก ครอบครัวยังทำหน้าที่ในการกำหนดสถานภาพให้แก่สมาชิกใหม่ของสังคม การเลี้ยงดูและอบรมสั่งสอนสมาชิกใหม่ นอกจากนี้ยังมีบทบาทในการกำหนดกฎเกณฑ์สำหรับบุคคลในครอบครัวให้ปฏิบัติอีกด้วย หากภายในครอบครัวมีบรรยากาศแห่งความรักความอบอุ่น ความเข้าใจและการให้อภัยกันแล้ว สมาชิกในครอบครัวย่อมมีสุขภาพจิตที่ดี ส่งผลให้มีความประพฤติอันเป็นที่ยอมรับของสังคมและเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติต่อไป

ระบบครอบครัว เริ่มต้นลำดับจากความรักระหว่างชายหญิง การพิจารณาเลือกคู่ครอง การแต่งงาน การปฏิบัติหน้าที่ของพ่อบ้านแม่บ้าน การกำเนิดบุตร การปฏิบัติหน้าที่บิดามารดาที่ดี การอบรมสั่งสอนบุตร เป็นต้น หญิงดี นิมา สะท้อนระบบครอบครัวอย่างเป็นขั้นตอน ดังนี้

2.1 ความรัก

ความรัก เป็นเรื่องอารมณ์ความรู้สึกที่สร้างความหนักใจและสบายใจในเวลาเดียวกัน เป็นความผูกพัน เป็นความห่วงใยต่อบุคคลที่เราคิดถึงแบบคะนึงหา หญิงดี นิมา ถ่ายทอดความรู้สึกของอารมณ์ในห้วงรักไว้ดังนี้

สำนวน

ปัญหาความรักนี้อากนักที่จะแก้
นิมัน เป็นเรื่องของโลกขึ้นอยู่ที่โชคกับดวง
ถึงใครจะหัดใครจะห้ามจะพยายามยับยั้ง
คนชั่วคนดีหรือคนมีธรรมะ
ห้ามฟ้าห้ามฝนจะห้ามคนรักกัน

ครึ่งคุณพ่อคุณแม่ยังคิดแก้กันไม่ไหว
ปัญหาความรักนี้หนักหน่วงเฝ้า เป็นห่วงเป็นใย
มันดั่งมีมนต์ขลังเกิดจากกำลังภายใน
หันต่อให้อัจฉริยะก็สุดจะแก้ไข
ไม่สำเร็จหรือกะทันหันเราห้ามกันได้อย่างไร

หญิงดี นิมา ยังเสนอกลอนลำตัดเพื่อเตือนใจในเรื่องความรักว่า เมื่อหนุ่มสาวมีความรักต่อกันแล้ว บิดามารดาญาติมิตรก็จะตักเตือนให้พิจารณาไตร่ตรองให้รอบคอบ โศกการศึกษานิสัยใจคอกันให้ถี่ถ้วน เพราะหากเลือกเป็นคู่ครองคู่ชีวิตแล้วก็ต้องอยู่ร่วมกันไปจนตลอดชีวิตดังคำว่า "อยู่กับจนแก่เฒ่า ดื้อไม้เท้าชอตทองกระบองชอตเพชร" กลอนลำตัดของ หญิงดี นิมา ให้คำแนะนำสำหรับผู้มีความรักว่า

สำนวน

จะคิดมีคู่จะอยู่กับใคร
ต้องดูกันให้แน่ต้องแลกกันให้ชาน
เขาฝ่ายเสนอเราฝ่ายสนอง

ศึกษานิสัยเสียให้ถ้วนถี่
ผู้ชายหลายล้านในบ้านเรา
ต้องคิดต้องตรอง หนึ่ง-สอง-สาม-สี่

2.2 การพิจารณาเลือกคู่ครอง

ในขณะที่มีความรักทั้งชายหญิงต่างก็มีความรู้สึกที่ติดต่อกัน มองกันแต่ในแง่ที่ดี แต่หญิงดี นิมา ให้แง่คิดแก่ชายหญิงซึ่งอยู่ในห้วงความรักว่า ลักษณะชาย-หญิงที่ดีเป็นอย่างไร และลักษณะชาย-หญิงที่ไม่ดีเป็นอย่างไร โดยเป็นการให้ความรู้โดยใช้การเปรียบเทียบให้ผู้ฟังได้ใช้ความคิดตามเหตุผลและเกิดการตัดสินใจในการเลือกคู่ครอง หญิงดี นิมา แต่งกลอนลำตัดสอนหญิง สอนชาย โดยใช้กลอนถามโต้ตอบกันชายและหญิงต่างพูดถึงข้อไม่ดีของแต่ละฝ่าย และ

พูดถึงคุณลักษณะที่ตักควรมีของแต่ละฝ่ายเช่นกัน ดังนี้น่านวน ชายฉวม

ฉันไม่มีภรรยาจึงอยากจะทำหญิงดี
เท่าที่เห็นเป็นจริงกับแม่ผู้หญิงบางราย
มีบางคนใช้จ่ายสุรุษสุร่ายเกินกำลัง
บ้างนอนตื่นสายสลบไสลคุดคู้
นอนเสียเพลินเกินเวลาข้าวปลาหรือก็ไม่หุง
ไม่ปะเช็บตะเช็บกว้างแฉเป็นทางปากถ้า

อย่าหาว่าฉันจู้จี้เพราะอยากจะมีแม่บ้าน
ในเรื่องการใช้จ่ายสุรุษสุร่ายเหลือประมาณ
บ้างเล่นไฟจ่ายสดางค์เช่นเมียสาวหวังที่บ้าน
ปล่อยให้ลูกหรืออู่เสียงหนวกหูชาวบ้าน
ที่หลับที่นอนหมอนมุ้งซึ่งขาดจนขงบินผ่าน
ไม่ตามแดดซีกน้ำปล่อยให้ดำเป็นถ่าน

สำนวน หญิงตอบ

ว่าเกิดเป็นลูกผู้หญิงมันยากยิ่งหมดทุกอย่าง
จะกินหรือนอนจะจรไปไหน
ต้องมีระเบียบพับเพียบเรียบร้อย
แม่อย่าพูดตะโกนเสียจนคนตกใจ
ค่อยเดินค่อยนั่งจงระวังตัวตน
ข้าวของเครื่องใช้วางไว้ให้เป็นแห่ง
สิ่งสำคัญคือการบ้านเรือน
รู้จักหน้าที่ที่ควรของตัว
เป็นระเบียบเรียบร้อยหอดย้อยงามตา

จะเดินเห็นลูกนั่งต้องระวังไปทั้งนั้น
ต้องระวังระไวอย่าได้หลุนหัน
พูดจาต่อข ๆ อย่าปล่อยเสียงฉิ่ง
เสียงเหมือนตื่นไฟว่าที่ไหนที่นั้น
อย่างทำลูกกลนเป็นคนหุนหัน
รู้จักจัดแจงตกแต่งจัดสรร
อย่าทำบิดเบือนต้องเตือนทุกวัน
จัดในท้องในครัวให้ทั่วถึงกัน
แตกไปใครมาเจรจ่าอ่อนหวาน

เนื้อหาความรู้เกี่ยวกับการเลือกลักษณะหญิงที่ดีเป็นคู่ครองนั้น นับว่า หญิงดี นิมา สะท้อนให้เข้าใจได้เป็นอย่างดีและถือว่าเป็นค่านิยมอย่างหนึ่งของคนไทยโดยทั่วไปด้วย

จากกลอนการเลือกคู่ครองที่ดี หญิงดี นิมา สะท้อนให้เห็นลักษณะชายหญิงที่ดีข้างต้นนั้น แสดงให้เห็นถึงเนื้อหาที่ หญิงดี นิมา ต้องการจะถ่ายทอดให้ผู้ชมการแสดงได้นำมาเป็นข้อคิด และ สะท้อนถึงค่านิยมเดิมของไทยที่นิยมให้ชายปฏิบัติตนสมเป็นหัวหน้าครอบครัว และหญิงปฏิบัติตนสมเป็น กุลสตรีและแม่บ้าน เนื่องจากตามธรรมเนียมแต่โบราณมาชายเป็นหัวหน้าครอบครัว ต้องออกไป ประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อเลี้ยงดูสมาชิกในครอบครัว ส่วนหญิงทำหน้าที่แม่บ้านดูแลกิจการในบ้าน ทั้งหมด เช่น การทำความสะอาดบ้านเรือน การหุงหาอาหาร การเลี้ยงลูก ดังคำที่ว่า "ชายเป็นข้างเก้าหน้า หญิงเป็นข้างเก้าหลัง" แต่ปัจจุบันนี้ประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้นการดำเนิน ชีวิตในสังคมปัจจุบันมีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น หญิงมีการศึกษามากขึ้นกว่าเดิมและมีความสามารถ เกียมเท่าชาย ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านเพื่อหารายได้เช่นเดียวกับชาย แต่อย่างไรก็ดีเมื่อ

พิจารณาเนื้อหาความรู้ดังกล่าวข้างต้น ก็ยังเป็นแนวทางที่สามารถนำไปใช้ได้ดี ไม่น่าสมัย เช่น การเคารพพ่อแม่และครูบาอาจารย์ การจัดงานเรือนให้สะอาด ความมีเหตุผล การให้เกิดริตซึ่งกันและกัน ส่วนข้อที่ถกเถียงกันยังไม่สิ้นสุด ได้แก่ การที่หญิงจะต้องเรียบร้อยทั้งการกินการนอน การนั่ง การเดิน การพูด ฯลฯ อาจยังคงใช้ได้สำหรับบางทัศนะ และบางทัศนะอาจเห็นว่าใช้ไม่ได้กับสภาพสังคมปัจจุบันที่ทุกคนต่างก็ต้องดิ้นรน เร่งรีบ และแข่งขัน หวังดี นิมา กล่าวว่าการกลอนนี้เพื่อเป็นแนวทางให้แก่ชายหญิงในการปฏิบัติตน แต่ใครจะปฏิบัติหรือไม่ จะเลือกปฏิบัติอย่างไรก็ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของแต่ละบุคคล หวังดี นิมา ต้องการชี้ให้เห็นภาพลักษณ์ของชายหญิงที่ดี และต้องการเปรียบเทียบลักษณะของชายหญิงตามที่สังคมยอมรับในแนวกว้าง โดยใช้นแนวคิดของคนรุ่นก่อนมาประกอบในการแต่งเนื้อหากลอนและต้องการชี้ให้เห็นว่า แท้ที่จริงแล้วไม่มีอะไร หรือสิ่งใด ที่สมบูรณ์ครบถ้วนไปทั้งหมด นอกจากนี้ หวังดี นิมา กล่าวว่ากลอนนี้ต้นตอมาจากกลอนเนื้อเรื่องเก่าและเพิ่มเติมบางส่วน เป็นกลอนที่ใช้อบรมสั่งสอนเพื่อขัดเกลาจริยธรรมและบุคลิกภาพของสมาชิกในครอบครัวและสมาชิกในสังคมให้เป็นที่ยอมรับของสังคมด้วย

2.3 การผู้อ่านและการแต่งงาน

แบบอย่างพฤติกรรมที่สำคัญของครอบครัวอีกประการหนึ่ง ก็คือ การสมรส หรือการแต่งงานนั่นเอง ซึ่งหมายถึงการที่ชายและหญิงตกลงจะมีความสัมพันธ์ทางเพศในรูปที่สังคมยอมรับตามวิธีการของกฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี หรือพิธีกรรมทางศาสนาแล้วแต่สภาพของแต่ละสังคม หวังดี นิมา สะท้อนงานแต่งงานแบบไทยว่า หลังจากชายและหญิงตกลงใจที่จะอยู่ร่วมกันแล้ว ก็ต้องมีงานแต่งงานเกิดขึ้น เพื่อให้การอยู่ร่วมกันนั้นได้เป็นที่รับการอนุมัติจากสังคม และคู่สมรสเองก็เกิดความมั่นใจในการสืบต่อของครอบครัวอีกด้วย ดังนั้น งานแต่งงานแบบไทยจึงต้องมีการจัดเป็นพิธีเอิกเกริกไม่แพ้งานแบบฝรั่ง งานศพ งานวันเกิด เป็นต้น หวังดี นิมา สะท้อนภาพการเตรียมงานแต่งงานแบบไทย ๆ ดังตัวอย่างกลอนลำตัด ต่อไปนี้

สำนวน

จะจัดการวิวาห์ให้หรูหราถึงกว่าใคร	เชิญญาติสนิทมิตรสหายที่อยู่ในท้องที่
เออแหมหลุงหวังแกเป็นคนหัวโบราณ	คงขึ้นชื่อลือนามจัดได้ตามประเพณี
วันศุกร์ต้องจัดแจกวานบัวเหินยวแดงโพลกนมจิ้น	เชิญพี่น้องท้องถิ่นมาช่วยกันทำกินเท่าที่มี
เชิญผู้ใหญ่ในหมู่บ้านกึ่งลูกหลานหนุ่มสาว	ตำน้ำพริกขูดมะพร้าวอย่างแจ่วจ้าวด่วนจี๋
ขบวนขันหมากใหญ่โตมาแล้วต้องโหมกัณสามา	คนโหมของกูรู้ไหมละข้าจะไปหาตาหลี่

2.4 หน้ากัฟ้อบ้านแม่บ้าน

เมื่อแต่งงานแล้ว คู่สมรสต้องประกอบชีวิตครอบครัวให้ราบรื่นเนื่องจากต้องอยู่ร่วมกันไปจนตลอดชีวิต จึงต้องสร้างความเข้าใจกัน อภัยกัน ถ้อยทีถ้อยอาศัยกัน ชัยชนะในการทำงาน รู้จักประหยัดเก็บออม ตลอดจนต้องอบรมสั่งสอนบุตรธิดา ทั้งผู้ที่เป็นพ่อบ้านและแม่บ้านต่างต้องพยายามสร้างครอบครัวให้เป็นครอบครัวที่มีความสุข และมีบรรยากาศที่อบอุ่นระหว่างสมาชิกในครอบครัว โดยต่างคนต่างต้องรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติตามหน้าที่นั้น ดังกลอนของ หวังตี้ นิมาที่ว่า

สำนวน

ว่าหนักเบาเอาใจเอาเป็นไฟเราเป็นน้ำ	รู้จักสูงรู้จักต่ำเมื่ออย่าได้ทำพุนหิน
อีกสิ่งหนึ่งนั้นสำคัญว่าอะไร	เรื่องการใช้จ่ายภายในเรือนบ้าน
ไต้เนื้อขี้ใช้มากมันจะลำบากภายหลัง	ทุกบาททุกสตางค์เราต้องระวังไปทั้งนั้น
รู้จักออมรู้จักเก็บเพื่อเจ็บเพื่อใช้	อย่าสุรุ่ยสุร่ายใช้จ่ายสารพัน

เนื่องจากในปัจจุบันเป็นระยะที่สังคมกำลังมีการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจความเชื่อ ค่านิยม ฯลฯ เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วยสิ่งที่เห็นได้ค่อนข้างชัดเจนได้แก่

1. การแต่งงานอันเป็นจุดเริ่มต้นของครอบครัวได้เปลี่ยนแปลงไป ประการแรกหนุ่มสาวสมัยใหม่ไม่เคร่งครัดในประเพณีแต่ดั้งเดิมโดยเฉพาะในสังคมเมือง หนุ่มสาวอาจอยู่ร่วมกันก่อนโดยไม่มีการสมรส หากเข้าใจกันและแน่ใจว่าอยู่ร่วมกันได้ก็จึงค่อยสมรสกัน หากไม่มั่นใจและเกิดความขัดแย้งกันก็อาจแยกกันไปเลย บิดามารดาคลอบทบาทในการกำหนดคู่ครองให้บุตรธิดา และอีกประการหนึ่งได้แก่ เมื่อชายหญิงสมรสกันแล้วมักจะตั้งครอบครัวตามลำพัง ดังนั้นการอยู่ร่วมกันแบบครอบครัวใหญ่ที่มีบุคคลตั้งแต่ปู่ย่าตายาย ลุงป้าน้าอา พ่อแม่ลูกหลาน อยู่รวมในครัวเรือนเดียวกัน และมีความเกี่ยวข้องกันทางสายเลือดตั้งแต่ 2 ชั่วคนขึ้นไปลดลง ส่วนประการสุดท้ายจะพบว่า การหย่าร้างมีมากขึ้นในปัจจุบัน อาจเนื่องมาจากฝ่ายหญิงสามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาสามีมากนัก การที่หญิงมีระดับการศึกษาสูงขึ้นกว่าสมัยก่อน การออกไปประกอบอาชีพนอกบ้าน ตลอดจนการมีสิทธิและเสรีภาพในการตัดสินใจด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้สถานะของชายหรือหญิงที่ไม่ได้แต่งงานหรือเป็นฝ่ายได้รับการขอมริบมากขึ้น

2. บทบาทหน้าที่ของครอบครัวลดลง กล่าวคือ สมัยก่อนครอบครัวมีหน้าที่ในการอบรมสั่งสอนสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับการดำเนินชีวิต ความประพฤติ คุณธรรมและค่านิยมต่าง ๆ

แต่สภาพปัจจุบันครอบครัวยุคใหม่มีความรับผิดชอบหนึ่ง เนื่องจากบิดามารดาต้องออกไปประกอบ อาชีพนอกบ้าน เวลาที่ให้การดูแลสั่งสอนและการให้ความใกล้ชิดกับบุตรลดน้อยลง ในขณะที่ บทบาทของโรงเรียน สื่อมวลชนและธุรกิจต่าง ๆ เข้ามามีบทบาทและมีอิทธิพลมากขึ้น หญิงดี นิมา ชีให้เห็นว่าปัจจุบันครอบครัวมีบทบาทความรับผิดชอบลดน้อยลงไปมาก โดยนำเสนอถึงกลอนต่อไปนี้

คุณพ่อคุณแม่ก็อ้างว่าไม่มีเวลาเข้าวัด เรื่องอาชีพมันเป็นรัดลู่ก็เลยชดกันใหญ่
ไม่ฟังเทศน์ไม่ฟังธรรมไม่ฟังคำสั่งสอน มีแต่แข็งไม่มีอ่อนต้องเดือดร้อนรำไป

กลอนลำตัดโดยรวมของ หญิงดี นิมา เกี่ยวกับการให้ความรู้และข้อเตือนใจเรื่องระบบ ครอบครัวยังคงใช้ได้ในยุคสมัยนี้ แม้ว่าบางประการจะยังเป็นที่ยึดมั่นอยู่ในเรื่องการปฏิบัติตน ของหญิงตามแบบดั้งเดิมที่คนไทยมีค่านิยมให้ผู้หญิง เป็นเพศที่ต้องสำรวมกิริยา การเป็นแม่บ้านที่ ต้องดูแลภาระภายในบ้านการมีบทบาทเป็นอ้างท้ายหลัง จึงไม่เป็นที่ยอมรับไปสู่การนำไปปฏิบัติ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในปัจจุบันที่ทุกเพศต่างก็ต้องดิ้นรนชวนชวหาเลี้ยงชีพ ดังที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น

3. ความเชื่อ คติชาวบ้าน และค่านิยมในการดำเนินชีวิต

การดำเนินชีวิต หมายถึง การหลอมรวมความคิด ความเชื่อ และประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันและแสดงออกมาเป็นพฤติกรรมในช่วงเวลาหนึ่งเวลาใดให้ปรากฏเห็น การดำเนินชีวิต ของบุคคลหนึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้แล้วแต่ว่าบุคคลนั้นมีความเชื่อ มีคติประจำใจและค่านิยมอย่างไร ลำตัด เป็นเพลงพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่งที่จัดว่าเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่สะท้อนให้เห็นวิถีการดำเนินชีวิต ของคนไทยตั้งแต่คนรุ่นก่อนมาจนถึงเดี๋ยวนี้ถึงความเชื่อ คติชาวบ้าน และค่านิยมของคนไทยรุ่นปัจจุบัน ดังจะได้กล่าวตามลำดับต่อไปนี้

ความเชื่อ

ความเชื่อเป็นลักษณะสำคัญและเป็นส่วนประกอบประการหนึ่งของศาสนานอกเหนือ ไปจากพิธีกรรมและหลักศีลธรรม จากนิยามคำว่า "ศาสนา" ของเดอว์โคม (Emile Durkheim) นักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส ผู้เขียนหนังสือชื่อ The Elementary Form of Religions Life เห็นว่าศาสนาเป็นระบบความเชื่อและการปฏิบัติที่มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ศาสนาจะต้อง เกี่ยวข้องกับความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ มีพิธีกรรมเป็นผลตามมา และมีความเชื่อโยงถึงแนว ปฏิบัติหรือบรรทัดฐานทางศีลธรรมซึ่งทุกคนเข้าเป็นชุมชนเดียวกัน (บรรพต วีระสิทธิ์, 2526) ดังนั้น จะเห็นว่าแม้คำสอนของศาสนาอาจมีเหตุผลที่ดี แต่ผู้ที่นับถือศาสนาอาจเชื่อคำสอนโดยไม่คำนึงถึง

ความเป็นเหตุเป็นผล ซึ่งเรียกว่าเป็นการยึดถือแบบฝังหรือผูกใจกับเรื่องใดเรื่องหนึ่งซึ่งเป็นลักษณะทางอารมณ์และความรู้สึกของมนุษย์ ความเชื่อจึงเป็นการยอมรับนับถือ การยึดมั่นในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน โดยอาจจะมีหลักฐานหรือไม่มีหลักฐานพิสูจน์ในสิ่งนั้นก็ได้

ความเชื่อจึงมีความเกี่ยวข้องกับศาสนามาก และเกี่ยวข้องกับความคิดมั่นโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง ความผิด หรือเหตุผล ความเชื่อยังมีความเกี่ยวข้องกับความกลัว และความไม่รู้ของมนุษย์ เนื่องจากความเชื่อและการปฏิบัติบางอย่างจะช่วยจัดภาวะทางจิตใจได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวกับความกลัว ความวิตกกังวลต่าง ๆ เช่น ความกลัวในความไม่แน่นอนของธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดความเสียหายแก่มนุษย์ได้ โดยเฉพาะในยุคก่อนที่วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยียังพัฒนาไม่มากนัก ความอ่อนแอของมนุษย์เองทำให้ต้องพึ่งสิ่งอื่น ๆ โดยยึดเหนี่ยวอยู่กับความเชื่อ หรือตัวบุคคลที่มีลักษณะพิเศษกว่าคนธรรมดา ความรู้สึกของมนุษย์เองที่ทั้งรัก ชอบ โกรธเกลียด ทั้งเป็นมิตรและไม่เป็นมิตร อันเป็นชนวนเหตุให้เกิดทุกข์ ตลอดจนความทุกข์ที่เกิดจากความไม่จริงที่เห็นไม่พັນ แม้มนุษย์จะรู้ว่าเห็นความตายไม่พັນ แต่ก็ยังมีความวิตกกังวลเกรงว่าตนจะตาย เมื่อยังไม่ถึงเวลาอันสมควรตายแล้วจะไปไหน เกิดความเป็นห่วงตนเองและบุคคลที่ตนรัก เป็นต้น ความเชื่อในสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมทำให้เกิดการบูรณาการในสิ่งนั้นได้ คือ สามารถให้คำตอบในสิ่งที่คนในสังคมเกิดความสงสัยได้ในระดับหนึ่งแต่บุคคลจะมีความเชื่อมากหรือน้อย จะนำไปปฏิบัติหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับตัวบุคคลนั้นเองเป็นสำคัญ

ความเชื่อมีส่วนทำให้บุคคลในสังคมมีแนวปฏิบัติเป็นแบบอย่างเดียวกันได้ และสามารถดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข เช่น ห้ามบุคคลตัดฟันต้นไม้ใหญ่ด้วยเชื่อว่ามีผีสิง เทพารักษ์สิ่งศักดิ์สิทธิ์อยู่ และห้ามถ่ายหนักเบารดต้นไม้ ความเชื่อนี้ช่วยป้องกันการทำลายสิ่งแวดล้อม และการเสียสมดุลย์ในเชิงนิเวศวิทยาและเป็นการรักษาสุขอนามัยไปในตัว การให้ทำบุญตักบาตร และสร้างกุศลไว้มาก ๆ ด้วยเชื่อว่าเมื่อตายแล้วจะได้ไปสวรรค์ ซึ่งเป็นดินแดนไกลโพ้นที่สวยงามและอัมภิพย์ ความเชื่อนี้ช่วยทำให้บุคคลมีนิสัยใจคอโอบอ้อมอารี มีความอ่อนโยน รู้จักการให้การแบ่งปันในทรัพย์สินของตน และเป็นการลดความละโมภความเห็นแก่ตัวลงไป

ความเชื่อบางอย่างส่งผลต่อจิตใจ ถ้าได้กระทำแล้ว ทำให้รู้สึกสบายใจ คลายความกังวลวิตกกังวล เช่น การรำผีฟ้าเพื่อช่วยเยียวยารักษาคนป่วย การไม่ให้ฟ้าเซ็ดหน้าเป็นของขวิญ เพราะจะทำให้เกิดความโศกเศร้าตามมาภายหลัง ห้ามนอนโดยหันศีรษะไปทางทิศตะวันตก เพราะเป็นทิศการหันศีรษะของคนตาย ทำให้ไม่เป็นมงคลแก่บุคคลนั้น การเอาหนามล้อมรอบบ้านที่มีการคลอดลูกเพื่อป้องกันผีกระสือมากินของควา การสักยันต์ตามตัวจะทำให้

หนึ่งเหนียว แขนงฟันไม่เข้า สามารถป้องกันศัตรูจู่โจมต่าง ๆ ได้ เป็นต้น ดังนั้น ความเชื่อ บางอย่างเป็นความเชื่อที่มีพื้นฐานทางเหตุผลและความเป็นจริงและความเชื่อบางอย่างเป็นความ เชื่อที่ไม่สามารถพิสูจน์ให้รู้ได้แน่นอน

กล่าวสำหรับคนไทยทั่วไป ยังมีความเชื่อในเรื่องบุญกรรมความเชื่อในโชคชะตาโชคลาง ชอบเสียดงกาย ความเชื่อว่าคุณเราจะต้องมีชีวิตไปตามพรหมลิขิต และความเชื่อที่เกี่ยวข้องไปใน ทางไสยศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งลึกลับ ปาฏิหาริย์ เวทมนต์คาถา และสิ่งที่เกินวิสัยของมนุษย์ เกินธรรมชาติ อื่น ๆ เช่น การเหาะเหินเดินอากาศ การทำเสน่ห์ การปลุกเสก ของขลัง การอยู่ยงคงกระพัน เป็นต้น หวังดี นิมา มีบทบาทในการถ่ายทอดความเชื่อของคนรุ่นก่อนซึ่งความเชื่อบางอย่างยังคง เป็นความเชื่อของคนรุ่นปัจจุบันด้วย ดังเช่น ความเชื่อเรื่องของขลัง

สำนวน

หนูยังไม่รู้จักก็กลัวว่าลุงหวังมีอะไรบ้าง

เรื่องคาถาอาคมหวังนี้บรมครูเฒ่า

น้ำมันภูตน้ำมันพรายเสกหนึ่งควายเข้าท้อง

เด็กเด็กพวกนั้นคิดแข่งขันแข่งสู้

หนูคงไม่รู้วาลุงหวังนี้มีกำลังภายใน

เรื่องเสกหรือเป่าเคยได้เล่าเรียนไว้

ปล่อยคุณปล่อยของหรือจะลองก็ยิ่งได้

ถ้าไม่สยบเคารพครูพ่อจะเสกควายธนูไปขวิดไส้

จากกลอนข้างต้นจะเห็นว่า เมื่อบุคคลมีความโกรธแค้นอาฆาตเกิดความต้องการจะทำ อันตรายอีกฝ่าย จึงใช้คาถาอาคมเข้ามาช่วยทั้งการทำน้ำมันพราย การเสกหนึ่งควายเข้าท้องหรือ การเสกควายธนูไปขวิดไส้แก่บุคคลที่ตนต้องการให้มีอันตราย ำให้ได้รับความเจ็บปวดทรมานหรือเสียชีวิต ซึ่งปัจจุบันเราก็จะยังพบความเชื่อนี้จากหนังสือพิมพ์ เช่น การเสกตะปูเข้าท้อง การเชื่อหมอดู และการทำนายโชคชะตา การรดน้ำมันต์ปัดรังควาน กลอนความเชื่อข้างต้นเป็นการสะท้อนการฟัง สิ่งเกินจริงของมนุษย์ และหวังดี นิมา ต้องการแต่งเพื่อเป็นการก่อกวนพาราสิเท่านั้น โดยเพื่อทำให้ สาวเกิดความกลัว จะได้หันมาชอบตน นอกจากที่กล่าวมาแล้ว หวังดี นิมา ยังกล่าวถึงพระเจ้าซึ่ง เป็นผู้สร้างโลกสามารถสร้างควบคุมและทำลายสิ่งทั้งปวงได้ ตามความเชื่อของคนทั่วไป พระเจ้า คือสิ่งสูงสุด ที่เราต้องเคารพเชื่อฟัง เกรงกลัว และหวังเอาเป็นที่พึ่งจนกว่าจะถึงวาระสุดท้าย

สำนวน

พระเจ้าท่านสร้างไว้เป็นคู่ดูเห็นจริง

ท่านสร้างกลางคืนคู่กับกลางวัน

ท่านสร้างน้ำให้คู่กับฟ้า

ท่านสร้างของใหญ่ให้คู่กับของเล็ก

ท่านสร้างผู้หญิงไว้กับผู้ชาย

ท่านสร้างท่านนั้นคู่กับผู้ใหญ่

แล้วยังมีปลาไว้คู่กับเห

แล้วยังมีเต็กคู่กับผู้ใหญ่

แต่ในความกีดของ หวังดี นิมา จึง ไม่ได้คิดเห็นว่าพระเจ้าคือผู้สร้างโลก แต่ต้องการเปรียบเทียบให้เห็นความเป็นสองด้านของความขัดแย้งและความกลมกลืนกันตามธรรมชาติ ระดับสุดท้ายก็มีความหมายอย่างแท้จริงที่จะถดถอยไม่ได้ คือพระเจ้าที่เป็นกฎธรรมชาติ พระเจ้าอันสูงสุดอยู่ที่กฎของธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎที่เกี่ยวข้องกับความดับทุกข์ ดับทุกข์ได้จะเป็นพระเจ้าสูงสุด แม้ว่า หวังดี นิมา จะสะท้อนพระเจ้าในทฤษฎีความหมายกับท่านพุทธทาส แต่ก็เป็นการสะท้อนความเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของคนทั่วไป

กลอนว่าตัดของ หวังดี นิมา จึงสะท้อนความเชื่อของคนไทยโดยทั่วไปที่ว่า โลกเราไม่มีอะไรที่เที่ยงแท้แน่นอน เมื่อเกิดมาแล้วควรทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด อย่าไปติดติดกับทรัพย์สินสมบัติให้มากนัก อย่าดีใจจนเกินไป อย่าเสียใจเกินไป เพราะเป็นเรื่องของความไม่เที่ยง อารมณ์ของมนุษย์แปรผันไม่หยุดยั้ง เนื่องจากยังมีกิเลส และกลอนว่าตัดนี้ยังสะท้อนความเชื่อในเรื่องของพรหมลิขิตในเรื่องของดวงชะตาและวาสนา ถึงแม้ว่า หวังดี นิมา มีความเชื่อ ดังที่กล่าวข้างต้น แต่ก็ให้ข้อคิดว่า ถึงแม้โลกนี้มีความไม่แน่นอน แต่ก็อย่าไปก้อแท้สิ้นหวัง และแนะนำ "คิดไปทำไป ทำกันให้โลกเห็น"

3.2 คติชาวบ้านและค่านิยมในการดำเนินชีวิต

คติชาวบ้านหรือคติเตือนใจหมายถึงเรื่องราวของชาวบ้านที่เป็นของเก่าเล่ากันปากต่อปากมาหลายชั่วอายุคน ในรูปของคติสอนใจ ความเชื่อ ประเพณี นิยาย นิทาน เพลง ภาษิต คำพังเพย ตลอดจนรูปแบบอื่น ๆ ที่ใช้ภาษาพูดเป็นการถ่ายทอด คติชาวบ้านสะท้อนออกมาซึ่งความเชื่อ กิเลสคติ และสถาบันที่มีอยู่ในสังคม ให้ข้อชวนคิดเพื่อนำมาใช้ในการดำเนินชีวิตของปัจเจกบุคคล และการใช้ภาษาพูด เป็นสื่อที่นับเป็นถาวรให้การศึกษาแก่ผู้ไม่รู้หนังสือได้เป็นอย่างดีอีกด้วย บทกลอนว่าตัดเป็นบทกลอนที่บรรจุสิ่งๆ ให้ประโยชน์และแง่คิดในการดำเนินชีวิตในสังคมได้ไม่แพ้เพลงพื้นบ้านอื่น ๆ เช่น การวางตัวร่วมกิจกรรมารวาท การอยู่ร่วมกันในสังคมความซื่อสัตย์อดทน การเกิดแก่เจ็บตาย เป็นต้น

ส่วนค่านิยมนั้น หมายถึง การจัดรูปความประพฤติหรือเป็นแบบฉบับความคิดที่ฝังแน่นสำหรับยึดถือและปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิต หากกล่าวง่าย ๆ ค่านิยมหมายถึงความโน้มเอียงที่บุคคลจะประพฤติตนไปในแนวทางที่ใคร่ตรงใจแล้วและกระทำซ้ำ ๆ เป็นประจำอย่างเปิดเผย เช่น การยกย่องความอาวุโสกว่า การกตัญญูรู้คุณ การครองเรือน การยึดหลักธรรมและศาสนาเป็นที่พึ่ง การนิยมการบริโภคนิยม เป็นต้น ค่านิยมเปลี่ยนแปลงได้ตามยุคสมัยและความคิดเห็นของคนในสังคม ค่านิยมไม่แน่ว่าจะดีงามหรือดีงาม ผิดหรือถูก แต่ละสังคม แต่ละยุคสมัย ย่อมไม่

เหมือนกัน แม้แต่ในสังคมเดียวกัน ค่านิยมก็อาจเปลี่ยนแปลงได้

คติชาวบ้านและค่านิยมนั้นมีความคาบเกี่ยวสัมพันธ์กัน เนื่องจากคติชาวบ้านได้รับการวินิจฉัยและการยอมรับจากบุคคลในสังคม ย่อมส่งผลต่อการนำมาปฏิบัติในวิถีชีวิตของคนในชุมชนนั้น คติชาวบ้านบางประการอาจเป็นค่านิยมของคนในสังคมนั้นได้ แต่ค่านิยมไม่ใช่คติชาวบ้าน เนื่องจากค่านิยมต้องเกิดจากการที่บุคคลเกิดประสบการณ์และการเรียนรู้ จากนั้นนำมาพิจารณาว่ามีคุณค่าที่จะนำไปปฏิบัติหรือไม่ต่อไป เช่น คติชาวบ้านสอนหญิงในกลอนลำตัดของ หวังดี นิมา ที่ว่า "อย่าเที่ยวเตร่เข้ซาเคหาอื่น อย่าอ้างถึงบ้านเข้บ้านเรามา" ซึ่งเป็นทั้งคติชาวบ้านและค่านิยมของคนไทยเกี่ยวกับการประพฤติตนของผู้หญิงไทยว่า หญิงที่ดีไม่ควรไปค้างคืนที่บ้านอื่น คติชาวบ้านจึงมีส่วนในการช่วยรักษาระเบียบวินัยของสังคมและช่วยส่งเสริมขีดเกลาคุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมด้วย

หวังดี นิมา ได้เขียนกลอนลำตัดที่แสดงถึงคติชาวบ้านและค่านิยมของคนไทยตั้งแต่สมัยก่อนจนถึงสมัยปัจจุบันด้วยการแต่งกลอนขึ้นเองบ้าง การจดจำจากกลอนเดิม ๆ ที่พ่อเพลงแม่เพลงในสมัยก่อนได้ร้องกันไว้บ้าง ซึ่งล้วนแต่ได้ให้แง่คิดที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตทั้งสิ้น คติชาวบ้านและค่านิยมที่ปรากฏในกลอนลำตัดของ หวังดี นิมา มีดังนี้

คติชาวบ้าน ได้แก่

1. การอยู่ร่วมกันในสังคม
2. ความซื่อสัตย์

ค่านิยมของคนไทย ได้แก่

1. การบริโภคนิยมที่มาจากต่างประเทศ
2. ความกตัญญูกตเวทิต
3. การเชื่อฟังผู้ใหญ่
4. บทบาทของสตรี
5. ความรักสนุกและเรื่องเพศ

คติชาวบ้าน

1. การอยู่ร่วมกันในสังคม

สังคม หมายถึง กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นก้อนในอาณาเขต ที่เป็นสัดส่วนสามารถเลี้ยงตนได้ มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง บุคคลในสังคมมีแบบอย่างพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกัน เมื่อบุคคลอยู่ในสังคม บุคคลจึงต้องปฏิบัติตามแนวทางหรือหลักการทั่วไปของสังคม เพราะ

บุคคลต้องคิดและกระทำต่อบุคคลอื่นเพื่อให้สังคมเกิดระเบียน สามารถดำรงอยู่ได้ และพัฒนาให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป ดังนั้น สังคมจึงประกอบไปด้วยบุคคลที่มีบทบาทตามสถานภาพต่าง ๆ กัน เช่น พ่อแม่ พี่ป้า น้าอา มีอาชีพต่าง ๆ กัน เช่น ชาวนา แพทย์ ครู พ่อค้า มีแหล่งที่ตั้งทางกายภาพ เช่น โรงเรียน วัด ธนาคาร ตลอดจนต้องมีแบบอย่างของพฤติกรรม เช่น การสมัคร การเคารพ เชื้อพียง การปฏิบัติกิจทางศาสนา เป็นต้น จะเห็นได้ว่าสังคมมีการเคลื่อนไหวในตัวเองโดยสมาชิกของสังคมปฏิบัติตนไปตามหน้าที่ การอยู่ร่วมกันในสังคมจึงมีทั้งลักษณะของการพึ่งพาอาศัยกัน และความขัดแย้งกันระหว่างสมาชิกในสังคมนั้น ๆ

โลกมนุษย์เราเปรียบเสมือนโรงละครโรงใหญ่ มนุษย์คือตัวละคร มนุษย์เราทุกคนต่างต้องอยู่ร่วมกันและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง เนื่องจากมนุษย์ไม่สามารถอยู่แต่ลำพังอย่างโดดเดี่ยวได้ การมีชีวิตอยู่ร่วมกันไม่ว่าในหมู่คณะใด จำเป็นต้องมีความเข้าใจกัน ยอมรับซึ่งกันและกัน เคารพต่อกัน ไว้วางใจต่อกัน ตลอดจนต้องยอมรับว่าคนเราแต่ละคนมีความแตกต่างกันทั้งทางด้านความคิดและความต้องการ รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา รู้จักสังเกตความคิดและความต้องการของผู้อื่น และควรรินดีเสียสละเพื่อผู้อื่นด้วย ทวิงดี นิมา สะท้อนการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสงบสุขผ่านกลอนลำตัด ดังนี้

สำนวน

มนุษย์เราทั้งนั้นคบกันอยู่เป็นใจ	ถ้าเขามีตรจิตเราก็มีตรใจ
ชายช้าวเปลือกหญิงช้าวสารโบราณว่า	น้ำตึงเรือเสื่อพียงป่าอ้อผาศัย
พียงกันไปพียงกันมาภาษิตเก่า	เราก็จิตคิดดูเล่าเขาก็ใจ
ถ้าอย่าเหยียบเหยยหินมันไม่เหมาะ	อีกฝ่ายหัวเราอีกฝ่ายร้องไห้
มันจะไม่ราบรื่นไม่ขึ้นไม่บาน	มนุษย์เราต้องมีการให้อภัย
ช่วยได้เชิญด้วยช่วยกันเชียว	ในโลกนี้อยู่คนเดียวไม่ได้
ต้องพึ่งพาอาศัยผูกไมตรี	โบราณว่าเศรษฐกิจยังขาดไฟ
ลูกได้หมายพียงพ่อแม่	ผู้นอชแต่หมายติดถือผู้ใหญ่
ภรรยาค่านึงพียงสามี	แยแล้วฝากผีฝากไข้

จะเห็นได้ว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมนั้นต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน โดยคำนึงถึงใจเขาใจเรา ไม่ควรดูถูกดูแคลนกัน ถ้าหากพลาดพลั้งไปก็ควรให้อภัยกันเนื่องจากการให้อภัยกันเป็นการลดความโกรธความพยาบาท ย่อมส่งผลให้สังคมเกิดความสงบสุขได้ในที่สุด

2. ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์สุจริตเป็นส่วนหนึ่งของการยึดมั่นในคุณธรรมและจริยธรรม มีพฤติกรรมที่สามารถสังเกตเห็นได้ว่าบุคคลนั้นมีความซื่อสัตย์ เช่น การปฏิบัติงานในหน้าที่โดยรักษาระเบียบและกฎเกณฑ์ มีความจริงใจและเปิดเผยในการติดต่อกับผู้อื่น เคารพในสิทธิเสรีภาพและทรัพย์สินของผู้อื่น เป็นต้น การกระทำสิ่งใดควรคำนึงถึงหลักการที่ถูกต้องและผลประโยชน์ของส่วนรวม รู้จักใช้สิทธิและเสรีภาพตามขอบเขตของกฎหมาย เพราะถ้าหากคนไม่เคารพกฎหมาย โดยอ้างแต่เสรีภาพยอมทำให้เกิดความวุ่นวายในสังคมได้ ดังนั้นแต่ละคนจึงควรพยายามรู้จักตนเองให้ลึกซึ้ง พยายามเปิดเผยตนเองและต้องใจกว้างพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของตนที่ละเล็กละน้อย ตั้งค้ำถั่วที่ว่าคนเราทุกคนย่อมมีข้อบกพร่อง แต่จงพยายามมีข้อบกพร่องให้น้อยที่สุด และควรรู้ว่าตัวเราเองมีความดีความสามารถอะไรบ้าง เพื่อจะได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนรวม และต้องกล้าที่จะแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมาโดยสุจริตใจ หวังดี นิมา สะท้อนความซื่อสัตย์ผ่านกลอนเล่าตัดดังนี้

สำนวน

คนซื่อกินไม่หมดคนคดกินไม่พอ

ไม่มีเราก็ไม่ขอไม่พอเราก็เฉยไว้

อดทนซื่อสัตย์ปฏิบัติตามระเบียบ

ไม่เอาวัดเอาเปรียบเราไม่เทียบถ้าใคร

ใครจะสูงใครจะต่ำไม่จำเป็น

ใครจะมองใครจะเขม่นเราหาเกรงไม่

คำนิยามของคนไทย

1. คำนิยามเกี่ยวกับการบริโภคนวัตกรรมที่จากต่างประเทศ

คนไทยมีจุดอ่อนประการหนึ่งคือ ขาดความรักไทย-นิยมไทย คำนิยามที่เด่นมากสำหรับคนไทยคือการชอบบริโภคและการไม่ชอบทำงานหนัก จะเห็นได้จาก ไม่ว่าจะผลิตภัณฑ์สินค้าใหม่ใด ๆ ขึ้นมา คนไทยยินดีต้อนรับทั้งสิ้นตั้งแต่ราคาถูกไปจนกระทั่งราคาแพง ถึงแม้ว่าการบริโภคจะเป็นสิ่งที่ดี ทำให้ระบบการผลิตก้าวหน้า แต่ก็ส่งผลเสียต่อการพัฒนาด้านเศรษฐกิจในเรื่องการขาดดุลย์การค้าโดยเฉพาะการใช้จ่ายบริการเงินผ่อนก็ยังส่งเสริมความฟุ่มเฟือยในการบริโภคให้มากยิ่งขึ้นไปอีก หวังดี นิมา ต้องการปลูกเร้าให้คนไทยเกิดความรัก ความผูกพัน และห่วงใยในผลประโยชน์ส่วนรวมของชาติ จึงสะท้อนความรู้สึกออกมาในเชิงเรือกปลั่งเชิงชวน และเชิงประชดประชัน การนิยาม "ของนอก" ของคนไทย เนื่องจากสมัยที่เป็นจริง คนไทยส่วนหนึ่งเชื่อว่าเครื่องอุปโภคบริโภคที่ผลิตในเมืองไทยขาดคุณภาพทั้ง ๆ ที่สินค้าบางสิ่งมีคุณภาพดีกว่าสินค้าจากต่างเสียอีก และ

ยังสามารถส่งเป็นสินค้าออก สว่างชื่อเสียงให้แก่ประเทศก็มีมากมายหลายประเภท เช่นสำนวนกลอนต่อไป

สำนวน

เครื่องแต่งหน้าก็ซื้อก็ต้องมีชื่อภาษาฝรั่ง	พอชื่อไทยเขาไม่อินหนึ่งระวังกันเอาไว้
ชอบแต่ของต่างประเทศนึกว่าวิเศษวิโส	ไม่ชอบของไทยเห็นทงโทที่ประเดี๋ยวลันโทให้ร้องไห้
ชอบของนอกกันนึกหน้านิสัยบ้า ๆ บ๊อง ๆ	ไม่นึกสักนิดเลยพวกน้อง ๆ ว่าเงินทองจะรั่วไหล
ของฟุ่มเฟือยเลือดยเข้ามาโฆษณาเป็นเนือง	เขาผู้ไหนใครผู้คิดเรารองวินิจฉัย

ด้วยเหตุที่คนไทยมีค่านิยมเกี่ยวกับสินค้าต่างประเทศ ทำให้พ่อค้าหัวใสบางคนพิมพ์ฉลากสินค้าเป็นภาษาอื่นที่ไม่ใช่ภาษาไทยจัดส่งจำหน่ายทั้งในและนอกประเทศ คนไทยที่ยังนิยมของนอกแบบฝังใจแม้ไปต่างประเทศก็ยังซื้อของที่ผลิตในเมืองไทยกลับมาใช้ ด้วยค่านิยมนี้เองก็เป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ไทยขาดดุลย์การค้ามาตลอด และผู้ที่เดือดร้อนจริง ๆ ก็คือ คนไทยนั่นเอง

นอกจากนี้ วัฒนธรรมของชาติไทยที่งดงาม นุ่มนวล อ่อนโยน ปัจจุบันไม่ได้รับความสนใจจากคนรุ่นใหม่เท่าที่ควร เนื่องจากขาดความตระหนักและความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ของไทยหวังดี นิมา สะท้อนความไม่นิยมไทยในด้านวัฒนธรรมของคนไทยดังนี้

สำนวน

แม่ดวงดาวนี่ก็เหมือนกันสารพันสารพัด	เล่นลำตัดตูลูกลำตัดว่าเป็นสมบัติล้ำสมัย
เธอไม่ตระหนักเธอบอกว่าออกับหวังถึงชื่อดังก็ไม่เด่น	เชื่อว่าร้องเพลงฝรั่งก็ไม่เป็นแพร์อเซลส์ไปร
วันนั้นเธอพูดต่อหน้าประชาชนต่อหน้าคนนับพัน	ชอบตะนันทสูทวิอันอันไม่ได้
บางทีเธอบอกว่าหนึ่งไทยเราชอบสูกเขาเผาหิน	เรากะนะไทยอย่าเล่นลิ้นอย่าดูหมิ่นคนไทย

สำนวน

ผมขอฝากจากใจเราคนไทยทั่วทั้ง	อย่าเพิ่งไปคิดคลุ้มคลั่งกับพวกฝรั่งมังค่า
อย่าเพิ่งไปคิดคลุ้มคลั่งกับพวกฝรั่งช่างผลิต	ที่ชอบแต่แต่เพลงฮิตทั้งในอังกฤษอเมริกา
เช่นเพลงริงมาเบลหรือวันเวย์กิดเคต	เพลงดังเพลงฮิตของเซอร์เบต แอบบา
แอบบา โอลิโบ อีคาโก มังกัส	เอลตัน จอห์น บีจีแบร์รี่ บาร์บารีรา
บาร์บารีรา โรเจอร์ จอห์น เลนนอน	จอห์นเดนเวอร์ ทั้ง จอห์นนี่ ทราโวตา
เขาเปิดแผ่นกันจนพรุนให้วัยรุ่นเร่ร่อน	เพลง เขาแพร่ไปทั่วพื้นทั่วทั้งผืนพสุธา

สำนวน

ภาษาของเราต้องเป็นหลักพร้อมทั้งอักษร	บ้างลวดดีด้นตะใช้วาจาไม่เข้าท่า
ใช้วาจาไม่สิ้นทัดเรื่องไม่ชัดภาษาไทย	ไม่ฝึกฝนฝึกใฝ่เอาใจใส่เรื่องภาษา
ถือว่าเล่นแล้วเล่นไปไม่มีอะไรให้เป็นหลัก	ถ้าเป็นอย่างนี้กันหนัก ๆ แล้วเอกลักษณ์คงโรยรา

หวังดี นิมา เป็นผู้ที่มีความรักไทย นิยมไทย เคารพต่อกฎหมายและสนับสนุนนโยบายของรัฐบาล จึงมีความคิดเห็นว่าคนไทยต้องช่วยกันรักษาความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมาย และหน้าที่ที่พลเมืองที่ดีพึงปฏิบัติ การหันมาอุดหนุนสินค้าไทยและบริการที่จัดโดยคนไทย ตลอดจนหมั่นศึกษาหาความรู้ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ของบ้านเมืองและของโลก โดยใช้กลอนลำตัดในกาพย์วาทะกึ่งเดือนเชิญชวน เพื่อให้คนไทยที่เกิดความรู้รักชาตินิยม และลดการบริโภคในสินค้าต่างประเทศลงดังนี้

สำนวน

เรามีสังคมนิยมไทยว่ามีอะไรหาซื้อ	ไทยทำไทยซื้อคิดร่วมมือกันเสียที
เมื่อไทยคิดผลิตผลไทยทุกคนควรซื้อหา	เราเสียศูนย์การค้ามาเป็นเวลาหลายปี
สิ่งสาธารณูปโภคที่ชาวโลกไม่เหมือนเรา	เรามีวแต่ไปซื้อของเขาแล้วเมื่อไหร่เราจะหมดหนี้
ไทยจะโชติช่วงชัชวาลย์ต้องมีการประหยัด	เอื้ออำนวยช่วยรัฐซื้อสัตว์เรื่องภาษา
ไทยมิใช่ทาสเราถือชาติเป็นของตน	ว่าเขารชน-ชราชชนล้วนแต่เป็นพลเมืองดี
รักชาติศาสนารักประชาธิปไตย	ถ้าจรวงงสงสยควรถามไถ่เจ้าหน้าที่
การบ้านการเมืองรับรู้เรื่องบริหาร	ซื้อหนังสือพิมพ์มาอ่านดูรายการทีวี

การกระตุ้นเตือนให้เกิดแนวคิดเพื่อหันกลับมานิยมไทยของหวังดี นิมา นั้นนับว่าใช้ได้ดีอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันที่คนไทยรุ่นใหม่กำลังหลงไหลใน "ของนอก" อย่างมกมาย สอดคล้องกับผลการวิจัยของนางสาวอุษิ นากามูระ นักศึกษาปริญญาโท มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ที่พบว่าวัยรุ่นไทยกำลังดำเนินวิถีชีวิตในวิถีทางที่วัฒนธรรมบริโภคนิยมเป็นตัวกำหนด ขณะนี้เด็กไทยกำลังถูกวัฒนธรรมญี่ปุ่นรุกราน เด็กไทยเหล่านี้จะบริโภคแต่สินค้าที่มาจากญี่ปุ่นแท้ ๆ และสามารถแยกแยะได้ว่าสินค้าใดปลอม สินค้าใดมาจากญี่ปุ่นแท้ (ไทยรัฐ, วันที่ 19 ธันวาคม 2538)

2. ค่านิยมเกี่ยวกับความกตัญญูกตเวที

หวังดี นิมา ถ้ายกอดค่านิยมเรื่องความกตัญญูอันเป็นค่านิยมของคนไทยทั่วไป เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจให้ผู้เป็นบุตรได้ซาบซึ้งในพระคุณของบิดามารดาและแสดงกตเวทิตาคือแสดงการตอบแทนคุณของท่านทั้งสอง กลอนที่กล่าวถึงพระคุณของพ่อแม่ที่หวังดี นิมา แต่งขึ้นให้ความไพเราะ

ลึกซึ่งอย่างยิ่งโดยชี้ให้เห็นความขากลำบากของท่านทั้งสองที่ได้เลี้ยงดูลูกมาจนเติบโตใหญ่ ทั้งนี้เพื่อ
โน้มน้าวใจให้ผู้ชมการแสดงและประชาชนทั่วไปได้รำลึกถึงพระพรหม เทวดาคนแรก อาจารย์คนแรก
และผู้ควรรแก่การบูชา นั่นคือ พ่อแม่ของเรานั่นเอง ตั้งสำนวนกลอนดังต่อไปนี้
สำนวน พระคุณแม่

เมื่อขามท่านแม่แพ้ก้องต้องงดของเปรี๊ยวเเต็ด ไม่ร้อชเเร็ดต้องอดเพ็ดอดหวาน
อชากกินเนื้อชากทานนั้นแต่แล้วก็ทานไม่ได้ ต้องตรมตรอมพอมพ่ายเพราะร่างกายไม่ต้องการ
อชากกินหวานกินเปรี๊ยวชากไปก็ชวตุหนึ่ง มีนร้อนรุ่มกั้มอู้งไม่ชากจะนั่ง อยู่กับบ้าน
พอดรบกำหนดเก้าเดื่อนก็เจ็บเตือนอกแล้วที่ เตียวเจ็บห่างเตียวเจ็บดี้อตอนนั้น สงสาร
คิดไปต่าง ๆ นานากแล้วชิววอดววย นิ่งตาหลับกระสับกระส่ายหากที่หมายเดมิ้น
เฝ้าส่วมนต์วังวอนขอพรหวังฟัง เฝ้าระลึกนึกถึงมันก้าก้าต่อเหตุการณ
เหมือนอยู่ห่างกลางทะเลต้องร่อนเร่มาในเเก้ เรื่องเป็นตาชรายดีสุดที่จะประมาณ
พูดถึงคุณมารดา ดู ๆ ก็เฝ้าเห็นใจ พอลูกคลอดปลอดภัยก็มีจิตใจเบิกบาน
ช้อทั้งสองร้องลงมาลันขอว่าอีกสักตอน ทำนอดรันทนร้อนเมื่อขามนอนอยู่บนกระดา
กระดานไฟก็ใช้กว้างเอาท้อช่างอึดก็ พอดรบเจ็ดราตรีเป็นแบบนั้นมาแต่โบราณ
การอยู่ไฟอยู่ไฟในตองทนเฝ้าไฟไฟ เเอาหลังอิงผิงไฟหน้าอกก็ให้อาหาร
พระคุณของคุณแม่จงเหลือชวแลกันดูบ้าง เมื่อมีก้าเน็ดเกิดนชหวังแหมมันช่างทรมาน

สำนวน พระคุณพ่อ

พ่อต้องสมบุกสมบันอบเหง้อต่างน้ำพยายามเสาะหา เพื่อกุลบุตรกุลธิดาการศึกษาจบชั้น
ค่าหนึ่งสี่ค่าเทอมตั้งแต่เริ่มเข้าเรียน ค่ากระดาษค่าเขียนค่าเรียนประจำวัน
ค่ากางเกงค่าเสื้อค่าเรือค่ารถ กลิวลुक ๆ จะอดรวมหมดในบ้าน
ค่าเทอมของลูกคนโตค่านมโคของลูกอ่อน ค่ากระโปรงของงามงอนก็เต็ดรื้อนไปทั้งนั้น
ค่าเหล้าค่าเบียร์ค่าของเมื่อกี้ไม่ใช่ช้อย ถ้าเดือนไหนได้น้อยแมกก็ไม่ค้อชจะเอาถ่าน
เตียวแม่จะแต่งชุดขาวเตียวแม่จะเอาชุดเตียว ไม่ได้ค้อชใจหรือแมกก็เจิวตาชื้อวนำรำคาญ
ไอ้ชีวิตของคุณพ่อถ้าหาไม่พอกับรายจ่าย ก็ต้องทุนทุรายตะเกียกตะกายช่มชาน
งานหนักหรืองานเบาพ่อต้องเอาทุกอช่าง มุ่งหน้าพาทางเพื่อหาสต่างค์เข้าบ้าน
เป็นความสุขของลูกเต้าพ่อต้องเอาทุกชนิด ครวักัดสนจนจิตพ้อชอมชิวตีววยปราณ
แบกข้าวแบกเกลือแบกเชื้อแบกสาด แบกโถแบกคราดไม่ชอมให้พลาดการงาน
เป็นความสุขพ้อกับบรรทุกด้วยสองบ่า ชามช้อยช้อยบ้อปราทนแบกหน้าชอทาน

ถึงอดอยากปากแห้งต้องตะแบงทนแบก
 ยิ่งลูกเราเป็นเณรมีสาวกลัวลูกเราจะชายหน้า
 ทั้งเสื้อผ้าอาภรณ์ก็เตี้อร่อนไม่ใช่เล่น
 ถ้าลูกเป็นผู้ชายเขาอยากได้เงินตรา
 ถ้าลูกเป็นผู้หญิงพายุ้งยังยัดยาว
 เป็นเวรกรรมของคุณพ่อถ้าหาไม่พอกับรายจ่าย
 จะซื้อทองให้ลูกตั้งกัหวาดระแวงปากก้อง
 เกิดเป็นพ่อนี้ก่อนที่หมักแหมักตอนปลาย
 เป็นพ่ออยากจนเป็นคนไร้ค่า
 จะเป็นพ่อตัวลูกกลัวลำบาก
 เห็นพ่อจนเอาของคนอื่นเขา
 ถนอมกลม่อมเกลี้ยงงูบเลี้ยงคุณผล
 มีลูกบางคนพ่อจนเจียนตาย
 เกิดเป็นพ่อนี้ทนอชอกช้า
 ลูกทุกคนพ่อทนเลี้ยงได้
 แต่พ่อคนเดียวลูกไม่เหลียวมามอง
 ถึงผมเป็นคุณพ่อผมก็ไม่ขอโกรธเคือง

เกิดเป็นพ่อนี้ก็แปลกขอมแบกจนบ้าด้าน
 ต้องเร่งรัดจัดหาเรื่องเสื้อผ้าแพรพรรณ
 ถ้าลูกเป็นสาวเราก็ต้องเห็นสิ่งจำเป็นอยู่เหมือนกัน
 ถ้าไม่มีก็อย่างว่าเขาจะพาเป็นอันธพาล
 กตเล็ก ๆ เด็กสาว ๆ ออกเกรี้ยวกราวทั่วบ้าน
 ต้องสูญเสียลูกสาวเพราะขาดรายได้มาเจือจาน
 ลูกสาวเฉลยฉลาดล่องไปหาทองตามชาวบ้าน
 ต้องหาสต่างค์ซึ่งกะตายซ้ำร้ายต้องเลี้ยงหลาน
 จะเป็นพ่อตาก็ไม่น่าสงสาร
 หลบหนีจากไม่ยอมเข้าบ้าน
 เมื่ออายุยังเยาว์พ่อเฝ้าสงสาร
 พ่อพ่อรักแต่ลูกไม่แลสังขาร
 ดูด่าว่าร้ายให้อายชาวบ้าน
 เขาน่าพิศพามาแต่โบราณ
 ลำบากยากไร้ไม่วายสงสาร
 หนึ่งปากหนึ่งท้องไม่ปองสมาน
 เพราะเรื่องใหม่เรื่องสืบเนื่องมานาน

จากกลอนข้างต้นเรื่องพระคุณของพ่อแม่ จะเห็นว่าหวังดี นิมา สะท้อนความยากลำบากของแม่ขณะอุ้มท้องจนกระทั่งคลอด สมัยก่อนเมื่อการแพทย์ยังไม่ทันสมัยอาจส่งผลให้การคลอดเป็นไปได้ทั้งปลอดภัยและไม่ปลอดภัย อีกทั้งยังมีความเชื่อว่าหากแม่รับประทานอะไรที่ส่งผลก็อาจส่งผลให้มีอันตรายต่อลูกในท้องได้ ละเว้นในอาหารการกินที่ลูกปากผูกใจ เมื่อคลอดแล้วก็ต้องอยู่ไฟเพื่อให้สุขภาพของมารดาเป็นไปตามปกติดั้งเดิม ส่วนเรื่องของพระคุณพ่อ นั้นหวังดี นิมาสามารถสะท้อนความยากลำบากของพ่อได้อย่างเป็นรูปธรรม เพราะผู้ชายมีฐานะเป็นพ่อบ้าน ได้รับการยอมรับให้เป็นหัวหน้าครอบครัว จึงเป็นหัวเรี่ยวหัวแรงสำคัญในการหาเลี้ยงครอบครัว ต้องใช้กำลังร่างกายและสติปัญญาเพื่อหาทรัพย์สินมาจับจ่ายใช้สอยเลี้ยงดูลูกเมีย เราจะเห็นได้ว่าค่านิยมในเรื่องความกตัญญูรู้คุณบิดามารดาเป็นค่านิยมที่ฝังามของคนไทยเรา ที่ลูกหลานควรแสดงการเคารพตั้งว่าบิดามารดาเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ของบ้าน ดังนั้นจึงควรตอบแทนคุณท่านทั้งสองแม้ว่าจะมีตัวอย่างที่ลูกอกตัญญูอยู่บ้างแต่ก็

นับว่าเป็นส่วนน้อย เช่น พระยาพาน ฟ้าบิดาของตนคือพระยาทรงใน เรื่องพระปฐมเจดีย์ ทर्फี่ฆ่า
กรพา ผู้เป็นพ่อในเรื่องรามเกียรติ์ เป็นต้น

นอกจากคนไทยมีค่านิยมในการกตัญญูรักบิดามารดาผู้ให้กำเนิดแล้ว ยังมีค่านิยมที่เคารพ
และกตัญญูต่อผู้อื่นที่มีพระคุณต่อตนอีกด้วย เช่น ครูบาอาจารย์ผู้สั่งสอน โดยเชื่อว่าการเคารพใน
ครูบาอาจารย์ย่อมจะนำความสุขความเจริญมาสู่ตน ดังเช่น

สำนวน

ลูกขอกรประสาธน์

ศิโรราบกราบกรานอภิวันท์คุณครู

จงมาสั่งสู่ใจศิษย์

ถ้าแม้ใครคิดคิดให้แพ้ทุกข์คุณครู

3. ค่านิยมในการเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้อาวุโสกว่า

คนไทยโดยทั่วไปมีลักษณะนิสัยอ่อนน้อม เคารพและเชื่อฟังผู้ใหญ่นับแต่กาลก่อนมาจนถึง
ปัจจุบัน ในครอบครัวของคนไทยเรานั้น ผู้ที่เป็นบิดามารดา ลุงป้า น้าอา ปู่ย่าตายาย และ
ผู้ที่เป็นที่เคารพหรือมีวัยอาวุโส จะเป็นผู้ที่ถ่ายทอดความรู้ ประสบการณ์ ให้แก่คนรุ่นหลังสืบต่อ ๆ
กันมา ทั้งนี้เพื่อให้คนรุ่นหลังสามารถเอาตัวรอดพ้นจากภัยต่าง ๆ และสามารถดำเนินชีวิตได้
อย่างราบรื่นเป็นปกติสุข

คำกล่าวแบบไทย ๆ ที่ว่า "ข้าอาบน้ำร้อนมาก่อนเจ้า" จึงย่อมมีความหมายชัดเจน
อยู่ในตัวเอง เนื่องด้วยคนไทยให้ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่และไม่ยอมรับในการลบลู่ค้ำหนัผู้ใหญ่
ดังนั้นหากใครที่ไม่ได้ประพฤติตามค่านิยมนี้หรือมีพฤติกรรมเบี่ยงเบนออกไป ดังคำที่ว่า "วัดรอยเท้า"
ก็ย่อมไม่เป็นที่ยอมรับของสังคม ยกตัวอย่างง่าย ๆ เช่น พระจันทร์โคจรต้องตายเพราะนางโมรา
เนื่องจากไม่เชื่อคำของฤๅษี พระล่อต้องตายเพราะพระเพื่อนพระแพงเนื่องจากไม่ฟังคำกัศยานของ
มารดา ดังนั้น คนไทยจึงมีความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ เนื่องเพราะผู้ใหญ่มีอายุมากกว่า มี
ประสบการณ์ในการใช้ชีวิตมามาก เป็นผู้มีความรู้มีปัญญาที่จะสั่งสอนผู้น้อยได้ หวังดี นิมา เตือนใจ
ให้คนรุ่นปัจจุบันและลูกหลานไทยได้ฟังสิ่งบรรณเชื่อฟังผู้ใหญ่ไว้จะเป็นการดีกว่าคือรับ เกียงเพื่อให้
ได้ในสิ่งที่ต้องการ และการทำตามใจชอบ หวังดี นิมา ถ่ายทอดผ่านกลอนลำตัดได้อย่างน่าฟัง
ดังนี้

สำนวน

ผู้ใหญ่สั่งผู้ใหญ่สอนอย่างอ่อนป่อง

เดินทอดน่องไม่ชอบนบคิดหลบหนี

เชื่อผู้ใหญ่ไว้เถิดหนูตากว้าง

รู้ชีวิตที่ต่างทางวิถี

สำนวน

ลูก ๆ หลาน ๆ ที่เกิดไม่แน่นอน
คบมิตรถึงจะเหมาะดีกว่าเพราะศัตรู
ควรสละละเว้นไอ้สิ่งที่เป็นนบายมูข

ทำท่าทำท้อยากต้อยากเด่น
เชื้อพ่อเกิดพ่อหนูพ่อเคยได้รู้ได้เห็น
พลาดพลังไปอยู่ในคนมันไม่สนุกเหมือนเข้าโฮเต็ล

แม้ว่า ทวีติ นิมา จะเห็นว่าผู้น้อยควรเชื่อฟังผู้ใหญ่ แต่ก็เห็นว่าผู้ใหญ่เองก็ควรฟังผู้น้อย
อาวุโสกว่าเช่นกัน ผู้ใหญ่บางคนก็อาจเป็นคนกตัญญูและมีพฤติกรรมที่ไม่อาจเป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก
ได้ และถ้าหากว่าเด็กหรือผู้ที่อ่อนอาวุโสกว่ามีความคิดเห็นที่ดี มีเหตุผล สร้างสรรค์ ก็สมควรที่
ผู้ใหญ่เองก็ควรรับฟัง แม้ว่าผู้ใหญ่จะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์มามากแต่คนรุ่นหนุ่มสาวก็เป็นวัยที่มีความ
เข้มแข็งและมีพลัง ดังนั้น ผู้ใหญ่เองก็ควรรับฟังเสียงจากผู้น้อยด้วย ดังเช่นกลอนของ ทวีติ นิมา
ดังนี้

สำนวน

เด็กมอหนึ่งมอสองมอสามมอสี่
ได้รับการศึกษามาจากครู
มีเด็กบางคนกลับมาสอนพ่อ
มีเด็กบางคนกลับมาบ่นแม่

ได้รับมาทางทฤษฎีก็พอช่วยได้
บางคนมีความรู้ดีกว่าผู้ใหญ่
ให้เลิกเหذاءเสียเถอะหนอลูกซึกเบือหน้าย
ว่าเสียเวลาแท้ ๆ ที่แม่ไปเล่นไฟ

4. คำนิยามเกี่ยวกับการปฏิบัติตนของสตรีและการครองเรือน

ทวีติ นิมา สะท้อนการปฏิบัติตนของสตรีผ่านเพลงพื้นบ้านลำตัดได้อย่างมีสาระ ซึ่ง
การปฏิบัติตนของสตรีนี้เป็นคำนิยามตั้งแต่คนรุ่นก่อนที่มักจะออกมาในลักษณะของข้อที่พึงปฏิบัติและข้อที่
ไม่ควรปฏิบัติ คนสมัยก่อนเคร่งครัดในเรื่องการอบรมสั่งสอนให้สตรีมีความสำรวมในกิริยามารยาท
การบ้านการครัว การปรนนิบัติสามี การเลี้ยงดูอบรมสั่งสอนบุตร การใช้จ่ายในบ้าน และ
การเก็บออมทรัพย์ที่หามาได้ เป็นต้น ดังเช่นสำนวนกลอนต่อไปนี้

สำนวน

ขอสิ่งสอนวอนไหว้ไว้เสียด้วย
อย่ากรีดกรายย้ายออกกผ้าท่ม
อย่าเที่ยวเตร่เฮฮาเคหาอื่น
การคบเพื่อนเรือนแควอย่าแลข้าม
เห็นเพื่อนต่ำกว่าอย่าเข้าแห่
อย่าแต่งตัวแต่งตนเป็นคนโก้

ที่กำลังสวยกำลังงามสิบสามสิบสี่
อย่าเสอผมกลางทางหว่างวิถี
อย่าค้ำคั้นบ้านเข่าบ้านเรามี
อย่าพยายามอิจจามารศรี
ให้มองคนเพียงแค่นางตี่
เที่ยวเดินโฉบเพื่อนชายจนหน้ายหน้าย

อย่าซักเชิงเรื่องมากเดี๋ยวหนักจะ
คำคืนสินออกไปนอกบ้าน
หนุ่มคะนองในท้องฉันทะนิทา

ก่อนแกะนิทาเขามันไม่ได้
จะมีข้าวข้าวฉานบานบุรี
ญาติพวงกว้างคำพาหมองศรี

จากคำสอนเรื่องกิริยาของหญิงข้างต้น
ก่อดกราย ข้ำขอก ขกผ้าท่ม เสอผน ในระหว่างเดินไปตามถนนหนทางเพราะเป็นกิริยาที่ไม่
สมควรไม่ควรเหยียดทามบุคคลที่ด้อยกว่าเรา ส่วนข้อที่พึงปฏิบัติสำหรับหญิง ได้แก่

สำนวน

หนึ่งกิริยามารยาทต้องมีสมบัติประจำตัว
หนุ่มสาวเขาไว้วัยที่อยู่ในความปกครอง
ว่าคุณบิดามารดาทำนุสุดส่ำที่สอนสั่ง
ว่าเกิดเป็นลูกผู้หญิงมันยากยิ่งหมดทุกอย่าง
จะกินหรือนอนจะจรไปไหน
ต้องมีระเบียบพิบเพื่อนเรียนร้อย
แม่อย่าพูดตะโกนเสียจนคนตกใจ
ค่อยเดินค่อยนั่งจงระวังตัวตน
ข้าวของเครื่องใช้วางไว้ให้เป็นแห่ง
สิ่งสำคัญคือการบ้านเรือน
รู้จักหน้าที่กตของตัว
เป็นระเบียบเรียบร้อยหุดข้อยองงามตา
เมื่อจะออกจากบ้านแม่อย่าหันตามอง
หนุ่ม ๆ จะรุมกันว่าให้กำพวกเขา
ลูกเต้าเหล่าใครเสียหายพ่อแม่

เรื่องการบ้านการครัวจะตั้งไว้ตรงนั้น
ต้องเคารพท่านทั้งสองนี้แหละ เป็นของสำคัญ
ต้องช่วยเหลือเชื่อฟังเราถือเป็นทางยึดมั่น
จะเดินเห็นลูกหนึ่งต้องระวังไปทั้งนั้น
ต้องระวังระไวอย่าได้หุนหัน
พูดจาค่อย ๆ อย่าปล่อยเสียงลั่น
เสียงเหมือนตั้นไฟที่โชนที่นั่น
อย่าทำลูกคนเป็นคนหุนหัน
รู้จักจัดแจงตกแต่งจัดสรร
อย่าทำบิดเป็นอนต้องเตือนทุกวัน
จัดในท้องในครัวถ้วนทั่วถึงกัน
แขกไปใครมาเจรจาล่อนหวาน
หนุ่ม ๆ คะนองก็จะจ้องตามกัน
ก็จะตามกระเข้าเอาไปเล่ากันสนั่น
ก็จะล้อกันแซ่เราจะแก้มักไม่ทัน

กลอนข้างต้นกล่าวว่า สิ่งกัผู้หญิงไทยควรปฏิบัติคือการเคารพเชื่อฟังบิดามารดา การระวัง
เรื่องการลุก การนั่ง การกิน การนอน การพูด การจัดตกแต่งปิดกวาดบ้านเรือน ตลอดจนการไม่
เปรยปรายสาขตากับผู้ชาย เมื่ออยู่กับบ้านก็ควรรู้จักการต้อนรับแขกผู้มาเยือนให้ได้รับความสบายใจ
ดังคำกล่าวว่ "ใครมาถึงเรือนชานต้องต้อนรับ" เจ้าของบ้านต้องเชิญแขกให้นั่ง แล้วยกน้ำดื่ม
หมากพลูบุรี ของกิน มาต้อนรับ

สำนวน

ทำใจเย็น ๆ ไม่ต้องยุ่งยาก

เดินไปยกเขียนหมากมาเลขดีใหม่

กินหมากลิตะ สับชาลิพี

หมากดิบหน้าดีฉันพอหาได้

ขามวนใบตองอยู่ในกลองอยู่ในกลัก

เวียงลัวง เวียงควักตามสบาย

กลองข้างต้นเป็นเนื้อกลอนลำตัดเก่า การต้อนรับแขกผู้มาเยือนในปัจจุบันได้เปลี่ยนจากการกินหมากกินพลู แต่ถึงกระนั้นก็ยังคงสภาพการต้อนรับขับสู้ต่อแขกอย่างมีน้ำใจเหมือนแต่เดิม

เมื่อแต่งงานมีครอบครัวไปแล้ว หญิงก็ต้องรู้จักวิธีปฏิบัติตนในเรื่องการบ้านการเรือน เช่นตัวอย่างจากสำนวนกลอนดังต่อไปนี้

สำนวน 1

จำไว้นะแม่ช้ญตา

ต้องให้ผัวนอนขวา เมื่อนอนซ้าย

เราจนอนที่หลังแล้วก็ต้นก่อน

สวดมนต์วิ่งวอนหมั้นกราบไหว้

สำนวน 2

อีกสิ่งหนึ่งนั้นสำคัญว่าอะไร

เรื่องการใช้จ่ายภายในเรือนบ้าน

ได้น้อยใช้มากมันจะลำบากภายหลัง

ทุกข์ยากทุกสตาจ เราต้องระวังไปทั้งนั้น

รู้จักออมรู้จักเก็บไว้เพื่อเจ็บเพื่อใช้

อย่าสุ่สุ่สุ่รายใช้จ่ายสารพัน

แต่อย่างไรก็ตามเรามักจะพบเห็นว่าผู้หญิงที่ไม่เอาใจใส่ในเรื่องการบ้านการเรือนก็มีมากหวังดี นิมา ต้องการเตือนใจให้สตรีได้ปฏิบัติตนให้อยู่ในกรอบที่ตรงตามที่คนรุ่นก่อนได้เคยปฏิบัติมา แม้ว่าในสังคมปัจจุบัน หญิงไทยมีความสะดวกสบายในการทำงานบ้านเนื่องจากความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวกมากมาย ทำให้ประหยัดเวลาและทุ่มแรงในการทำงานบ้านไปมาก แต่ผู้หญิงไทยยังคงต้องมีหน้าที่แม่บ้านและดูแลความเรียบร้อยของบ้านเป็นสำคัญ ค่านิยมของสังคมไทยยังต้องการให้ผู้หญิงสนใจดูแลบ้านเรือน หุงหาอาหารและรับผิดชอบการใช้จ่าย ซึ่งแม้ผู้ชายไทยจะชอบสนุกสนานเฮฮาไปกับเพื่อนฝูงนอกบ้าน แต่ก็มีควมรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานและเป็นกำลังหลักในการหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในครอบครัว ชายไทยยังมอบความไว้วางใจในการบ้านเรือนให้แก่หญิงผู้เป็นแม่บ้าน ถ้าหากฝ่ายหญิงสามารถปฏิบัติหน้าที่แม่บ้านได้ดีก็ย่อมทำให้การครองรักครองเรือนเป็นไปอย่างราบรื่นและมีความสุข และถึงแม้ว่าหญิงไทยในปัจจุบันสามารถทำงานหาเลี้ยงชีพด้วยตนเองได้โดยไม่ต้องพึ่งฝ่ายชาย ความกตัญญูที่มีต่อการลดความจำเป็นลงอีกทั้งยังคิดว่า การแต่งงานมีครอบครัวอาจกลับเป็นการสร้างภาระเพิ่มขึ้น คือ นอกจากตนจะต้องเห็นดเห็นอ้อจากการประกอบอาชีพนอกบ้านแล้ว ยังจะต้องปรนนิบัติสามีและดูแลลูกอีก และงานบ้าน

ก็เป็นงานจุกจิกจิปามะ ผู้ที่อยู่คนเดียวสบายดีกว่า ดังนั้น กล่าวสำหรับค่านิยมในเรื่องการบ้าน การเรือนสำหรับผู้หญิงไทยในปัจจุบันจึงเปลี่ยนแปลงไป และไม่ได้ให้ความสำคัญเชื่อก็คำสอนโบราณ มากเท่าที่ควร เช่น ชายนอนขวาหญิงนอนซ้าย ตื่นก่อนนอนที่หลัง ต้องกราบเท้าสามีก่อนนอน เป็นต้น เนื่องจากหญิงก็ถือว่าชายไม่ใช่ข้างเท้าหน้าและหญิงก็ไม่ใช่ข้างเท้าหลังอีกต่อไป

ผู้หญิงไทยในปัจจุบันแม้จะมีความรู้ความสามารถไม่แพ้ผู้ชายไทย อีกทั้งบทบาทของครอบครัว ลดลงขณะที่หน่วยงานทางสังคมเข้ามามีบทบาทแทน เราจึงพบว่าการหย่าร้างมีสถิติสูงขึ้นโดยเฉพาะ ในสังคมเมือง ผู้หญิงพึ่งตนเองมากอีก ดังนั้นค่านิยมก็ต้องพึ่งสามี หรือสามีเป็นข้างเท้าหน้าจึงคลาย ตัวลง ส่งผลให้การปฏิบัติตนของหญิงไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่อย่างไรก็ดี ค่านิยมเรื่อง การครองเรือนและการปฏิบัติตนของสตรีไม่ได้สูญไป ค่านิยมนี้ยังคงดำรงอยู่เพียงแต่เปลี่ยนแปลง ไปตามยุคสมัย และยังคงเป็นที่ถกเถียงกันจนทุกวันนี้ในเรื่องความเสมอภาคทางเพศ เพราะฉะนั้น การครองรักครองเรือนให้มีความสุขในปัจจุบัน ทั้งชายและหญิงควรลดทิฐิที่ตนมี หันหน้าเข้าหากัน ทำความเข้าใจกัน และต้องเกียรติซึ่งกันและกันเนื่องจากปัจจุบันไม่มีใครฝ่ายใดเป็นทาสในเรือน อีกต่อไปแล้ว

5. ค่านิยมในความรักสนุ่กและเรื่องเพศ

ความรักสนุ่กของคนไทยเป็นพฤติกรรมหนึ่งในวงจรอันซับซ้อนของวัฒนธรรมไทย ในสังคมที่บุคคลต้องกลั่นกรองตนเองอยู่เสมอตามความคาดหวังของตำแหน่งหน้าที่ในสังคม จากการศึกษาที่คนไทยให้ความเคารพเชื่อฟังและนบถนอบแก่ผู้ที่มีสถานภาพสูงกว่า อาวุโสกว่า ยศศักดิ์สูงกว่า จึงทำให้เกิดความกดดันในใจได้ ดังนั้น ความสนุ่กสนานรื่นเริงจึงช่วยบรรเทาให้ลดจากความเครียด ความกดดัน ความไม่สมหวัง ความก้าวร้าว และการถูกบีบบังคับทางสังคมให้เบาบางลงได้ ในทำนองเดียวกัน ความสนุ่กเป็นกลไกที่มีค่าสูงสำหรับการดำรงไว้ซึ่งสัมพันธภาพที่มีความปรองดอง ไม่คุกคามกันและกัน ในบรรยากาศที่รื่นเริงนั้นทำให้ง่ายต่อการหลีกเลี่ยงที่จะประจันหน้ากัน รู้ดีว่าการมีทุกขนั้นเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ความรักสนุ่กของคนไทยจึงเป็นการผ่อนคลายความทุกข์ ในชีวิตได้ในระดับหนึ่ง เราจะเห็นได้ว่าคนไทยมีเทศกาลมากมายในรอบปีที่เปิดโอกาสให้แสดงออก ซึ่งความสนุ่กสนานรื่นเริงได้อย่างเต็มที่

ความรักสนุ่กของคนไทยมองเห็นได้อย่างชัดเจนจากพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงออก ให้เห็น ดังมีคำเปรียบเปรยในสำนวนของคนไทยว่า "ทำงานทำเป็นเล่น ๆ ส่วนทำเล่น ๆ มักทำเป็น การเป็นงาน" ซึ่งหมายความว่า การงานจริง ๆ ทำกันเหาะแหะไม่ตั้งใจเอาจริงเอาจังแต่พอ จัดงานประเภทที่สนุ่กสนานรื่นเริงบันเทิงก็จัดทำประกวดประชันกันเต็มที่ หมดเงินหมดทองสิ้นเปลือง

เท่าใดไม่ว่า ขอให้ผู้นั้นก้าวไปเขาเช่นสมว่าจัดได้ใหญ่โตก็แล้วกัน ความหน้าใจใหญ่ใจโตของคนไทย
สืบเนื่องมาจากการเห็นว่า ตนสำคัญที่สุด จึงทำทุกอย่างเพื่อความเจริญก้าวหน้าของตนเอง หรือ
เพื่อให้ตนเองอยู่รอด เมื่อมาบวกเข้ากับความรักสนุกจึงทำให้คนไทยกลายเป็นคนที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย
แม้จะรู้ว่าเป็นการถ่านไฟฟริกละลายแม่น้ำแต่ก็ไม่ยอมลดละเพราะกลัวจะเสียหน้า

หวังดี นิมา ในฐานะนักแสดงเพลงพเนียบบ้านลำตัด มีความเข้าใจในนิสัยรักสนุกของ
คนไทยจึงเขียนกลอนลำตัดที่เน้นความสนุกสนานเป็นส่วนใหญ่ เพราะผู้มาชมการแสดงมีทุกวัยทุก
อาชีพ ต้องการผ่อนคลายความเคร่งเครียด ความเหน็ดเหนื่อย ความวิตกกังวลต่าง ๆ แต่
หวังดี นิมา ก็ไม่ละเลยในเนื้อหาสาระที่จะถ่ายทอดไปสู่ประชาชน ในการไปทำการแสดงเนื่อง
ในโอกาสต่าง ๆ หวังดี นิมา ก็จะแสดงเนื้อหาให้สอดคล้องตามลักษณะงานนั้น ๆ ตามกาลเทศะ
เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานศพ เมื่อแสดงกลอนที่มีสาระผ่านไปแล้ว ก็จะแสดงในลักษณะ
ที่สนุกสนาน หวังดี นิมา กล่าวว่า "เป็นไปไม่ได้ที่จะแสดงแต่เนื้อหาหรือเชิงวิชาการตลอดทั้งคืน
ตลอดทั้งเวลาการแสดง ใครเขาจะดูเรา" ดังนั้น การแสดงจึงเน้นความสนุกสนานให้สอดคล้อง
กับอารมณ์ความรู้สึกของผู้ที่ต้องการชมการแสดง เช่น กลอนที่ฝ่ายชายหรือฝ่ายหญิงต่างก็โต้ตอบ
ประคารมกันอย่างเผ็ดร้อน โดยเอาสิ่งที่ไม่ดีของแต่ฝ่ายออกมาประจาน ดังนี้

สำนวน 1

แหมเรารู้ตสำที่เสียสต่างค้ออย่างเอาไว้ที่บ้าน เวลากลับจากงานเมื่อต้องการก็จะได้ใช้
แกเที่ยวเตลิดเพลิดเพลินแกเที่ยวได้เดินผ่านผ่าน แกเคยแกผ้าเดินผ่านเข้าไปในบ้านลูกสะเก็ก
เวลาแกร้อนวิชา เสื้อผ้าไม่ยอมแห้ง - วันนั้นแกเดินเปิดพุงเอาหัวพุ่งเข้ากอไผ่
เอาหัวพุ่งเข้ากอไผ่ส่งสัยยังไม่พอ - ถึงนั่งเอาหัวจ่อ ๆ ก็มเข้าในกอดตะไคร้
นี่นายหวัง เขาขยันเวลาแม่บ้านเขาไม่อยู่ - แกเที่ยวลงท้องร้องท้องคู้เที่ยวหารูปปลาไหล
แกเรียนวิชาอาคมชอบสะสมแต่ของขลัง - เวลาแกเกิดคลุ้มคลั่งแกประวังกันไม่ไหว
แหมพอออยู่ ๆ ครูแกบ้านเดินเป่าแต่ขลุ่ย - เดินผ้าหลุ่รู้ยังไม่ยอมคุยกับใคร
วันนี้ครูแกเข้าตอนเมาสุราแกทำนัยน์ตาขวาง ๆ - แกเอาอวัยวะเบ้องล่างไปพาดกับรางรถไฟ

สำนวน 2

ไม่น่าเลยพี่ชายที่มาชยาช้เท่อ - กำตบนเป็นคนเสล่อไม่เคยเจอไม่เคยเห็น
ไม่เคยเห็นไม่เคยเจอนิสัยเสล่อแหลกราน - เขาออกไปนอกบ้านบอกหมอห้ามทานปลากระเบน
แกคงเป็นโรคเรื้อรังเหมือนลุงหวังไม่มีผิด - น่าจะปกน่าจะปิดกันให้มีดีให้มัน

สำนวน 3

ว่าปากเปราะเพราะเราชอบว่าผู้ชายล่อ ๆ	ไว้ทุกช่วงยามยามปลอดภัยแล้วฉันจะดอดไปที่บ้าน
ฉันจะไปติดต่อฉันจะไปขอสัมภาษณ์	เขารู้มากเรื่องปากตลาดยกให้เป็นศาสตราจารย์
มีความรู้รอบตัวเอาความชั่วของเขามาแฉ	เรื่องโรงน้ำชาโรงน้ำแช่เอามาแฉได้จะฉาน

สำนวน 4

สองคนกันเพื่อนซี้รับแต่งกายมีรถซิว	แถว ๆ โรงน้ำชาหมอนวดคงมานั่นนั่นดี
ออกจากบ้านลัดเลาะหมายจำเพาะห้องนวด	จะได้หายคลายปวดเพราะหมอนวดชอบกัน

จาก 3 สำนวนข้างต้นจะเห็นว่าหวังดี นิมา แต่งเนื้อหากลอนลำตัดให้ออกมาได้รับชาติแห่งความสนุกสนานในแง่ของความบันเทิง โดยใช้สำนวนเนื้อหาเชิงเสียดสี ประชดประชิต ความไม่ดีของอีกฝ่ายหนึ่ง ส่วนสำนวนที่ 4 เป็นสำนวนในแง่ของการไปเที่ยวหาความสำราญของหนุ่มสองคนซึ่งเป็นเพื่อนกัน โดยใช้ลักษณะสำนวนเชิงเสียดสีสังคม ลำตัดของหวังดี นิมา จึงเป็นที่นิยมของผู้ชมการแสดงลำตัดมาโดยตลอด เนื่องจากหวังดี นิมา นำเนื้อเก่าแต่ครั้งพ่อเพลงแม่เพลงรุ่นก่อนได้ร้องเอาไว้และพัฒนาการแต่งโดยใช้เนื้อหาและสำนวนใหม่ ๆ ยุคปัจจุบันมาผสมผสานเข้าด้วยกัน ทำให้กลอนของหวังดี นิมา ทั้งยุคปัจจุบัน ขณะเดียวกันก็เป็นการรักษาศิลปะการละเล่นแบบเดิม ๆ เอาไว้ได้โดยยังคงให้ความสนุกสนาน ชวนคิด ชวนขัน แก่ผู้ที่ได้ชมการแสดงของคณะหวังดีเ๊ะ

นอกจากคำนิยมนความรักสนุกแล้ว คนไทยยังมีคำนิยมในการแสดงออกทางเพศด้วย โดยการนำเอาความสนุกส่วนหนึ่งมาผสมปนเปไปกับเรื่องเพศ เนื่องจากสังคมไทยเป็นสังคมที่เคร่งครัดในเรื่องการแสดงออกทางเพศ ไม่ยอมรับในการแสดงออกทางเพศอย่างโจ่งแจ้ง การไม่ยอมรับให้มีการแสดงออกทางเพศทำให้เกิดความเก็บกด ดังนั้น พฤติกรรมที่เห็น ก็คือการเป็นคนอ้ออช ไม่มั่นใจ ไม่กล้าซักถามเก็บความรู้สึกเก่ง แต่สังคมไทยก็เปิดทางให้ระบายออกได้บ้างโดยใช้สื่อบางประเภท เช่น วรรณคดี นิทาน นิยาย เพลงพื้นบ้าน คำทาย ปริศนา เพลงยาวสังวาส เป็นต้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นการลัดลั่นกันอยู่ในสังคมไทยระหว่างการห้ามไม่ให้กล่าวถึงเรื่องเพศและการให้โอกาสได้แสดงออกทางความต้องการเกี่ยวกับเพศ ลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านอีกประเภทหนึ่งที่น่าเอาพฤติกรรมทางเพศมาแสดงและก็ได้ได้รับความนิยมจากผู้ชมการแสดงไม่น้อยหวังดี นิมา กล่าวว่าการแสดงการร้องลำตัดสมัยก่อนว่ากันหนัก ๆ แรง ๆ ตรง ๆ ไม่อ้อมค้อม ซึ่งเรียกว่าเป็นกลอนแดง แต่ตนเห็นว่าการแสดงแบบนั้นไม่สอดคล้องกับยุคสมัยปัจจุบันนี้ เนื่องจากมันเจ็บเกินไป คนดูรับไม่ได้ จึงดัดแปลงให้เป็นลักษณะสองแง่สองง่าม คือการเลี่ยงไม่กล่าว

ถึงอวัยวะเพศและพฤติกรรมทางเพศ แต่จะใช้สัญลักษณ์ซ่อนแทนให้ผู้ชมตีความและเข้าใจตามไปเอง จะเป็นการดีกว่า เหมาะสมกว่า อีกทั้งคนดูก็มีทุกเพศทุกวัย จึงทำให้กลอนไม่ประเจิดประเจ้อหรือ เข้าชั้นลามกอนาจาร ผู้ชมการแสดงให้ความพึงพอใจมากกว่าการใช้คำหยาบ การทำแบบนี้ทำให้ ล้ำตัดอยู่ได้และไม่เป็นการทำลายตัวเองอีกด้วย ด้วยเหตุนี้กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา จึงคมคาย น่าฟัง และน่าติดตามชม ดังตัวอย่างสำนวนกลอนดังต่อไปนี้

สำนวน

ว่าเฒ่าชะแรหรือว่าแก่ชรา	หูหรือตามันจะฟางลงไป
เห็นตามมืดตอกจะนึกว่าดำมืดโศ	เห็นลูกแดงโหมจะว่าลูกแดงไทย
เห็นตามกระบวยจะนึกว่ากลัวตาดำ	จะนั่งปอกขัดปากเพลินใจ

สรุปจากสำนวนข้างต้น จะเห็นว่า การแสดงออกทางเพศเป็นความต้องการพื้นฐาน อย่างหนึ่งของมนุษย์นอกเหนือไปจากสิ่งจำเป็นเพื่อการดำรงชีวิตอื่น ๆ สังคมไทยแม้จะมีข้อห้าม และข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการแสดงออกทางเพศ แต่คนในสังคมก็ได้มีโอกาสได้แสดงออกไม่ทางใด ก็ทางหนึ่งโดยที่การแสดงออกนั้นอยู่ในระดับที่สังคมยอมรับได้ กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา ให้ความสนุกสนานแก่ผู้ชมการแสดงให้ความมีชีวิตชีวา และชวนให้ติดตามฟังและชมดูตลอดช่วงเวลา ที่คณะลำตัดหวังดีทำการแสดง

4. ความรู้เรื่องประชาธิปไตย

หวังดี นิมา เป็นคนไทยคนหนึ่งที่มีความรัก และความเลื่อมใสในการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ในการเผยแพร่ความรู้เรื่อง ประชาธิปไตยผ่านกลอนลำตัดแก่ประชาชน ตัวอย่างกลอนลำตัดที่ให้ความรู้เรื่องประชาธิปไตย มีดังนี้

สำนวน

ระบอบประชาธิปไตยท่านคงเข้าใจกันดี	รู้สิทธิและหน้าที่ตามที่มีในกฎหมาย
ประชาชนคนทั้งชาติมีอำนาจฉันทเห็น	เลือกผู้แทนตัวเราเข้าสภานี้คือประชาธิปไตย
ทุกจังหวัดจัดผู้แทนเข้าไปนั่งในสภา	เพื่อปกป้องรักษาระบอบประชาธิปไตย
ให้ดำรงคงอยู่เพราะเราเป็นผู้เป็นเจ้าของ	ต้องคิดให้ดีนะพี่น้องเราเป็นเจ้าของประเทศไทย

ในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยนั้น การเลือกตั้งเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะให้คนไทย ส่วนใหญ่ได้มีบทบาทในการปกครองประเทศด้วยการเลือกผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งขึ้นเพื่อทำหน้าที่

ใช้อำนาจอธิปไตยแทนประชาชนทั้งประเทศ หน้าที่ของผู้แทนราษฎรที่สำคัญได้แก่การเป็นสื่อกลางระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น การตรากฎหมายทุกประเภทเพื่อใช้ในการบริหารราชการแผ่นดิน ตลอดจนการควบคุมการบริหารให้เป็นไปตามนโยบายที่รัฐบาลได้แถลงไว้ หวังดี นิมา ได้กล่าวถึงความสำคัญของผู้แทนราษฎร วิธีการใช้สิทธิเพื่อการเลือกตั้ง และกระตุ้นเตือนให้คนไทยตื่นตัวจากการนอนหลับทับสิทธิ์ ดังตัวอย่างดังนี้

สำนวน

เราเป็นผู้มีสิทธิ์ลงคะแนน	เราเป็นผู้เลือกเพื่อนให้เป็นไป
เรามีเสียงเรามีสิทธิ์คิดให้หนัก	เลือกเป็นพรรคได้ก็ตีความหมาย
เลือกเป็นพรรคไม่พลาดอาจเข้าท่า	แต่ต้องพิจารณาพิจารณา

ในปัจจุบัน "การเลือกตั้ง" กำลังถูกท้าทายจากความเสื่อมศรัทธาในตัวของผู้แทนราษฎร ซึ่งคนทั้งในสังคมเมืองและชนบทต่างก็เห็นว่า ผู้แทนราษฎรไม่สามารถทำหน้าที่ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฝ่ายได้และฝ่ายเสียผลประโยชน์ต่างไม่ยินยอมกัน นอกจากนี้ยังมีปัญหาการทุจริตคอร์ปชั่นของนักการเมืองและข้าราชการประจำ ปัญหาความด้อยประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาของกลไกภาครัฐ (ระบบราชการประจำ) ปัญหาการกระจายรายได้ ปัญหาเรื่องที่ดินทำกิน และหนี้สินของเกษตรกร ปัญหาการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งปัญหาการปรับเปลี่ยนค่านิยม หรือวัฒนธรรมชุมชนที่ได้รับอิทธิพลจากสังคมเมือง ล้วนเป็นปัญหาที่ท้าทายต่อความเชื่อถือและศรัทธาต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างยิ่ง

อย่างไรก็ตาม หวังดี นิมา ยังเชื่อมั่นว่าการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองที่เหมาะสมกับประเทศไทย การเลือกตั้งเป็นวิธีหนึ่ง แต่ก็เป็นวิธีการที่สำคัญโดย การเลือกผู้แทนเพื่อทำหน้าที่แทนประชาชนไทยทั้งหมด หวังดี นิมา กล่าวไว้เพื่อให้ได้ผู้แทนราษฎรที่ก้าวประโชนต่อประเทศชาติจริง ๆ ประชาชนจึงควรพิจารณาเลือกบุคคลที่มีประวัติส่วนตัว ควรเลือกเป็นพรรคและควรไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากขึ้น ไม่ควรเห็นแก่เงินทองเล็กน้อยที่ผู้มีศรัทธานำมาซื้อเสียง ดังสำนวนกลอนต่อไปนี้

สำนวน

อย่านอนหลับทับสิทธิ์เดี๋ยวจะฉีดยาพลาด	เราเป็นเจ้าของประเทศชาติไปใช้อำนาจในวันนั้น
เราไม่ขายเสียงไม่ขายสิทธิ์เราควรไปพิจารณา	ไปช่วยดูเป็นหูเป็นตาตัดสินว่าดีเหมือนกัน
ใครจะซื้อใครจะขายเราจะได้รับด้วย	เงินวันนี้เข็มนไม่รอยทำนเห็นด้วยไหมทำน
นายกมาจากเลือกตั้งนะท่านผู้ฟังที่รัก	เราควรเลือกเป็นพรรคเถอะเพราะเรามีหลักประกัน

สำนวน

เช่นการเลือกผู้แทนลงคะแนนต้องพิจารณา เราขายเสียงขายสิทธิ์กันมาจนติดเป็นนิสัย
 เราขายเสียงขายสิทธิ์เหมือนขายชีวิตของเรา มีต่องไปว่ามีต่องไปว่าเรื่องนี้ก็เจ้ากันไป
 เราได้เงินเขาได้เสียงใช้คู่เคียงคนค้า ถึงเขาไม่ยอมให้พบหน้าเราจะไปค้าเขาก็ไม่ได้
 จะเลือกผู้แทนราษฎร เราควรสังวรผลไว้ว่า เลือกคนดีมีปัญญาช่วยพัฒนาเมืองไทย

5. ความรู้เรื่องยาเสพติด

ปัญหาเรื่องยาเสพติดเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญในสังคมไทย เนื่องจากมีส่วนทำให้เกิด
 อาชญากรรมต่าง ๆ ขึ้นได้ ผู้ติดยาเสพติดย่อมไม่มีความสามารถในการประกอบอาชีพ ทำให้สังคม
 ขาดแรงงานเพราะผู้เสพเกิดความเสื่อมโทรมทั้งทางร่างกายและจิตใจ ยาเสพติดที่แพร่ระบาด
 มีหลายประเภท ได้แก่ เฮโรอีน มึน กัญชา ใบกระท่อม ยาหล่อมประสาท น้ำมันระเหยหอม
 ยาแก้ปวดประเภทต่าง ๆ เป็นต้น

หวังดี นิมา เล็งเห็นถึงปัญหายาเสพติดว่าเป็นปัญหาระดับชาติ มีความเกี่ยวพันและ
 มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพอนามัย อาชญากรรม การพัฒนาประเทศและกระทั่งถึง
 การเมืองระหว่างประเทศ หวังดี นิมา เห็นว่าผู้ติดยาเสพติดส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในช่วงระยะ
 วัยรุ่นซึ่งเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิตและเป็นกำลังสำคัญของชาติในอนาคต ปัจจัยสำคัญที่เกี่ยวข้อ
 กับการใช้และติดยาเสพติด ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่นำไปสู่การเสพ เช่น การอยากลองด้วย
 ความอยากรู้อยากเห็น ความต้องการเข้าพวก ความต้องการทำในสิ่งโหดโผนตื่นเต้น
 ความต้องการที่จะลืมปัญหาหรือความทุกข์ ความกดดันที่เกิดจากครอบครัว การขาดที่ปรึกษาและ
 ผู้ให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองและครูควรทำหน้าที่สำคัญในการสร้างบุคลิกภาพ ค่านิยม
 และทัศนคติที่ชัดเจนจนให้ความรู้ที่เหมาะสมแก่เยาวชน หวังดี นิมา เป็นบุคคลที่มีบทบาทใน
 การถ่ายทอดความรู้ให้แก่เยาวชนเพื่อนำมาซึ่งจิตใจให้เยาวชนหันกลับมาคิดไตร่ตรองถึงโทษของ
 ยาเสพติด ให้เลิกเสพและกลับมาเริ่มต้นชีวิตใหม่ และยังให้ผู้ปกครองและทุกคนได้ช่วยกันสอดส่อง
 ดูแลและร่วมมือกันแก้ไขปัญหายาเสพติดนี้ให้หมดสิ้นไปด้วย

สำนวน 3

ขึ้นถนนที่ผู้เดียวตัด	ต้องทุกข์โศกโรคแทรกจะเข้ามาถึงผู้
โรคจะแทรกมาผสมสร้างนิคมเขต	แล้วมันพาโรคเอดส์เข้ามาสร้างอยู่
โรคเอดส์เข้าไปอยู่กับผู้เสพติด	จำนวนไม่น้อยนิดน่ำคิดดู
คิดดูให้ตีมีสติ	ถ้ายาไปเจ็บอย่าไปรับจะบอกให้รู้

6. ความรู้เรื่องโรคเอดส์

เอดส์ตรงกับภาษาอังกฤษว่า AIDS ย่อมาจาก Acquired Immune Deficiency Syndrome หมายถึง กลุ่มอาการของภูมิคุ้มกันบกพร่อง เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อเข้าสู่ร่างกายจะทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมลง เป็นเหตุให้ติดเชื้โรคต่าง ๆ ได้ง่าย สุขภาพทรุดโทรมอย่างรวดเร็ว และตายได้เร็วกว่าคนปกติ จากเอกสารโครงการป้องกันและควบคุมโรคเอดส์ กระทรวงสาธารณสุข ได้ระบุว่ารายงานโรคเอดส์เกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2524 จากนั้นโรคก็แพร่ระบาดไปอย่างรวดเร็วในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกาใต้ ตลอดจนยุโรปและอัฟริกา ปัจจุบันพบว่าผู้ป่วยเป็นโรคนี้แล้วทั่วทุกมุมโลก

หวังดี นิมา ร่วมกับกระทรวงสาธารณสุข ประชาสัมพันธ์เผยแพร่เพื่อการรณรงค์ป้องกันเกี่ยวกับโรคเอดส์ซึ่งเป็นโรคร้ายแรงที่ยังไม่สามารถค้นพบตัวยารักษาโรคนี้ได้ ดังตัวอย่างเช่น

สำนวน 1

ผู้รณรงค์โรคเอดส์ท่านมีเจตนา	ให้ไทยทุกผู้รู้ว่าเป็นโรคอันตราย
ชาวโลกเขาเลื่องลือร่วมมือกันกันคนชั่ว	หาวิธีรักษาแต่ก็ยังหาไม่ได้
เป็นโรคเอดส์เดทสะมอเร็โอะเคตายแน่ ๆ	เพราะมันไม่มียานก็ต้องตายแน่กับตาย
จะขอเตือนเพื่อนแล้วตัดที่รอบจัดกันจึง	เรื่องตุ๊ดตืดติดเป็นตั้งขอเตือนเป็นครั้งสุดท้าย
เราไม่รู้เราไม่เห็นที่ใครเขาเป็นโรคเอดส์	ขึ้นลามกจากเปรตอาจติดโรคเอดส์มาก็ได้
ถ้าติดมาแล้วต้องเป็นกรรมสังคนเขารังเกียจ	ญาติและมิตรไม่ซัดเจียดถือเป็นเสนียดจัญไร
โรคเอดส์จะมาติดต่อตามหัวข้อที่อ้าง	ติดกันได้สามทางตามที่อ้างกันไว้
ผู้ที่เขาเป็นโรคเอดส์เราไปร่วมเพศกับเขา	เขาแพร่เชื้อมาเพื่อเราต้องโศกเศร้าเสียใจ
รักสนุกทุกชนิดเชื้ไวรัสเข้าสู่ร่าง	ไม่ว่านายหรือนางหมดหนทางแก้ไข
ติดทางเลือดคือทางที่ส่องขอบอกพี่น้องไว้ด้วย	ไว้เข็มฉีดยาร่วมกับผู้ป่วยอันนี้ก็ช่วยไม่ได้
แพทย์พบบ่อนโรคเอดส์จากประเภทเสพติด	อยากจัดจัดผลิตกันฉีดจนหน้าซีดหน้าส่าย

เข็มชุดเดี๋ยวจึงมากมายจัดได้หลายคน
 เข็มชุดเดี๋ยวจึงได้หลายหลายรายน่าทุเรศ
 เข็มซึ่งจริงซึ่งเข้าไม่ทำความสะอาด
 ทางที่สามแม่ตั้งครรภ์มีกรรมพันธุ์โรคเอดส์
 พ่อเป็นแม่ต้องเป็นท่านเลี้ยงเห็นไหมท่าน
 ถ้าเราจะป้องกันเรื่องเพศสัมพันธ์ให้หลุดพ้น
 ถ้าใครคุมมันและป้องกันเอาไว้ก่อน
 จะเปลี่ยนคู่เปลี่ยนชว่าอย่างว่าในยามว่าง
 ถ้าผิวหนังเราเป็นแผลเชื้อต้องแพร่ ถ้าสู่ว่าง
 ใช้เข็มเจาะซ้ำเจาะแล้วไม่ทำความสะอาด
 การฝังเข็มแบบโบราณถ้าไม่มีการฆ่าเชื้อ
 เข่าฆ่าเชื้อสะอาดพอไหมคุณหมอกที่ฝังเข็ม
 ประเทศใหญ่ใหญ่ก็ต้องสยบกำลังประสบปัญหา

แล้วดึงเอาเลือดออกมาป็นถือว่าเป็นผลพลอยได้
 อีกรายหนึ่งที่มีเชื้อเอดส์มีหน้าสัมผัสเพศเหลื่อหลาย
 พวกเชื้อเอดส์เริ่มแอ็คคิวรยาตรเข้าร่างกาย
 ลูกเกิดมาน่าสังเวชติดโรคเอดส์เอาจนได้
 การร่วมเพศสัมพันธ์ก็มีทั่วกันมากมาย
 จะร่วมเพศให้ได้ผลคือคู่ของตนแหละรอดตาย
 ผู้มีพฤติกรรมสำส่อนขอวิงวอนกราบไหว้
 มีวิธีหลายทางคือใช้ถุงยางอนามัย
 เพียงให้เข็มเจาะหูเชือกก็เข้าสู่ร่างกาย
 เป็นแผลเป็นเพื่อลดเลือดสะอาดเชื้อสามารถเข้าได้
 เขออย่าทำพำเพื่อเราอย่าไปเชื่อเขาว่าง่าย
 เขาทำความสะอาดทุกเล่มหรือเปล่าเข็มที่ฝังไป
 และหาวิธีรักษาสูงสุดปัญญาแก้ไข

สำนวน 2

อาการที่เห็นเป็นโรคเอดส์
 ต่อมาน้ำเหลืองที่คอรักแร้และขาหนีบ
 โตนานโตเนิ่นเกินสามเดือน
 น้ำหนักลดสรวบไม่มีสาเหตุ
 ภายในสองเดือนน้ำหนักชั้กจะลดต่ำ
 มีไข้ตลอดเวลากว่าสามเดือน
 ผิวเป็นจุดเป็นตุ่มในจมูกปาก
 เป็นตุ่มสีชมพูหรือจุดสีม่วง
 ถ้าจะให้ดีแล้วก็ไปหาหมอ
 โรคอาพาธมีหลายประเภท
 ไปตรวจเลือดเสียก่อนมันแน่นอนกว่า

ข้อที่ควรสังเกตมีอยู่มากมาย
 บวมโตไม่ลับนานเหลื่อหลาย
 เป็นก้ำพวกเป็นก้ำเพื่อนเห็นจะไม่ปลอดภัย
 รับระวังสังเกตเกี่ยวกับร่างกาย
 ถึงสี่ห้ากิโลกรัมแล้วอย่าพึ่งวางใจ
 อาการนี้เกือบเหมือนแล้วจะบอกให้
 ระวังไว้ให้มากเสียวนะรู้ไหม
 อันนี้ก็น่าเป็นห่วงนะจะบอกให้
 หมอเท่านั้นที่จะเป็นผู้วินิจฉัย
 ใช่ว่าจะเป็นโรคเอดส์โรคเดียวเมื่อไหร่
 ถึงเป็นจริงก็ไม่น่าจะต้องเสียใจ

เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่า คุณค่าและความหมายที่แท้จริงของเพลงพื้นบ้าน ก็คือ การถ่ายทอดความรู้สึก ความเชื่อ ค่านิยม ภูมิปัญญาชาวบ้านตลอดจนวิถีการดำเนินชีวิตในสังคม จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งด้วยการบอกเล่าแบบปากต่อปาก ซึ่งเราเรียกว่าวรรณกรรมแบบ มุขปาฐะที่ให้ความรู้ทั้งทางแนวมุขยวาทศิลป์และคติสอนใจ เพลงพื้นบ้านจึงเป็นวิธีการหนึ่งทางด้าน จิตวิทยา เพื่อลดความกดดันของบุคคลที่มีต่อสังคมหรือเพื่อสร้างความกดดันต่อบุคคลที่ประพฤติ เบี่ยงเบนไปจากบรรทัดฐานของสังคม หัวดี นิมา ตระหนักในความสำคัญของเพลงพื้นบ้านที่มีต่อ สังคมจึงสอดแทรกเนื้อหาความรู้ในกลอนลำตัดที่ตนเขียนขึ้นมา ไม่ว่าจะในด้านความรู้เกี่ยวกับ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ สังคมและขนบธรรมเนียมประเพณี โดยจัดแบ่งเนื้อหาออกเป็นตอนย่อย ๆ เช่น ความรักชาติ ความสามัคคี การเลือกคู่ การครองเรือน การเกิดแก่เจ็บตาย ความรู้เกี่ยวกับ โรคเอดส์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของกลอนลำตัดไม่หนักอึ้งจนผู้ชมการแสดงเกิดความเคร่งเครียดในเนื้อหาวิชาการมากเกินไป ต้องให้ความสนุกสนานเป็นด้านหลักซึ่งจะชักนำ ให้ผู้ชมสามารถอยู่ชมการแสดงตลอดระยะเวลา 3-4 ชั่วโมงได้

นอกจากนั้น หัวดี นิมา มีความรู้เรื่องที่จะถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี เพราะ เนื้อร้องส่วนที่เป็นสาระนั้น หัวดี นิมา ได้อ่านเอกสารก่อนแล้วจึงแต่งเนื้อร้อง อีกทั้งยังเป็นผู้ที่ เข้าใจวิธีการสื่อสารได้เป็นอย่างดี รู้ว่าประชาชนมีขีดจำกัดในการรับรู้เวลาในการแสดงลง ถือว่าเป็นการใช้จิตวิทยาอย่างหนึ่ง ไม่แสดงมากเกินไป เพราะจะทำให้คนเบื่อ และถ้าคนเบื่อ สิ่งเกิดได้จากการนั่งเฉยบ่น หัวดี นิมา ก็จะเปลี่ยนเนื้อร้องนำเนื้อร้องที่สนุกสนานมาร้องแทน หรือพูดสั้นเพื่อแสดงมุขตลก นอกจากนี้ยังนำเพลงพื้นบ้านประเภทอื่นมาแสดงด้วยเป็นการเปลี่ยน บรรยากาศให้คนดูได้รับความสนุกสนานและได้รับความรู้ไปพร้อมกัน

หัวดี นิมา มีฐานะเป็นผู้ส่งสารเพื่อถ่ายทอดความรู้สู่ประชาชนโดยใช้สื่อพื้นบ้านลำตัด ได้แนะแนวทางการควบคุมและป้องกันโรคเอดส์ตั้งสำนวนกลอนข้างต้น โดยการให้ความรู้ทาง สุขศึกษา การให้สุขศึกษาแก่ประชาชนนับว่าเป็นวิธีการที่สำคัญที่สุดวิธีหนึ่งในการควบคุมโรคเอดส์ เพื่อให้ประชาชนทั่วไปรู้จักโรคนี้ เกิดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง ไม่หวาดกลัวจนเกินควร หลีกเลี้ยง หรือตเว้นพฤติกรรมที่อาจจะได้รับเชื้อเอดส์และควรรักษาสุขภาพอนามัยเพื่อให้เกิดความปลอดภัย หากเกิดความไม่แน่ใจว่าผู้ใดที่ตนร่วมเพศด้วยจะมีเชื้อเอดส์หรือไม่

ส่วนกลุ่มเสี่ยงต่อการเป็นโรคเอดส์ หวังดี นิมา ก็ได้แนะนำแนวทางให้หลีกเลี่ยงพฤติกรรมที่เพิ่มความเสี่ยง และให้ตรวจสุขภาพเป็นระยะ เพื่อให้แน่ใจว่าติดเชื้อโรคนี้หรือไม่ เพื่อจะได้รักษาอย่างถูกวิธีต่อไป

จะเห็นว่าความรู้ที่หวังดี นิมา นำมาแต่งเป็นกลอนลำตัดเกิดจากการศึกษา ค้นคว้า และแสวงหาจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อให้กลอนลำตัดมีความถูกต้องมากที่สุด ทั้งทางด้านเนื้อหา และภาษาที่ใช้ ใช้วิธีการร้องลำตัดเป็นการนำเสนอความรู้และความบันเทิง การร้องลำตัดด้วยถ้อยคำที่ชัดเจนตั้งแต่เริ่มต้นจนจบ คือ มีการแบ่งเนื้อหาการร้องเป็นตอน ๆ ร้องกลอนลำตัดตามสถานการณ์ เช่น งานศพก็ร้องเรื่องเกิด แก่ เจ็บ ตาย กำหนดเวลาที่แสดงไว้อย่างแน่นอน เพื่อให้ไม่ให้ผู้ชมการแสดงเกิดความเบื่อหน่าย ดังนั้นหวังดี นิมา จึงเป็นผู้ที่มีความรู้ในการสื่อสารเป็นอย่างมาก

ความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรม

สังคม หมายถึง คนที่มาอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เกิดแนวทางทั้งความคิดและการปฏิบัติ อันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน เช่น ภาษา กฎหมาย ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น สังคมจะดำรงอยู่ยืนนานได้ก็ต่อเมื่อสังคมนั้นสามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานของสมาชิกได้ เช่น การผลิตและการกระจายสินค้า การบริการ การสร้างระบบป้องกัน และการสื่อสาร และยังมีหน้าที่ควบคุมให้สมาชิกในสังคมดำรงชีวิตอยู่ได้ด้วยความสงบสุข

โดยธรรมชาติแล้ว มนุษย์ย่อมต้องอยู่ร่วมกันเป็นสังคม มนุษย์ไม่สามารถอยู่คนเดียวได้อย่างโดดเดี่ยวได้ ดังนั้น มนุษย์จึงต้องมีการร่วมมือกัน การแบ่งงานกันทำ เพื่อให้สามารถสนองต่อความต้องการของตนทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจได้ สามารถดำรงชีวิตได้อย่างสะดวกสบาย และปลอดภัย ร่วมมือกันปรับปรุงเปลี่ยนแปลงธรรมชาติได้ดียิ่งขึ้น และสามารถคิดสร้างสรรค์วัฒนธรรมและความเจริญอกงามอื่น ๆ ได้ เช่น วัตถุสิ่งของ ภาษา การติดต่อสื่อสาร เครื่องมือ เครื่องใช้ ศาสนา ค่านิยม เป็นต้น วัฒนธรรมจึงเป็นสิ่งที่ชัดเจนเห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เข้าไว้ด้วยกัน อีกทั้งยังมีการสั่งสมและส่งผ่านไปถึงคนรุ่นหลังได้ด้วย

สังคมมนุษย์เป็นสังคมที่มีระบบสังคมวัฒนธรรมแตกต่างไปจากสังคมสัตว์ทั่วไป ในสาระสำคัญที่ว่า สังคมมนุษย์มีวัฒนธรรม และวัฒนธรรมนี้เองเป็นตัวกำหนดแบบแผนของความสัมพันธ์ทางสังคมหรือระบบสังคม สูดุม นวลสกุล และคณะ (2526) กล่าวว่า พฤติกรรมทุกอย่างของคนกำหนดขึ้นโดยสังคม มนุษย์ไม่มีธรรมชาติที่เป็นสากลแท้ แต่จะเป็นไปตามลักษณะสังคมและวัฒนธรรมที่หล่อหลอมเขาขึ้นมา เช่นเดียวกันกับ สี่ญญา สี่ญญาวิวัฒน์ (2526) กล่าวว่า คนในสังคมต้องมีการกระทำระหว่างกัน (Social Interaction) มีแนวปฏิบัติสำหรับสมาชิกได้ชัดคือประพฤติปฏิบัติให้เป็นรูปแบบเดียวกัน (Pattern of Behavior) และมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามฐานะ (Function) ดังนั้น คนที่มาอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มคนจึงต้องผ่านกระบวนการจัดระเบียบทางสังคมเพื่อที่จะได้เข้าใจและปฏิบัติตามระเบียบที่สังคมกำหนด เช่น การสร้างความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ คุณธรรม เป็นต้น สังคมได้จัดเวลาให้สมาชิกให้เข้าใจและสามารถปฏิบัติได้โดยอัตโนมัติ

ส่วนวัฒนธรรมเป็นตัวกำหนดวิถีชีวิตของคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติให้รู้สึก ให้มีวิธีการในการคิด การมีความเชื่อแบบใดแบบหนึ่ง วัฒนธรรมมีความสำคัญในการหล่อหลอมกล่อมเกลามนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้มีพฤติกรรมสอดคล้องกับสังคม วัฒนธรรมในทางสังคมศาสตร์มีความหมายกว้างขวางและครอบคลุมสิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้น โดยถือว่า วัฒนธรรม หมายถึงแบบแผนของพฤติกรรมที่ได้จากการเรียนรู้ มีความไม่คงที่ เปลี่ยนแปลงได้ เป็นสิ่งที่สมาชิกของสังคมมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของมีทั้งสิ่งที่ป็นรูปธรรมและนามธรรม มีการเปลี่ยนแปลงและส่งถ่ายทอดกันระหว่างสมาชิกของสังคมอยู่เสมอ และนอกจากนี้ยังรวมไปถึงผลผลิตของพฤติกรรมด้วย (สูดุม นวลสกุล และคณะ, 2526) หรืออาจกล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า วัฒนธรรม คือ วิถีชีวิตหรือแบบในการดำเนินชีวิต (way of life) ของคนแต่ละกลุ่มหรือแต่ละสังคม ดังนั้น สังคมย่อมต้องมีอิสระทางวัฒนธรรม นั่นคือ การที่สังคมนั้นมีวิถีชีวิต แนวการดำเนินชีวิต มีความเชื่อ ค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี อันเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต มีสัญลักษณ์หรือรูปแบบของสิ่งประดิษฐ์ต่าง ๆ เช่น อาคารบ้านเรือน เครื่องมือ เครื่องใช้ เสื้อผ้า เครื่องประดับ ศิลปวัตถุ การร้องรำทำเพลง ภาษา ฯลฯ ถึงแม้ว่าลักษณะการบางอย่าง (Culture traits) แบบแผนบางอย่าง (Culture Pattern) จะใช้ร่วมกับผู้อื่น สังคมอื่น แต่ถ้าสามารถผสมผสานกลมกลืนทำให้มีลักษณะหรือเอกลักษณ์ของสังคมได้แล้ว ก็ถือว่าสังคมนั้นมีอิสระทางวัฒนธรรม

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดโดยรวมของ ทวีตย์ นิมา ที่มีต่อสังคมและวัฒนธรรมแล้ว

หวังดี นิมา เป็นบุคคลที่ผ่านยุคสมัยต่าง ๆ มาตั้งแต่รัชกาลที่ 7 จนถึงปัจจุบัน รับรู้ถึงความเป็นไป และความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยและเหตุการณ์ทั่วไปของโลก เมื่อสถานการณ์ของโลกเปลี่ยน ไปทั้งทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม การศึกษา วัฒนธรรม ประเทศไทยซึ่งเป็น สังคมย่อยของโลกก็ย่อมได้รับผลกระทบตามไปด้วย หวังดี นิมา ได้สะท้อนความรู้สึกและความคิดเห็น ของตนผ่านกลอนลำตัดไปสู่ประชาชนในหลายลักษณะด้วยก้น

สภาพของสังคมโลก

หวังดี นิมา กล่าวว่า ในโลกปัจจุบันนี้กำลังแข่งขันกันในด้านวัตถุ ประกอบกับความเจริญ ทางด้านเทคโนโลยีที่เอื้ออำนวยให้คนเราปัจจุบันได้รับความสะดวกสบายจากเครื่องอุปโภคบริโภค มากกว่าในยุคสมัยก่อน ทำให้คนที่ไม่มีเกิดความอยากได้อะไรก็มี เมื่อมีแล้วก็อยากมีมาก ๆ ประเทศ ที่ยังไม่มีอาวุธนิวเคลียร์ก็อยากมีเหมือนประเทศมหาอำนาจ เป็นต้น การถือวัตถุจนเกินความจำเป็น เกินไปเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตัวเราเองและอาจเกี่ยวพันกระทบไปถึงผู้อื่นด้วย เมื่อคนกับคนแข่งขันกัน ประเทศกับประเทศแข่งขันกัน ก็ย่อมไม่ยอมแพ้กันโดยเฉพะอย่างยิ่งใน ด้านการเศรษฐกิจ ไม่ว่าจะเป็ผลผลิตภัณ์ต่าง ๆ ตั้งแต่สิ่งเล็กสิ่งน้อยไปจนกระทั่งถึงการผลิตอาวุธ เพื่อการทำสงครามทำลายล้างกัน เมื่อมีการแข่งขันกันหนักเข้า ๆ ก็ถึงจุดที่ไม่สามารถประนีประนอม กันได้ อาจถึงขั้นต้องสู้รบกัน หวังดี นิมา จึงสรุปความเป็นไปของสังคมโลกว่า การรบราฆ่าฟันกัน การแบ่งแยกโลกออกเป็นค่ายเป็นกลุ่ม ทั้งที่เคยเป็นเคยปรากฏมาแล้วและที่กำลังจะเป็นไปในภายหน้า ล้วนเกิดจากการแข่งขันกันทางด้านวัตถุและเป็นไปเพื่อผลประโยชน์ทั้งสิ้น

สำนวน 1

โลกกำลังเจริญเดินรุดหน้า

สงครามจิตวิทยาไม่น่าคิด

มีโลกเสรีกับโลกคอมมิวนิสต์

ใช้สงครามจิตวิทยาเวลานี้

คือโลกคอมมิวนิสต์กับโลกเสรี

เป็นสงครามเศรษฐกิจคิดให้ดี

สำนวน 2

ทุกประเทศสังเกตได้ทีวุ่นวายอย่างว่า

ประเทศชาติมีวาสนาได้เป็นมหาอำนาจ

ถือว่ามีเงินก้อนอาวุธทุกโศภรณ์เหนือกว่า

ปฏิกญาสากลเกิดเป็นคนเราก็ต้องคิด

มันชวนคิดชวนมันไม่สำคัญหรอกเรื่องของเขา ว่าแต่เรื่องของเราจะเอาอย่างไรกัน

ผลประโยชน์กันนักหนาต้องรบราฆ่าฟัน

มีขบวนการวิวาทเก่งฉกาจฉกรรจ์

คุณตรีส เชื้อยังชู้ข้าบุกอัฟกานิสถาน

ถ้าคุณ ๆ คุลยพินิจมันชวนคิดชวนมัน

แต่อย่างไรก็ตาม หวังดี นิมา เห็นว่า ความเปลี่ยนแปลงไปในสังคมการเมืองการปกครอง
ของประเทศต่าง ๆ ในโลกมีแนวโน้มที่จะเป็นไปในทางที่ดี โดยมีการเปลี่ยนแปลงไปในการปกครอง
ตามระบอบประชาธิปไตยกันมากขึ้น ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพและมีส่วนร่วม
ในการปกครองประเทศมากขึ้นเพราะเป็นการตอบสนองต่อความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ทุกคน
หวังดี นิมา ได้แสดงทัศนะของตนต่อแนวโน้มนี้ผ่านกลอนคำตัดไปสู่อำนาจ ดังนี้

โลกเสรีมีฤทธิ์โลกคอมมิวนิสต์เสื่อมโทรม	ประเทศเกาหลีที่มีโสมต้องร้องห่มร้องไห้
คิดจะรวบรวมประเทศและมีเจตนา	เห็นความสำคัญและคุณค่าของระบอบประชาธิปไตย
ประเทศเยอรมันก็รวมกันได้ดี	ในเรื่องสิทธิเสรีมนุษย์เราใส่ใจ

สภาพและปัญหาการเมืองการปกครองของไทย

หวังดี นิมา เห็นว่า ปัญหาของระบบสังคมไทยที่สำคัญประการหนึ่งได้แก่ปัญหาที่ประชาชน
ขาดความสนใจทางการเมือง พรรคการเมืองอ่อนแอและสมาชิกพรรคไม่ยึดมั่นต่อหลักการของพรรค
สถาบันการเมืองไทยล้มลุกคลุกคลานเนื่องมาจากการแทรกแซงของฝ่ายบริหารที่มีต่อฝ่ายการเมือง
ในรูปของการปฏิบัติรัฐประหารบ่อยครั้ง

สำนวน 1

เลือกคนดีที่ผมว่าต้องมีวิชาความรู้	เราเลือกเราคัดต้อมปลัดต้อมผลอาจจะได้เป็นผู้บริหาร
เพราะหัวหน้ารัฐบาลต้องมาจากการเลือกตั้ง	เราเลือกคนดีอาจมีหวังไม่เหมือนครั้งโบราณ
ประชาชนเพื่อทนายรับบาลเป็นนายมีอำนาจ	เป็นรัฐบาลผูกขาดไม่มีมาตรฐาน

สำนวน 2

เขาซื้อเสียงซื้อสิทธิคิดเกิดหนอ	มีเบื้องบนต้นตอต้องต่อต้าน
พวกทฤษฎีมีมือขบถยอมบ่ให้	เลือกเขาไปรู้ไว้ด้วยว่าป่วยการ
พวกนายทุนหนุนหลังระวิงด้วย	ไปได้สวยจ่ายสะบันงันเป็นล้าน
พอเข้าสภาว่าจะรู้ผู้มีบุญ	ต้องถอนทุนใช้หนี้มีหลักฐาน

ทัศนะการมองปัญหาสภาพการเมืองไทยของ หวังดี นิมา ตรงกันกับนักวิชาการที่เห็นว่า
การที่พรรคการเมืองไทยไม่ค่อข่มแข็งเป็นเพราะบุคคลที่รวมตัวกันเข้ามาร่วมกันจัดตั้งเป็นพรรค
การเมืองนั้น ขาดความจงรักภักดีต่อพรรค แต่หากมีความจงรักภักดีต่อบุคคลหรือผู้นำของพรรค
ดังนั้น ความสัมพันธ์ภายในพรรคจึงเป็นความสัมพันธ์ของผู้นำพรรคกับสมาชิกพรรคซึ่งเป็นไปใน
ลักษณะของผู้อุปถัมภ์กับลูกน้อง ความสัมพันธ์นี้เกี่ยวข้องถึงการตอบแทนซึ่งกันและกัน ถ้าฝ่ายใด

ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าการลงทุนของตนที่ลงทุนไปไม่คุ้มค่า ก็อาจถอนตัวออกจากการเป็นผู้อุปถัมภ์หรือ การเป็นลูกน้องได้ด้วยเหตุที่พรรคการเมืองของไทยไม่ได้เกิดจากการรวมตัวกันของประชาชน ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน แต่เป็นการตั้งขึ้นมาเพื่อสนับสนุนผู้มีอำนาจทางการเมืองคนใดคนหนึ่ง เท่านั้น หรือเพื่อประโยชน์ของการเลือกตั้งที่จะทำให้ตนขยายอิทธิพลและผลประโยชน์ของตนได้ จึงทำให้พรรคการเมืองไทยขาดการได้รับความเชื่อมั่นและความศรัทธาจากประชาชน ทำให้ ประชาชนขาดความสนใจและขาดความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครอง

นอกจากนี้ หวังดี นิมา ยังเห็นว่า การพัฒนาสถาบันทางการเมือง อันได้แก่ รัฐธรรมนูญ รัฐสภาและพรรคการเมือง ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมีการปฏิบัติรัฐประหารอยู่บ่อย ๆ ทำให้ประชาชนในระดับต่าง ๆ ขาดความพอใจ เกิดปัญหาการเสื่อมศรัทธาที่มีต่อพรรคการเมือง เพราะประชาชนเห็นว่าพรรคการเมืองและบุคคลซึ่งสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเล็งเห็นแต่ ผลประโยชน์เฉพาะส่วนของตน และเมื่อเลือกเข้าไปบริหารประเทศแล้วก็เกิดปัญหาเรื่องการทุจริต คอร์รัปชันอีกด้วยเหล่านี้ล้วนเป็นปัญหาที่สร้างความเอือมระอาแก่ประชาชน ทำให้ประชาชนไม่อยากจะ ไปใช้สิทธิของตนเพื่อการเลือกตั้ง ซึ่งก็ทำให้เกิดปัญหาเป็นลูกโซ่ตามมาคือ เกิดเป็นช่องว่างให้ บุคคลอื่นแอบอ้างสวมรอยไปใช้สิทธิแทนหรือที่เรียกว่า "บัตรผี" นั้นเอง และยังทำให้เกิดปัญหาใน การซื้อสิทธิขายเสียงซึ่งกันอีกด้วย หวังดี นิมา สะท้อนข้อเท็จจริงต่าง ๆ ดังตัวอย่างสำนวนกลอน ต่อไปนี้

สำนวน 1
เล่นการเมืองเขาเลื่องลือท่านไม่ถ่อมถ้อยถองสา แต่วันที่ 17 พฤษภาคมประชาก็อีกวัน ๆ
มีการจับมีการตายสูญหายต้องค้นหา หน้าเสียดายจริงพิบผ่าเผากรมประชาสัมพันธ์
ถ้าเผาสรพากรจะเดือดร้อนกันป่นมี ผมคนหนึ่งทีเสียดายอีกแล้วจะไม่มีหลักฐาน

สำนวน 2
ควรจะตรวจรายชื่อในทะเบียนบ้าน เกตสืบสนอลหม่านมานานนักหนา
ชื่อผู้อื่นเข้ามาอยู่ในทะเบียนบ้านเรา เป็นผลผีต่างเผ่าเข้ามาพึ่งพา

สำนวน 3
เขาเอาเงินมาซัดกำลังซัดสน เลอให้บัตรประชาชนเขาไป
เรื่องผิดเป็นครุณเพอจะรู้เค้า เขาให้เงินฉันท้เอาเล่าไม่อาย
เงินแค่ร้อยบาทเขาเอามาฟาดหัว ขายให้เอาตัวชายหน้าตาย

แต่ถึงแม้มีปัญหาดังกล่าวข้างต้นก็ตาม หวังดี นิมา ยังคงเห็นชอบว่า การปกครองตาม

ระบอบประชาธิปไตยเหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทย หวังดี นิมา จึงแต่งกลอนเพื่อใช้ในการ
ประชาสัมพันธ์ เชิญชวนให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญและคุณค่าของระบอบการปกครองนี้ ควรให้
ความสนใจและเพิ่มการมีส่วนร่วมในด้านการเมืองการปกครองให้มากขึ้นกว่าเดิมเพื่อพัฒนาระบอบ
การปกครองประเทศให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

สำนวน 1

ระบอบประชาธิปไตยแห่หมู่ถูกใจพวกเราจึง	นำออกมาจากการเลือกตั้งไม่ค้นหวั้งดีอัน
ครบสี่ปีมีสาระต้องสละแก้วอัน	กษัตริษมนตรีกี่หมัดหน้าทีการงาน
เราเลือกเข้าไปถ้าไร้ผลเราก็ต้องค้นหาใหม่	ระบอบประชาธิปไตยโปร่งใสสะอาดสะอาดอัน

สำนวน 2

ประชาธิปไตยมันต้องใสสะอาด	ตามบทตามบาทมันจึงจะเต็มใบ
สิทธิหน้าที่มีทุกท่าน	ถ้าจกจกด้วยเชิงชั้นนั้นไม่ใช่

ความรู้สึกในทางที่ดีที่มีต่อการปกครองแบบประชาธิปไตยของ หวังดี นิมา นี้เอง ทำให้
การปฏิบัติตนที่ หวังดี นิมา แสดงออกต่อครอบครัวและลูกน้องในขณะลำตัดหวังดี เป็นไปในลักษณะ
ประชาธิปไตยด้วย ลูก ๆ ของหวังดี นิมา เล่าให้ฟังว่า "ป้าจะฟังความเห็นของลูก ๆ ด้วยในการ
ตัดสินใจ ป้าจะดูที่ความเต็มใจ ความสมัครใจ ถ้าใครมีอะไรจะพูด ก็พูดออกมาได้เลย" หรือ
แม้แต่การเขียนกลอนลำตัดก็ตามเมื่อเขียนเสร็จแล้ว หวังดี นิมา ก็จะนำมาให้ ศรีนวล ขำอาจ
และลูก ๆ ได้ดูเพื่อแสดงความคิดเห็น บางทีก็บ่นว่า "เขียนออกมาคราวนี้ มันไม่ค่อยได้ตั้งใจเลย"
และก็เปิดโอกาสให้ทุกคนร่วมกันติติงและแก้ไขหรือเพิ่มเติมเพื่อให้กลอนมีความสมบูรณ์ขึ้น เช่นเดี๋ยวกัน
เมื่อจะไปแสดงที่ใด ก็ต้องมีการนัดแนะเตรียมวางแผนกันระหว่างหวังดี นิมา และลูกน้องในขณะ
ว่าจะเล่นอะไร ใช้มุขตลกอะไร ใช้มุขเก่าหรือเพิ่มเติมอะไรใหม่ ๆ จะได้รับมุขกันได้อย่างกลมกลืน
เมื่อ หวังดี นิมา ออกความคิดเห็นไปแล้ว ลูกน้องในขณะก็สามารถเสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมได้
โดยที่ หวังดี นิมา จะรับฟังอย่างตั้งใจ ถ้าทุกคนเห็นพ้องกัน ก็จะตกลงทำตามตามที่ได้ตกลงกันได้
อย่างไรก็ตาม การไปแสดงลำตัดตามที่ต่าง ๆ ไม่ได้เตรียมวางแผนอะไรกันเนิ่นนานเพราะ
"ต้องดูตามสถานการณ์ที่เป็นจริงในขณะนั้นและประยุกต์ หรือกลับลำกันเลขว่าจะพลิกแพลงเป็นอะไร
ต้องใช้ไหวพริบ และการสังเกตเอาเอง ทุกอย่างมันอยู่ในกันแล้ว"

สภาพและปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยจากสังคมเกษตรกรรมเป็นสังคมเกษตรกรรมกึ่งอุตสาหกรรม ทำให้ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เปลี่ยนไป ประชาชนทุกระดับชั้นขึ้นต้องดิ้นรนเพื่อปากท้อง เนื่องจากค่าครองชีพที่สูงขึ้น แรงแรงงานภาคเกษตรกรรมหลังไหลเข้าเป็นแรงงานภาคอุตสาหกรรมและบริการมากขึ้น สถาบันเศรษฐกิจนับว่าเป็นสถาบันหนึ่งในสังคมที่มีความสำคัญมาก เนื่องจากเกี่ยวข้องกับกิจกรรมพื้นฐานของมนุษย์ในด้านการผลิต การแจกจ่ายหน้าขาย และการบริโภค และเกี่ยวข้องกับการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ เพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ หวังดี นิมา ได้เขียนกลอนลำตัดเพื่อสะท้อนสภาพและปัญหา เรื่องปากท้องของประชาชนว่า

การต่อสู้เพื่อปากท้องนี่ก็ต้องระวัง	ต้องหวังหน้าพะวงหลังมันต้องระวังระไว
พูดถึงเรื่องชีวิตประจำวันเป็นเรื่องสำคัญที่สุด	เราต้องรีบต้องรุดต้องสู้กันสุดวิสัย
มันต้องกระเสือกกระสนเพื่อบุคคลในครอบครัว	ถ้าหากเราเห็นแก่ตัวมันก็จะมัวกันใหญ่
พูดถึงค่าครองชีพเดี๋ยวนี้ก็ขึ้นสูงแล้ว	เราไม่ใช่ชีวิตก็ต้องยิวปล่อยท้องหิวก็ไม่ไหว
เปรียบเหมือนเราเป็นสาวนาที่ต้องรักษาข้าวปลูก	ไหนจะเมียไหนจะลูกไหนจะต้องถูกเพื่อนไถ
ชิงชั้นขึ้นกรรมกรก็เตือดร้อนไม่ใช่เล่น	หาเข้าไม่พอเย็นจำเป็นต้องแก๊โซ
ต้องจำนำจำนองข้าวของที่แพนหาง	ทนเสียดอกเสียดวงเจ้าหนี้มาทวงก็เฉยไว้
รายได้กับรายจ่ายมันต้องคล้ายกันนะคุณ	หากว่าไม่สมดุลมันก็จะวุ่นกันใหญ่

กลอนลำตัดข้างต้นแสดงเนื้อหาให้เห็นว่า ปัจจุบันการดิ้นรนเพื่อปากท้องเป็นเรื่องสำคัญ แม้ว่าไม่ต้องการเป็นคนเห็นแก่ตัว แต่สภาพการที่ค่าครองชีพสูงขึ้นก็ทำให้กลายเป็นคนเห็นแก่ตัวได้ ซึ่งแสดงให้เห็นชัดในตอนที่ว่า "เราไม่ใช่ชีวิตต้องเป็นยิวปล่อยท้องหิวก็ไม่ไหว" และแม้ว่ารัฐได้กำหนดแนวทางการพัฒนาประเทศภายใต้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบันรวม 7 ฉบับ ซึ่งแผนพัฒนาแต่ละฉบับมุ่งเน้นการเร่งขยายตัวทางเศรษฐกิจ การเพิ่มพูนรายได้ประชาชาติ และการกระจายผลการพัฒนาให้ทั่วถึงแล้วก็ตาม แต่ก็ยังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ผลของการพัฒนาก่อให้เกิดปัญหาความเหลื่อมล้ำในฐานะทางเศรษฐกิจและปัญหาความยากจนในชนบทซึ่งยังขาดบริการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตอยู่มาก ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาการย้ายถิ่นและการกระจายตัวของประชากรตามมา หวังดี นิมา สะท้อนความแตกต่างของคนในสังคมซึ่งเป็นผลมาจากความเหลื่อมล้ำของฐานะ เศรษฐกิจและรายได้ซึ่งก่อให้เกิดช่องว่างระหว่างบุคคลและกลุ่มชนชั้นต่างๆ ดังนี้

สำนวน

บ้างก็เป็นเศรษฐีบ้างก็มีเงินถึง

ท่านผู้ที่มีอำนาจอยู่ดูหาสัดกันเพราะเหตุ

บ้างก็อยู่ภูเขาบ้างก็เข้าพระนคร

บ้างก็รวยเหลือล้นบ้างก็เป็นคนชอกช้ำ

บ้างก็รกรกอยู่บ้างก็นั่งรถเบนซ์

บ้างก็รวมกันเป็นหมู่บ้างก็อยู่พาดเมนต์

มีบางรายก็วิ่งร่อนหนีไปนอนโฮเต็ล

บ้างก็ขายพิกลพิการบ้างสังขารทุกข์เข็ญ

จากกลอนข้างต้นจะเห็นว่า หวังดี นิมา สะท้อนลักษณะเป็นคู่ ๆ ของความขัดแย้งหรือใช้การเปรียบเทียบในด้านตรงข้ามกันนั่นเอง เช่น รถมอเตอร์และรถเบนซ์ คนรวยและคนชอกช้ำ เป็นต้น ทำให้ผู้ฟังผู้ชมเกิดความคิดเปรียบเทียบและวิเคราะห์ตามเนื้อหาตามไปเข้าใจ

หวังดี นิมา เห็นว่าเรื่องปากท้องของคนไทยหรือปัญหาทางด้านเศรษฐกิจของสังคมไทยเกิดจากสาเหตุอย่างน้อย 2 ประการคือ การที่คนไทยไม่นิยมบริโภคสินค้าและผลิตภัณฑ์ผลิตโดยคนไทย ทำให้เงินทองรั่วไหลและเกิดปัญหาการขาดดุลการค้าเป็นประการแรก ส่วนประการที่สองได้แก่ ความฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อการไม่ประหยัดเท่าที่ควร การเที่ยวเตร่เฮฮาเกินสมควร การเล่นการพนัน ความรักสนุกชอบสบาย เป็นต้น หวังดี นิมา สะท้อนให้เห็นเป็นนัย ๆ เกี่ยวกับปัญหาค่านิยมของคนไทยที่มีส่วนเกี่ยวข้องไปถึงปัญหาเศรษฐกิจ ดังนี้

สำนวน 1

สองคนกับเพื่อนชายรับแต่งกายมีหรือซ้ำ

ออกจากบ้านลัดเลาะหมาจิ้งจอกเหาะท้องหวัด

แถว ๆ โรงน้ำชาหมอกดมานั่นอนันต์

จะได้หายคลายปวดเพราะหมอนวดชอบกัน

สำนวน 2

เครื่องแต่งหน้าที่จะซื้อก็ต้องมีชื่อภาษาฝรั่ง

ชอบแต่รองเท้าประเทศไหนก็วิเศษวิโส

พอซื้อไทยเธอไม่อินึงนี่ระวังกันเอาไว้

ไม่ชอบของไทยเห็นทนโท่ที่ประเดี้ยวฉันทให้ร้องไห้

สำนวน 3

แต่ก็มีอยู่บ้างที่เขาตั้งกลุ่ม

ตั้งกลุ่มเล่นไพ่เล่นไฮโล

ที่เขานัดประชุมร่วมกันเล่นไพ่

กลุ่มพ่อบ้านเขาก็โก๊ต็อกกลุ่มตีไก่

หวังดี นิมา เสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจประการหนึ่งว่า คนไทยควรใช้จ่ายอย่างประหยัดในสิ่งที่จำเป็นต่อหารดำรงชีวิต เก็บออมทรัพย์ที่หามาได้เพื่อไว้ใช้ในคราวจำเป็น และขอให้คนไทยหันมาสนับสนุนการบริโภคสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ใด ๆ ที่ผลิตโดยคนไทย ดังสำนวนกลอนว่า

สำนวน 1

อีกสิ่งหนึ่งนั้นสำคัญว่าอะไร
ได้น้อยใช้มากมันจะลำบากภายหลัง

ก็เรื่องการใช้จ่ายภายในเรือนบ้าน
ทุกบาททุกสตางค์เราต้องระวังไปทั้งนั้น

สำนวน 2

หันหน้าเข้ากันเกิดท่าบ่เอ้ย
นิยามไทยกันเกิดจะเกิดผล

เราก็เคยรู้คุณค่าสามัคคี
คุณเป็นพี่ของตนจะผ่านพ้นไฟรี

สภาพและปัญหาของครอบครัวและป้าเจกซ์

หวังดี นิมา สะท้อนสภาพปัญหาถึงสถาบันครอบครัวซึ่งเป็นหน่วยย่อยที่สุดของสถาบันสังคม และมีความเกี่ยวข้องกับผูกพันกับมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย สภาพและปัญหาของครอบครัวไทยในปัจจุบัน มีความเกี่ยวข้องกับปัญหาทางด้านเศรษฐกิจ

หวังดี นิมา กล่าวถึงปัญหานี้ว่า
พูดถึงปัญหาครอบครัวที่น่ากลัวผมขอมันแพ้
พูดถึงปัญหาปากท้องนี่ก็ของไม่เบา
ต้องให้การศึกษาบุตรธิดาทุก ๆ คน
ค่าหนังสือค่าเทอมตั้งแต่เริ่มประถม
มีลูกต้องรักษูกู้ทางลูกให้กับเขา
บ๊าย เกะกะ เกเร เสเพลไม่เอาต่าง
เป็นปัญหาที่ยุ่งยากลำบากเหลือกำลัง
ยิ่งในยุคปัจจุบันก็เห็นกันอยู่แล้วนี่สะ
รัฐบาลก็คอยแก้ข้อแม้ก็ถวดัน
คุณพ่อคุณแม่ก็อ้างว่าไม่มีเวลาเข้าวัด
ไม่ฟังเทศน์ไม่ฟังธรรมไม่ฟังคำสั่งสอน
ผมขอเตือนพวกพ้องผู้ปกครองทุกครอบครัว

ที่บ้านผมยังไม่รู้จะแก้กันยังไง
ปัญหาถูก ๆ เต้า ๆ เป็นเรื่องเบาเสียเมื่อไหร่
ถึงจะลำบากยากจนก็จำทนแก้ไข
จนถึงขั้นมีชมห้ามเลิกล้มเหลวไหล
ถ้าลูกบางคนไม่เชื่อเราอันนี้ก็เศร้าหัวใจ
ก็เป็นปัญหาน่ารำคาญของพ่อบ้านเสียนี้กระไร
พาเรือนร่วมกลุ่มอุรังเพราะเราเป็นหนึ่งหน้าไฟ
ดูและทะเยอเปะปะไปตามกาลสมัย
ยิ่งร้ายขึ้นทุก ๆ วันไม่เห็นมีหัวนมี่ไหว
เรื่องอาชีพมันบีบรัดลูก ๆ เลขชัดกันใหญ่
มีแต่เงินไม่มีอันต้องเดือดร้อนเรื่อยไป
ปัญหานี้ยุ่งงุนงงแสนปวดหัวเสียนี้กระไร

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมขั้นมูลฐานที่ประกอบไปด้วยการรวมกลุ่มกันของบุคคลที่มีลักษณะเฉพาะ เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างชายหญิง การอยู่รวมในครัวเรือนเดียวกัน การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เป็นต้น หน้าที่ของครอบครัว ได้แก่ การกำหนดสถานภาพและการเลี้ยงดูสมาชิกใหม่ การให้ความรักความอบอุ่น ตลอดจนการสนใจให้ความช่วยเหลือแก่สมาชิกในครอบครัว

หวังดี นิมา สะท้อนให้เห็นว่าปัญหาทางด้านเศรษฐกิจมีความเกี่ยวข้องกับปัญหาครอบครัว

เนื่องจากผู้เป็นพ่อแม่ผู้ปกครองต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว จึงขาดเวลา
อบรมสั่งสอนบุตรหลานและแม้แต่จะเข้าวัดเพื่อฟังเทศน์ฟังธรรมเพื่อขัดเกลาจิตใจ พ่อแม่ผู้ปกครอง
ก็ไม่มีเวลาพาลูกหลานไปเพื่อประกอบกิจทางศาสนา

หวังดี นิมา ยังกล่าวถึงปัญหาต่าง ๆ ในทุกวันนี้ว่าส่วนหนึ่งก็เนื่องมาจากความต้องการ
อันไม่มีที่สิ้นสุดของมนุษย์ ตราบใดที่มนุษย์ยังมีความโลภ ความโกรธ ความหลง จึงย่อมมีความ
ต้องการไม่สิ้นสุด เพราะเมื่อมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานแล้ว ก็ย่อมต้องการ
แสวงหาสิ่งที่สูงกว่าดีกว่า ยิ่งขึ้นไปอีกเรื่อย ๆ ทั้งลาภ ยศ สรรเสริญ หวังดี นิมา ผู้ให้เห็นว่า
ความต้องการของมนุษย์มีทั้งความต้องการที่เป็นไปในทางที่ดีและไม่ดี ซึ่งความต้องการนั้นจะเป็น
แรงผลักดันให้บุคคลนั้นก้าวเดินไปตามทางที่ตนคิด หรือตามทางที่ตนต้องการ ดังเช่น

สำนวน

ในเรื่องสิทธิเสรีมนุษย์ เราต้องการ	โดยสัญชาตญาณมนุษย์ต้องการยิ่งใหญ่
อยากเป็นตัวของตัวเองอยากแบ่งอวดเพื่อน	อยากมีบ้านมีเรือนอยากมีเพื่อนแดนไกล
อยากทำอะไรเป็นของตัวเองอยากมีหัวบริหาร	อยากทำบุญสุนทานมาทุกกาลสมัย

จากสำนวนกลอนลำตัด ของหวังดี นิมา แสดงให้เห็นถึงการวิเคราะห์ความต้องการ
ของบุคคลว่า บุคคลย่อมต้องการได้รับการตอบสนองทางด้านสังคม ต้องการได้รับการยอมรับ
ในฐานะที่เป็นสมาชิกของสังคม ความต้องการมีอิสระเสรีภาพ เป็นตัวของตัวเอง คิดสร้างสรรค์
สิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ตลอดจนความต้องการช่วยเหลือสังคมด้วยการทำบุญสุนทาน ซึ่งการแยกแยะ
ความต้องการของมนุษย์นี้ตรงกับทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ของ มัลคัม เอช. โนลส์ นักจิตวิทยา
ชาวอเมริกันผู้มีชื่อเสียง ซึ่งกล่าวว่ามนุษย์มีความต้องการ 5 ชั้นคือ หวังดี นิมา ยังเห็นว่าเมื่อ
ความต้องการของมนุษย์หาที่สิ้นสุดมิได้ มนุษย์จึงควรหันกลับมาสำรวจตนเองโดยพิจารณาไตร่ตรอง
ให้คิดว่าตนเองต้องการอะไรในชีวิต ความสุขที่แท้คืออะไร โดยให้อิงข้อปฏิบัติทางศาสนาเป็นหลัก
ยึดเหนี่ยวจิตใจ เพื่อให้รู้จักแยกสิ่งสมควรปฏิบัติและไม่ควรปฏิบัติ

ปัญหาเรื่องยาเสพติดและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาเรื่องยาเสพติดนับว่าเป็นปัญหาที่สำคัญอีกปัญหาหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบันเนื่องจาก
ส่งผลกระทบต่อสังคมและประเทศชาติมากที่สุดปัญหาหนึ่ง ยาเสพติด หมายถึง สารเคมีหรือวัตถุใดๆ
ซึ่งเมื่อเสพเข้าสู่ร่างกายแล้ว ทำให้เกิดผลต่อร่างกายและจิตใจ ทำให้เกิดการอยากเสพอย่าง
รุนแรงและสม่ำเสมอ ยาเสพติดมีหลายประเภทและมีโทษรุนแรงต่อร่างกายมากน้อยต่างกันไปตาม

แต่ละประเภทผู้ที่ติดเชื้อเสฟติดอาจก่อให้เกิดปัญหาได้หลายประการ เช่น ปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรม ปัญหาด้านการเมือง ปัญหาด้านเศรษฐกิจ และปัญหาด้านความมั่นคงของชาติ เป็นต้น

หวังดี นิมา เห็นว่า สังคมไทยมีผู้ที่ติดเชื้อเสฟติดนับวันแต่จะเพิ่มมากขึ้น ก่อปัญหาอาชญากรรมมากขึ้น อีกทั้งผู้ติดเชื้อเสฟติดยังมีโอกาสเสี่ยงต่อการติดเชื้อเอคส์อีกด้วยเพราะสาเหตุจากการใช้เข็ม และกระบอกฉีดยาเสฟติดร่วมกับผู้อื่น และยาเสฟติดมีผลทำให้ภูมิคุ้มกันโรคของร่างกายลดลง นอกจากนี้ปัญหาครอบครัวก็เป็นอีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เยาวชนติดเชื้อเสฟติด กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา แสดงให้ผู้ชมผู้ฟังได้เข้าใจถึงสภาพปัญหาเรื่องยาเสฟติด ดังนี้

สำนวน 1

โรคจะแทรกมาผสมสร้างนิคมเขต

แล้วมันพาโรคเอคส์เข้ามาสร้างอยู่

โรคเอคส์เข้าไปอยู่กับผู้เสฟติด

จำนวนไม่น้อยชนิดน่าจะคิดดู

สำนวน 2

ได้ยินแก่หูรู้แก่ตาในเรื่องยาเสฟติด

ต้องเฝ้าเกล้าเป็นโรคจิตตามติดจนตัวตาย

มีบางคนจนครอบครัวก็ยังชอบอย่างว่า

เพราะครอบครัวมีปัญหาหนัก ๆ แล้วนำใจหาย

สำนวน 3

ผงขาวเสฟอื่นผิดกัญชา

ยามงายหน้าจะรู้

ทำลายสุขภาพท่านก็ทราบดี

สิบล้อแท็กชี่ก็ยังมีอยู่

การค้าจำหน่าย การผลิต และการเสฟยาเสฟติด ล้วนมีความผิดตามกฎหมายทั้งสิ้น

ซึ่งเป็นมาตรการของรัฐในการกำจัด ปราบปรามและป้องกันการเกิดปัญหาอันเนื่องมาจากยาเสฟติด หวังดี นิมา เห็นว่าวิธีการที่ดีที่สุดในการป้องกันปัญหาต่าง ๆ อันเนื่องมาจากผู้ติดเชื้อเสฟติด ได้แก่ การเลิกเสฟของผู้ติดเชื้อเสฟติดเอง ผู้เสฟต้องมีจิตใจที่เข้มแข็งเพียงพอและพยายามเลิกการเสฟยาให้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งครอบครัว สังคม และผู้แวดล้อม ต้องให้ความเข้าใจและให้โอกาสแก่ผู้เสฟด้วย จึงจะเป็นแรงผลักดันที่ทำให้กำลังใจแก่ผู้เสฟ ทำให้ผู้เสฟไม่เกิดความรู้สึกในทางลบว่าตนมีปมด้อย ทั้งการพยายามเลิกเสฟของผู้เสฟ และการให้กำลังใจจากผู้แวดล้อมผู้เสฟ เป็นแนวทางที่ดีและมีความเป็นไปได้ในทางปฏิบัติที่จะทำให้ผู้เสฟสามารถเลิกเสฟได้โดยเด็ดขาด และสามารถปฏิบัติตนให้กลับมาเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมได้หวังดี นิมา สะท้อนความในใจของตนที่มีต่อผู้เสฟยาเสฟติด ดังนี้

สำนวน

ฉันทันนี้เล่า ฟ้าสังเกตุต้องมีเหตุมีผล
 เลิกได้สบายดีแต่ก็ยังม่ปมด้อย
 เราเลิกยาเสพติด เราก็ต้องคิดต้องอ่าน
 มีบางคนขึ้นชมนคิดว่าสังคนไม่ยอมรับ
 พอเล่นใหม่แล้วใจถึงวลต้องกุกชกขมีพิษณะ
 เราเกิดมาเป็นมนุษย์กับวิสุทธิวิสมา

ใครทรหดอดทนก็เป็นคนที่เลิกได้
 อยากรขอเตือนไว้สักหน่อยที่ทำงานไม่ค่อยเข้าใจ
 เรามีต้องกรรมานก็เหมือนกับการเกิดใหม่
 หึ่งปวดหมองปวดหมับเลยหันกลับไปเล่นใหม่
 เพราะเราไม่มีมานะทรอกันจะบอกให้
 ประเทศกำลังพัฒนาจะสร้างปัญหาอยู่ทำไม

ดังนั้น พ่อแม่ผู้ปกครองและประชาสัมพันธ์ไปควรร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ในการสอดส่องดูแลทั้ง
 แหล่งที่ทำการผลิต แหล่งจัดจำหน่าย ตลอดจนควรเป็นกำลังใจให้แก่ผู้ที่ติดยาเสพติดด้วย
 หัวดี นิมา ชี้นะทางปฏิบัติผ่านกลอแล้วตัดโดยขอให้ผู้ติดยาเสพติดทั้งหลายทำจิตใจของตนให้
 เข้มแข็ง พยายามตั้งใจเลิกเสพให้ได้ด้วยตนเอง และเตือนผู้กระทำผิดให้รู้ว่าผู้เกี่ยวข้องกับเรื่อง
 ยาเสพติดเป็นพวกกระทำผิดกฎหมาย และยังจึงวอนให้ทุกฝ่ายร่วมมือกันป้องกันและปราบปราม
 ยาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของสมาชิกในสังคมทุกคน

สำนวน 1

ตัดไม้ทำลายป่าหรือยาเสพติด
 ขอโทษโปรดทราบ เขาปราบแม่แอน
 ทินนงทินเนอร์ เขาแจลเขาจับ
 เขาต้องเอาแม่เขาแก่เศรษฐกิจ
 ผู้ผลิตควรพอกังผู้บริโภค

ควรหยุดเถอะมิตรมันผิดกฎหมาย
 เป็นเรื่องเดือดร้อนเรื่องบ่อนทำลาย
 กำลังกำลังบึงกับผู้ชาย
 ระวังไว้เน็ดผู้ผลิตผู้จำหน่าย
 ไม่กล้าไม่บอกเดี่ยววิศจะร้าย

สำนวน 2

พ่อแม่พี่น้องควรสอดส่องลูกหลาน
 ท่านผู้ใหญ่ท่านจงร่วมกันหาวิธี
 เพราะทุกท่านก็มีหน้าที่ช่วยประชา
 มนุษย์เราเกิดมามีหน้าที่
 ช่วยคนล้มนั้นเล่าให้เขาลุก

เป็นกุศลจิตวิชชาท่านนี้คือการแก้ไข
 ร่วมไม้ร่วมมือคนขาคนชื้ออยู่ที่ไหน
 อ้อเอาหูไปนออย่าเอาตาไปไร
 ช่วยสังคมได้ตึกศลาได้
 ช่วยคนให้พ้นทุกข์เฝ้าสุขใจ

ปัญหาโรคเอดส์และแนวทางแก้ไข

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2524 ได้มีรายงานโรคเอดส์เป็นครั้งแรกในสหรัฐอเมริกา โรคเอดส์จัดเป็นโรคติดต่อที่เป็นอันตรายถึงชีวิต ปัจจุบันมีอัตราการตายที่สูงมากและแพร่ระบาดได้อย่างรวดเร็ว โรคเอดส์เกิดจากเชื้อไวรัสชนิดหนึ่ง เมื่อเข้าสู่ร่างกายแล้วจะทำให้ภูมิคุ้มกันของร่างกายเสื่อมลง เป็นสาเหตุที่ทำให้ติดเชื้อโรคชนิดต่าง ๆ ได้ง่าย และมีอาการรุนแรงเป็นอันตรายถึงแก่ความตายได้เร็วกว่าคนปกติ การติดต่อของเชื้อเอดส์มี 3 ทางคือ ทางเพศสัมพันธ์ ทางเลือด ซึ่งรวมถึงการใช้เข็มและกระบอกฉีดยาเสพติดร่วมกันกับผู้ติดเชื้อเอดส์ และจากมารดาสู่ทารกในครรภ์ตั้งครรภ์

หวังดี นิมา ตระหนักถึงสถานการณ์โรคเอดส์ในสังคมไทยที่กำลังแพร่กระจายออกไปในวงกว้าง จึงแต่งเป็นกลอนลำตัดเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงภัยร้ายแรงจากโรคเอดส์ ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบันยาค่าเชื้อเอดส์มีราคาแพงมากและไม่ได้มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะรักษาเอดส์ให้หายได้ ดังตัวอย่างกลอนดังนี้

สำนวน

ถ้าผิวหนึ่งเราเป็นแผลเชื้อต้องแพร่เข้าสู่ร่าง	เพียงใช้เข็มเจาะหูเชือกก็เข้าสู่ร่างกาย
ใช้เข็มเจาะซ้ำ ๆ เจาะแล้วไม่ทำความสะอาด	เป็นแผลเป็นแผลเลือดสดเชื้อสามารถเข้าได้
การฝังเข็มแบบโบราณถ้าไม่มีการฆ่าเชื้อ	เขคอย่างกระทำพรวดหรือเราอย่าไปเชื่อเขาง่าย ๆ
เขาฆ่าเชื้อสะอาดพอไหมคุณหมอกที่ฝังเข็ม	เขาทำความสะอาดทุกเล่มหรือเปล่าเข็มที่ฝังไป
ประเทศใหญ่ ๆ ก็ต้องשובกำลังประสบปัญหา	และหาวิธีรักษาสูงสุดปัญหาแก้ไข

หวังดี นิมา ใช้กลอนลำตัดเป็นสื่อในการสะท้อนปัญหาหนึ่งในสังคมไทยซึ่งก็คือปัญหาโรคเอดส์ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ เกิดความตื่นตัว เข้าใจการแพร่ระบาดของโรค เข้าใจอาการของโรค และวิธีป้องกันตนเองให้ปลอดภัยจากโรคเอดส์ หวังดี นิมา ได้กล่าวถึงอาการเตือนที่น่าสงสัยว่าจะจะเป็นโรคเอดส์ว่า ได้แก่ ต่อม้ำเหลืองที่คอ รักรับและขาหนีบโตนานเกินกว่า 3 เดือน น้ำหนักลดลงมากกว่า 4-5 กิโลกรัมหรือมากกว่า 10 % ของน้ำหนักตัวภายในระยะเวลา 2 เดือน มีก้อนสีแดงปนม่วงแก่ตามตัวและโตขึ้นเรื่อย ๆ ผิวหนังเป็นจุดหรือมีตุ่มสีชมพูหรือสีม่วงเกิดขึ้นภายในปาก จมูก รอบตาหรือบริเวณอื่น มีไขเกิน 37.8 องศาเซนติเกรด เรื้อรังเกิน 1 เดือน เป็นต้น

สำนวน

อาการที่เห็นเป็นโรคเอดส์
 ต่อมน้ำเหลืองที่คอ รักแร้ และขาหนีบ
 วิตนานโต เน้นเกินสามเดือน
 น้ำหนักลด ขยับไม่มีสาเหตุ
 ภายในสองเดือนน้ำหนักจะลดต่ำ
 มีไข้ตลอดเวลา กว่าสามเดือน
 ผิวเป็นจุดเป็นตุ่มในจมูกปาก
 เป็นตุ่มสีชมพูหรือจุดสีม่วง

ข้อที่ควรสังเกตมีอยู่มากมาย
 บวมโตไม่ลับนานเหลือหลาย
 เป็นกำเเพก เป็นกำเพื้อนเห็นจะไม่ปลอดภัย
 รับระวังสังเกตุเกี่ยวกับร่างกาย
 ถึงสี่ห้ากิโลกรัมแล้วอย่าเพิ่งไว้ใจ
 กากางนี้เกือบเหมือนแล้วนะจะบอกให้
 ระวังไว้ให้มาก เชื้อชนะรู้ใหม่
 อันนี้หน้าเป็นท่วงนะจะบอกให้

หวังดี นิมา ยังมีบทบาทในการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันโรคเอดส์ผ่าน
 กลอนลำตัด ให้ประชาชนได้รู้จักแนวทางในการป้องกันและหลีกเลี่ยงการติดเชื้อเอดส์ไว้หลาย
 ประการ เช่น การมีเพศสัมพันธ์กับคู่ชีวิตของตนเพียงคนเดียวเป็นการปลอดภัยที่สุด เมื่อมีเพศสัมพันธ์
 กับผู้อื่นที่มีใช้ภรรยาควรวางใจอย่างอนามิย หลีกเลี่ยงการมีเพศสัมพันธ์กับชาวต่างประเทศหรือผู้สงสัยว่าจัด
 อยู่ในกลุ่มเสี่ยง งดการใช้เข็มฉีดยาและกระบอกฉีดยาเสพติด เข้าเส้นเลือด อย่ารับบริการฝังเข็ม
 สักผิวหนัง หรือเจาะหูด้วยเข็มที่ไม่สะอาดหรือไม่ผ่านการฆ่าเชื้อ เป็นต้น

สำนวน 1

เรื่องเพศสัมพันธ์เกินชั้นขอบเขต
 ฟรังมั่งค่าเขามาเมืองเรา
 จริยธรรมไม่จำโบราณ
 นิยมกันจึงฟรังจะจำ

เรื่องลักเพศวิเศษแค่ไหน
 นำโรคของเขามาเข้าสู่ไทย
 จึงอลหม่านแล้วท่านเห็นไหม
 จึงเกิดโรคาปัญหายิ่งใหญ่

สำนวน 2

ถ้าเราจะป้องกันเรื่องเพศสัมพันธ์ให้หลุดพ้น
 ถ้าคูใครคูมันและป้องกันเอาไว้ก่อน
 จะเปลี่ยนคู่ เปลี่ยนชวาว่าอย่างว่าในยามว่าง

จะร่วมเพศให้ได้ผลคือคู่ของตนแหละรอดตาย
 ผู้มีพฤติกรรมสำส่อนขอวิงวอนกราบไหว้
 มีวิธีหลายทางคือใช้ถุงยางอนามิย

อีกปัญหาหนึ่งที่หวังดี นิมา เล็งเห็นควบคู่กับปัญหาโรคเอดส์ คือ ปัญหาเรื่องรักร่วมเพศ
 ทั้งนี้เนื่องจากผู้ที่เป็นพวกรักร่วมเพศนับว่าเป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการติดเชื้อทางเพศสัมพันธ์ หวังดี นิมา
 จึงได้กลอนลำตัดเป็นสื่อกระตุ้นเตือนให้ผู้ที่ เป็นรักร่วมเพศได้รู้จักระมัดระวังตนและหาทางป้องกันตน
 ให้พ้นจากภัยเอดส์ด้วย

สำนวน 1

เรื่องทูกซ์โรคเอดส์ในประเทศเราหมดแล้ว บ๊องหูหนาใจนี้ตาเหล่เดดสะมอเว้ไปหลายราย
ไทยทั้งมวลควรระวังเดี๋ยวนี้กำลังระบาด เรื่องตุ๊ดตีตพิสวาสบางทีก็อาจจะวอดวาย

สำนวน 2

ทวักคนนี่นะน่ารักไม่เลอะเลือน เขาเป็นคนเล่นเพื่อนนะเซอรู้ไหม
เขารักเพื่อนรักพ้องพี่น้องวงศ์วาน พวกมือกลองสำคัญเขารักเหนือกว่าใคร
นี่เขาไม่พูดคารมให้ข่มใจหญิง เห็นเขาเป็นคนดีจริงศรีนวลจำจางเข้าใจ
นี่เขาคดีที่สุดเขาเป็นตุ๊ดสะนิยม เพราะว่าเขาเป็นคนเหมาะสมใครก็เลื่อมใส

จากเอกสารโรคเอดส์สำหรับแพทย์ กรมควบคุมโรคติดต่อ (2530) ให้อธิบายจริงว่า
ในสหรัฐอเมริกา ลักษณะของผู้ป่วยเป็นโรคเอดส์ร้อยละ 90 เป็นเพศชาย ผู้ป่วยส่วนใหญ่เป็นกลุ่ม
รักร่วมเพศชายหรือเกย์ (Homosexual หรือ bisexual men) ประมาณร้อยละ 72 ของผู้ป่วย
ทั้งหมด และกลุ่มรักร่วมเพศชาย (เกย์) หรือรวมทั้งสองเพศ นับว่าเป็นกลุ่มหนึ่งที่ต้องเฝ้าระวัง
เป็นโรคเอดส์ หวังดี นิมา ศึกษารายละเอียดจากเอกสารโรคเอดส์ที่จัดส่งมาให้โดยสภากาชาดไทย
และกระทรวงสาธารณสุข จึงมีความตระหนักถึงปัญหาสังคมนี้เช่นเดียวกับปัญหาเรื่องยาเสพติด
จึงได้เขียนกลอนลำตัดขึ้นเพื่อใช้ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้าใจ และกล่าวเตือนพวกรักร่วมเพศให้
ระมัดระวัง ในเรื่องพฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์กับคู่นอนหลาย ๆ คน (สำส่อน) ซึ่งอาจทำให้ได้รับ
เชื้อเอดส์มาได้ และที่สำคัญก็คือในขณะนี้ยังไม่มีตัวยาที่จะรักษาให้หายขาดได้

สำนวน

ชาวโลกเขาเลื่องลือร่วมมือกันค้นคว้า ทาวิชิรักษาแต่ก็ยังหาไม่ได้
เป็นโรคเอดส์เดดสะมอเว้โอเคตายแน่ ๆ เพราะมันไม่มียาแก้ต้องตายแน่กับตาย
จะขอเตือนเพื่อนลำตัดที่รอบจัดกันจัง เรื่องตุ๊ดตีตตเป็นตั้งขอเตือนเป็นครั้งสุดท้าย
เราไม่รู้เราไม่เห็นว่ามีใครเขาเป็นโรคเอดส์ ขึ้นลมมกจกเปรตอาจติดโรคเอดส์มาได้

ปัญหาอาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และแนวทางป้องกัน

อาชญากรรม หมายถึง การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่เป็นความผิดตามที่กฎหมาย
บัญญัติไว้ มีลักษณะเป็นอันตรายต่อสังคม ก่อให้เกิดความเจ็บปวดหรือความเสียหายแก่บุคคล อีกทั้ง
รวมถึงการกระทำที่ผิดไปจากข้อตกลงของชุมชน แม้ว่ากระทำบางอย่างจะไม่ก่อให้เกิดความ
เสียหายก็ถือว่าเป็นการกระทำผิด เช่น การเล่นเกมพนัน ไฮโล ถั่ว เป็นต้น

หวังดี นิมา มองเห็นว่าปัญหาอาชญากรรมและความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในปัจจุบันนี้ มีสาเหตุเกี่ยวโยงหลายประการ เช่น จำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้น การแข่งขันกันทำมาหากิน การดิ้นรนต่อภาวะค่าครองชีพ การว่างงาน สภาพทางจิตใจที่ตั้งเครียด และความยากจนของประชาชน เป็นต้น โดยได้กล่าวเปรียบเทียบกับสังคมในยุคก่อน ๆ ว่า "แต่ก่อนแผ่นดินไทยเรามีความอุดมสมบูรณ์ตั้งที่ว่าในน้ำมีปลา ในนามีข้าว ครอบครัวยุคก่อนมีความรักความอบอุ่น ความดูแลเอาใจใส่กัน เด็กเชื่อฟังผู้ใหญ่จิตใจคนมีศีลธรรม ผู้คนไม่ต้องดิ้นรนขัดสนเหมือนเช่นทุกวันนี้" หวังดี นิมา สะท้อนปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินไว้ได้อย่างน่าฟัง โดยนำข่าวเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงมาเป็นข้อมูลในการเขียนบทกวี ดังสำนวนตัวอย่างต่อไปนี้

สำนวน 1

จะไปเที่ยวที่ไหนต้องมีพี่ดูแล	สมัยนี้ยากแท้ท้องเที่ยวเมืองไทย
เมื่อจะไปเที่ยวต้องมีผู้ใหญ่ไปด้วย	มีคนขงจะได้ช่วยทั้งผู้หญิงผู้ชาย
อย่ามัวเดินลอยหน้าคนบ้าเขอะนยะ	อย่ามัวแต่เวียนขึ้นแวงต้องหูตาไว

สำนวน 2

เรื่องราวเป็นไปแผ่นดินไทยแผ่นดินทอง	ผิดกว่าเก่าไปเป็นกองเหตุการณ์ใกล้ไกล
ยิ่งเจริญเท่าไรอะไร ๆ ก็น่ากลัว	ทั้งสิ่งดีสิ่งชั่วจริงใหม่จะหญิงชาย
คนเราสมัยนี้ไว้ใจกันยากนัก	เห็นหน้าพอรู้จักแต่ไม่รู้หัวใจ
กลัวอะไรก็น่ากลัวกลัวไปทั่วทุกอย่าง	ไปไหนต้องระวังให้กระวนกระวาย
มีทองเท่าไหนหวัดกึ่งนอนสะดุ้งไปแปดกลับ	ไม่รู้ว่าจะถูกงาบไปวันใด

สำนวนกลอนข้างต้นมีสาระแสดงให้เห็นว่าการเดินทางไปไหนก็ตามต้องระมัดระวังตัวให้มาก เพราะว่าบางคนอาจจะหน้าตาชื่อ ๆ แต่เราไม่สามารถที่จะล่วงรู้ลึกซึ้งถึงจิตใจของคนนั้นได้ว่าเป็นอย่างไร เขาอาจดีต่อเราก็ได้หรือเขาอาจคิดปองร้ายต่อเราก็ได้ ไม่ว่าจะเป็นยามกลางวัน หรือยามวิกาลพวกเหล่ามิจฉายก็อาจระงำการได้ทุกเมื่อ และแม้ว่าจะยังมีคนดีอยู่ในสังคม แต่เราก็มักได้ข่าวอยู่เสมอว่าหลายเหตุการณ์ที่พลเมืองดีต้องมาเสียชีวิตเพราะการช่วยเหลือผู้อื่น จึงทำให้คนไทยในยุคปัจจุบันไม่กล้ายื่นมือให้ความช่วยเหลือใคร กลายเป็นคนที่ดูแลงน้ำใจไปในที่สุด

สำนวน

ไปไหนมาไหนน้องไ้ระไวระวัง	มีคนอยู่รอบข้างหน้าหลังเหลือหลาย
เหลือขวัญแผลขวามองหน้าชื่อ ๆ	แต่หัวใจนั้นหรือไม่รู้ว่าจะดีหรือร้าย

เขาอาจมีมติมีปืนได้ถ้าจับปืน
คนดีนั้นเสียตายเป็นอาชญากรรม
กว่าจะไปแจ้งความก็คงตามไม่ทัน

แม้คนแน่นจับถนช่วยเราได้ที่ไหน
จังหวัดพลเมืองดีก็ไม่ได้จะ
ก็ต้องปล่อยแม่...มันตามสบาย

การแต่งกายที่ประดับประดาด้วยสิ่งของมีค่า ก็เป็นสิ่งที่อาจก่อให้เกิดอาชญากรรม
ขึ้นได้ ดังนั้น ผู้หญิงทั้งหลายจึงควรระวังและให้ความสนใจในเรื่องนี้ด้วยเช่นกันเพราะภัยเรื่อง
การลักทรัพย์ จับปืนมีทั่วไปทั้งในเมืองและในชนบท มีทั้งในย่านที่ผู้คนบางตาและในย่านที่ผู้คนแออัด

สำนวน 1

โดยเฉพาะสาว ๆ ที่ชอบความสวย
ชอบความไลไลแต่อันตรายมีรอบ
และนั้นขอเตือนกันแต่เพื่อนผู้หญิง
เตือนกันไว้กว้าง ๆ ก็ดีอย่างมีเยอะ
ทั้งในกรุงบ้านนอกต้องขอบอกกันอีกหน่อย

ไม่ว่าจะหรือรวยก็ชอบความไลไล
ไม่มีเซตมีชอบไม่รู้ว่าเป็นใคร
ถ้ามันผูกพันผิงก็ต้องขอภัย
ฉนั้นได้ เจอะประจักษ์ตาประจักษ์ใจ
ว่าเป็นเรื่องจับจ้อยนี้แหละ เป็นจับใหญ่

สำนวน 2

อีกหลายอย่างนะผู้หญิงมีแต่เรื่องยุ่ง ๆ
จัดงะแคะร้องได้ร้องเปิดลับ
ถ้าขึ้นร้องไวววายเราก็ต้องตายแหงแก่
ทำใจดีสู้เสือเพราะมันไม่เหลือทางหนี

ขนาดนอนในมุ้งยังโดนมากมาย
มีดปืนจับมีดก็หมดอีกใช้ไหม
เราก็ฟังเอนแต่หลับตากูภัย
มันจะจับหรือมันจะจับก็ตามใจ

ภัยสังคมอีกประการหนึ่งของผู้หญิงก็คือ การถูกลักขโมยทรัพย์สินและฆาตกรรม ภัยนี้เกิดขึ้น
แก่ผู้หญิงทั้งเด็กเล็ก เด็กวัยเรียน วัยรุ่น หญิงสาว หญิงม่าย หญิงมีครรภ์ ตลอดจนไปจนถึง
หญิงชรา นับว่าเป็นภัยที่ร้ายแรงอีกประเภทหนึ่งที่รัฐยังขาดมาตรการแก้ไขอย่างจริงจังโดยเฉพาะ
อย่างยิ่งบทลงโทษทางกฎหมายและการให้ความคุ้มครองแก่สตรี หัวดี นิมา แต่งกลอนลำตัดเสียดสี
พฤติกรรมของอาชญากรได้น่าฟัง ดังนี้

พวกฉฉมันคนใจร้ายไม่เหมือนผู้ชายอื่น ๆ ลากลงบ่อจ๋อด้วยปืนข่มขืนแล้วบีบคอ
พวกชาติสัตว์มันสปีดมันไม่เหมือนคนธรรมดา ชอบข่มขืนแล้วฆ่าลาก เข้าป่าหนามพุงดอ

ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชน และแนวทางแก้ไข

หวังดี นิมา เห็นว่าในสังคมไทยปัจจุบัน เด็กและเยาวชนมีการกระทำผิดกันมากขึ้น
เช่น การทำร้ายร่างกายกัน การมีขุม การลักทรัพย์ การเสพยาเสพติด เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้

ล้วนส่งผลต่อสังคมทั้งสิ้นหวังดี นิมา แสดงทัศนะว่า "เด็กและเยาวชนปัจจุบันใช้เงินเก่ง ชอบเพลง ชอบเที่ยว อาจเป็นเพราะพ่อแม่ผู้ปกครองขาดเวลาดูแลเอาใจใส่ ขาดความใกล้ชิด แต่ก็เป็นที่ตัวเด็กเองด้วยเหมือนกันว่าเป็นคนไฟต์หรือเปล่า ต้องดูเหตุผลหลายอย่าง สถานะเศรษฐกิจก็มาก ..."

สำนวน 1

มีลูกต้องรักลูกนี้ทางลูกให้กับเขา
บ้างเกะกะเกรเรเสเพลไม่เอาถ่าน
เป็นปัญหาที่ยุ่งยากลำบากเหลือกำลัง

ถ้าลูกบางคนไม่เชื่อเราอันนี้ก็เศร้าหัวใจ
ก็เป็นปัญหานำราคาญของพ่อแม่เสียนี้กระไร
พารัดร่วมกลุ่มอุ้งเพราะเราเป็นหนึ่งหน้าไฟ

สำนวน 2

ลูก ๆ หลาน ๆ ที่เกิดไม่มางมาง
คมมิตรถึงจะเหมาะดีกว่าเพาะศัตรู
ควรสละละเงินไปซื้อสิ่งที่เป็นอบายมุข

ทำกำทำท้อชากด้อชากเด่น
เชื่อพี่เบ็ดพ่อหนูพ่อเคยได้รู้ได้เห็น
พลาดพลังไปอยู่ในคุกมันไม่สนุกเหมือนเข้าโฮเต็ล

สาเหตุสำคัญของการที่เด็กและเยาวชนกระทำกรรมผิดมีหลายสาเหตุ เช่น สาเหตุจากตัวเด็กและเยาวชนเองที่อาจเป็นโรคปัญญาอ่อน จิตใจบกพร่อง บุคลิกกรรม ความพิการหรือโรคภัยไข้เจ็บ ปัญหาทางด้านสติปัญญาและการศึกษา สาเหตุทางด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และสาเหตุจากสภาพครอบครัวหวังดี นิมา กล่าวถึงสาเหตุจากครอบครัวที่พ่อแม่ไม่มีเวลาให้การอบรมสั่งสอนลูกว่า

สำนวน

คุณพ่อคุณแม่ก็อย่างว่าไม่มีเวลาเข้าวัด
ไม่ฟังเทศน์ไม่ฟังธรรมไม่ฟังคำสั่งสอน

เรื่องอาชีพมันบับรัดลูก ๆ เลขชี้คกันใหญ่
มีแต่แข็งไม่มีอ่อนต้องเดือดร้อนเรื่อยไป

อย่างไรก็ตามหวังดี นิมา เห็นว่าทางแก้ไขปัญหาเรื่องเด็กและเยาวชนที่ดีที่สุดคือการที่พ่อแม่ผู้ปกครองและผู้ใหญ่ควรให้การดูแลเอาใจใส่ให้มากขึ้นกว่าเดิม ส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ทั้งนี้เพราะความเจริญทางด้านวิชาการมีส่วนทำให้เด็กสมัยปัจจุบันมีความฉลาด มีความคิดความอ่านที่ดี จึงควรส่งเสริมสนับสนุนเด็กและเยาวชนเหล่านี้โดยการให้คำแนะนำตลอดจนการวางตัวให้เป็นแบบอย่างที่ดี

สำนวน 1

พ่อแม่พี่น้องควรสอดส่องลูกหลาน
ท่านผู้ใหญ่ท่านนั้นจงร่วมกันหาวิธี

เป็นกุศลจิตวิทยาทานนี่คือการแก้ไข
ร่วมไม้ร่วมมือคนชายนี่อยู่ไหน

สำนวน 2

อายุสิบปีถึงยี่สิบห้าปี
เป็นกลุ่มที่ฝึกศึกษาตามสถาบัน
ในโรงเรียนเขาก็ฝึกให้ศึกษา

สาวหนุ่มกลุ่มนี้มีมากมาย
ถ้าช่วยเหลือ เชื้อกันแล้วก็มิเป็นไร
แต่ก็อย่างว่ามันยังไม่จบไป

สำนวน 3

ทั้งบิดามารดาด้วยช่วยกันสอนสั่ง
ให้เขารับผิดชอบประกอบกิจกรรม
ให้เขาเหล่านั้นตั้งกันเป็นกลุ่ม
ให้เขารับผิดชอบประกอบกิจกรรม

ปล่อยให้เขาตามล่าหิ้งให้ตั้งตัวได้
ให้รวมกลุ่มกันทำอย่างเถลไถล
ให้เขาเปิดประชุมเช่นผู้ใหญ่
เราก็ช่วยแนะนำโดยพฤตินัย

หวังดี นิมา เชื่อว่า ถ้าหากผู้ใหญ่เป็นแบบอย่างที่ดีแก่เด็ก ให้คำชี้แนะที่ดี ให้ความรัก ความอบอุ่น ความมีน้ำใจต่อกัน สามารถทำตัวให้เป็นที่ยอมรับได้แล้วก็สามารถทำให้เด็กและ เยาวชนสามารถระบายความอัดอั้นคับข้องใจต่าง ๆ ออกมา และสามารถเกิดความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์สิ่งต่าง ๆ ที่ดีอีกมากมาย ได้เนื่องเพราะเด็กและเยาวชนสามารถนำแบบอย่างมา เป็นแนวทางในการปฏิบัติ สามารถประคองตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข อีกทั้งผู้ใหญ่ ไม่ควรมองข้ามความรู้ ความคิด และความสามารถของเด็กโดยถือว่าตนเองเป็นฝ่ายถูกต้องแต่ ฝ่ายเดียว จึงควรรับฟังและเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกบ้าง

หนูเล่าตกรุ่นใหม่ยุคไฮเทค
ขอเสียดที่กันท่าชอบว่าเด็ก

ถึง เป็นเด็กก็รู้ทันท่านผู้ใหญ่
ว่ายังเล็กอย่ารู้เรื่องผู้ใหญ่

ผู้ใหญ่มักชอบพูดว่า "อาบน้ำร้อนมาก่อน" ซึ่งหมายความว่าผู้ใหญ่เกิดก่อนได้รู้ได้เห็น สิ่งต่าง ๆ มากมากกว่าเด็ก หวังดี นิมา แสดงให้เห็นว่าหากเด็กรู้เท่าทันผู้ใหญ่แล้ว ผู้ใหญ่ย่อม เป็นฝ่ายเสียหน้า ดังนั้นจึงไม่ควรเห็นเด็กเป็นเด็กอยู่รำไป เพราะเด็กอาจมีความนึกคิดและมี เหตุผลที่ดีที่ผู้ใหญ่ควรหันมารับฟังบ้าง

สำนวน 1

ผู้ใหญ่สั่งผู้ใหญ่สอนอย่างอ่อนป่อง
เชื่อผู้ใหญ่ไว้เถิดหนูตากว้าง

ทอดน่องไม่นอนน้อมคิดหลักหนี
รู้ชั่วลึกลับต่างทางวิถี

สำนวน 2

เด็กมอหนึ่งมอสองมอสามมอสี่
ได้รับการศึกษามาจากครู

ได้รับมาทางทฤษฎีพอช่วยได้
บางคนมีความรู้ดีกว่าผู้ใหญ่

มีเด็กบางคนกลับมาสอนพ่อ

ก็เลิกเหล้าเสียเถอะหนอลูกซึกไป๋หน่วย

มีเด็กบางคนกลับมาบ่นแม่

ว่าเสียเวลาแท้ ๆ ที่แม่ไปเล่นไพ่

หวังดี นิมา เห็นว่าสิ่งที่ดีที่สุดคือการให้เพื่อนเข้าหากัน ทำความเข้าใจกันระหว่างสมาชิกในครอบครัว ระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ ระหว่างความคิดเก่าและความคิดใหม่ หากมีความเข้าใจกันแล้วก็จะทำให้ช่องว่างระหว่างวัยและความคิดลดน้อยลงได้ เด็กก็ควรฟังผู้ใหญ่และผู้ใหญ่เองก็ควรรับฟังความคิดเห็นของเด็กด้วย

ปัญหาด้านการประกอบอาชีพและแนวทางแก้ไข

คนเราเมื่อเจริญเติบโตพ้นจากภาวะการเลี้ยงดูของบิดามารดาแล้ว ก็จำเป็นต้องประกอบอาชีพเพื่อหารายได้มาเลี้ยงตน บางคนสามารถใช้วิชาความรู้มาประกอบอาชีพได้ตามที่ตั้งใจ มีความก้าวหน้าในอาชีพการงาน สามารถสร้างตนให้มีฐานะและความเป็นอยู่ที่ดี แต่บุคคลที่โชคไม่ดีเหล่านี้มีไม่มากนักเพราะคนส่วนใหญ่ของประเทศต้องใช้แรงงาน เข้าแลกเงินเพื่อการยังชีพ เช่น คนงาน กรรมกร เกษตรกรผู้ไร้ที่ดินทำกิน เกษตรกรที่มีที่ดินถือครองขนาดเล็ก ตลอดจนคนรับจ้างและผู้หาเช้ากินค่ำทั่วไปในกลุ่มคนเหล่านี้ยังเป็นผู้ที่ขาดโอกาสในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและมีข้อจำกัดที่สำคัญในการเลือกประกอบอาชีพ

เกษตรกรซึ่งเป็นบุคคลส่วนใหญ่ของประเทศต้องประสบกับความไม่แน่นอนของธรรมชาติ หากปีใด ฝนฟ้าอากาศเป็นปกติการผลผลิตก็ดี ผลผลิตเกษตรกรก็มีรายได้พอเพียงแก่การดำรงชีพและมีเงินเหลือพอจับจ่ายใช้สอยแต่ถ้าปีใดเกิดภาวะฝนแล้งหรือน้ำท่วม ผลผลิตก็ตกต่ำ เกษตรกรก็ต้องชวนชวายหางานอื่นทำ ซึ่งอาจได้แก่การเข้ามารับจ้างทำงานในเมือง ทำให้ผู้แสวงหางานทำในเมืองมีจำนวนสูงขึ้น มีผลทำให้จำนวนคนว่างงานสูงขึ้นไปด้วย กรณีดังกล่าวนี้ก่อให้เกิดผลเสียหายแก่ประเทศชาติทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคม เพราะในภาวะการนี้เช่นนี้หมายถึงการผลิตของประเทศอยู่ในระดับต่ำ รายได้ประชาชาติลดน้อย ประชาชนยากจน อีกทั้งการว่างงานยังเป็นการสูญเปล่าของทรัพยากรมนุษย์ อันเป็นต้นเหตุหนึ่งของปัญหาสังคม ดังนั้นการว่างงานและการส่งเสริมการประกอบอาชีพ จึงเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่รัฐจะต้องเร่งแก้ไขควบคู่ไปกับการพัฒนาต่าง ๆ

หวังดี นิมา เติบโตมาในท่ามกลางกลุ่มชาวนาตำบลหน้าไม้ อำเภอลาดหลุมแก้ว จังหวัดปทุมธานี และนับว่าเป็นเกษตรกรคนหนึ่งที่ถูกกลืนอยู่กับการเลี้ยงสัตว์ เช่น แพะ วัว ไก่ ปลา และมีประสบการณ์จากการไปแสดงลำตัดในทุกจังหวัดทั่วประเทศ จึงรับรู้และเข้าใจในชีวิต

ความเป็นอยู่วิถีชีวิตและวิถีการผลิตของชาวนาชาวไร่เป็นอย่างดีว่า การผลิตแต่ดั้งเดิมเป็นการใช้
แรงงานคนและสัตว์เป็นสำคัญ ผลผลิตที่ได้ต่ำ ชาดวิทยาการสมัยใหม่ในเรื่องการใช้ปุ๋ยและ
เครื่องทุ่นแรง อีกทั้งผลผลิตก็ขายไม่ได้ราคาสูงเท่าที่ควร แม้จะได้รับการยกย่องว่าเป็นกระดูกสันหลัง
ของประเทศชาติ แต่ชีวิตความเป็นอยู่ก็ยังคงยากจนดั่งเดิม กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา สะท้อน
สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ชาวนาโบราณที่ผ่านมานี้	ยี่สิบกว่าปีไม่มีอะไร
อยากขอกระบิเมื่อยี่สิบกว่าปี	เรื่องเทคโนโลยีไม่ได้นำมาใช้
จะทำไรทำนาที่น้ำปวดหัว	ทำนาใช้วัวแล้วก็ควาย
ทำนามาก ๆ ไร่ไหมญาติมิตร	แล้วได้ผลผลิตก็ไม่เท่าไร
เป็นชนชาวนาต้องหน้าดำ ๆ	บางบ้านก็ทำตั้งร้อยกว่าไร่
ทำนาที่ไรต้องอาศัย เจ้ากุง	เรื่องยา เรื่องปุ๋ยก็ไม่มีใส่
ขายข้าวในนาราคาก็ไม่แพง	เรื่องเครื่องทุ่นแรงก็ไม่มีจะใช้
การชลประทานไม่ถึงทุกที่	น้ำท่าไม่มี เขาก็อยู่กันได้
เอาหลังสู้ฟ้าเอาหน้าสู้ดิน	ถูกเขาดูหมิ่นไม่มีความหมาย

ความพยายามที่จะช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจนของรัฐมีมาหลายยุคหลายสมัย
โดยเฉพาะในยุคที่พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้มีมติให้แต่งตั้งคณะกรรมการ
ชุดหนึ่งขึ้น เรียกว่าคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน (กชก.) เพื่อดำเนินการ
ช่วยเหลือด้านการเงินแก่เกษตรกรผู้ยากจนตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการช่วยเหลือ
เกษตรกรและผู้ยากจน พ.ศ. 2528 วัตถุประสงค์สำคัญของการดำเนินงานด้านเงินกองทุนเวียน
ช่วยเหลือเกษตรกรและผู้ยากจน ก็เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายให้เกษตรกรที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง
ปรับปรุงคุณภาพที่ดิน และสนับสนุนการประกอบอาชีพเพื่อให้มีรายได้สูงขึ้น (สำนักงานเลขาธิการ
นายกรัฐมนตรี, 2536)

จากความเป็นมาดังกล่าวข้างต้น รัฐโดยผู้เกี่ยวข้องได้ขอความร่วมมือจาก หวังดี นิมา
ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการช่วยเหลือเกษตรกรและ
ผู้ยากจน เพื่อให้เกษตรกรได้มีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ของเงินกองทุนนี้ หวังดี นิมา มี
ความผูกพันกับอาชีพเกษตรกรรมอยู่เป็นทุนเดิมแล้วและมองเห็นสภาพความเดือดร้อนของเกษตรกร
ในปัจจุบัน จึงมีความเต็มใจและยินดีอย่างยิ่งในการให้ความร่วมมือกับ กชก. โดยแต่งเนื้อหาเป็น
เพลงลำตัด เพลงน้อย และเพลงอีแซว เนื้อหาของเพลงพื้นบ้านดังกล่าวมีสาระโน้มน้าวชักจูงใจ

ให้เกษตรกรเห็นว่า เกษตรกรขนาดการรวมกลุ่มกัน ทำให้ขนาดอำนาจในการต่อรองราคาผลผลิต การกำหนดราคาจึงตกอยู่ในอำนาจผูกขาดของพ่อค้าคนกลางแต่เพียงฝ่ายเดียว ดังตัวอย่าง กลอนลำตัดที่ว่า

สำนวน 1

เกษตรกรเมืองไทรคักทำไร่ทำนา	ปลูกผักปลูกหญ้าเลี้ยงปลาเลี้ยงสุกร
ถ้าต่างคนต่างทำขอแนะนำอีกสักนิด	เรื่องการขายผลผลิตมันน่าจะคิดดูก่อน
ต้องเสียเปรียบเขาถึงชาติไม่มีอำนาจต่อรอง	ก๊ว ๆ ที่เราเป็นเจ้าของถูกมือที่สองนั้นทอน

สำนวน 2

เช่นชาวไร่ชาวนาจะขายข้าวปลาแต่ละที ความขึ้นเท่านั้นความขึ้นเท่านั้นต้องใช้โรงสีมาสั่งสอน ถ้าเรารวมตัวกันเข้าไว้เราก็วิจัยกันกว่า เรื่องคุณภาพสินค้าและรูปร่างที่แน่นอน

หวังดี นิมา เห็นด้วยกับนโยบายของรัฐที่หวังจะให้เกษตรกรมีการรวมตัวกันเป็นกลุ่ม และบริหารงานโดยกลุ่ม หวังดี นิมา ประช่าสัมพันธ์การรวมกลุ่มของเกษตรกรโดยให้แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือกลุ่มพ่อบ้าน กลุ่มแม่บ้าน และกลุ่มยุวเกษตรกร เพื่อให้กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้สามารถ ดำเนินงานและรับผิดชอบกันเองได้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงคุณภาพของผลผลิต เพิ่มผลผลิต และการจัดการเกี่ยวกับรายได้

กลุ่มพ่อบ้านแม่บ้านประสมประสานทักษะ	ช่วยส่งเสริมเพิ่มฐานะมีกลุ่มยุวเกษตรกร
กลุ่มนี้คือกลุ่มเกษตรกรมีชั้นตอนบริหาร	คือนัดชุมนุมกลุ่มพ่อบ้านดำเนินงานกันไปก่อน
พัฒนาอาชีพเกษตรให้มีเกรดก้าวหน้า	เช่นทำสวนทำนาเลี้ยงปลาเลี้ยงสุกร
ปรับปรุงคุณภาพผลผลิตอาจทำธุรกิจรวมทุน	เรียกสมาชิกเข้าร่วมทุนลงทุนลงรอน
รวมทุนหมุนค้าซื้อหาในหมู่บ้าน	สมาชิกในกลุ่มดำเนินการคล้าย ๆ กับร้านสหกรณ์
ได้กำไรเราแบ่งกันดีใหม่ท่านก็เคารพ	สร้างสถาบันตามระบบทำให้ครบวงจร

หวังดี นิมา ยังกล่าวเฉพาะเจาะจงถึงบทบาทหน้าที่ของแต่ละกลุ่มว่าควรจะทำอะไร บ้างกลุ่มแรกคือกลุ่มพ่อบ้าน ควรหมั่นศึกษาในเรื่องการบริหารงานของกลุ่มเกษตรกร การผลิต การจัดหาหน้ขาย และคิดหาค้นคว้าวิธีการที่จะพัฒนาให้กลุ่มมีความก้าวหน้าในภายภาคหน้าต่อไป

กลุ่มเกษตรกรซึ่งเป็นพ่อบ้าน	ควรรวมหัวกันบริหารเถอะจะบอกให้
บริหารงานกลุ่มกันจะดีกว่า	อาทิเช่นชวาวนาแล้วก็ชาวไร่
ปรับปรุงคุณภาพเพิ่มผลผลิต	แล้วก็ทำธุรกิจคิดค้าขาย
ทำธุรกิจผลผลิตที่มี	ลาจะตั้งโรงสีในกลุ่มก็ได้

รวมทุนบริหารตั้งร้านค้า

สินค้าอุปโภคและบริโภค

ผลกำไรที่เกิดจากกิจการกลุ่ม

เร่งรัดพัฒนาหากำไร

สมาชิกต้องมีโชคเงินเหลือใช้

เราก็นัดประชุมแบ่งกันใช้

ส่วนกลุ่มแม่บ้าน หวังดี นิมา เห็นว่าสามารถมีบทบาทในการทำอาชีพเสริมเพื่อเป็น
รายได้หลังจากเสร็จสิ้นจากงานหลักหรือว่างจากภารกิจอื่น เช่น การปลูกผักสวนครัว การจักสาน
การเพาะเห็ด การแปรรูปอาหาร เป็นต้น

สำนวน 1

เย็บปักถักร้อยแล้วก็จักสาน

ถ้าได้ปลามาก ๆ กินไม่ออกหมด

ทำเป็นปลาจ๋าไม่เห็นจะน่ากลัว

ทำเป็นปลาจ๋าทำเป็นปลาอย่าง

พืชผักสวนครัวปลูกให้ทั่วบ้าน

เหลือรับประทานภายในบ้านช่อง

แล้วทำเครื่องจักสานเอาไว้ใช้สอย

แปรรูปอาหารเพื่อไม่ให้เสียหาย

ต้องเปลี่ยนรูปเปลี่ยนรสจนหมดอาหารไว้

ตัดหัว ๆ เอาลงผนิกไท

เริ่มงานขามว่างเอาออกไปวางขาย

หน้ากแม่บ้านทำได้สบาย

เอาไปหมักเอาไปดองเสีก็ยิ่งได้

เย็บปักถักร้อยแล้วเสื่อเมื่อไหร่

สำนวน 2

อ้อมแม่บ้านที่ซึ่งนางใคร่จะแจ้งประจักษ์

เกษตรอำเภอเกษตรตำบลเขาจะเป็นคนสอน

สอนให้ทุกด้านในเรื่องการเพาะเห็ด

อาชีพเพาะเห็ดนี้เด็ดสะระตี่

เห็ดฟางเห็ดฟางเห็ดนางฟ้า

พูดถึงฟางเมืองเราเพากันริมถนน

นาปรังนาปีเพากันป็น

ถ้ากลุ่มแม่บ้านคือโครงการหลัก

มาตัดทำปุ๋ยมักแบบวิธีใหม่

เขาจะมาเป็นวิทยากรช่วยสอนได้

เขาสอนให้เบ็ดเสร็จไม่ต้องสงสัย

ปัจจุบันทุกวันนี้ยังเป็นอาชีพได้

เห็ดนี้มีราคายังไม่พอขาย

เพากันจนรอนด์แล้วแทบไม่ได้

ทั่วทั้งถนนมีแต่ควนไฟ

เก็บมาทำปุ๋ยมักเสียเป็นอันไฉ

ส่วนกลุ่มสุดท้ายคือกลุ่มอูวเกษตรกรนั้น หวังดี นิมา ให้ความสำคัญและเน้นเป็นพิเศษ
เนื่องจากเห็นว่าเขาเป็นส่วนที่เป็นกำลังสำคัญและเป็นอนาคตของชาติ ผู้ใหญ่จึงควรให้
คำปรึกษา แนะนำ และเปิดโอกาสให้เขาเหล่านั้นได้แสดงออกทั้งทางความรู้ ความคิดเห็น และ
ความสามารถ โดยกล่าววว่า

สำนวน

ให้เด็กรวมเป็นกลุ่มช่วยประกอบกิจการ
 ประกอบกิจการเกษรมีเหตุผล
 ไม่ต้องรบไม่ต้องกลัวคนอื่นเราแก่แล้ว
 ให้เขารวมกันเป็นหมู่ผู้ใหญ่
 เป็นการศึกษาพัฒนาเด็กขี้ขี้
 การรวมเป็นกลุ่มมันต้องเกิดวิถวม
 ให้รู้ระเบียบสังคมเริ่มตั้งแต่เยาว์
 ให้รู้กฎบัตรชีวิตอ่าน

เขากลัวถ้าจะผิดให้มันรู้ไป
 เพื่อประโยชน์ส่วนตนคือจะตาย
 ไม่มาทวงใจเราให้ต้องฝันร้าย
 มีเทคโนโลยีอื่นตอนเขาเป็นผู้ใหญ่
 เขาจะต้องเร่งต้องรีบไม่มีช้าไร
 ให้รู้จักสังคมตั้งแต่เยาว์วัย
 ให้รู้เขาเราไม่เอาแต่ใจ
 รู้การรู้จักงานไม่เกลียด

จะเห็นได้ว่า ทวีงศ์ นิมา เป็นบุคคลที่มีภารกิจอันยิ่งใหญ่ด้วยสายตาวาวไกล เนื่องด้วยเล็งเห็นว่าเด็กและเยาวชนจำเป็นต้องรู้จักและเข้าใจระเบียบทางสังคมเพื่อจะได้เป็นสมาชิกที่ดีในสังคมในภายหน้าผู้ใหญ่ควรเปิดโอกาสให้เด็กและเยาวชนได้รู้จักการรวมกลุ่มเพื่อทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ และสามารถรับผิดชอบกิจกรรมนั้นได้ด้วยตัวเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องการเมืองเพื่อเป็นอาชีพ ทั้งนี้เพราะผู้ใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์มามาก ส่วนเด็กและเยาวชนยังมีประสบการณ์น้อย ขาดความเข้าใจชำนาญผู้ใหญ่จึงควรเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่เด็กและเยาวชนกลุ่มเยาวชนเกษรนี้

สำนวน

ให้ลูก ๆ หลาน ๆ รู้การเกษตร
 ให้เขาได้ฝึกให้เขาได้ศึกษา
 ปลูกพืชเลี้ยงสัตว์รวมเบ็ดเสร็จ
 เลี้ยงหมูเลี้ยงก่านเลี้ยงไก่บ้านแบบ

ให้ทั่วทั้งประเทศของเมืองไทย
 เรื่องวิชาทำนาแล้วก็ทำไร่
 เลี้ยงวัวเลี้ยงเป็ดแล้วก็เลี้ยงไก่
 หรือต้องการเลี้ยงแพะลูกจะขายให้

นอกจากนี้ ทวีงศ์ นิมา ยังประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรได้มีความรู้ในเรื่องการเกษตรแผนใหม่ซึ่งได้แก่การทำไร่นาสวนผสม เนื่องจากมีข้อเด่นหลายประการ ทั้งนี้เพราะการปลูกพืชหลักแบบเดิมชนิดเดียวจำนวนมาก ๆ เกษตรกรต้องใช้จ่ายเงินทุนและแรงงานมาก ทำให้ได้ผลไม่คุ้มค่ากับการลงทุนการทำไร่นาสวนผสมเป็นการลดรายจ่าย เพิ่มพูนรายได้ ทำให้เกษตรกรเพียงพออยู่กินไปได้ตลอดปีเพราะผลจากการปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์หลายชนิดในบริเวณเดียวกัน ผลจากการทำการเกษตรแผนใหม่ช่วยลดหนี้สินของชาวไร่ชาวนาโดยตรงและยังเป็นการส่งเสริมคุณภาพชีวิตในทางอ้อมอีกด้วย

สำนวน

แผนใหม่ เข้ามาแทนที่เก่า
 คุณที่นั่งน้ำไม่ได้กำข้าวปลา
 ปลูกไม้ขึ้นต้นที่ผล เป็นพวง
 กลัวข้ออช้าวโศกกำโศกให้สูง
 ถ้ามืดที่ว่างเราก็กางหน้าออก
 ปลาที่สกปลาหนีมันกินแต่หน้า
 พืชผักสวนครัวปลูกให้ทั่วที่ดิน

กานาสวนผสมที่มันน้ำ เลื่อมใส
 เขาบอกว่ามันน้ำจะปลูกผลไม้
 กระจ่างมะม่วงปลูกให้มากมาย
 ฝึกกะน้ำผักบุงปลูกได้ตามสบาย
 ปลูกของชุดดอกเอาปลามาให้
 อาหารของปลาก็มีถมไป
 ถ้าเหลือจากกินเรายังได้เก็บไปขาย

ความรู้โดยส่วนตัวของ หวังดี นิมา เองยังได้กล่าวเชิญชวนให้เกษตรกรปลูกพืช
 หมุนเวียนชนิดการใช้พืชตระกูลถั่วปลูกหลังจากเสร็จสิ้นจากการเก็บเกี่ยวเพื่อให้ดินมีปุ๋ยและเกิด
 ความอุดมสมบูรณ์เพื่อนำเนื่องจากธาตุไนโตรเจนจากพืชตระกูลถั่ว

เสร็จจากทำนานแล้วอย่าช้าเลยเขี้ยว รีบทำแล้วเขี้ยวไปเลยอย่าบอกใคร
 เรื่องของถั่วเขี้ยวนี้ไม่อยากจะคุย พ่อเจ้าประคุณท่านปุ๋ยที่ต้องเสียไป

ปัญหาเรื่องการประกอบอาชีพของเกษตรกรนับว่าเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่ง หวังดี
 นิมาให้ความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ความรู้และชี้แนะข้อคิดต่าง ๆ
 นับว่าเป็นอีกวิธีการหนึ่งในหลายวิธีการที่ใช้การประชาสัมพันธ์โดยศิลปินอาชีพ เช่น หวังดี นิมา
 และใช้ลำดับเป็นสื่อกลางหรือเป็นช่องทางผ่านสารไปสู่ประชาชนอย่างได้ผลดียิ่งในระดับหนึ่ง

สภาพและปัญหาทางวัฒนธรรม

วัฒนธรรมเป็นผลที่เกิดขึ้นจากวิถีชีวิต มิได้เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ วัฒนธรรมจึง
 เป็นผลรวมด้านความคิดของมนุษย์ในแต่ละสังคม ซึ่งอาจเกิดจากคนใดคนหนึ่งคิดประดิษฐ์ขึ้นแล้วคนอื่น
 รับมาปฏิบัติขณะที่กระบวนการเรียนรู้ดำเนินไปเรื่อย ๆ นั้น รูปแบบของพฤติกรรมบางอย่างอาจ
 เปลี่ยนแปลงไปตามประสบการณ์ของมนุษย์ สุทธิมา นวลสกุล และคณะ (2526) และงามพิศ ลีตย์สงวน
 (2534) แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. วัฒนธรรมทางวัตถุ (Material Culture) หมายถึง ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น มีรูปร่าง
 เห็นและสัมผัสได้ ในแต่ละสังคมได้สร้างสรรค์สะสมกันมาสังคมละเป็นจำนวนมาก เช่น บ้านเรือน
 อาคาร เครื่องเล่น รถยนต์ ขานอวกาศ เสื้อผ้า เครื่องสำอาง วัด โบสถ์ เป็นต้น
2. วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ (Non-Material Culture) หมายถึง ทุกสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น

เป็นสิ่งที่เป็นามธรรม ไม่สามารถมองเห็นและสัมผัสได้ อยู่ในรูปของความรู้ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ประเพณีและพิธีกรรมต่าง ๆ วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุสามารถแยกย่อยออกได้เป็น 5 ประการคือ

2.1 สถาบันสังคม ได้แก่ ครอบครัว เศรษฐกิจ การศึกษา การเมือง การปกครอง ศาสนา สุขภาพอนามัย เป็นต้น

2.2 วัฒนธรรมประเภทการควบคุมสังคม ได้แก่ ศาสนา ความเชื่อ ค่านิยม อุดมการณ์ ประเพณี กฎหมาย

2.3 ศิลปะ ได้แก่ จิตรกรรม ทัศนกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี การละคร

2.4 ภาษา ได้แก่ ภาษามือ ภาษาเขียน กวีนิพนธ์

2.5 พิธีกรรม

ความเข้าใจของ หวังดี นิมา ที่มีต่อวัฒนธรรมไทยทั้งทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ มีหลายประการ ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมของ หวังดี นิมาได้สะท้อนผ่านกลอนลำตัด ผู้ประพันธ์ ดังนี้

วัฒนธรรมทางด้านวัตถุ

ในยุคปัจจุบัน ประเทศไทยมีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีทั้งทางด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมโดยใช้วิทยาการใหม่ ๆ ทั้งที่คิดค้นขึ้นเองโดยคนไทยและวิทยาการจากต่างประเทศ เพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงประเทศในทุกทาง ทำให้ประเทศไทยมีความเจริญก้าวหน้ามากรวดในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อแบบแผนและพฤติกรรมของคนไทยโดยทั่วไปด้วย ซึ่ง หวังดี นิมา สะท้อนให้เห็นเป็นรายด้านดังต่อไปนี้

ด้านการแต่งกาย

หวังดี นิมา กล่าวถึง การแต่งกายของสตรีในปัจจุบันว่านิยมใช้เครื่องสำอางค์จากต่างประเทศแต่งตัวไปตามแฟชั่นหรือสมัยนิยม เช่น

สำนวน

แม่ศรีนวลนี้สวยสมนับว่าคนสืบ เธอผมเฝ้าขันไปพันยังกะกองไฟ

ฉิดสเปร์ยเห็นชาวเหนือว่าเลอะเทอะกบาล แม่ไม่นิกร้าคาญบ้างวิใจ

จากสำนวนกลอนข้างต้นจะเห็นว่า วัฒนธรรมทางด้านการแต่งกายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่คงที่มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอยู่เสมอ วัฒนธรรมบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปได้อย่างรวดเร็ว

และบางอย่างเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า ๆ

ด้านนิเทศนาการ

หวังดี นิมา ยังเห็นว่าการนิเทศนาการของไทยเราก็มักมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอันเนื่องมาจากการรับเอาแบบอย่างวิชาการจากประเทศทางตะวันตกและอื่น ๆ เช่น

ส่วนวน 1

เสียงเขาพูดกันเปรย ๆ ผมก็เคยได้ยิน	ชอบหนึ่งฝรั่งหนึ่งจีนแล้วก็ดูหมิ่นหนึ่งไทย
ชอบดื่มชี่อะชอบเข็นโต๊ะหัวชอบตัวชอบปล้ำ	ถึงชอบจริง ๆ ก็ไม่กล้าจะพูดออกมาทำไม

ส่วนวน 2

ภาพอนต์ดนตรีทุกเวทีทุกฉาก	ถ้าไม่ประยุกต์แล้วดีซำกส่วนมากต้องพลิกเพลง
ดนตรีมีโฆษกใช้ตลกสลับ	สเปกวีตโลกไฟประดับใช้ผู้กำกับกับการแสดง
มีบางคณะอยากให้อีกเอาฟลอไร้ออกมาเต้น	คุณลุงคุณป้าไม่เคยเห็นบอกว่ามันเล่นกันเพลง ๆ
ลิเกทรงเครื่องที่เคยชมก็ต้องผสมดนตรี	ถ้าคณะไหนไม่มีมองเวทที่ห่างแล้ง

ด้านเครื่องมือเครื่องใช้และการก่อสร้าง

หวังดี นิมา ได้สะท้อนให้เห็นลักษณะของวัฒนธรรมที่เป็นแบบแผนของพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และผลผลิตอันเกิดจากพฤติกรรมได้อย่างชัดเจนอีกประการหนึ่ง ได้แก่ ความก้าวหน้าทางวิชาการทางการเกษตร ซึ่งทำให้เกษตรกรไทยเกิดพฤติกรรมการเรียนรู้และเป็นแบบแผนขึ้น เช่น การใช้เครื่องมือทุ่นแรงแทนแรงงานจากคนและสัตว์ และความก้าวหน้าในด้านสิ่งก่อสร้างใหญ่ ๆ ซึ่งเป็นผลผลิตที่เป็นรูปธรรมอีกอย่างหนึ่งของพฤติกรรมของมนุษย์ที่เห็นได้อย่างชัดเจน เช่น อาคารบ้านเรือน ห้างสรรพสินค้า ฯลฯ ในสังคมไทยปัจจุบัน เราจะเห็นความจริงทางวัตถุและอาคารสิ่งก่อสร้างมากมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมเมือง

ส่วนวน 1

วิชาการในการเกษตร	บ้านเรามีเกรดต้องก้าวไกล
ทำไร่ใช้เครื่องไม่เปลืองเวลา	เดี๋ยวนี้ชาวนาเขาหน้าवलโย

สำนวน 2

ให้กินฝ่ายซ้ายน้ำตามโครงการ	ระดมพลชลประทานจัดการให้เร็วจ้
ให้ร่วมมือกันทุกฝ่ายตามนโยบายที่เหมาะสม	ทุกกระทรวงทบวงกรมต่างยินดี
ให้ชุดก่อสร้างเชื่อมผลเรือนทวาร	ให้ร่วมมือกับรัฐบาลช่วยเหลือสามให้มีสี่

ด้านอาหารการกิน

ไทยเรามีอาหารการกินเป็นลักษณะเฉพาะของตนเอง อาหารไทยมีหลายชนิดทั้งคาวหวาน ซึ่งอาหารบางชนิดอาจไม่คุ้นหูกับคนรุ่นใหม่แล้ว และหันไปรับประทานอาหารต่างประเทศประเภท อาหารจานด่วนกันมากขึ้น (fast food) หวังดี นิมา บรรยายเรื่องวัฒนธรรมด้านการกินการอยู่ ของคนไทยทั้งอาหารคาวหวานดังนี้

สำนวน

นี่เป็นขี้มูกลุ่มกลมเขาเรียกขนมเรไร
 ขนมอย่างไรนะพวกผู้ชายไม่ค่อยได้รับประทาน
 ที่หน้าสาว ๆ ถ้วยกลม ๆ เขาเรียกขนมตะโก้
 แป้งอ้อมเปลือกส้มโอยังอยู่ในโหลอีกสองอัน
 ขนมอะไรจะนั่นที่ใส่จานปากจีบ
 อ้อใช่ที่โบ้ตรงกลางข้างเป็นกลีบเขาเรียกทองหยิบยั้งใจละทำน
 ขนมลูก ๆ ปลายแหลมอันมีแตมให้อีกถ่ม
 ไข่ลูกเกลี้ยงเม็ดกลมนี้ชอบอมน้ำตาล
 เม็ดเกลี้ยง ๆ กลม ๆ เขาเรียกขนมอะไร
 ก็ทองหยอดนั่นยั้งใจลูกมันใส่มันสิ้น
 นี่สังขยาน้ำจุนเจือวิฬ่อกุณเธิญล่อง
 เส้นชอกชอยนี่ฝอยทองเชิญคุณล่องรับประทาน

วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ

วัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุ เป็นวัฒนธรรมที่เป็นนามธรรมที่มนุษย์ในแต่ละสังคมได้สร้างสรรค์ สิ่งสม ถ่าชทอดสืบต่อกันมา แม้ว่าจะเป็นสิ่งทีมองไม่เห็น จับต้องไม่ได้ เพราะไม่มีรูปร่าง ขนาด หรือน้ำหนัก แต่ก็เป็นแบบสำหรับความคิดของสมาชิกในแต่ละสังคม เช่น ความเชื่อเรื่องผีของไทย

กับของฝรั่งก็ไม่เหมือนกัน เป็นต้น หวังดี นิมา มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมของไทยแยกเป็นประเด็นใหญ่ ได้ 2 ประเด็นคือ สถาบันสังคมและวัฒนธรรมประเภทควบคุมสังคม และวัฒนธรรมทางด้านเ็นทนาการ

1. กฎหมายและวัฒนธรรมประเภทควบคุมสังคม (วัฒนธรรมทางพฤติกรรม)

1.1 กฎหมายและการปฏิบัติทางสังคม

ช) 1 ให้พวกเธอมันไม่เข้าท่าเชื่อว่าเสียด้วยซ้ำ ช) 2 บทบัญญัติวัฒนธรรมไม่จดจำใส่ใจ

ช) 1 ให้แล้วบทบัญญัติวัฒนธรรมไม่จดจำใส่ใจ ช) 2 แคมชอมมองข้ามตามสังคมชอบนิยมแต่ของใหม่

คำว่า "รัฐนิยม" อาจไม่คุ้นหูกับคนไทยรุ่นใหม่สักเท่าไรนัก แต่ หวังดี นิมา ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในยุคของรัฐบาลจอมพล ป. พิบูลสงคราม มีความเข้าใจในความหมายนี้ดี และนำมาปฏิบัติเช่นเดียวกันกับคนอื่น ๆ ในยุคนั้น รัฐนิยม คือ ประกาศของรัฐบาลเกี่ยวกับความถูกต้องและประเพณีอันดีที่ประชาชนจะต้องยึดถือเป็นแนวปฏิบัติ มีจำนวนทั้งสิ้น 12 ฉบับซึ่งออกในช่วง พ.ศ. 2482-2485 รัฐนิยมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความพยายามในการสร้างลัทธิชาตินิยมและวัฒนธรรมทางการเมืองใหม่ ๆ ขึ้นอย่างเห็นได้ชัด โดยกล่าวถึงการใช้ชื่อประเทศและพลเมือง การเคารพธงชาติ เพลงชาติ และเพลงสรรเสริญพระบารมี มีการชักชวนให้ชาวไทยร่วมกันสร้างชาติ การป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้นแก่ชาติ และการใช้ของไทย ส่วนในด้านวัฒนธรรมนั้น ได้เน้นถึงหน้าที่พลเมืองดี การใช้ภาษาและหนังสือไทย การแต่งกาย กิจประจำวันของไทย และการช่วยเหลือคุ้มครองเด็ก คนชรา หรือทุพพลภาพ (ทินพันธ์ นาคะตะ, 2528) รัฐนิยมได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านความรู้สึกนึกคิดและในด้านการประพฤติปฏิบัติของคนไทยอย่างกว้างขวาง รัฐนิยมนี้เป็นเสมือนประกาศิตของรัฐบาลที่ประชาชนจะต้องพร้อมใจกันยึดถือปฏิบัติ (แถมสุข นุ่มนนท์, 2519)

ดังนั้น ในช่วงที่มีประกาศใช้รัฐนิยมเพื่อให้ประชาชนถือปฏิบัติ ซึ่งมีผลต่อทัศนคติและแนวปฏิบัติของคน หวังดี นิมา ด้วย ซึ่งเราจะเห็นว่ากลอนลำตัดหลายบทกลอนนั้น หวังดี นิมา แต่งขึ้นเพื่อให้คนไทยได้เกิดความรู้สึกรักชาติ รักไทย นิยมไทย และเกิดความรักและหวงแหนในวัฒนธรรมไทย นอกจากนี้ หวังดี นิมา ผ่านช่วงชีวิตในระบอบที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศไทย ประสงค์จริงสำคัญ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยเผด็จการของ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ และการรัฐประหารตัวเองของ จอมพลถนอม กิตติขจร ซึ่งก่อให้เกิดระบอบการเมืองการปกครองแบบอำนาจนิยม ดังเช่น สมัยของจอมพลสฤษดิ์อีกครึ่งหนึ่ง ทำให้ หวังดี นิมา มีอุดมการณ์ ค่านิยม และมีความเข้าใจการปกครองในแต่ละยุคได้เป็นอย่างดี จวบจนปัจจุบัน หวังดี นิมา เลื่อมใสและเห็นว่าการปกครองโดยระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบการปกครองที่ดีที่สุด และสามารถถือเป็นแบบแผน

การปฏิบัติตนของคนไทยได้เป็นอย่างดีด้วย กล่าวคือ หวังดี นิมา เสิฐชวนให้ประชาชนชาวไทยใช้
คุณประโยชน์ของตนในการพิจารณาเลือกคนดีเป็นผู้นำแทนของตนในการใช้สิทธิออกเสียงในสภาผู้แทนราษฎร
ไม่ควรเห็นแก่เงินที่ผู้นำนำมาใช้ซื้อเสียง และถึงกล่าวว่าคนไทยควรพัฒนาจิตใจให้เป็นแบบ
ประชาธิปไตยด้วย

สำนวน

เลือกผู้แทนของเราจะเอาเข้าไปทั้งที่	หนึ่งประวัติต้องดีสองต้องมีผลงาน
หนทางพิสูจน์น้ำกาลเวลาพิสูจน์คน	ถ้าปฏิญาณไม่ต้องลงนเป็นคำของคนโบราณ
ทนใจซื้อมือสะอาดกำเพื่อชาติเพื่อประชา	ควรเลือกเอาเข้าสภาเป็นหูเป็นตาแทนท่าน
พวกรหรือซื้อเสียงอย่าไปเสียอย่าไปสน	เลือกเข้าไปก็ไร้ผลที่แล้วก็อลหม่าน
วันที่ 17 พฤษภาคมเสียเวลาไปหลากหลาย	ปลุกระดมล้มตายเสียหางบประมาณ

หวังดี นิมา เป็นประชาชนคนไทยที่มีความเป็นชาตินิยมอย่างเต็มตัว มีความรักไทย
นิยมไทย นอกจากจะไม่นิยมบริภคสินค้าจากต่างประเทศแล้ว ยังมีความเชื่อมั่นในสติปัญญาและ
ความสามารถของคนไทย มีความเชื่อมั่นในการนำพาประเทศของรัฐบาล เชื่อมั่นในการปกครอง
แบบประชาธิปไตย และการเคารพกฎหมายและกติกาของสังคม หวังดี นิมา ปฏิบัติตนเป็นพลเมือง
ที่ดี รู้จักใช้สิทธิและรู้จักการปฏิบัติตนตามหน้าที่ ยินให้ความร่วมมือกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน
ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์งานและโครงการต่าง ๆ โดยเป็นศิลปินที่เป็นสื่อกลางสื่อสารงานและ
โครงการจากภาครัฐไปสู่ประชาชน และสะท้อนสภาพปัญหาต่าง ๆ ของประชาชนสู่รัฐ

สำนวน 1

ที่ลงหวังเต๊ะมาเอะอะ	เป็นเรื่องรัฐ-ณะนโยบาย
เป็นนโยบายของรัฐบาล	ได้ช่วยมาเป็นสื่อสารบอกตามสาย

สำนวน 2

พูดถึงทางรัฐ-ณะอนุญาต	ท่านได้เปิดโอกาสให้มองการณ์ไกล
เราต้องใคร่ต้องครวญทั้งชาวส่วนชาวนา	เราเสรีประชาธิปไตย
ประชาธิปไตยไทยทั้งประเทศ	ตั้งอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย
อยู่ในขอบเขตมีเหตุผล	คิดว่าไทยทุกคนคงจะเข้าใจ

หวังดี นิมา เสิฐชวนให้ประชาชนได้ใคร่ครวญและตระหนักถึงความสำคัญของระบอบ
ประชาธิปไตยจนสามารถนำไปปรับใช้ในวิถีประจำวันได้ นั่นคือ ต้องมีจิตใจเป็นประชาธิปไตยด้วย
ประชาชนย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกต่าง ๆ แต่ก็ต้องมีหน้าที่ของตนกำกับในฐานะที่

เป็นสมาชิกของสังคมควบคู่ไปด้วย การกระทำใดๆ ต้องอยู่ในขอบเขตของกฎหมาย ซึ่ง
 สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2526) เรียกสิ่งเหล่านี้ว่าเป็นวัฒนธรรมทางพฤติกรรมซึ่งมีกฎเกณฑ์ทางสังคม
 ทำหน้าที่กำกับการกระทำของสมาชิกในแต่ละสังคมให้เป็นไปในสิ่งที่สังคมเห็นว่าดีงาม เหมาะสม
 หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นบรรทัดฐานของสังคม (Socia Norms) ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ
 สำคัญ 3 ส่วนคือ วิถีประชา (Folkways) จารีต (Mores) และกฎหมาย (Law)

1.2 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

คนไทยเราเป็นคนที่มีนิสัยอ่อนน้อม โอบอ้อมอารี ยินดีช่วยเหลือผู้อื่นและผู้ตกทุกข์ได้ยาก
 กว่าตนเมื่อขามสงบ คนไทยต่างก็สนุกสนานรื่นเริง แต่เมื่อถึงยามทุกข์คนไทยก็รวมใจกัน สามัคคี
 ช่วยเหลือกันมีน้ำใจต่อกันไม่ว่าจะเป็นคนไทยในภาคใดก็ตามโดยถือว่าเป็นการสร้างบุญกุศล ตัวอย่าง
 ซึ่งเราจะเห็นได้ชัดเจนจากการเกิดภัยธรรมชาติ ไม่ว่าจะเป็นอุทกภัย วาตภัย หรืออัคคีภัยก็ตาม
 คนไทยเราไม่ว่าจะอยู่ภาคใดต่างก็พร้อมใจกันบริจาคทรัพย์สินเงินทอง เครื่องอุปโภคบริโภคเพื่อส่ง
 ไปช่วยเหลือแก่ผู้ที่ประสบภัยเหล่านั้น แบบแผนการปฏิบัติเสมอมาเช่นนี้ หวังดี นิมา เห็นว่าเป็นสิ่ง
 ที่แสดงถึงคุณลักษณะที่ดีของคนไทย สังคมไทยโดยรวมจึงเป็นสังคมที่มีความอบอุ่นและมีความเป็นมิตร
 ต่อกันสูง

สำนวน 1

ภาคไหนแย่ก็ไปก่อนตามขั้นตอนบริหาร	เป็นภารกิจของรัฐบาลผู้บริหารระดับ
ถ้าพูดถึงน้ำใจคนไทยเราดีมาก	เกิดกาลัญญุคทุกข์ยากแต่ละภาคก็ยอมพลี
สละเงินสละทองข้าวของเครื่องใช้	ส่งไปช่วยภาคใดด้วยน้ำใจอารี
ภาคกลางภาคอีสานก็มีการช่วยเหลือ	พร้อมกระทั่งภาคเหนือก็ช่วยเหลือกันเต็มที่

สำนวน 2

เราเห็นชัดแจ้งแล้วว่าไม่แล้งน้ำใจ	พูดถึงคนไทยมีนิสัยแบบนี้
ถ้าเรื่องเล็กน้อยไม่ค่อยสนใจ	ถ้าเป็นเรื่องใหญ่ ๆ พี่ไทยเต็มที่
คนไทยทั้งชาติมีศาสนา	มีจิตเมตตามีสามัคคี
มีจิตเมตตาพม่าเขมร	เห็นร้อนพั่งเย็นทான்เห็นไทมนี้

1.3 การกล่อมเกลาจิตใจ

หวังดี นิมา เห็นว่า การที่คนไทยเราเป็นคนที่มีจิตใจอ่อนโยน ใจอ่อน มีเมตตากรุณา
 เอื้อเฟื้อ อ่อนน้อมถ่อมตน และเชื่อฟังผู้ใหญ่หรือผู้ที่อาวุโสกว่า เป็นเพราะคนไทยปฏิบัติตามคำสั่งสอน

ของพุทธศาสนาและปฏิบัติตามฉนบธรรมเนียมประ เเพงที่ผู้นอยต้องเชื่อฟังผู้นใหญ่ มีความกตัญญูรู้คุณบิดา มารดา อีกทั้งไม่ลบหลู่ผู้ประสาทวิชาความรู้หรือผู้ที่มีคุณต่อตน

สำนวน 1

ศีลธรรมคืออำนาจของชาติไทย	มากุยกศทุกสมัยใครรู้ดี
คนไทยใจอ่อนแต่ก่อนมา	ถือศีลห้าเป็นหลักเพื่อศักดิ์ศรี

ศาสนาเป็นสิ่งที่มื่ออิทธิพลต่อการกำหนดแบบแผนการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติของ คนไทยเป็นสิ่งที่คนไทยใช้ยึดเหนี่ยวจิตใจ ดังคำที่ว่าใช้ธรรมะเข้าข่ม เมื่อจิตใจเกิดความโลภ ความโกรธ ความหลง คนไทยเรานำเอาคำสั่งสอนทางศาสนามาเป็นเหตุผลเพื่อพิจารณา ไตร่ตรองการคิดของตน และนำมาใช้ในการตัดสินใจขั้นสุดท้ายด้วย การให้คนไทยได้ตระหนัก ในความไม่เที่ยงแท้ความเป็นธรรมชาติ ความที่ต้องเป็นไปและเกิดขึ้น ดังคำที่มักพูดกันว่า อะไร จะเกิด ก็ต้องเกิดทุกคนในโลกไม้อาวหลักเสียงความทุกข์อันเป็นธรรมดาไปได้ นั่นคือ เกิด แก่ เจ็บ ตาย ดังนั้นแบบแผนพฤติกรรมของคนไทยจึงแตกต่างไปจากชนชาติอื่น เช่น การพึ่งตนเอง ความสันโดษ การเคารพเชื่อฟัง การชอบทำบุญทำทาน เป็นต้น

ศาสนาเป็นแบบในการคิดการกระทำ เกี่ยวกับตัวมนุษย์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่มนุษย์ยังไม่เข้าใจแจ่มแจ้ง คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ และบางส่วนนับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ซิกข์ เป็นต้น คนไทยเชื่อว่าตัวเองเป็นอย่างไรรใน ชาตินี้เป็นเพราะผลกรรมที่ตนเองทำมาแต่ก่อน หากชาติก่อนทำดีไว้มาก ชาตินี้ก็จะมีความสะดวกสบาย และหากจะให้ก่อหาคตหรือชาติหน้าเป็นไปในทางที่ตนจะได้ในสิ่งที่ดีและสะดวกสบาย ชาตินี้ก็ต้องทำดี ทำบุญ เมตตากรุณาให้มาก ๆ และนอกจากนี้คนไทยมักทำอะไรโดยนึกถึงใจเขาใจเรา ทำให้คนไทย เป็นคนมีนิสัยเกรงอกเกรงใจผู้อื่น จะเห็นได้ว่า ศาสนาแต่ละศาสนาได้ให้แบบในการคิด การกระทำ แก่คนในสังคมเป็นจำนวนมาก ศาสนาจึงยังคงความสำคัญมั่นในสังคมใหม่นี้และไม่ว่าจะเป็นในเมือง หรือชนบทก็ตาม หวังดี นิมา แต่งกลอนเล่าตัดแต่งให้เห็นถึงการกล่อมเกลานิสัยของศาสนา และ ความเชื่อในเรื่องของกุศลผลบุญไว้ ดังนี้

สำนวน 1

บ้างบุญหนักศักดิ์ใหญ่กลับล้มกายพิกล	เริ่มเห็นคนไม่ใช่คนทงตนชนพอง
ล้มสภาพกลับหลังเมื่อครั้งแบเบาะ	คิดเหยียบฮ่าพยามเอาชนะนี้ก็เพราะเงินทอง

สำนวน 2

คนชื่อกินไม่หมดคนกดกินไม่พอ

ไม่มีเราก็ไม่ขอไม่พอเราก็เฉยไว้

อดทนชื่อสัตย์ปฏิบัติตามระเบียบ

ไม่เอาวัดเอาเปรียบเราไม่เหยียบย่ำใคร

หวังดี นิมาเป็นแบบกกลที่มีความร่วมสมัยทางความคิดระหว่างคนไทยในยุคก่อนและยุคปัจจุบัน เป็นบุคคลที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมาตั้งแต่ปลายรัชกาลที่ ๕ จนถึงปัจจุบัน จึงสามารถถ่ายทอดแบบแผนทางความคิด ความเชื่อ และพฤติกรรมของคนไทยที่ปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีไทยได้เป็นอย่างดี แม้ว่าวัฒนธรรมความเชื่อบางอย่างเป็นสิ่งลึกลับ เหนือธรรมชาติเหนือวิถีที่บุคคลธรรมดาจะกระทำได้ หรือเหนือกว่าการพิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ เช่น

สำนวน 1

โลกเรากูทุกวันเฝ้าปรังเฝ้าไม่หยุดไม่หย่อน

ไม่เที่ยงไม่แท้ไม่แน่นไม่นอนประเดี๋ยวก็ร้อนประเดี๋ยวก็เย็น

ประเดี๋ยวก็เย็นประเดี๋ยวก็ร้อนไม่แน่นอนทรอกหน้าย

ประเดี๋ยวล้าปากประเดี๋ยวสบายอย่าชวนชวยเลือกเฟ้น

เราต้องถือธรรมะเอากางพระเข้าข่ม

เขวากันมานานนมเขวากันพรหมลิขิตเส้น

เรื่องของพรหมลิขิตคิด ๆ ก็หน้าขึ้น

ไม่เที่ยงไม่แท้แปรผันอย่าพูดกันเล่น ๆ

สำนวน 2

มนุษย์เรานี้มีกำเนิดจะเลือกเกิดกันไม่ได้

ตั้งแต่เกิดไปจนตายมีร่างกายเนาเหม็น

บ้างตายแล้วก็ตายไปที่เกิดใหม่ก็เกิดมา

มีอาชีพรับคว่ำหาวิชาแจกเช่น

สำนวน 3

หนูยังไม่รู้จักมักจี่ว่าลุงหวังมีอะไรบ้าง

หนูคงไม่รู้วาลุงหวังนี้มีกำลังภายใน

เรื่องคาถาอาคมหวังมีบรมครูเต่า

เรื่องเสกเรื่องเป่าเคยได้เล่าเรียนไว้

น้ำมันกูดน้ำมันพรายเสกหนึ่งควายเข้าท้อง

ปล่อยคุณปล่อยของหรือจะลองก็ยิงได้

เด็กเด็กพวกนั้นลึกลับแฉ่งขี้ขมขู่

ถ้าไม่ยอมสยบเคารพครูพ่อจะเสกควายธนูวิดไล่

กลอนข้างต้นสะท้อนความเชื่อของคนไทยในเรื่องสิ่งลึกลับ ซึ่งหมายถึง ฝ่ายหนึ่งต้องการให้อีกฝ่ายหนึ่งได้รับอันตรายโดยใช้คาถาอาคมเข้าช่วย ความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์และสิ่งลึกลับนี้ คนไทยในปัจจุบันจำนวนไม่น้อยยังคงมีความเชื่อเช่นนี้อยู่ อย่างไรก็ตาม กลอนบทนี้หวังดี นิมา

กล่าวว่าไม่ได้มีความเชื่อในเรื่องไสยศาสตร์แต่อย่างใด เพียงแต่เป็นกลอนที่แต่งขึ้นเพื่อให้ผู้แสดง ฝ่ายชายได้ร้องเกี่ยวกับฝ่ายหญิง ถ้าฝ่ายหญิงไม่รับรักก็กลัวว่าจะเสกคาถาอาคม ปล่อยคุณปล่อยของ เพื่อให้ฝ่ายหญิงเกิดความเกรงกลัว จะได้รับรักฝ่ายชาย เป็นการแต่งเพื่อสะท้อนความเชื่อของคนไทยในยุคก่อนและเพื่อให้การแสดงลำตัดเกิดความสนุกสนานสอดคล้องตามความรับรู้พื้นฐานของผู้ชมการแสดงด้วย

ตัวอย่างของความเชื่อข้างต้น หัวใจ นิมา สะท้อนได้ตรงกับความเป็นจริงและพฤติกรรม การแสดงของคนไทย ซึ่งในปัจจุบันยังคงเชื่อในสิ่งลึกลับนี้อยู่ เช่น พระเครื่อง เครื่องรางของขลัง การเป่าเสกมนต์คาถา การสะเดาะเคราะห์ การให้หมอดูทำนายโชคชะตา เป็นต้น หรือกระทั่ง ความเชื่อในเรื่องพระเจ้า หรือผู้มีฤทธิ์เดชปาฏิหาริย์ ก็จะสามารถช่วยคลี่คลายให้เกิดสิ่งนั้นสิ่งขึ้น เช่น กลอนที่กล่าวถึงพระเจ้าเป็นผู้สร้างโลก สร้างสรรพสิ่งเป็นคู่ ๆ ที่ทั้งกลมกลืนคล้ายตามกัน และคู่ของความขัดแย้งกัน เช่น กลางวัน-กลางคืน ผู้หญิง-ผู้ชาย กระทั่งเชื่อว่าพระเจ้าหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่อำนาจจะช่วยบันดาลให้หมอยารักษาโรคหายได้ เป็นต้น

สำนวน 1

พระเจ้าสร้างเป็นคู่คู่แล้วแท้จริง	ท่านสร้างผู้หญิงคู่กับผู้ชาย
ท่านสร้างกลางคืนคู่กับกลางวัน	ท่านสร้างกำนันคู่กับผู้ใหญ่

สำนวน 2

พระเจ้าเบื้องบนต้องช่วยกันหา	ให้มีหมอกันยามารักษาได้
ไม่เข้าหอรกโรคนี้ต้องมียานี่	โลกทุกวันผันแปรเปลี่ยนแปลงไป

1.4 ความกตัญญูทศเวที

ความกตัญญูทศเวทีเป็นค่านิยม (value) ประการหนึ่งของคนไทย เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสังคมไทยและถือเป็นแบบแผนการปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบันนี้ เพราะสังคมไทยยอมรับว่าเป็นพฤติกรรมที่งดงาม เป็นพฤติกรรมทางบวก การที่คนไทยมีค่านิยมในเรื่องความกตัญญูทศเวทีเช่นเดียวกับการเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน รู้จักที่สูงที่ต่ำ อาจเกี่ยวเนื่องมาจากคนไทยมีลักษณะของการอยู่ร่วมกันเป็นครอบครัวใหญ่และระบบสังคมไทยมีลักษณะของความสัมพันธ์แบบอุปถัมภ์ (patron-client relationship) มากกว่าความสัมพันธ์แบบอื่น ดังเช่นสำนวนกลอนที่ว่า

สำนวน 1

เคารพบิดรมารดาครูบาอาจารย์	ให้เกียรติกับเพื่อนบ้านพอประมาณเท่าที่มี
ชายเป็นน้ำง้ากหน้าโบราณท่านว่าเอาไว้	แต่ต้องฟังพวาอาศัยเอาใจสุภาพสตรี

สำนวน 2

เมื่อรุ่นสาวเขาวัวก็อยู่ในปกครอง
คุณบิดามารดากำหนดสำห้สอนสั่ง

ต้องเคารพท่านทั้งสองนี้แหละเป็นของสำคัญ
ต้องช่วยเหลือเชื่อฟังถือเป็นทางยึดมั่น

คนไทยมีความรักคุณคนและหาทางตอบแทนผู้ที่มีคุณต่อตน บิดามารดาถือว่าเป็นบุคคลสำคัญอันดับแรก เนื่องจากเป็นผู้ให้กำเนิด เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ตลอดจนจัดหาทรัพย์สินหรือบางกรณีอาจจัดหาคู่ครองให้ บุคคลสำคัญประการต่อมาคือครูบาอาจารย์ผู้ประสภาทวิชาความรู้ให้ซึ่งถือได้ว่าเป็นพ่อแม่คนที่สอง เป็นผู้ให้ความรู้และแนะแนวทางที่ควรปฏิบัติ เพื่อนำมาใช้ในการดำรงชีวิตต่อไปในภายหน้า

สำนวน

ไ้หัวครูพิกลักจำมาแต่โยร่าโบราณ
เคยผ่านเคยพบเราจึงเคารพครุมา

จนเกิดความชำนาญเพราะเคยผ่านเข้าหู
พระคุณล้ำค่าทำให้วิชาความรู้

บิดามารดาถือเป็นทิศเบื้องหน้าที่ต้องเคารพ ส่วนครูอาจารย์นับเป็นบุคคลที่อยู่ทิศเบื้องขวาที่ต้องให้ความเคารพและรู้จักมีความกตัญญูแก่เวทต่อครูผู้ให้วิชาความรู้ แต่อย่างไรก็ตาม หวังดี นิมา แสดงข้อเท็จจริงผ่านกลอนว่าตัดว่า ยังมีสมาชิกของสังคมอีกจำนวนหนึ่งที่ขาดความกตัญญูต่อครูอาจารย์ดังเช่น

สำนวน

เราสอนลูกศิษย์อยู่เป็นเนืองนิจ
ลูกศิษย์ผมมากแต่ผมไม่หยอกคุณไว้
เรื่องสตุ้งสตาจค์ไม่มีทางปลายปลิ้น
บางคนห้าม ๆ คุณขำหัวครุ
ลับหลังนินทาต่อหน้าแกล้งข่ม

พอสำเสร็จเสร็จสิ้นเขาก็ไม่เอาใจใส่
รุ่นเล็กรุ่นโตโอ้โทะรู้ได้
มีแต่ขอข้มแล้วลิ่มเอามาใช้
นั่นเพราะเขาไม่ค่อยรู้ว่าใครเป็นใคร
แถมลูกศิษย์ของผมนี้เลวเหลือหลาย

หวังดี นิมา กล่าวว่ ได้พบเห็นมาจริงและเกิดขึ้นกับตนเองในเรื่องที่ลูกศิษย์ไม่รู้คุณของครูอาจารย์ผู้รู้และให้ความรู้ให้ ซึ่งกรณีตัวอย่างนี้ก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงในสังคมไทยที่ไม่อาจปฏิเสธได้

1.5 การปฏิบัติตนของชาวไทย

หวังดี นิมา เห็นว่าชาวไทยควรต้องปฏิบัติตนโดยใช้หลักธรรมเข้าประกอบ กล่าวคือต้องมี ควรทำการใด ๆ อย่างมีเหตุผลและมีความรับผิดชอบ สุขุมรอบคอบ การพูดจาพาทที่ต้องรู้จักฐานะของตน ไม่พูดจาเพื่อเจ้าเจือเจือเพื่อยหาสาระไม่ได้ อีกทั้งควรให้เกียรติแก่สตรี ควรรู้จัก

พระองค์ของบิดามารดาและตอบแทนพระองค์ของท่าน รู้จักศึกษาค้นคว้าหาวิชาความรู้ ขยันหมั่นเพียร
เข้มแข็งอดทน เพื่อพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้า ตลอดจนรู้จักผูกน้ำใจมีมิตรไมตรีต่อเพื่อนบ้าน

สำนวน

อันชายดีมีอยู่ว่ามีศรัทธาประจำกะ	มีวิถีโอบอ้อมปะไม้อาชนะสตรี
มีเหตุมีผลเสมอต้นเสมอปลาย	ทำตนเป็นคนง่าย ๆ แจกเช่นชายชาติรี
มี สุ จี ปุ ลิ มีสติสัมปชัญญะ	การพูดจาวิสาสะรู้ฐานะหน้าที่

จากเนื้อหาของกลอนข้างต้นเป็นการมองการปฏิบัติตนทั่วไปของชายไทยของ หวังดี นิมา เพราะสังคมไทยยอมรับให้ฝ่ายชายเป็นช้างเท้าหน้า เป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการปกครองดูแลครอบครัว การหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ผู้ชายไทยจึงต้องมีความรู้ ความคิด ใช้กำลังกายกำลังใจเพื่อฝ่าฟันอุปสรรคขวานขวายที่จะเกิดขึ้น ซึ่งถ้ากล่าวตามประเพณีไทยแล้ว ชายไทยจะต้องอุปสมบทเมื่ออายุครบ 20 ปี และตามกฎหมาย ชายไทยจะต้องเข้ารับการเกณฑ์ทหาร เมื่ออายุ 21 ปีถึงนั้น หวังดี นิมา จึงเห็นว่า ชายไทยควรปฏิบัติตนให้สมเป็นลูกผู้ชาย ซึ่งจะพบเห็นในกลอนหลายบทที่ หวังดี นิมาแต่งไว้ แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปทางด้านค่านิยม ทำให้การได้แจ้งชื่อในสังคมที่จะให้การยอมรับหรือไม่ยอมรับชายที่มีลักษณะรักร่วมเพศ หรือรักเพศ แต่สำหรับหวังดี นิมา แล้ว กล่าวแบ่งรับแบ่งสู้ เนื่องจากสภาพเป็นจริงที่ปรากฏให้เห็น ทำให้ต้องยอมรับว่าควรยอมรับบุคคลเหล่านี้เนื่องจากถือว่าเป็นสมาชิกของสังคมเช่นกันและมีได้ก่ออาชญากรรม แต่เป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนไปเท่านั้น ถ้าทำความผิดก็ได้รับการลงโทษทางกฎหมาย และสังคมเช่นเดียวกับชายปกติอื่น ๆ แต่ หวังดี นิมา เห็นว่าไม่ยากให้ชายไทยขาดความเป็นลูกผู้ชายหรือมีการปฏิบัติตนไม่สมกับเป็นชาย ดังตัวอย่างสำนวนกลอนบางตอนที่ หวังดี นิมา แต่งขึ้น โดยใช้การสมมุติผู้แสดงลำตัดในขณะ เป็นชายประเภทสอง ดังนี้

สำนวน 1

ไทยทั้งมวลควรวะวังเต็ยวนี้กำลังระบาค	เรื่องตืดตืดพิศวาสบางที่ก็อาจจะวอดวาย
เจ้าทวิศรีบัวทองดูรักกล่าวพองเสียงแล้วพรรคพวก	แหมเชิญเจ้าตามสะดวงเชิญเจ้าจวกได้ตามใจ

สำนวน 2

ทวิคนนั้น่นำรักไม่เลอะเลือน	เขาเป็นคนเล่นเพื่อนเฮอน่นะรู้ใหม่
เขารักเพื่อนรักพี่น้องพี่น้องวงศ์วาน	พวกมือกลองสำคัญเขารักเหนือกว่าใคร
นี่ชาติที่สุดเขาเป็นตุตสะนิยม	เพราะว่าเขาเป็นคนเหมาะสมใครก็เลื่อมใส

1.6 การปฏิบัติตนของหญิงไทย

ในสังคมไทยมีการกำหนดกรอบการปฏิบัติตนของหญิงไทยไว้เช่นเดียวกับชายไทย สิ่งนี้ถ่ายทอดกันมาช้านาน ถือเป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีงามหวังดี นิมา เขียนกลอนแสดงให้เห็นการแต่งกายและกิริยามารยาทของหญิงไทยไว้อย่างน่าฟังและให้ข้อคิดแก่การปฏิบัติตนของหญิงไทยยุคปัจจุบันเป็นอย่างดี ดังนี้

สำนวน 1

ทวีมทางกระกุ่มสาวหนุ่มโบราณ	ใจกระเบนพื้นบ้านเสื้อคอระบาย
หีบเอาผ้าแพรมาห่มดูสะสมสัดสวย	เอาเขียนหมากไปด้วยเพราะเงินอดไม่ได้
หมากเงินพลูจับจัดแจงบรรจง	เตรียมเสิร์ฟแม้กึ่งกลางคืนใด

สำนวน 2

แม้จึ่งนอนตะแคงแอบแฝงฝักกัน	อย่าไปนอนกลางบ้านมันใช้ไม่ได้
อย่ากรัดกรายย้ายออกยกผ้าห่ม	อย่าเสียดมกลางทางหว่างวัด

สำนวน 3

จะกินหรือนอนจะจรรไปไหน	ต้องระวังระไวอย่าได้หนหัน
ต้องมีระเบียบขับเพียบเรียบร้อย	พูดจาก่อน ๆ อย่าปล่อยเสียงลั่น
แม้อย่าพูดตะโกนเสียงคนตกใจ	เสียงเหมือนต้นไฟที่ไหนที่นั่น
ค่อยเดินค่อยนั่งจรงระวังตัวตน	อย่าทำลูกคนเป็นคนหนหัน

หวังดี นิมา ถ่ายทอดเพื่อสื่อให้ผู้รู้เรื่องสิ่งที่ดีการปฏิบัติและกิริยามารยาทของหญิงไทย ได้แก่ การเคารพเชื่อฟังบิดามารดาและตอบแทนคุณของท่านเช่นเดียวกับกลอนสอนชาย เอาใจใส่เรื่องการบ้านการเรือนการครัว การรู้จักวางตัวเมื่อออกไปนอกบ้าน รวมทั้งการพักผ่อนหลับนอนก็ไม่ควรนอนกลางบ้านแต่ควรนอนติดข้างฝา เพราะบ้านไทยสมัยก่อนเป็นห้องโล่งกว้าง เมื่อมีแขกไปคนมาก็จะเห็นได้โดยง่าย อีกประการหนึ่งหญิงไทยนุ่งผ้าขึ้นอยู่กับบ้านอาจทำให้เป็นการประเจิดประเจ้อได้ ส่วนการเดินกรัดกราย ย้ายออก ยกผ้าห่มผ้าสไบขณะเดินไปตามถนนนั้นก็เป็นการไม่เหมาะสมเนื่องจากการยกผ้าวิบ ๆ แวม ๆ ทำให้เอาลูกมองว่าเป็นการให้ทำผู้ชายได้ รวมถึงการเสียดมก็เป็นกิริยาที่ไม่น่าดูอีกเช่นเดียวกัน

เมื่อแต่งงานไปแล้ว หวังดี นิมา กล่าวถึงการปฏิบัติตนของหญิงไทยว่า ควรดูแลเก็บหอมกัพย์สินที่สามีหามาได้ ใช้จ่ายแต่พอเหมาะพอควร เมื่อสามีกลับจากการทำงานมาอย่าเห็นดเห็นน้อยจึงไม่ควรจู้จี้ข่มขู่หรือปรึกษา หรือเล่าเรื่องราวให้ฟังในทันที ควรให้หายเหนื่อยหรือมีอารมณ์ดีก่อนจึงค่อยพูดจากัน แนวปฏิบัติเช่นนี้เราจะเห็นว่ายังคงเป็นที่ถือปฏิบัติของหญิงไทยส่วนมาก

อีกทั้งแสดงให้เห็นว่า หวังดี นิมา เป็นผู้ที่เข้าใจถึงจิตวิทยาด้านความต้องการและแรงจูงใจของมนุษย์โดยแท้ ดังตัวอย่าง

สำนวน

เมื่อตอนเขากลับจากงานสุบ้านเคหา ต้องดูแลน้ำท่าจัดหาอาหาร
เรื่องร้ายภายในบ้านอย่าพลันเอามากกว่า อย่าเพิ่งเก็บเอามาเล่าบอกเขาตอนนั้น

หวังดี นิมา ยังได้สะท้อนความค้อยโอกาสของหญิงไทยว่า สาเหตุที่หญิงมีความค้อยกว่าชายส่วนหนึ่งเป็นเพราะขาดการศึกษาและขาดการเข้าสังคม โดยได้สะท้อนเป็นความคิดเห็นผ่านกลอนลำตัดสอนหญิงโดยใช้เรื่องราวจากวรรณคดีจักร ๆ วงศ์ ๆ ของไทย คือเรื่องพระจันทร์โคจรและนางโมราราวว่า

สำนวน

ยกตัวอย่างอ้างอิงเช่นผู้หญิงชั่วช้า ที่ไร้การศึกษาเกิดจากตาฤๅ
เกิดจากตาฤๅเสกนางนักษิณา กระทำตัวชั่วช้าเช่นนางโมราก็
นางเกิดมากับเขาไม่เคยได้เข้าสังคม ไม่มีใครอบรมจึงโสมมเช่นนั้น

จากสาระของกลอนข้างต้น หวังดี นิมา สามารถสะท้อนอีกเหตุผลหนึ่งว่า การที่สตรีค้อยกว่าชาย สาเหตุหนึ่งเป็นเพราะค้อยโอกาสทางการศึกษาและการเข้าสังคม คำว่า "ไม่เคยได้เข้าสังคม" ไม่ได้หมายความว่าหญิงเก็บตัวอยู่แต่ในบ้าน ไม่ได้ออกไปไหนเลย หวังดี นิมา ให้ความหมายว่า หมายถึง การไม่ได้พบปะสนทนาพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในวงกว้างเกี่ยวกับการบ้านการเมือง เรื่องเศรษฐกิจหรือเรื่องอื่น ๆ ซึ่งเป็นบทบาทของผู้ชายที่ต้องรู้เรื่องกลของบ้านเมือง ความเป็นไปของสถานการณ์ต่าง ๆ ผู้ชายสามารถรับรู้ข่าวสารได้รวดเร็วกว่าเพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของพ่อบ้านหรือหัวหน้าครอบครัว จึงเรียกว่า "มีการเข้าสังคม" บ่อยกว่าผู้หญิง และเพราะว่าผู้หญิงต้องทำงานบ้าน เลี้ยงลูก ปรุงอาหาร เย็บปักถักร้อย หรือจับกลุ่มพูดคุยเรื่องต่าง ๆ ตามลักษณะของแม่บ้าน ก็เลยไม่รู้เรื่องความเป็นไปภายนอกเท่าที่ควร

กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา มีจุดเด่นสำคัญในการสะกิดให้ผู้ชมผู้ฟังได้ใคร่ครวญด้วยตนเอง โดยแสดงให้เห็นว่า หญิงไทยแต่เดิมแม้มีภริยาราวจา เรียบร้อยและมีลักษณะเป็นแม่บ้านที่ดี แต่ก็ขาดโอกาสในการศึกษาเช่นผู้ชาย เพราะการศึกษาเล่าเรียนสมัยก่อนใช้วัดเป็นแหล่งวิทยาการในการให้ความรู้ผู้ที่ศึกษาเล่าเรียนได้ก็มีแต่ผู้ชายที่เรียน พระสงฆ์เป็นผู้ประสาทความรู้ให้ ซึ่งคล้ายกันกับผู้หญิงจีนและญี่ปุ่น คือต้องเชื่อหัวหน้าครอบครัวหรือยกย่องให้ชายเป็นใหญ่ ปัจจุบัน หญิงไทยมีโอกาสดทางการศึกษามากขึ้น และการเข้าสังคม รับรู้เรื่องความเป็นไปของสถานการณ์มีมากขึ้นจาก

ความเจริญทางด้านคมนาคมและการสื่อสาร จึงทำให้บทบาทของหญิงไทยเป็นเปลี่ยนแปลงไป จากเดิม แต่อย่างไรก็ดี หวังดี นิมา เห็นว่า หน้าที่การบ้านการครัว ก็ไม่ควรละเลย หวังดี นิมา ใช้กลอนลำตัดสำนวนเก่ากล่าวเห็นแบบผู้หญิงได้อย่างน่าฟัง ชวนขัน เพราะให้ภาพที่ตรงกันข้ามและ เกินความจริง

สำนวน

ถ้อยคำวาจาภริยาผิดผู้หญิง

ผ้าผ่อนนี้ผลิตหมกสกปรกอย่างชิบหาย

ปลาเจ้าปลาจ้ำนอนนอนหน้าตั้งห้านิ้ว

จะแกงต้มก็ไม่ปะสาจะผัดย่างก็ไม่เข้า

แกงเลี้ยงนี้ใส่ข้าวหลมปลาร้าใส่น้ำตาล

พินเปียกก็ไม่ตากมาถึงที่ลวกเอามารวม

กินข้าวดิบทั้งปีผิวละคีข้างไม่ว่า

กินข้าวก็ยิ่งตดตัง เป็นเบก เป็นกลอน

จะแกงจะต้มฉันเห็นอลมวันใด

ตำน้ำพริกแต่ละโหลกลโหลจนกรกแทบจะระเบิด หม้อข้าวเดือดวิ่งไปเปิดกระจำเข็ดยั้งกะตัวหุ่น

หม้อข้าวเดือดด้นลงขยับออกวิ่ง

จะเขี้ยวจะขี้ที่ไรไม่กลัวใครเขาแอบดู

บ้านนี้รกรังกะปาลิงหญิงวิ่งกันออกวิ่ง

ในครัวมีแต่ขี้ไก่เตาไฟมีแต่ฝุ่น

น้ำแกงราดผ้าขี้ริ้วกลิ่นฉุนเหม็นฉุน

แกงลู้ด้นบับมะนาวกากมะพร้าวเป็นคูน ๆ

ชอยหัวหอมด้วยชวานแม่หนูมาคลุกฝุ่น

พอตไฟถึงวันกลบยั้งกะ เรือรบญี่ปุ่น

ตดตังยั้งกะฟ้าผ่ามองตากันงี้ให้ขุ่น

ต้องให้ผิวคอบ้อนดินแตกซ้อน เข้าไปทั้งคูน

เหม็นเหม็นกลิ่นใส่กันไม้ไหวกลิ่นฉุน

กระเบืออยู่บนหิ้งเสื่อกลิ้งไปใต้ถุน

ถ้าไม่มีใครเขารู้เอาตุลขี้ฝุ่น

หวังดี นิมา กล่าวว่ "ผมนิยมของเดิมของเรานัก เพราะว่ามันเป็นไปไม่ได้ เกินความจริง การดูว่าเรื่องการบ้านการครัวถือว่เป็นการว่าผู้หญิงที่เจ็บมาก"

เมื่อสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก ผู้หญิงมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมชายมากขึ้น และมีความสามารถในการพึ่งตนเองมากขึ้นกว่าเดิม จึงทำให้ผู้หญิงไทยในปัจจุบันมีความเป็นอิสระ และเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น อีกทั้งหญิงไทยปัจจุบันมีวิถีการดำเนินชีวิตที่ต่างไปจากเดิม มีอิสระ ในเรื่องความรักและการเลือกคู่ครอง หวังดี นิมา เห็นว่ การปล่อยเนื้อปล่อยตัวของหญิงไทย เพราะอิทธิพลของวัฒนธรรมทางตะวันตก หญิงไทยยุคนี้เห็นว่คำสอนแต่เดิมเป็นเรื่องโบราณ ไม่เข้ากับยุคสมัยจึงเกิดความบังเดาลใจ แต่งกลอนลำตัดขึ้นเพื่อเตือนการปฏิบัติตนของผู้หญิงทางอ้อม ซึ่งมีเนื้อหาเกี่ยวกับการกอดรัดกั้นตามถนนหนทาง การตั้งครรภ์ของหญิงและความไม่รับผิดชอบของ ฝ่ายชายกลอนนี้เป็นแง่คิดหนึ่งที่ หวังดี นิมา ยกเรื่องปัจจุบันที่เกิดขึ้นเป็นจริงมาเป็นข้อคิดเห็นที่มีต่อ สังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งนี้กำลัง เป็นวัฒนธรรมที่เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในสังคมเมือง

สำนวน

ไปต้อถึงตัวเขากลับเสียหาย	เขาเก็บคเขาคลายเขาหน่ายเขาหนี
เกิดมารหัวขบเขางคนสงสัย	มีทองเมื่อไหร่ลูกใครกินนี่
ชายผู้ให้กำเนิดหญิงรับเกิดคงทุกข์	ที่ไหน ๆ ก็ไม่สนุกต้องรับแต่ทุกข์คุณทวี

การปฏิบัติตนของชายหญิงดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่าหญิงชายไทยยังคงยึดถือค่านิยมของพ่อแม่ปู่ย่าตายายเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนอยู่ ซึ่งค่านิยมที่ถ่ายทอดนั้นนับว่าเป็นการขัดเกลาทางสังคมอย่างหนึ่ง แม้ว่าการปฏิบัติตนของชายหญิงบางส่วนได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่สำหรับหญิงดี นิมา แล้วเห็นว่าควรถือเป็นแนวปฏิบัติในสิ่งที่ปฏิบัติได้และเกิดผลดี เป็นที่ยอมรับของสังคม ๆ ของ หญิงดี นิมา กล่าวไว้ว่า "ป้าไม่ได้เริ่มงวดในเรื่องการปฏิบัติตัวของลูก ๆ จนถึงเครียดเกินไป เพราะเข้าใจการเปลี่ยนแปลงไปของสังคมได้ดี แต่ก็ตั้งบ้างถ้าเกินเลยไป ป้าได้แต่พูดว่าสังคมมันเปลี่ยนไป แล้วก็ไม่ได้พูดอะไรอีก ป้าไม่ใช่คนพูดเยอะ ๆ หรือชอบบ่น ... ป้าไม่ชอบการปฏิบัติตัวบางอย่างของวัยรุ่นสมัยนี้ เช่น การเจาะหู ใส่ตุ้มหูของผู้ชาย หรือเพลงของวัยรุ่นปัจจุบันจึงเป็นที่รู้กันว่าจะไม่เปิดวิทยุฟังเพลง ป้าบอกว่ามันไม่เป็นจังหวะ ไม่เป็นกลอน ไม่มีสาระ ป้ารับไม่ได้ นอกนั้น รับได้หมด"

1.2 วัฒนธรรมทางด้านนันทนาการ

การพักผ่อนหย่อนใจเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับมนุษย์ มีปรากฏอยู่ในทุกสังคมไม่ว่าจะเป็นสังคมที่เจริญหรือล้าหลัง เนื่องจากมนุษย์มีได้มีแต่เวลาสำหรับงานหรือการประกอบอาชีพอยู่ตลอดเวลา เท่านั้นมนุษย์จะแบ่งเวลาของตนส่วนหนึ่งสำหรับการพักผ่อนหย่อนใจด้วย เพื่อเป็นการผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยจากการทำงานอาชีพ การพักผ่อนหย่อนใจอาจทำได้หลายแบบ รูปแบบที่สำคัญได้แก่ การพักผ่อนหย่อนใจทางด้านการใช้ศิลปะและนันทนาการ ซึ่งเป็นแบบที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อความบันเทิง ความสุขใจ เกิดวินัยเคารพกติกา เกิดสำนึกที่ดี เพาะนิสัยรักความงาม ความไพเราะ และมีจิตใจละมุนละไม คำว่านันทนาการมีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "เล่น" แต่คำว่า "นันทนาการ" มีความหมายกว้างกว่า สุขุม นวลสกุลและคณะ (2526) ให้ความหมายว่านันทนาการเป็นแบบของประสบการณ์ ชอบเขตของการดำเนินชีวิต เป็นรูปแบบเฉพาะของกิจกรรมเป็นการแสดงออกหลังจากเลิกงานประจำวันเป็นการแสดงออกทางอารมณ์ที่สร้างสรรค์สุนทรียภาพ อันนำมาซึ่งความพึงพอใจและความสนุกสนานโดยตรง ทั้งยังสามารถปลดปล่อยความก้าวร้าวรุนแรงและป้องกันความเบื่อหน่ายที่เกิดจากการงานที่ปฏิบัติอยู่อีกด้วย ส่วนเสีญา เสีญาวิวัฒน์ (2526) กล่าวว่า สถาบันศิลปะและนันทนาการ (Artland Recreation) เป็นเรื่องของการที่คนทั่วไปได้พักผ่อนหย่อนใจ ใช้เวลาว่าง

ทุกประการตั้งส่วนกลอนที่แสดงให้เห็นลักษณะการร้องการแสดงลำตัดตั้ง

เชิญชมลำตัดเพื่อทัศนศึกษา	เชิญชมท่าที่ลีลาที่มีมาแต่โบราณ
ต้องอนุรักษ์กันเอาไว้ตั้งแต่สมัยที่เริ่มมา	มุ่งตัวม่วงคาดผ้าขาวม้าที่มีมาสมัยนั้น
เราไม่ได้เปลี่ยนเราไม่ได้แปลงวิธีแสดงต่าง ๆ	เราช่วยกันเสริมช่วยกันสร้างตามแบบอย่างโบราณ
ท่านเกิดอาจารย์ผู้รู้เรื่องลำตัด	มีกฎเกณฑ์บทบัญญัติให้ปฏิบัติมาช้านาน
ให้ร้องให้ตีให้มีสัมผัส	ให้ร้องให้ตีต้องมีสาระคอยฟังนะฮะจังหวัดพระจีน
จังหวัดพระจีนเปลี่ยนบรรยากาศ	บางทีก็อาจผิดพลาดเหมือนกัน
ประโยคสี่คำที่หน้าาร้อง	พวงน้อง ๆ ควรร้องแบบฉันท
อย่าร้องและเทะร้องเตะตะโพน	จังหวัดจะโคนแม่คนนี่สำคัญ
หัดทดลองคล่องแล้วตีแล้วละไอ้หนู	จังหวัดลูกคู่ขึ้นอยู่อย่างนั้น
อย่าเร็วอย่าช้ามีฉันทมาปานกลาง	อย่าเร่งร้องว่างให้ห่างกว่ากัน

แม้ว่า หวังดี นิมา ยังใช้การแสดงลำตัดในลักษณะแบบเดิม ๆ อยู่ แต่สิ่งที่ หวังดี นิมา ได้ปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอย่างสำคัญก็คือ การใช้ถ้อยคำให้เข้ากับยุคสมัย ซึ่งเมื่อวิเคราะห์กลอนลำตัดของ หวังดี นิมา ที่นำมาใช้ในการแสดงแล้วจะเห็นว่า มีเนื้อกลอนสมัยเก่าที่พ่อเพลงแม่เพลงดั้งเดิมร้องไว้จนกระทั่งมาถึง "ลำตัดยุคพัฒนา" ที่ หวังดี นิมา ใช้ศัพท์ใหม่ ๆ ตามสมัยนิยมซึ่งได้แก่คำสะแลงและใช้คำไทยปนคำจากภาษาต่างประเทศบ้าง หวังดี นิมา กล่าวว่ " เหตุที่ต้องปรับการใช้ถ้อยคำก็เพื่อให้เข้ากับยุคสมัย เนื่องจากผู้ชมลำตัดมีทุกเพศทุกวัย เราเห็นเรื่องภาษาไทยก็จริง ซึ่งจะเห็นว่ากลอนลำตัดของพวกเราส่วนมากใช้คำเรียบ ๆ ธรรมดา ๆ มีบางส่วนที่ใช้คำปะปนกัน ก็เพื่อให้ผู้ชมเกิดความสนุกสนานเป็นสำคัญ ก็เพราะเขามาดูเราก็เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ เขาก็อยากสนุกสนาน เราก็พยายามทำให้สนุกสนานโดยการใช้น้อลำตัดนี่แหละ"

สำนวน

ผมหวังเตะลำตัดจะรักษาสมบัติอันล้ำค่า	เพลงซิ่นเมืองสืบเนื่องมาของปู่ย่าตายาย
เช่นลำตัดปัจจุบันสร้างสรรค์ให้เหมาะสม	ยังอยู่ในความนิยมไปกับวังคมเขาได้
เป็นสองแง่สองง่ามว่าแก่กันตามกลอน	จะมีที่เด็ดเผ็ดร้อนก็ฮือฮือฮือ
เราอนุรักษ์ลักษณะในเรื่องจะว่าทำนอง	ในเนื้อทำคำร้องให้คล้องจองคมคาย

ภาษาและการสื่อสารเป็นการคิดและการกระทำเพื่อสื่อความหมายระหว่างมนุษย์ ซึ่งสัญญา

สัญญาวิวัฒน์ (2526) กล่าวว่า ในทางวิชาการถือว่าภาษาแต่ละภาษาของมนุษย์ไม่เพียงแต่จะเป็นแบบในการคิดการกระทำเท่านั้น แต่ยังเป็นต้นตอให้มนุษย์เกิดความคิด คือ คิดได้ คิดเป็น อีกด้วย มนุษย์ที่ไม่ได้เรียนรู้ภาษานั้นจะไม่รู้จักคิด เมื่อรู้ภาษาจึงสามารถคิดและพูดสื่อความหมายกัน ดังนั้น กล่าวในแง่การคิดและเขียนกลอนของ หวังดี นิมา จึงมีพัฒนาการในการคิดได้ คิดเป็น และการใช้ภาษาไปตามยุคสมัยเช่นเดียวกัน เพื่อให้การแสดงพื้นบ้านลำตัดสามารถยืนหยัดอยู่ได้ในสภาพสังคมไทยปัจจุบัน และการปรับปรุงการใช้ถ้อยคำภาษาให้สามารถสื่อความหมายได้อย่างทันสมัย เพื่อให้ลำตัดอยู่ในความสนใจของผู้ชมการแสดง บทบาทของ หวังดี นิมา ในฐานะผู้สังสารจึงเป็นบทบาทที่บุคคลเกิดความขัดแย้งบทบาทของตนเองเพราะต้องการอนุรักษ์สิ่งดีเดิม ๆ ไว้ แต่ขณะเดียวกันก็ต้องปรับปรุงการแสดงให้ทันสมัย แต่ หวังดี นิมา ยังคงยึดบทบาทในฐานะศิลปินแห่งชาติด้านสาขากการแสดงพื้นบ้านโดยคงยังอนุรักษ์รูปแบบการร้องการแสดงแบบเดิมให้มากที่สุดแต่ขณะเดียวกันก็เปิดใจกว้างรับสิ่งใหม่ ๆ มาปรับปรุงการแสดงเพื่อให้ลำตัดสามารถอยู่ได้ ไม่สูญไปเหมือนเพลงพื้นบ้านบางประเภทที่ได้สูญไปแล้วนอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงไปทางด้านวัฒนธรรมไทยที่ผสมผสานกับวัฒนธรรมอื่นมากขึ้น ยังเป็นต้นแบบที่ทำให้ หวังดี นิมา ตระหนักว่า การไม่ปรับปรุงการแสดงและเนื้อร้องของลำตัด อาจทำให้ลำตัดไม่เกิดการพัฒนาและไม่สามารถดำรงอยู่ได้ และเช่นเดียวกัน หากเนื้อร้องกลอนลำตัดท้อปคายเกินไป ผู้ชมก็รับไม่ได้สักเช่นกัน ดังนั้น หวังดี นิมา จึงใช้กลอนลักษณะสองแง่สองง่ามเพื่อสะกิดความรู้สึกของผู้ชมให้เกิดความสนุกสนาน ให้ผู้ชมการแสดงติดตามและตีความเอาเองเป็นสำคัญ ส่วนนี้จะทำให้ผู้ชมการแสดงได้มีส่วนร่วมในการรับชมรับฟัง "มุขตลก" และ "การหักคอร้องหว่า" ตลอดช่วงเวลาที่ทำการแสดงโดยไม่ลุกหนีไปไหน

เมื่อพิจารณาการแทรกภาษาต่างประเทศและศัพท์สะแลงที่เป็นที่นิยมตามยุคสมัย ก็จะทำให้ หวังดี นิมา เป็นศิลปินที่มีความสามารถและปฎิภาณไหวพริบในการใช้ภาษาเป็นอย่างดี ทำให้เพลงพื้นบ้านไม่เป็นที่น่าเบื่อหน่าย และแม้ว่า หวังดี นิมา จะสอดแทรกคำต่างประเทศและศัพท์สะแลงอยู่บ้างแต่ผู้ชมการแสดงก็เกิดอรรถรสในการฟังและได้รับความสนุกสนาน สิ่งเกิดได้จาก "เสียงฮา" เป็นระยะ ๆ ซึ่งมีอยู่ตลอดเวลาที่ทำการแสดง อย่างไรก็ตาม กล่าวได้ว่า หวังดี นิมา ยังคงรักษาการใช้ภาษาไทยและเอกลักษณ์สำคัญ ๆ ไว้อย่างเหนียวแน่น

กล่าวสำหรับคำตลกและหยาบโหลนที่ปรากฏในลำตัดนั้น วาสนา ต้นสาลี (2531) กล่าวว่า ผู้ที่จะเป็นต้นบทลำตัดนั้นจะต้องมีฝีปากคม มีปฎิภาณไว คำร้องที่ใช้มักค่อนข้างตลกและหยาบโหลนในการแสดงทั่วไป แต่ถ้าเป็นการแสดงในโอกาสพิเศษสำคัญ ๆ จะสุภาพ การเล่นลำตัดนั้นนอกจากเพื่อความสนุกสนานแล้ว ผู้แสดงลำตัดก็ได้สอดแทรกทัศนคติต่างๆ ไว้หลายแง่ และผลการวิเคราะห์เนื้อหา

ลำตัด วรรณคดี พบว่า โครงสร้างของเนื้อหาเรื่องราวทางเพศนั้น พ่อเพลงแม่เพลงจะเสนอรูปศิลปะของภาษาในรูปของถ้อยคำสังวาส (erotic words) คือถ้อยคำสังวาสชนิดตรงหรือกลอนแดง ซึ่งสื่อความหมายถึงอวัยวะเพศและพฤติกรรมทางเพศต่าง ๆ และถ้อยคำสังวาสชนิดอ้อมหรือกลอนสองแง่สองง่ามซึ่งสื่อความด้วยการเลี่ยงไม่พูดตรงไปตรงมา เรื่องนี้ เอนก นาวิกมูล (2526) ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านและปัจจุบันดำเนินรายการเกี่ยวกับศิลปะพื้นบ้านของไทยที่ ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพจำกัด ได้กล่าวถึงเพลงพื้นบ้านในด้านการใช้คำสองแง่สองง่ามว่า "เพลงพื้นบ้านเขาเล่นกันอย่างนี้ การเอาตลก "อวัยวะ" มาเล่น ดูจะเป็นสันดานของมนุษย์ทุกชาติทุกภาษา ใครจะเล่นให้พลิกแพลงสักซึ่งอย่างไร เป็นเรื่องของส่วนลึกของจิตใจ เพราะมนุษย์กับการสืบพันธุ์ต้องอยู่ด้วยกันวันยังค่ำ แต่สิ่งที่เพลงพื้นบ้านได้แสดงออก ไม่หลุดออกมาด้วยคำหยาบ แต่ได้ใช้การเปรียบเทียบบทหรือแฝงสัญลักษณ์เข้ามาช่วยก่อนแล้วและเป็นกวีในหมู่ผู้ใหญ่หรือคนที่โตพอแล้วส่วนเด็กจะยังคงมองหรือแปลคำชื่อ ๆ อยู่ แต่ก็ยังหัวเราะได้เหมือนกัน ผิดกันตรงที่ให้ความหมายผิดกันคนละทาง การใช้ถ้อยคำแบบนี้แหละ คือ ศิลปะ"

เราจะเห็นว่าเพลงพื้นบ้านไม่ว่าเป็นเพลงอะไร ภาคใด ก็จะมีการสอดแทรกเรื่องราวทางเพศไว้ด้วย ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นปกติวิสัยธรรมชาติของมนุษย์เรา เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์ที่ต้องการแสดงออกไม่ว่าสังคมจะมีกฎเกณฑ์เข้มงวดเพียงใดก็ตาม เราจะพบเห็นกลอนสองแง่สองง่ามทั้งในเพลงล้อข เพลงอื่นแล้ว ในภาคกลาง เพลงบอกซึ่งเป็นเพลงพื้นบ้านภาคใต้หรือหมอลำและหมอลำ ซึ่งในภาคอีสาน ก็มีลักษณะการใช้คำทางเพศมาเกี่ยวข้องด้วยเช่นเดียวกัน และปรากฏให้เห็นในนิยายนิทาน วรรณคดี (บทกวีจรรยา) คำพังเพย คำพญา เป็นต้น หวังดี นิมา ใช้คำในลักษณะสองแง่สองง่าม โดยเน้นความคมคาย แต่ไม่ให้ออกมาเป็นคำหยาบคาย โดยกล่าวว่า "ศิลปะของการแสดงลำตัดนั้น สิ่งสำคัญคือถ้ากลอนหรือเพลงที่จะนำมาใช้ร้องโต้ตอบกัน ถ้าเราไปลงตรง ๆ เท่ากับเป็นการดูถูกกันแต่เราใช้การลงที่เรียกว่าหักคอรอจังหวะและลงให้คมคาย มันจะไม่ได้กว่าหรือ" ในบางครั้ง หวังดี นิมาหัวเสียเนื่องเพราะการแสดงของคณะลำตัดอื่น มีการใช้คำพูดเข้าไปในทางเพศ หวังดี นิมา กล่าวว่า "อยากจะค่า อะไรกันทั้งคำพูดก็หนัก ซอพูดเข้าทางเพศ แล้วกิริยายังบัดสีอีก ลำตัดจะสวยเพราะพวกนี้พวกไม่มีศิลปะ พวกทำลาย อยากจะเรียกมาค่า"

อีกวิธีทางหนึ่งที่จะจะทำให้ศิลปะพื้นบ้านไทยดำรงอยู่ได้ในสังคมไทย คือ ใช้กระบวนการทางการศึกษาลำตัดวัฒนธรรมไปสู่ชนรุ่นหลัง เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและซาบซึ้งในวัฒนธรรมพื้นบ้านซึ่งเป็นทางเลือกหนึ่งที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรมในสังคมไทย เราได้หวังดี นิมา ร่วมกับ ศรีแฉวง ชำอาจ ภรรยาผู้ชีวิต ให้ความร่วมมือแก่ส่วนราชการและสถานศึกษา

ต่าง ๆ นำละครลำตัดหวังดีะไปแสดงและเป็นวิทยากรในการให้ความรู้เรื่องเพลงพื้นบ้านหลายแห่ง
หวังดี นิมา จึงมีการฝึกหัดในการเขียนกลอนเพื่อใช้เป็นต้นแบบให้แก่ครูอาจารย์และนักเรียน
นักศึกษาได้ใช้ในการเล่นลำตัดบางวังเรียน เช่น โรงเรียนบัวแก้วเกษร อำเภอเมือง จังหวัด
ปทุมธานี นักเรียนสามารถไปทำการแสดงตามงานบ้านหรืองานของอำเภอได้ มีรายได้เข้าชมรม
และเป็นรายได้ของตนเองอีกด้วยซึ่งเบื้องหลังของความสำเร็จเหล่านี้ ก็คือ ความเพียรพยายาม
และการทุ่มเทแรงกายแรงใจของ หวังดี นิมา นั่นเอง หวังดี นิมา กล่าวว่า "ผมอยากจะไปสอน
ให้ที่ทุกสถาบันราชภัฏ แต่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติมีงบประมาณจำกัด อดอยากสอน
ให้นักศึกษาคูมีความรู้ ความซาบซึ้งในเพลงพื้นบ้าน เมื่อเขาเป็นครูแล้ว จะได้นำไปถ่ายทอดต่อ
เด็กนักเรียนต่อไป"

ตัวอย่างการสอนลำตัดแก่เด็กนักเรียนในจังหวัดปทุมธานีนั้น เช่น การจัดการแสดงของ
นักเรียนซึ่งมาจาก 2 โรงเรียน คือ โรงเรียนปทุมวิไล อำเภอเมือง และโรงเรียนชุมชนบางชั้น
อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี จัดขึ้นที่ศูนย์สังคีตศิลป์ ธนาคารกรุงเทพจำกัด สาขาสะพาน
ผ่านฟ้าครั้งที่ 731 วันศุกร์ที่ 6 พฤษภาคม 2537 ทั้งสองโรงเรียนเป็นโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ
สืบสานศิลปแห่งชาติของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (สวช) และเป็นโรงเรียนที่
หวังดี นิมา และศรีนวล ชำอาจ เป็นวิทยากรในการสอนครูอาจารย์ เพื่อให้ครูอาจารย์เกิดความ
เข้าใจและมีทักษะในการแสดงเพลงพื้นบ้านเสียก่อน แล้วจึงนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมา
ถ่ายทอดแก่นักเรียนต่อไปการฝึกอบรมครูอาจารย์ในโครงการสืบสานศิลปแห่งชาตินี้จัดให้มีขึ้นทุกปี
โดยใช้สถานที่ที่สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาเขตกรังเป็นสถานที่ทำการฝึกอบรม และที่สถาบันราชภัฏ
เองก็มีการสอนเพลงพื้นบ้านโดยหวังดี นิมา และ ศรีนวล ชำอาจเป็นวิทยากรในการสอนและแนะนำ
ตลอดจนตอบคำถามที่อาจารย์และนักศึกษาสงสัยด้วย เทคนิคการให้ความรู้ได้แก่ การสาธิตและการ
ปฏิบัติการร้องการแสดงจริงในลักษณะเป็นกลุ่มใหญ่ประมาณ 30 คนทั้งนักศึกษาและอาจารย์

กล่าวในส่วนของโรงเรียนปทุมวิไลและโรงเรียนชุมชนบางชั้นนั้น เอนก นาวิกมูล ได้
สัมภาษณ์ศรีนวล ชำอาจ และอาจารย์สมชาย ซึ่งเป็นอาจารย์ประจำที่โรงเรียนปทุมวิไล ดังนี้

พิธีกร : วิธีการสอนเด็กทำอย่างไร

ศรีนวล : เริ่มที่แรกฝึกอาจารย์ก่อน แล้วอาจารย์ก็ไปสอนเด็กอีกทีหนึ่ง แล้วเราก็จะติดตามผล
ก็ไปดู ไปแนะนำบ้างนิดหน่อย

พิธีกร : สอนวันไหนบ้าง

ศรีนวล : เคยสอนครั้งเดียว ไปสอน 3 วัน และอัดเทปไปให้เขาฟัง เดือนนี้ตั้งจ่ายละ สมัยก่อนนี้

ต้องนำเขา แล้วให้เขาร้องตาม เด็กวัยนี้เด็กเกินไปให้เขาฟัง ให้เขาท่องได้และร้องตามเขา

พินิจ : แล้วท่าทาง ?

ศรีนวล : ตอนที่หลังค่ะ ต้องเอาเนื้อให้ได้อ่อน

พินิจ : แล้วเนื้อเอามาจากที่ไหน

ศรีนวล : ก็เราบ้าง และอาจารย์เขียนเองบ้าง

ศรีนวล จำอาจ กล่าวว่่า "เด็กจากโรงเรียนชุมชนบางชั้นมาจากต่างจังหวัด เช่น อุดรธานี อุบลราชธานี เพราะพ่อแม่มาทำงานในกรุงเทพฯ ที่สอนเพราะอยากให้เขาเอา ไม่เอา ก็ยึดเยียดให้เขาอยากให้เราสอน แต่โรงเรียนนี้ฝึก เขาให้ความสนใจมากโดยเฉพาะเด็ก ม.1 ม.2 ส่วนปทุมวิไลมีเด็กเล็กที่สุดแค่ 4 ชั้น ไปถึงโตที่สุดมี ม.ปลาย"

จากนั้นอาจารย์สมชาย (ไม่ทราบนามสกุล) ได้กล่าวว่า "โรงเรียนปทุมวิไลเป็นโรงเรียนประจำจังหวัดช่วยการฝึกซ้อมก็จะเลือกเด็กที่มีความสนใจในด้านนี้ให้มาสมัคร ก็ปรากฏว่าเด็กที่มาด้วยน้ำใจ บางทีก็ต้องออกค่ารถ ค่าอาหารเอง ซึ่งมีใจรักจริง ๆ ส่วนการร้อง ผมก็ได้รับคำแนะนำจากคุณศรีนวลและครูหวังเต๊ะ ได้เปิดโครงการสัมพันธ์สามเกลอแห่งชาติชั้นที่วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์ ที่อยู่คลองหลวง ปทุมธานี ผมก็ไปเข้าอบรมด้วยกัน 3 คน พอกลับไปโรงเรียนแล้วทำอยู่คนเดียว เพราะอาจารย์อื่นติดไปอบรมบ้าง ไปอย่างอื่นบ้าง ก็พยายามฝึกสอนด้วยใจรักและเห็นคุณค่า ผมมีกำลังใจและเด็กก็มีใจรัก ผมต้องขอขอบคุณคุณศรีนวลและครูหวังเต๊ะที่ทำให้ผมรักเพลงลำตัดขึ้นมา แล้วปีนี้ก็เป็นปีวัฒนธรรมอยู่แล้ว และผมก็เป็นครูดนตรีไทยด้วย จึงชอบและรักที่จะเล่น"

เมื่ออาจารย์สมชายกล่าวจบ หวังดี นิมา ก็กล่าวขึ้นว่า "เราภูมิใจมาก นี้ครูบาอาจารย์ซึ่งเราไม่ได้สอนกันเท่าไร นี่เขาฝึกเขาเอง หนักทุกโรงเรียนเลยด้วยความรัก เพียงนั้นๆ ไม่ได้ไปสอนมาก... ก็ก็มีเด็กที่อยากจน พ่อแม่ก่าก่อสร้าง มาจากต่างจังหวัดหลาย ๆ ที่ ก็เอามาฝากที่โรงเรียนนี้ เด็กอยากจน แต่ก็มีใจรัก"

ตัวอย่างสำนวนกลอนลำตัดซึ่งแสดงโดยเด็กนักเรียนโรงเรียนชุมชนบางชั้น

การละเล่นนี้เห็นว่านำมาซึ่งความสุข	มันเป็นของสนุก ๆ ที่กันยุคทันสมัย
ว่าให้เด็กฟังได้ผู้ใหญ่ฟังดี	เพื่อส่งเสริมศักดิ์ศรีการกวีของไทย
เพื่อส่งเสริมสรรค์สร้างเป็นแนวทางสำคัญ	เราฟังกันเล่นเย็นจิตไม่มีพิษไม่มีภัย
เพื่อฝึกอ่อนห่อนอารมณ์เชิงคุณค่าล้ำค่า	แบบเสียงดังฟังชัดเป็นสมบัติของไทย ๆ
การละเล่นพื้นเมืองนี้สืบเนื่องมานานนาน	เล่นมาหลายรัชกาลนับว่านานพอใช้

ยังอยู่ยั้งยืนยงมันคงไม่แคลนคลอน

คมขำในคำกลอนศัพท์สุนทรภษาไทย

หวังดี นิมา เป็นผู้ที่มีสติประจำใจว่า "อยู่อย่างเรียบง่าย ๆ ง่าย ๆ สบายดี" และ "ทำดีกว่าพูดพิสดารได้" หวังดี นิมา ได้ศึกษาศิลปะประจำใจนี้ด้วยการปฏิบัติตลอดมาตลอดช่วงระยะเวลา กว่า 70 ปีและกว่า 50 ปีที่ หวังดี นิมา ได้เขียนยึดในการอนุรักษ์เพลงพื้นบ้านไทย จึงสามารถกล่าวได้ว่า หวังดี นิมา เป็นศิลปินโดยสายเลือดและจิตวิญญาณโดยแท้ และยังเป็นบุคคลสำคัญที่ได้วางรากฐานทางการศึกษาเกี่ยวกับเพลงพื้นบ้านไว้อย่างมากมาย หวังดี นิมา ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเอาใจใส่รับผิดชอบจึงเป็นที่รักของลูกศิษย์ทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เอาใจใส่ต่อการสอนนักเรียนนักศึกษาตามสถาบันต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เปรียบเสมือนเป็นลูกหลานของตน ซึ่งเรื่องนี้ หวังดี นิมา กล่าวไว้ว่า " การสอนอะไรนั้น จะต้องสอนให้ผู้เรียนเป็นผู้ที่มีความสามารถทั้งด้านฝีมือและความคิด" ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หวังดี นิมา ไม่ใช่เพียงสอนเพื่อให้พ้นหน้าที่ไป แต่ต้องสอนทั้งทางด้านความคิดและคุณธรรมด้วย ซึ่งศิษย์ค่าดีดและลูกน้องในขณะลาตัดหวังดีต่างก็ทราบดีในอุปนิสัยนี้ หวังดี นิมา ได้พยายามรักษารูปแบบของการแสดงพื้นบ้านลำตัดไว้เป็นอย่างดี ทั้งตัวพระ ตัวนาง ตัวตลก แต่ดั้งเดิมเป็นมาอย่างไร ก็คงไว้เช่นนั้นทั้งนี้ หวังดี นิมา ให้เหตุผลว่า "สิ่งที่บรรพบุรุษได้กระทำไว้ ถือเป็นบรมครู เป็นสิ่งที่มีค่าควรแก่การศึกษาและอนุรักษ์ไว้" ดังตัวอย่างสำนวนกลอนลำตัดที่บ่งบอกถึงปณิธานอันแน่วแน่ของ หวังดี นิมา ที่มีต่อวัฒนธรรมพื้นบ้านไทย ก็คือ

ศิลปินแก่ ๆ นี้คงไม่แปรผัน

จะส่งเสริมสร้างสรรค์กันต่อไป

จะสร้างสรรค์ส่งเสริมเพิ่มทักษะ

อนุรักษ์ลักษณะศิลปะไทย

ศิลปะพื้นเมืองคงจะเฟื่องฟู

ถ้าชีวิตผมยังอยู่ยืนต่อไป

อยากจะมารวมเอามาช่วยกัน

ช่วยส่งเสริมสร้างสรรค์ให้มันแจ่มใส

สองง่ามสองแฉกกันให้ตก

คำขบขำขาลามกให้มันหมดไป

ให้สังคมยอมรับเพลงพื้นเมือง

ให้ชนเชื้อลื้อเลื่องอยู่คู่ฟ้าไทย

ให้เขาฝึกให้เขาตัดกันให้ชัดเจน

เพราะเป็นการละเล่นจึงเป็นอาชีพได้

เป็นศิลปะ เป็นวัฒนธรรม

อยากจะขอแนะนำให้อนุรักษ์ไว้

บทนำคำคมของบรมครู

อยากให้ได้ดำรงอยู่คู่ฟ้าไทย

พวกเรากำลังฟื้นฟูให้มันอยู่ยั้ง

เพื่ออนุสรณ์รุ่นหลังต่อไป

เมื่อพิจารณาแนวความคิดโดยรวมที่ หวังดี นิมา มีต่อสังคมและวัฒนธรรมแล้ว หวังดี นิมา เป็นบุคคลที่ผ่านยุคสมัยต่าง ๆ มาตั้งแต่รัชกาลที่ 7 จนถึงปัจจุบัน รับรู้ถึงความเป็นไปและความเปลี่ยนแปลงทั้งทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคม การศึกษา วัฒนธรรม ประเพณีไทยซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชนวนโลก ก็ย่อมได้รับผลกระทบตามไปด้วย หวังดี นิมา ได้สะท้อนความคิดเห็นของตนเองผ่านกลอนลำตัดไปสู่ประชาชนในหลายลักษณะด้วยกันและเห็นว่าสภาพสังคมไทยโดยทั่วไปมีสภาพและปัญหาหลายประการ ดังเช่น สภาพปัญหาการเมืองการปกครอง สภาพปัญหาทางเศรษฐกิจ สภาพปัญหาทางครอบครัว ปัญหาเรื่องยาเสพติดและแนวทางแก้ไข ปัญหาโรคเอดส์และแนวทางแก้ปัญหาอาชญากรรม ความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและแนวทางป้องกัน ปัญหาการกระทำผิดของเด็กและเยาวชนและแนวทางแก้ไข ปัญหาด้านการประกอบอาชีพและแนวทางแก้ไข ส่วนทางด้านวัฒนธรรมนั้นหวังดี นิมา มีความเข้าใจต่อวัฒนธรรมไทยทั้งทางวัตถุและวัฒนธรรมที่ไม่ใช่วัตถุโดยสะท้อนผ่านกลอนลำตัด เช่น การแต่งกาย นันทนาการ

จากการศึกษาหวังดี นิมา ในด้านลักษณะ เจตคติ ความรู้ ความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรมแล้ว พบว่า ในตลอดชีวิต ตั้งแต่เริ่มต้นคิดทำลำตัดเป็นต้นมาจนกระทั่งปัจจุบัน หวังดี นิมา เป็นผู้ที่ไม่ใช่ในการหาความรู้ของผู้เสมอ จากทุก ๆ ด้าน และเป็นผู้ที่มีความเข้าใจในชีวิต เข้าใจสังคมเป็นอย่างดี เมื่อมีความรู้ ความเชี่ยวชาญ ในเรื่องลำตัดแล้วก็ถ่ายทอดความรู้ทั้งโดยตรง คือ สอนลูกน้องในคณะให้ร้องลำตัด จนสามารถประกอบอาชีพได้ และโดยทางอ้อมคือถ่ายทอดความรู้ให้ประชาชนที่มาดูการแสดงลำตัด สอดแทรกไปกับความบันเทิง จึงเห็นได้ว่าหวังดี นิมา เป็นนักการศึกษาเอกโรงเรือนโดยแท้จริง

วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อหวังเต๊ะ

วิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อหวังเต๊ะ ในการถ่ายทอดความรู้โดยผ่านสื่อพื้นบ้านประเภทลำตัด ศึกษา 4 ด้าน คือ

1. ทักษะในการสื่อสาร
2. เจตคติในการสื่อสาร
3. ความรู้ที่ใช้ในการสื่อสาร
4. ความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรม

บันทึกภาคสนามจากการสังเกตการแสดงสดลำตัดคณะหวังเต๊ะ จำนวน 10 ครั้ง

ครั้งที่ 1 วัดกันลัด อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เริ่มแสดงเวลา 20.45 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงประมาณ 150 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน งานที่แสดงเป็นงานศพ มีลำตัดแสดงเพียงอย่างเดียว

ครั้งที่ 2 งานบ้าน ในเขตอำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เริ่มแสดงเวลา 20.30 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงประมาณ 100 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 8 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 4 คน งานที่แสดงเป็นงานศพ มีลำตัดแสดงเพียงอย่างเดียว

ครั้งที่ 3 วัดบางกระเจ้ากลาง อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เริ่มแสดงเวลา 20.25 - 00.05 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงประมาณ 200 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 7 คน เป็นชาย 3 คน หญิง 4 คน งานที่แสดงเป็นงานศพ มีลำตัดแสดงเพียงอย่างเดียว

ครั้งที่ 4 และ 5 งานกาชาด สวนอัมพร กรุงเทพมหานคร เริ่มแสดงเวลา 21.00 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงจำนวน 100 และ 150 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน งานที่แสดงเป็นงานประจำปี มีการแสดงหลายอย่าง

ครั้งที่ 6 วัดประหารรังสรรค์ อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี เริ่มแสดงเวลา 20.30 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน งานที่แสดงเป็นงานวัด มีการแสดง 2 อย่าง คือ

ภาพยนตร์ และลำตัด

ครั้งที่ 7 วัดสิงห์ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เริ่มแสดงเวลา 20.45 - 00.10 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงจำนวน 250 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน งานที่แสดงเป็นงานศพ มีลำตัดแสดงเพียงอย่างเดียว แต่ในขณะที่แสดงก็มีการหยุดแสดงประมาณครึ่งชั่วโมงเพื่อจุดดอกไม้ไฟ

ครั้งที่ 8 วัดก่าแพง เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร เริ่มแสดงเวลา 20.30 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 8 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 4 คน งานที่แสดงเป็นงานวัด เมื่อวานมีการแสดงลิเก วันนี้มีการแสดงลำตัด และวันรุ่งขึ้นเป็นการฉายภาพยนตร์

ครั้งที่ 9 วัดจันทร์สามรส อำเภอเมือง จังหวัดหนุกบุรี เริ่มแสดงเวลา 20.45 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดงจำนวน 200 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 9 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 5 คน งานที่แสดงเป็นงานล้างป่าช้า มีลำตัด ภาพยนตร์ และการละเล่นอีกหลายอย่าง

ครั้งที่ 10 วัดทรงธรรม อำเภอพระประแดง จังหวัดสมุทรปราการ เริ่มแสดงเวลา 20.30 - 24.00 น. จำนวนประชาชนที่มาชมการแสดง จำนวน 300 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง ผู้แสดงลำตัดจำนวน 8 คน เป็นชาย 4 คน หญิง 4 คน งานที่แสดงเป็นงานศพ

สอบถามความคิดเห็นของประชาชนที่มาชมการแสดง จำนวน 10 ครั้ง 30 คนแบ่งเป็นชาย 15 คน หญิง 15 คน อายุระหว่าง 25 - 65 ปี ระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 15 คน ระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 6 คน ประกอบอาชีพ แม่บ้าน 3 คน รับจ้างทั่วไป 10 คน ค้าขาย 5 คน รับราชการ 3 คน ทำสวน 9 คน ประชาชนที่มาชมการแสดงตั้งแต่ประมาณ 50 - 300 คน ส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง

ประชาชนทั้ง 30 คน เคยดูการแสดงลำตัดมาก่อน จำนวนครั้งที่เคยดูตั้งแต่ 3-20 ครั้ง เคยดูลำตัดคณะแม่สังเวียน คณะแม่ประยูร คณะแม่บุญชู และคณะหวังเต๊ะ เคยดูคณะหวังเต๊ะแสดง 1 - 5 ครั้ง ชอบการแสดงลำตัดของคณะแม่ประยูรและคณะหวังเต๊ะ ส่วนใหญ่จะดูในโทรทัศน์ งานที่เจ้าภาพมักจ้างลำตัดไปแสดงเป็นงานศพ งานบวช และงานแต่งงาน ตามลำดับ เวลาในการแสดงลำตัด ส่วนใหญ่เห็นว่าดีแล้วไม่มากหรือน้อยเกินไป เห็นว่าเสียงหวังเต๊ะ ไม่ค่อยดีเพราะเสียงแหบ บางทีฟังไม่ชัด แต่ส่วนใหญ่จะได้ยินเพราะหวังเต๊ะร้องเสียงดัง และชัดเจน ส่วนใหญ่ชอบเนื้อร้องตอนเด็ก ๆ ตอนที่ลำตัดจะเลิกการแสดงเพราะตอนนั้นเป็นการร้องโต้ตอบกัน ลำตัดมักจะดี

และสนุกตอนใกล้เลิก ประชาชนที่ชมการแสดงที่เนบิวเวียด้านหน้า มีเสื้อมาปูนั่งจะดูการแสดงลำตัดจนจบประชาชนอีกส่วนหนึ่งที่ยืนอยู่ด้านหลัง จะดูการแสดงลำตัดไม่นาน และจะสับเปลี่ยนหมุนเวียนเกือบตลอดเวลาโดยเฉพาะถ้างานที่ลำตัดไปแสดงนั้นเป็นงานที่มีการแสดงหลาย ๆ อย่าง เช่นงานประจำปี ส่วนที่เป็นลักษณะเด่นของลำตัด คือ ดนตรี การร้อง และการรำ ตามลำดับ ส่วนที่ควรแก้ไขและไม่ชอบคือเนื้อร้องที่ลามก ควรเป็นแต่เนื้อร้องสองแง่สองง่ามก็พอ ความรู้ที่ได้รับจากการฟังลำตัด เรื่องการครองเรือน การเกิดแก่เจ็บตาย การเลือกคู่ครอง สุภาพศีลสอนหญิง สุภาพศีลสอนชาย การแต่งงานและความรู้เรื่องเพลงพื้นบ้านประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงพวงมาลัย เพลงขอกทาน เพลงอีแซว เพลงโคโรราช และหมอลำ ประชาชนที่มาชมการแสดงลำตัด เพราะว่าชอบหวังเต๊ะ เป็นกิลป็นแห่งชาติ เป็นระดับครู ได้ดูลำตัดของจริง เป็นต้นฉบับของลำตัด มีมุขตลก ด้นได้เก่ง

ก่อนที่ลำตัดจะแสดงประชาชนจะเริ่มทยอยมาเพื่อจับจองที่นั่ง มีบางรายมาปูเสื่อหนึ่งก่อน บางรายให้เด็กมาจอง บางรายปูเสื่อทั้งไว้เลย ๆ ประชาชนจะมานั่งเกือบเต็มพื้นที่เมื่อลำตัดเริ่มแสดง และนั่งเต็มพื้นที่เมื่อลำตัดแสดงแล้ว ประชาชนที่มาชมการแสดงจะแบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นประชาชนที่เฝ้าชมการแสดง ผู้ชมเหล่านี้ส่วนใหญ่จะเป็นผู้หญิงวัยกลางคนจนถึงวัยสูงอายุ ซึ่งจะนั่งชิดด้านหน้า และมีจะดูการแสดงจนจบ ผู้หญิงวัยสูงอายุบางส่วนจะนำหมากพลูมาเคี้ยวด้วย และมักจะไม่ว่างไปไหนจนกว่าการแสดงจะจบลง ส่วนที่สองเป็นประชาชนที่เฝ้าชมอยู่ทางด้านหลังผู้ชมส่วนนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาเป็นคล้ายผู้สังเกตการณ์มาดูแล้วก็ไปคนใหม่ก็เข้ามาดูใหม่จากการสังเกตประชาชนส่วนนี้เฝ้าชมตั้งแต่ 5 นาที ถึง 2 ชั่วโมง

ทักษะในการสื่อสาร

ทักษะในการสื่อสาร หมายถึง ความเข้าใจในนาฏ ความฉฉฉฉ หรือความสามารถในการสื่อสารซึ่งเป็นทักษะในการถอดรหัสของผู้รับสาร รวมไปถึงความสามารถในการคิดและใช้เหตุผลของผู้รับสารขณะที่เข้ารหัสและถอดรหัส

ประชาชนที่มาชมการแสดงลำตัด เข้าใจความหมายของเนื้อร้องลำตัดเป็นอย่างดีเพราะลำตัดเป็นเพลงพื้นบ้านของภาคกลาง ภาษาที่ใช้ร้องก็เป็นภาษากลาง ไม่ว่าประชาชนที่ชมการแสดงจะอยู่ภาคไหนของประเทศก็สามารถเข้าใจภาษาได้ ลำตัดจึงเป็นสื่อที่ได้เปรียบสื่อพื้นบ้านประเภทอื่น เพราะสามารถดูได้ทุกคน แต่ในบางครั้งการดูการแสดงลำตัดก็เกิดปัญหาได้ เช่นกันถ้างานที่ไปแสดงนั้นมีการแสดงหลาย ๆ อย่างด้วยกัน เช่น งานประจำปี การแสดงอย่างอื่นจะทำให้เสียงร้องลำตัด

ไม่ชัดเจน ประชาชนก็เลยไม่ได้ยิน ดังคำกล่าวของผู้ชมคนหนึ่งว่า "เสียงหนึ่งดังทำให้ฟังลำตัด ไม่ค่อยได้ใจความ เลอะไม่ค่อยสนุก" หวังดี นิมา ก็เคยกล่าวว่า "เวลาที่มีการแสดงหลายอย่าง เสียงรบกวนแล้วมีเสียงรบกวนทำให้ไม่มีสมาธิในการเล่น" สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพในการฟังของประชาชน ในการถ่ายทอดความรู้ก็เช่นกัน แม้ลำตัดจะเป็นการแสดงที่ประชาชนตั้งใจมาดูอยู่แล้วยังไม่สนุก ถ้าเป็นการถ่ายทอดความรู้ก็ยิ่งต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมมากขึ้นไปอีก ถ้าต้องการให้ประชาชนได้รับข่าวสารนี้ได้อย่างจริงจัง ทางด้านเสียงของหวังดี นิมา นั้น แม้เสียงจะแหบแต่ก็บอกได้ว่า "หวังดีเสียงแหบ แต่ร้องได้ชัดถ้อยชัดคำ" นั้นแสดงว่าคนดูสามารถรับฟังเรื่องราว และความรู้ที่หวังดี นิมาถ่ายทอดให้ จากการสอบถามประชาชนที่ชมการแสดงพบว่า สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องลำตัดได้เป็นอย่างดีอื่นเนื่องมาจากการมีทักษะในการฟังที่สอดคล้องกับหวังดี นิมา ที่สามารถถ่ายทอดความบันเทิงและสาระไปสู่ประชาชนได้ซึ่งแสดงถึงการมีทักษะในการร้องลำตัดเป็นอย่างดี

สำหรับทักษะในการคิดและการใช้เหตุผล เป็นทักษะที่เป็นเงื่อนไขสำคัญ ต่อเนื่องจากการที่ประชาชนมีทักษะในการฟังแล้ว ก็จะนำมาคิด ไตร่ตรอง เพื่อแปลความหมายต่อไปจากคำกล่าวที่ว่า "เวลาในการแสดง เหมาะสมแล้ว ไม่น้อยเกินไป ทำให้คนดูได้มีเวลาพักผ่อนและทำงานในวันพรุ่งนี้ได้ ไม่เหนื่อยนัก" จะเห็นว่าผู้ชมมีเหตุผลในการมาชมการแสดงลำตัด นอกจากต้องการความสนุกสนานเพื่อผ่อนคลาย หลังจากการทำงานในแต่ละวันแล้วก็ยังวางแผนการทำงานในวันต่อไปมิได้ปล่อยเวลาให้ล่วงเลยไปโดยเปล่าประโยชน์ นั้นแสดงให้เห็นถึงความสอดคล้องกันระหว่างผู้ส่งสาร คือ หวังดี นิมา และผู้รับสาร คือ ประชาชนผู้ชมการแสดง เพราะหวังดี นิมา ให้เหตุผลในการแสดงว่า "เล่นเพียง 3 ชั่วโมงครึ่งเท่านั้น โดยเริ่มแสดงเวลา 2 ทุ่มครึ่ง ถึง 6 ทุ่ม ถ้าเล่นถึงสว่างคนดูจะเบื่อ"

เจตคติในการสื่อสาร

เจตคติ เป็นคำที่ประกอบด้วย ความเชื่อ ค่านิยม และอุดมการณ์ ซึ่งแต่ละคนจะมีมากน้อยต่างกัน สำหรับการส่งสารหรือการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนนั้น เจตคติมีทั้งก่อนที่จะถ่ายทอดความรู้และระหว่างถ่ายทอดความรู้ ประชาชนที่มาชมการแสดงลำตัดนั้น จะมีความเชื่อ ค่านิยมและอุดมการณ์ที่คล้ายคลึงกัน แม้เจตคติจะเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจของแต่ละบุคคลก็ตาม แต่สิ่งเหล่านี้ใช้ว่าเป็นสิ่งที่มั่นคงถาวร แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ฉะนั้น การสื่อสารเพื่อการถ่ายทอดความรู้เพื่อสร้างทัศนคติใหม่ ๆ จึงเป็นสิ่งที่ทำได้เปลี่ยนแปลงได้ โดยเฉพาะลำตัดนั้น

เป็นสิ่งที่ประชาชนมิได้มีความแปลกแยก หรือมิได้เห็นว่า เป็นสิ่งแปลกใหม่ แต่เป็นสิ่งที่มียู่แล้วเป็น วิถีชีวิตของประชาชน

เจตคติเป็นตัวแปรสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ เจตคติสำหรับการถ่ายทอดความรู้ มี 3 ประการ คือ

1. เจตคติที่มีต่อผู้ส่งสาร ประชาชนที่มาชมการแสดงจะมีความชอบลำตัด และชอบ หวังดี นิมา เป็นพื้นฐานอยู่แล้ว จะเห็นได้จากคำกล่าวที่ว่า "มาดูลำตัดหวังดีเฒ่า เพราะเป็น ศิลปินแห่งชาติ" หรือ "ดูลำตัดหวังดีเฒ่า เหมือนกับได้ดูต้นฉบับ ได้ดูของจริง" จากคำกล่าวนี้ทำให้ เห็นว่าหวังดี นิมา เป็นผู้ส่งสารที่ประชาชนมีความชื่นชม และชื่นชอบอยู่แล้ว

2. เจตคติที่มีต่อเนื้อหาของลำตัด ประชาชนที่มาชมการแสดงลำตัดนั้นกล่าวว่า "ชอบบทโต้ตอบกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง" หรือ "ชอบเนื้อร้องตอนการเลือกคู่ครอง" จากคำกล่าวนี้ เห็นว่าเนื้อร้องของลำตัดนี้เป็นถือสำคัญของการแสดงลำตัด ประชาชนจะชอบ ดูการแสดงหรือไม่ชอบดูการแสดงขึ้นอยู่กับเนื้อร้องนี้เอง หวังดี นิมา เป็นผู้แต่งเนื้อร้องที่ สามารถผสมผสาน และเชื่อมโยงระหว่างความเป็นของเก่าและของใหม่ได้อย่างผสมกลมกลืน ทำให้เนื้อร้องลำตัดเป็นที่ชื่นชอบของประชาชนทั่วไป

3. เจตคติที่มีต่อลำตัด ประชาชนที่มาชมการแสดงลำตัดนั้นชอบลำตัดอยู่แล้ว จึงมา ดูการแสดง ส่วนคนที่ไม่เคยดูการแสดงลำตัด กล่าวว่า "เป็นของแปลก หาดูยาก และเมื่อแะ มาดูแล้วก็เลยฟังเนื้อร้อง" หรือ "ชอบดูลำตัด เข้าใจง่าย มีลีลาท่าทางการร้องแปลก ๆ ทำให้เพลิดเพลินไป" หรือ "ชอบรำมะนา ฟังแล้วครึกครื้น" หรือ "ชอบจังหวะดนตรี และการรำ" จากคำกล่าวนี้เอง จะเห็นว่าประชาชนมีความรู้สึกที่ดีต่อการแสดงลำตัดของหวังดี นิมา

ความรู้ที่ใช้ในการสื่อสาร

ความรู้ในที่นี้ หมายถึง ความรู้ที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกระบบโรงเรียน เป็นความรู้ที่ แสวงหาจากชีวิตประจำวัน ประสบการณ์ในการทำงาน การสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การอ่านข่าวสาร และชมการแสดง เป็นต้น

ความรู้ที่ปรากฏในเนื้อหาของลำตัดจากการสอบถามประชาชนพบว่า ความรู้ที่ได้รับ มีหลายประการ เช่น การครองเรือน การเลือกคู่ครอง ทั้งฝ่ายชายและฝ่ายหญิง การเกิดแก่ เจ็บตาย บาป บุญ โศกชะตา วาสนา การเลือกผู้แทน โรคเอดส์ ยาเสพติด และความรู้เรื่อง เพลงพื้นบ้านประเภทอื่น ๆ เช่น เพลงพวงมาลัย เพลงเรือ เพลงชอกทาน เพลงโคราช หมอลำ

แต่โดยแท้จริงแล้วประชาชนบอกว่าที่ "มาดูล้ำตัดคือการความสนุกสนาน ความรู้ที่ได้รับก็เป็น
 ถ้าไรจากการดู" จากการดูหลาย ๆ ครั้งพบว่ากลอนที่ร้องนั้นบางทีก็ซ้ำ ๆ กันแต่จากท่วงทำนอง
 จังหวะของดนตรี ทำท่วงในการร้อง และลีลาในการร้องที่สนุกสนานทำให้อยากมาดูการแสดงอีก
 ดังคำกล่าวที่ว่า "ชอบฟังลีลาในการร้อง โดยเฉพาะเสียงกลองรำมะนา จนอยากลุกขึ้นรำ
 มันเร้าใจ" ส่วนการนำไปใช้เห็นพบว่ามีบางคนที่นำไปใช้สอนบุตรหลาน เช่น ในเรื่องการเลือก
 คู่ครอง กลอนลำตัดโดยทั่วไปที่หวังดี นิมา นำมา ร้องในการแสดงแต่ละครั้งนั้นเป็นเรื่องราว
 ในชีวิตประจำวันจึงทำให้ประชาชนสามารถรับความรู้เห็นได้เป็นอย่างดี

ความเข้าใจระบบสังคมและวัฒนธรรม

สังคมในปัจจุบันเป็นตัวกำหนดบทบาท แต่ละคนในสังคมไปตามสถานการณ์ที่เป็นอยู่
 ประชาชนที่มาชมการแสดงจะมีบทบาทในสังคมที่แตกต่างกันไป แต่โดยพื้นฐานแล้วจะมีพื้นฐานที่
 ใกล้เคียงกัน ในเนื้อร้องกลอนลำตัดนั้นจะเป็นเรื่องราวของสังคมในปัจจุบัน ซึ่งประชาชนจะ
 ทราบดีอยู่แล้ว เช่น ปัญหาอาเสพติด ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาทางเศรษฐกิจ และปัญหาทาง
 การเมือง ประชาชนที่ชมการแสดงลำตัดเข้าใจสภาพสังคม และปัญหาที่เกิดขึ้นเห็นว่าปัญหานั้น
 มีทางแก้ไขได้แต่จะให้ตนเองแก้ไขเพียงคนเดียวนั้นคงเป็นไปได้ คงต้องให้เจ้าหน้าที่
 บ้านเมืองหรือทางรัฐบาลช่วยกันแก้ไขด้วย มิเช่นนั้นสังคมไทยคงแย่ลงกว่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับ
 ความคิดของ หวังดี นิมา ที่มีต่อสังคมไทย แสดงให้เห็นว่าความเข้าใจสภาพสังคมของหวังดี
 นิมา และประชาชนมีความคล้ายคลึง และใกล้เคียงกัน

วัฒนธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยความกลมเกลียว
 ก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน วัฒนธรรมยังเป็นวิถีการดำเนินชีวิตของหมู่
 คณะในสังคม ลำตัดถือเป็นวัฒนธรรมพื้นบ้านประเภทหนึ่งที่ยังมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชน
 โดยเฉพาะประชาชนที่อยู่ในชนบท ในปัจจุบันวัฒนธรรมพื้นบ้านของไทยบางอย่างได้สูญหายไป
 อันเนื่องมาจากขาดการดูแล อนุรักษ์ และส่งเสริมเพื่อเก็บรักษาไว้ จากการสอบถามความเห็น
 ของประชาชนพบว่า "ลำตัดอาจสูญแน่ถ้าไม่มีเจ้าภาพทามาเล่น" หรือ "เป็นห่วงว่าเมื่อไม่มี
 หวังดีแล้วลำตัดคงจะดับเซาลง"

สรุป จากการสอบถามความคิดเห็นจากประชาชนพบว่า ประชาชนได้รับความสนุกสนาน
 และสาระจากฟังและดูลำตัด เห็นว่าภาษาที่ใช้ในการร้องลำตัดนั้นเป็นภาษาที่เข้าใจกันดีโดยทั่วไป
 ชอบหวังดี เพราะเป็นศิลปินแห่งชาติเป็นนักแสดงลำตัดที่มีความสามารถมากที่สร้างเสียงหัวเราะ

และความสนุกสนานให้กับผู้ฟัง ชอบเนื้อร้องของลำตัดตอนที่มีการโต้ตอบกันระหว่างฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ความรู้ที่ได้รับก็มีหลายด้าน เช่น การครองเรือน การเลือกคู่ครอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วย จากสภาพสังคมในปัจจุบันแม้ประชาชนรู้สภาพปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นและทุกฝ่ายต้องช่วยกันปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจริงจะลดลงได้ และเห็นว่าลำตัดจะอยู่ได้หรือไม่ก็อยู่ที่ว่า จะยังมีคนสนใจดูอีกหรือไม่